

IKAALISTEN KAUPUNKI

Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaava

Palauteraportti ja kaavan laatijan vastineet

20.10.2025

Kannen kuva: © Ilmatar Energy Oy

Sisällys

1	OAS-vaiheen palaute ja kaavanlaatijan vastineet	2
1.1	Viranomaisten lausunnot	2
1.2	Osallisten palautteet	27
2	Kaavan luonnosvaiheen palaute ja vastineet.....	82
2.1	Viranomaisten lausunnot	82
2.2	Osallisten mielipiteet.....	116
3	Kaavan ehdotusvaiheen palaute ja vastineet	272
3.1	Viranomaisten lausunnot	272
3.2	Osallisten muistutukset	272

1 OAS-vaiheen palaute ja kaavanlaatijan vastineet

1.1 Viranomaisten lausunnot

Lausunto	Kaavanlaatijan vastine
1) Digita (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv –lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa. Antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa: • hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi	Digitalta ja Traficomilta pyydetään lausunnot hankkeeseen liittyvän YVA-menettelyn yhteydessä. Koska vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta, hankkeesta aiheutuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei ole arvioitu tässä vaiheessa hankesuunnittelua muodostuvan antenni-tv:n vastaanottoon. Hanketoimija jatkaa hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä yhteistyötä radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjien sekä teleoperaattorien kanssa. Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi.

viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja

- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetysille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv-signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Kun tuulivoimahankkeelle on saatu rakennuslupa ja toteuttamispäätös, hanketoimija mittauttaa tarvittavilta osin alueen tv-signaalin laadun ja voimakkuuden sekä laatii mittaukset uudelleen tuulivoimaloiden pystyttämisen jälkeen. Mikäli hankkeen tuulivoimaloiden todetaan häiritsevän antenni-tv:n vastaanottoa, häiriöt voidaan todennäköisesti poistaa signaalia vahvistamalla, antennia suuntaamalla tai antennia parantamalla. Hanketoimija vastaa toimenpiteistä ja kustannuksista, joilla mahdolliset hankkeen tuulivoimaloista aiheutuneet vastaanottohäiriöt poistetaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista. Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv- vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.	
2) Caruna (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Caruna Oy:n 110 kV:n Melo - Rännäri voimajohto sijaitsee noin 8 km tuulivoimapuiston hankealueelta koilliseen päin. Caruna Oy:n 110 kV:n Suodenniemi - Susikoski voimajohto sijaitsee noin 16 km tuulivoimapuiston hankealueelta lounaaseen päin. Suodenniemen 110/20 kV sähköasema on Vatajankosken Sähkö Oy:n hallinnoima.	

Muutoin alueella ei kulje Carunan johtoja, eikä hankealue kuulu Carunan jakeluverkon vastuualueelle. Alustavassa tarkastelussa Konikallion tuulipuiston sähköasemalta rakennettava 110 kV voimajohto voidaan liittää Caruna Oy:n 110 kV:n verkon johtoväliin Parkano-Teiharju. Oikaisuna Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan todettakoon, että Suodenniemen 110 kV:n kytkinlaitos on Vatajankosken Sähkö Oy:n hallinnoima eikä Caruna Oy:n hallinnoima, kuten osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kirjoitettu. Suodenniemen 110/20kV sähköasemaa syöttävä 110 kV:n johto Susikoski-Suodenniemi on Caruna Oy:n hallinnoima. Sähköverkon siirtokapasiteetin vuoksi Konikallion tuulipuiston liittymistä Suodenniemen sähköasemalle vaihtoehto B:n mukaisesti ei pidetä teknis-taloudellisesti todennäköisenä vaihtoehtona alustavan tarkastelun perusteella. Lopullinen liittymispiste ja liitettävä sähköteho Caruna Oy:n verkkoon määritellään liittymissopimuksessa.	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan täsmennetään lausunnon mukaisesti huomio Suodenniemen 110 kV:n kytkinlaitoksesta. Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi ja huomioidaan jatkosuunnittelussa.
3) Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalvet (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Sähkösiiirtolinjan asentaminen pohjavesialueen poikki ei saa aiheuttaa haittaa pohjaveden laadulle. Suositellaan hankkeen rakennusvaiheen, huoltovaiheen ja purkuvaiheen liikennöinnin järjestämistä pohjavesialueen ulkopuolelle. Erityisesti kemikaalien kuljettaminen tulee tapahtua pohjavesialueen ulkopuolella. Päätöstä tehtäessä tulee huomioida pohjavesialueen sijainti ja pohjavesialueen vedensaannin merkitys Ikaalisten alueella. Osa Ikaalisissa sijaitsevista vesiosuuskunnista ovat riippuvaisia normaaliolosuhteissa Ikaalisten Vesi Oy:n toimittamasta vedestä ja muut vesiosuuskunnat ovat varautuneet	Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi ja huomioidaan jatkosuunnittelussa. Hankkeen liikennöinnin järjestäminen tarkentuu jatkosuunnittelussa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa erilliset pohjavesiselvitykset ja vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Selvitystulokset ovat hyödynnettävissä Konikallion osayleiskaavoituksessa. Laadittavassa

poikkeustilanteisiin siten, että ne voivat saada Ikaalisten Vesi Oy:n toimittamaa vettä. Lisäksi Ikaalisten Vesi Oy toimittaa Sastamalan Vesi liikelaitokselle vettä n. 300 m3 vuorokaudessa. Hankealueesta tulee tehdä riittävät pohjavesiselvitykset. Pohjaveden pilaantuminen tulee ehkäistä. Ikaalisten pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on laadittu 2001, jonka jälkeen sitä ei ole päivitetty. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma tulisi päivittää tässä yhteydessä ja siinä tulisi arvioida tuulivoiman vaikutus pohjavesialueeseen sekä tarvittaessa vedenottamoiden suoja-alueiden määrittely. Sisämelulle asetetut vaatimukset ovat terveysperusteisia, eikä tuulivoimaloista aiheutuva ääni saa aiheuttaa asetettujen vaatimusten ylityksiä. Sisämelun osalta tulee noudattaa Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015).	kaavaratkaisussa huomioidaan lausunnossa pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma ei sisälly hankkeen kaavoituksessa laadittaviin selvityksiin ja erillisraportteihin. YVA-menettelyn ja kaavoituksen yhteydessä laadittavia selvityksiä ja vaikutusten arviointia on mahdollista hyödyntää myös mahdollisen hankkeesta erillisen pohjavesialueiden suojelusuunnitelman laatimisessa. Hankkeen suunnittelussa laadittavat melumallinnukset mukaan lukien pientaajuisen melun mallinnus tehdään ja vaikutukset arvioidaan voimassa olevien säädösten, asetusten ja yleisesti käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi pientaajuisen melulaskennan osalta hyödynnetään kotimaisen tutkimushankkeen tilastollisia tuloksia rakennusten äänitasoeron osalta.
4) Pirkanmaan liitto (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Suunnittelualueella voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 tärkeimmiksi tavoitteiksi on asetettu maakunnan kilpailukyvyyn vahvistaminen, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävä yhdyskuntarakenne sekä luonnonvarojen kestävä käyttö ja yhdyskuntarakenteen energiatehokkuus. Maakuntakaava tukee osaltaan maakunnan kehittämisen tavoitteita, joita on asetettu maakuntaohjelmassa. Ohjelman älykkään erikoistumisen strategiassa on esitetty muun muassa vastuullisesti uudistuvan teollisuuden ja hallitun kestävyysmurroksen tavoite; Pirkanmaa tavoittelee johtavaa roolia ilmastopäästöjään tehokkaasti vähentävänä vastuullisen teollisuuden osaajana ja kehittäjänä – positiivisen kädenjäljen jättäjänä. Pirkanmaan maakuntakaavassa on hankealueelle osoitettu kaksi tuulivoima-aluetta. Pirkanmaan	Lausunto merkitään näiltä osin tiedoksi.

liitto toteaa, että suunnittelun tavoitteet ovat linjassa maakuntakaavan kanssa. Maakuntakaavan ollessa yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, on luontevaa, että hankealueet täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa koskemaan maakuntakaavan merkintöjä laajempia alueita siitäkin syystä, että kaava-alueeseen on muun muassa sisällytettävä myös sisäisen sähkönsiirron ja tiestön vaatima infra, minkä tarkoituksenmukaiseen sijoittamiseen maakuntakaavan taustaselvityksissä ei ole suunnittelutasosta johtuen voitu ottaa kantaa. Pirkanmaan liitto haluaa korostaa hankkeen jatkosuunnittelussa huomioon otettavaksi, että pohjoisen siirtoreittivaihtoehdon osalta on tarpeen tunnistaa riittävällä painoarvolla harjualueen arvokokonaisuuteen kohdistuvat vaikutukset. Siirtolinja sijoittuisi muun muassa arvokkaalle geologiselle muodostumalle ja tärkeälle vedenhankintaan soveltuvalle pohjavesialueelle. Arvokkaan geologisen harjumuodostuman suojelumääräyksen nojalla alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä ja arvojen säilyminen turvattava. Pohjavesialueen osalta ei tule vaarantaa pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Vesienhoidon riskialueiksi todettujen pohjavesialueiden maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon vesienhoitosuunnitelma sekä pyrkiä pohjaveden laatua ja antoisuutta uhkaavien riskien vähentämiseen. Pirkanmaan liitto katsoo hankkeen etenemisen kannalta hyväksi, että kuntien jatkossa erillisiä kaavahankkeita pyritään viemään samanaikaisesti eteenpäin ja puoltaa Konikallion tulivoimapuiston osayleiskaavojen jatkovalmistelua edellä esitetyin huomioin.	Voimassa oleva maakuntakaava merkintöineen ja määräyksineen otetaan huomioon osayleiskaavoituksessa ja hankkeen suunnittelussa. Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutusmenettelyn aikana. Vaikutukset arvioidaan YVA-menettelyn ja kaavoituksen yhteydessä. YVA-selostusvaiheessa on laadittu yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä niihin liittyvät vaikutusarviointit. Osayleiskaavoja pyritään kaavaprosessin aikana edistämään mahdollisuuksien mukaan samanaikaisesti molemmissa kunnissa.
5) Satakuntaliitto (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Satakuntaliitto on antanut 1.3.2022 lausunnon Konikallion tuulivoimahankkeen (Ikaalinen, Hämeenkyrö) ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvän 110 kV:n voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Satakuntaliitto kiinnittää lausunnolla olevan	Täydennetään osallisten listaa esitetyn mukaisesti.

osallistumis- ja arviointisuunnitelman osalta huomiota samoihin asioihin kuin edellä mainitusta YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa. Lisäksi Satakuntaliitto toteaa, että osallisista puuttuvat Satakunnan Museo ja Porin kaupunki. Lausunnolla olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on esitetty ote Satakunnan maakuntakaavayhdistelmästä. Kuvassa 4–2 esitetty ote on suppea ja otetta tulee laajentaa niin, että siinä näkyy mm. Satakunnan puolelle sijoittuva valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisemat). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole käyty läpi Satakunnan maakuntakaavojen yhdistelmäkartassa esitettyjä varauksia, joten Satakunnan maakuntakaavoja koskevaa kuvausta tulee täydentää näiltä osin. Osana Konikallion tuulivoimahankkeen kaavoitusta on arvioitava vaikutukset myös Satakunnan maakuntakaavoissa ja Satakunnan puolella voimassa olevissa yleis- ja asemakaavoissa esitettyihin varauksiin. Lisäksi osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on hyvä todeta, että Satakuntaliitto on käynnistänyt kokonaismaakuntakaavaprosessin vuonna 2021. Kaavaa varten on laadittu uusia selvityksiä, mm. viherverkkoselvitys ja käynnistetty tuulivoima- ja kulttuuriympäristöselvitykset. Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä 1.4.-13.5.2022 välisen ajan. Satakunnan alueelle kohdistuvien ympäristövaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon, että osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetty hankealue sijoittuu laajemmalle alueelle kuin Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetut kaksi erillistä tuulivoimaloiden aluetta. Lisäksi Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 laadinta ja vaikutusten arviointi on perustunut huomattavasti matalampiin tuulivoimaloihin kuin vireillä olevassa hankkeessa on suunniteltu toteutettavan. Hankkeen kuvauksen mukaan tuulivoimaloiden kokonaiskorkeuksiksi tavoitellaan jopa 350 metriä.	Lausunto otetaan huomioon osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitettäessä. Satakunnan maakuntakaavoituksen nykytilan kuvausta ja vaikutusten arviointia täydennetään jatkosuunnittelussa sekä YVA-että kaavamenettelyn aikana. Huomioidaan ajantasainen kaavatilanne osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitettäessä. Suunnittelualueelle sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa kaksi lähekkäin sijaitsevaa tuulivoimatuotannolle osoitettua tv1-merkintää, joihin hankealueen rajausta perustuu. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan mukaisesti maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmennyvät kuntatason kaavassa tarkempien selvitysten perusteella (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016). Samoin oppaan mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisessa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset
---	--

Osana kaavoitusprosessia on erityistä huomiota kiinnitettävä hankkeen havainnollistamiseen ja osana havainnollistamista on tuotava esille hankkeessa suunniteltujen voimaloiden erot suhteessa Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 laadinnan aikaisiin tuulivoimaloiden korkeuksiin. Samalla on arvioitava mitä nämä erot tarkoittavat maisema- ja ympäristövaikutusten kannalta. Havainnollistamisaineistoa on tuotettava myös Satakunnan maakunnan puolelle sijoittuvilta alueilta. Pohjois-Satakunnassa, Pirkanmaan pohjoisosissa ja myös Etelä-Pohjanmaan puolella on useita olemassa olevia ja suunnitteilla olevia tuulivoimala-alueita. Hankkeen kannalta olennaisia yhteysvaikutuksia voivat olla muun muassa vaikutukset luonnonarvoihin, lintujen pesimäalueisiin ja muuttoreitteihin, maisemavaikutukset ja vaikutukset elinympäristön viihtyisyyteen. Ulkoinen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan uudella, noin 14–15 km pituisella 110 kV voimajohdolla. Reittivaihtoehdot sijoittuvat Ikaalisten ja Sastamalan kaupunkien alueille. Kokonaiskuvan muodostamiseksi on tärkeää, että voimajohtoverkostoa koskevassa tarkastelussa otetaan huomioon niin Pohjois-Satakuntaan, Pirkanmaan pohjoisosiin kuin Etelä-	ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Suunnittelualueen rajausta tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden aikana mm. laadittujen selvitysten perusteella. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeudella pyritään vastaamaan toimialan tekniseen kehitykseen nykyisin käytössä olevia voimaloita suuremmalla kokonaiskorkeudella. Pirkanmaan maakuntaliitto on omassa lausunnossaan Konikallion tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta todennut: ”Pirkanmaan maakuntakaavassa on hankealueelle osoitettu kaksi tuulivoimaluetta. Pirkanmaan liitto toteaa, että suunnittelun tavoitteet ovat linjassa maakuntakaavan kanssa.” Hankkeessa laaditaan paikkatietopohjainen näkymäalueanalyysi, jonka avulla saadaan yleiskuva siitä, mihin tuulivoimalat voivat näkyä ottaen huomioon maastonmuodot ja kasvillisuus. Analyysiä hyödynnetään maisemavaikutusten arvioinnissa ja valokuvasovitteiden laatimisessa. Lisäksi havainnollistetaan maisemavaikutuksia valokuvasovitteilla, joissa esitetään tuulivoimaloiden aiheuttamia muutoksia maisemakuvassa. Kuvien katselupisteet on määritelty vuorovaikutteisesti arviointityön edetessä näkymäalueanalyysin sekä sidosryhmien ja viranomaisten palautteen perusteella. Hankkeen YVA-menettelyssä tuotetaan tietoa kaavoituksen tarpeisiin ja selvitetään mm. hankkeen yhteisvaikutuksia tiedossa olevien muiden lähialueen hankkeiden kanssa. Palautteessa esitetyt vaikutukset on tunnistettu keskeisiksi selvitettäväiksi yhteisvaikutusten osa-alueiksi. Hankkeen ulkoisen sähkönsiirron vaikutusten arviointia laaditaan YVA- ja kaavamenettelyiden aikana. Ulkoisen sähkönsiirron toteuttamistapa ja reitti tarkentuvat jatkosuunnittelussa mm. laadittujen selvitysten perusteella.
---	--

Pohjanmaan eteläosiin sijoittuvat voimajohdot. Vaikutuksia arvioitaessa tulee arvioida myös voimajohtoverkon yhteisvaikutuksia.	
6) Pirkanmaan maakuntamuseo Maakuntamuseo viittaa viranomaisneuvotteluun 24.11.2021 sekä tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta antamaansa lausuntoon (DIAR: 116/2022, 8.3.2022) ja toteaa, että arkeologisen inventoinnin tarve on tunnistettu asianmukaisesti. Vaikka hankealueella ei sijaitse tunnettuja arkeologisia kohteita, sitä voidaan pitää potentiaalisena esimerkiksi historiallisten pitäjien ja kylien välisten rajamerkkien sekä elinkeinohistoriallisten muinaisjäännösten löytymisen näkökulmasta. Aluetta ei ole myöskään aikaisemmin arkeologisesti tutkittu. Inventoinnissa on otettava huomioon voimalapaikat ja sähköasemat työmaa-alueineen sekä kaapelilinjojen ja teiden rakentamiseen tarvittavat alueet. On tarkastettava sekä kiinteille muinaisjäännöksille että muille kulttuuriperintökohteille sopivat paikat/alueet. Hankkeen maisemallisia vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön tulisi arvioida erityisesti Wehuvan alueen kestikievarin (mj-tunnus 1000031194) kiinteän muinaisjäännöksen osalta. Kohde on ehdolla valtakunnallisesti merkittäväksi arkeologiseksi kohteeksi Museoviraston johtamassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisessa VARK-inventointihankkeessa. Arkeologisessa inventoinnissa tulee noudattaa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita (2020) ja muita Museoviraston ohjeita. Arkeologisen tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportti digitaalisena arviointia varten maakuntamuseolle (pirkanmaan.maakuntamuseo@tampere.fi). Arvioinnissa varmistetaan, että tutkimus vastaa sille asetettuja tavoitteita ja laatuvaatimuksia. Raportti toimitetaan arvioinnin jälkeen Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan palvelussa https://asiat.museovirasto.fi/. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata	Hankealueella ja siihen liittyvillä vaihtoehtoisilla voimajohtoreiteilla on tehty vuoden 2022 aikana arkeologinen inventointi. Selvityksen tulokset ja niiden perusteella tehdyt vaikutusarviot raportoidaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa sekä kaavadokumenteissa. Hankkeen vaikutuksia arvioidaan tarkastelemalla rakennustoimenpiteiden sijoittumisen suhdetta tunnettuihin ja ennestään tuntemattomiin inventoinnissa löydettyihin muinaisjäännöksiin ja muihin kulttuuriperintökohteisiin. Hankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyiden yhteydessä arvioidaan maisemalliset vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön. Arkeologinen inventointi on laadittu lausunnossa mainittujen ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti. Arkeologisen inventoinnin ja siihen perustuvan raportoinnin ovat laatineet kokeneet arkeologit, joilla on erittäin kattava kokemus tuulivoimapuistojen ja voimalinjojen arkeologisista inventoinneista. Raportti ja siihen liittyvät tiedot toimitetaan lausunnossa esitetyn mukaisesti maakuntamuseolle.

kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi. Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset digitaalisena paikkatietomuodossa. Lisätietoja tutkimusten tilaamisesta ja suorittamisesta saa maakuntamuseolta. Rakennetun ympäristön ja maiseman osalta ei ole välttämätöntä laatia uutta, erillistä maisema- ja kulttuuriympäristöselvitystä, vaan tuulivoimarakentamisen vaikutusten arviointia voidaan tehdä olemassa olevien valtakunnallisten maisemaa ja rakennettuja ympäristöjä koskevien selvitysten (Museoviraston RKY-inventointi 2009 ja Ympäristöministeriön VAMA 2021) sekä Pirkanmaan maakuntakaavaa varten laadittujen maakunnallisten selvitysten avulla. Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu lukuisia arvokohteita, kuten Vatulanharju – Ulvaanharju, joka on osa Pirkanmaan harjumaisemien valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita, Hämeenkancaantien historiallinen tielinja, joka on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi sekä maakunnallisesti arvokas Kelminselän kulttuurimaiseman maisema-alue. Valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita koskevat Valtioneuvoston päätöksellä maankäyttö- ja rakennuslain valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet, joiden mukaan alueen arvojen säilyminen tulee turvata kaikessa maankäytössä. YVA-ohjelman yhteydessä laadittavalla näkemäalueanalyysillä ja havainnekuvilla onkin hankkeessa tärkeä rooli voimaloiden maisemavaikutusten todentamisessa ja havainnollistamisessa. Havainnekuvien/kuvaseititeiden kuvauspisteiksi tulee valita arvokohteita, joille tuulivoimalat näkyvät ja kuvat toteuttaa mahdollisuuksien mukaan niin, että kuvassa näkyy sekä arvokohde (tai osa siitä) että tuulivoimala(t). Kaavan osalliset on lueteltu OAS:n luvussa 7. Viranomaisten listassa Pirkanmaan maakuntamuseon rinnalla mainittu Museovirasto on syytä poistaa luettelosta. Museolain (314/2019) mukaisesti Museoviraston sijaan Pirkanmaan maakuntamuseo (alueellinen	Huomioidaan lausunnossa esitetyt selvitykset hankkeen vaikutusten arvioinnissa. Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi. Maisemavaikutuksia havainnollistavissa valokuvaseititeissa esitetään tuulivoimaloiden aiheuttamia muutoksia maisemakuvassa. Kuvien katselupisteet on määritelty vuorovaikutteisesti arviointityön edetessä näkymäalueanalyysin sekä sidosryhmien ja viranomaisten palautteen perusteella. Maisemavaikutusten arvioinnissa huomioidaan ympäristöhallinnon ohjeistus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään lausunnon mukaisesti.
---	--

vastuumuseo) vastaa maakunnan alueidenkäyttöön liittyvistä kulttuuriympäristön suojelutehtävistä ja toimii maakunnan rakennetun ympäristön, maisemien ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena. Kaavaluonnos selvitysaineistoinen pyydetään toimittamaan Pirkanmaan maakuntamuseoon lausuntoa varten.	Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi.
7) 2. logistiikkarykmentti, puolustusvoimat (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999, 4a§) Merkittävin ja laaja-alaisin tuulivoimaloista aiheutuva vaikutus kohdistuu puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän suorittamiselle (Laki puolustusvoimista 551/2007 ja aluevalvontalaki 755/2000). Puolustusvoimat esittää, että hankkeen tuulivoimaloiden vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan arvioidaan perustuen Pääesikunnan hyväksyttävyytyslauseen. Hankkeelle tulee saada Pääesikunnan myönteinen hyväksyttävyytyslause ennen kaavan hyväksymistä. Jos toteutettavien tuulivoimaloiden koko (suurempi, korkeus > 10 m), määrä (enemmän) tai sijoittelu poikkeaa (> 100 m) niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimat (Pääesikunnan operatiivinen osasto) on antanut lausunnon hankkeen lopullisesta hyväksyttävyydestä, tulee hankkeelle saada Pääesikunnalta uusi lausunto hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista. Myös tapauksessa, jossa muutokset ovat pienemmät kuin yllä on esitetty, pyydetään muutoksista	Lausunto merkitään tiedoksi. Hankkeelle on saatu Puolustusvoimien Pääesikunnan puoltava hyväksyttävyytyslause 10.5.2021 15 tuulivoimalalle ja voimaloiden kokonaiskorkeudelle 350 metriä.

tiedottamaan Pääesikunnan operatiivista osastoa. Tarvittaessa hankkeista tulee tehdä tutkavaikutusten arviointi VTT:llä. Arvion tarkemman tutkaselvityksen tekemisen tarpeesta tekee Pääesikunta (operatiivinen osasto) saatuaan tarvittavat tarkemmat tiedot (tuulivoimaloiden maksimikokonaiskorkeudet, sijoituspaikat (koordinaatit) ja lukumäärät) suunnitelluista tuulivoimaloista. Tutkavaikutusten selvittämisestä vastaa tuulivoimatoimija tai kaavoittaja.	
8) Fingrid Oyj (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Fingridillä ei ole kommentoivaa tuulivoimavoimahankkeen osayleiskaavoituksen lähtökohdista. Alueella ei ole Fingridin voimajohtoja.	Lausunto merkitään tiedoksi.
9) Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hyväksyä Konikallion tuulivoimapuiston osallistumis- ja arviointisuunnitelman esitetyssä muodossa. Rakennus- ja ympäristölautakunta muistuttaa, että kaava-alueen ulkopaikkakuntalaisille maanomistajille tiedottaminen, tulee olla kohdennettua ja avointa heti kaavoituksen alusta alkaen ja yleisötilaisuuksia tulee järjestää riittävästi.	Lausunto merkitään tiedoksi.
10) Ikaalisten nuorisovaltuusto Nuorisovaltuusto tukee kestäviä energiamuotoja ja on iloinen, että niitä lähdetään kehittämään ja hyödyntämään laajemmin myös Ikaalisissa. Kokouksessa käytyjen keskusteluiden perusteella päätimme kuitenkin olla antamatta lausuntoa osallistamis- ja arviointisuunnitelmasta. Koemme, että saatavilla olevien materiaalien puitteissa emme osaa arvioida tarpeeksi kattavasti tuulivoimapuiston vaikutuksia nuoriin ja alueelle.	Lausunto merkitään tiedoksi.

11) Ilmatieteen laitos (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Tuulivoimalat voivat aiheuttaa sääatutkamittauksiin varjostuksia ja ei-toivottuja heijastuksia. Nämä häiriöt peittävät allensa sääinformaation näkyen virheellisinä sade- ja tuulikenttinä ja saattavat vaikuttaa Ilmatieteen laitoksen sääennustus- ja varoituspalveluun. Perustuen kansainvälisestikin käytettyihin kriteereihin tuulivoimaloita ei tulisi sijoittaa alle viiden kilometrin etäisyydelle sellaisista sääatutkista, joita muun muassa Ilmatieteen laitos Suomessa käyttää. Lisäksi alle 20 kilometrin etäisyydellä sääatutkista tulisi arvioida tuulivoimaloiden vaikutukset sääatutkamittauksiin. Konikallion tuulivoimapuisto sijaitsee noin 11 km päässä Hakumäen sääatutkasta, ja näin ollen olisi sen alueen piirissä, jossa Ilmatieteen laitoksen tulisi arvioida mahdolliset haittavaikutukset ulkopuolisen tahon mallinnuksen perusteella ennen suunnitelman hyväksymistä. Hakumäen sääatutkan sijoitusta ollaan kuitenkin muuttamassa vuokrasopimuksen päättyessä, ja tutka on siirtymässä Kankaanpään puolelle noin 30 km päähän lännen suuntaan. Arvioitu siirtymisaika on kesällä 2022. Konikallion tuulivoimalahankkeen tuulivoimalat ovat esitetyssä suunnitelmassa nyt uuteen tutkapaikkaan nähden hieman yli 20 km päässä, ja näin ollen Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Konikallion tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, mikäli voimaloiden sijainnit noudattavat esitettyä suunnitelmaa.	Lausunto merkitään tiedoksi.
12) Pirkanmaan ELY-keskus (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) <u>Maakuntakaava</u> Suunnittelualueella on voimassa oikeusvaikutteinen Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.3017). Voimassa oleva maakuntakaava ohjaa yleiskaavoitusta. Maakuntakaava tulee ottaa huomioon kokonaisuudessa, mukaan lukien koko maakuntaa koskevat määräykset.	Suunnittelualueelle sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa kaksi lähekkäin sijaitsevaa tuulivoimatuotannolle osoitettua tv1-merkintää, joihin hankealueen rajaus perustuu.

Maakunnallisesti merkittävät tuulivoimahankkeet tulee pääsääntöisesti suunnitella ja toteuttaa maakuntakaavassa osoitetuille alueille. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suunnittelualueelle sijoittuu kaksi tuulivoimatuotannolle osoitettua tv1- merkintää. Alueen eteläpuolella on turvetuotannon kannalta tärkeä alue (Eot), koillispuolella on teknisen huollon kehittämisen kohdealue, pohjavesialue (tk), tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue, arvokas geologinen muodostuma, harjualue (ge1) sekä valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (ma). Lisäksi alueen koillispuolella on maakuntakaavaan merkitty matkailun ja virkistysten kehittämisen kohdealue (mv). Ikaalisten ja Hämeenkyrön Konikallio-Kivinevankallion tuulivoimatuotannolle (tv1) osoitettua aluetta koskee myös erillinen suunnittelumääräys, jossa todetaan, että alueen suunnittelussa tulee varmistua, ettei toiminta aiheuta haitallisia vaikutuksia Ilmatieteen laitoksen säätutkaan. Suunnittelualueen rajausta ei ole yhdenmukainen Pirkanmaan maakuntakaavan tv1-merkintöjen kanssa, vaan alue on maakuntakaavassa esitettyjä alueita huomattavasti laajempi. Osayleiskaavassa tulee perustella, kun aluevarauksella aiotaan poiketa maakuntakaavaan merkitystä aluevarauksesta. Suunnittelualueella tulee tarkentaa kaavoitusprosessissa ja alueelle tehtyjen selvitysten tulosten perusteella.	Voimassa oleva maakuntakaava otetaan huomioon osayleiskaavoituksessa ja hankkeen suunnittelussa. Ilmatieteen laitos on omassa lausunnossaan Konikallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta todennut: ”Konikallion tuulivoimapuisto sijaitsee noin 11 km päässä Hakumäen säätutkasta, ja näin ollen olisi sen alueen piirissä, jossa Ilmatieteen laitoksen tulisi arvioida mahdolliset haittavaikutukset ulkopuolisen tahon mallinnuksen perusteella ennen suunnitelman hyväksymistä. <i>Hakumäen säätutkan sijoitusta ollaan kuitenkin muuttamassa vuokrasopimuksen päättyessä, ja tutka on siirtymässä Kankaanpään puolelle noin 30 km päähän lännen suuntaan. Arvioitu siirtymisaika on kesällä 2022. Konikallion tuulivoimalahankkeen tuulivoimalat ovat esitettyssä suunnitelmassa nyt uuteen tutkapaikkaan nähden hieman yli 20 km päässä, ja näin ollen Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Konikallion tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, mikäli voimaloiden sijainnit noudattavat esitettyä suunnitelmaa.”</i> Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan mukaisesti maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmentyvät kuntatason kaavassa tarkempien selvitysten perusteella (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016). Samoin oppaan mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisessa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Suunnittelualueen rajausta tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden aikana mm. laadittujen selvitysten perusteella. Pirkanmaan maakuntaliitto on omassa lausunnossaan Konikallion tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta
--	---

<u>Maiseman arvoalueet ja kulttuuriympäristöt</u> Maisemaselvitys ja -vaikutusten arviointi ovat keskeinen osa tuulivoimarakentamisen suunnittelua. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että suunnitteilla olevat tuulivoimalat ovat sekä kokonaiskorkeudeltaan että roottorin halkaisijaltaan huomattavasti käytössä olevia tai aikaisemmin suunniteltuja voimaloita suurempia, jolloin erityisesti hankkeen lähi- ja välialueille, 0–12 km etäisyydelle, kohdistuvat vaikutukset voivat olla maiseman ominaispiirteistä, maastonmuodoista ja avoimuudesta riippuen huomattavat. Suunnittelualan koillispuolelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Vatulanharjun ja Ulvaanharjun harjuselänne, joka on osa Pirkanmaan harjumaisemien kokonaisuutta. Alue on ympäristöään hallitseva ja maisemallisesti erittäin merkittävä sekä geomorfologialtaan ja eliölajistoltaan arvokas. Pirkanmaan harjumaisemien kohteiksi on valittu harjuja, jotka ovat merkittäviä kulttuurihistoriallisesti sekä geologisesti. Osa harjuista on rakennettuja, osa luonnontilaisia ja useilla niistä on rakennettuja näköalapaikkoja. Harjut näkyvät ja niiltä nähdään. Harjumaiseman kohdalla onkin perusteltua selvittää hankkeen maisemavaikutuksia niin harjulle kuin harjulta. Maisemasovitteita tulee tehdä riittävästi Vatulanharjun-Ulvaanharjun alueelta siten, että niistä välittyy katsojalle konkreettisesti tuulivoimaloiden vaikutus harjulta avautuvassa maisemassa (mm. harjualueen näköalapaikat) ja myös ympäristöstä harjun suuntaan. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppaassa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (Suomen ympäristö 1/2016) annetut ohjeistukset. Maisemaselvitys ja -vaikutusten arvioinnissa on huomioitava tuulivoimapuiston lisäksi myös sähkönsiirron, maakaapeleiden ja ilmajohtojen	todennut: ”Pirkanmaan maakuntakaavassa on hankealueelle osoitettu kaksi tuulivoima- aluetta. Pirkanmaan liitto toteaa, että suunnittelun tavoitteet ovat linjassa maakuntakaavan kanssa.” Maisemavaikutuksia havainnollistavissa valokuvasovitteissa esitetään tuulivoimaloiden aiheuttamia muutoksia maisemakuvassa. Kuvien katselupisteet on määritetty vuorovaikutteisesti arviointityön edetessä näkymäalueanalyysin sekä sidosryhmien ja viranomaisten palautteen perusteella. Maisemavaikutusten arvioinnissa huomioidaan ympäristöhallinnon ohjeistus.
---	---

sekä teiden rakentamisesta johtuvat vaikutukset maiseman rakenteeseen, luonteeseen ja laatuun, sillä näiden voidaan katsoa olevan edellytys tuulivoimapuiston toiminnalle. Voimajohdoille on annettu kaksi mahdollista linjausvaihtoehtoa ja näiden linjausten vaikutukset sekä yhteisvaikutus tuulivoimapuisto kanssa on tutkittava riittävällä tarkkuudella sekä riittävän laajalta alueelta sekä erityisesti huomioitava vaikutus Vatulanharjun-Ulvaanharjun alueeseen.

Selvityksissä on otettava huomioon visuaalisten maisemavaikutusten ohella myös maiseman ominaispiirteet ja sitä kautta sen muutoskestävyys niin arvokkaiden maisema-alueiden kuin rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta. Näin voidaan arvioida hankkeen maisemavaikutusten merkitystä. Maisemaan kohdistuvat vaikutukset ja haitat sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin sekä virkistyskäyttöön tulee huomioida jatkosuunnittelussa ja varmistaa maisema- ja muiden arvojen säilyminen kaavoituksen avulla.

Luontoarvot

Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan luontovaikutusten arvioinnin taustana käytetään hanketta varten tehdyn YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja selvityksiä ja mallinnuksia, joita täydennetään tarvittaessa menettelyn edetessä. Pirkanmaan ELY-keskus on yhteysviranomaisena lausunut yksityiskohtaisemmin YVA-arviointiohjelman luontoselvitysten kohdentamisesta ja käytetyistä menetelmistä.

Osayleiskaavan luontovaikutuksia arvioitaessa painotetaan merkittäväksi tunnistettuja vaikutuksia, jotka tuulivoimahankkeen osalta kohdistuvat erityisesti melu- ja varjon vilkkumisvaikutuksiin (välkevaikutukset), linnustoon sekä maisema-arvoihin. Välkevaikutusten arvioinnin tulee kattaa myös vaikutukset alueen lajistoon. Linnustovaikutusten kannalta selvitysten ja vaikutusten arviointien tulee kattaa riittävällä tavalla kaikki vaikutusten kannalta oleelliset linturyhmät, -lajit ja linnustokohteet. Kaava-alueen ympäristön nykytilan kuvauksessa tulisi ottaa huomioon myös vaikutusalueella sijaitsevat

Lausunto merkitään seuraavilta osin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.

valtakunnallisesti soidensuojelun täydennysohjelman kohteet, arvokkaat perinnebiotoopit, arvokkaat suoluontovyöhykkeet sekä Metsähallituksen luonnonsuojelutarkoituksiin varatut kiinteistöt. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota kaava-alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan Vatulanharjun-Ulvaanharjun valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Kaavan yhteisvaikutuksia arvioitaessa tulee ottaa erityisesti huomioon yhteisvaikutukset lepakoiden, linnuston ja alueen ekologisen verkoston kytkeytyneisyyden kannalta. Elinympäristöjen pirstoutuminen on yksi tuulivoimahankkeen luontovaikutusten arvioinnissa eri eliöryhmien kannalta oleellisena huomioitava asia. Kaavan vaikutusten arviointi tulee ulottaa koko hankealueelle, mukaan lukien tiestö ja sähkönsiirtoreitti. <u>Pohjavesialue</u> Tuulivoimalapuisto tulisi kaavoittaa selkeästi luokitellun pohjavesialueen ulkopuolelle (Vatulanharjun 1E-luokan pohjavesialue). Vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomioita myös tuulivoimala puiston pohjavesivaikutuksiin. Riittävin selvityksin, kaavamääräyksin ja suunnitteluohjein tulee varmistua siitä, ettei hankkeesta aiheudu pohjaveden pilaantumisen vaaraa hankealueella. Tuulivoimaloista ei saa myöskään aiheutua vaaraa luokitellun pohjavesialueen pohjaveden laadulle tai määrälle, huomioiden erityisesti onnettomuustilanteet ja rakentamisvaiheen aikaiset vaikutukset. Sähkönsiirtoreiteistä A-vaihtoehto kulkee Vatulanharjun 1E-luokan pohjavesialueen ja valtakunnallisesti arvokkaan Vatulanharjun-Ulvaanharjun harjualueen poikki. Alueen tarkemmat pohjavesiolosuhteet tulee selvittää tutkimuksin ennen linjan rakentamista.	Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimalapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Laadittavassa kaavaratkaisussa huomioidaan lausunnossa pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla.
---	---

Kaavoituksella tulee myös varmistaa arvokkaan geologisen muodostuman arvojen säilyminen. <u>Liikenne</u> Maanteitä ei ole hankealueen välittömässä läheisyydessä, etäisyys lähimpään maantiehen on keskimäärin 1,3 km Ikaalisten puolella (maantie 2594), Hämeenkyrön puolella etäisyyttä maantiehen on enemmän (maantie 13087). Yleisesti tuulivoimaloiden etäisyyden maanteistä tulee täyttää Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa 8/2012 esitetyt etäisyysvaatimukset (https://julkaisut.vayla.fi/pdf3/lo_2012-08_tuulivoimalaohje_web.pdf.) Tuulivoimaloiden osat (tornit, konehuoneet ja lavat) kuljetetaan maanteillä erikoiskuljetuksina, mikä edellyttää nk. erikoiskuljetuslupaa Pirkanmaan ELY-keskukselta. Erikoiskuljetusten lisäksi tuulivoima-alueen rakentaminen ja käyttö synnyttää muuten suhteellisen vähäliikenteiselle tieverkolle lisäliikennettä mm. nk. perinteistä raskasta liikennettä (esim. betoni- maa-aines- ja muita kuljetuksia). Tuulivoima-alueen suunnittelun; osayleiskaavan ja / tai YVA-prosessin; yhteydessä tulee tehdä selvityksiä tuulivoimaloiden osien rakentamisaikaisista kuljetusreiteistä sekä myös tuulivoima-alueen käytön ajan huoltoreiteistä. Selvityksessä tulee erityisesti huomioida raskaan liikenteen lisääntymisen vaikutus liikenneverkolla ja sen mukanaan tuomat vaikutukset teiden ympärivälle asutukselle ja muulle maankäytölle. Kuljetusreittien selvityksen tulee sisältää maanteiden ja myös yksityisteiden riittävyys (mm. leveys) sekä tierakenteiden mukaan lukien rumpujen ja siltojen kantokyky erikoiskuljetuksille ja muulle raskaalle liikenteelle. On myös selvitettävä tuulivoima-alueen rakentamisen edellyttämien sekä myös käytön aikaisten maanteillä olevien liittymien leventämis- ja kehittämistarpeet sekä myös uusien liittymien tarpeet. Mikäli alueen rakentamisen tai käytön aikainen liikenne edellyttää maanteiden parantamistarpeita sekä liittymien rakentamis- ja parantamista, kuuluu niiden suunnittelu ja toteuttaminen tuulivoima-alueen toimijalle.	Lausunto merkitään seuraavilta osin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi. Osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä laadittavia selvityksiä ja vaikutusten arvioinnin tuloksia, mukaan lukien liikennettä ja kuljetusreittejä koskevat arviointitulokset. Tarvittaessa selvityksiä ja vaikutusten arviointeja voidaan täydentää kaavoitusprosessin aikana. Liikennöinnin ja kuljetusreittien järjestäminen tarkentuu edelleen hankkeen jatkosuunnittelussa. Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.
---	--

Myös mahdollisten maanteille em. kuljetuksista aiheutuvien vaurioiden korjaaminen sekä liittymien tilapäisten laajennusten ja muiden tilapäisten tiejärjestelyjen purkaminen on tuulivoima-alueen toimijan vastuulla. Liittymien rakentaminen ja parantaminen maanteilla sekä muut maanteille tehtävät parantamis- ja purkamistoimenpiteet edellyttävät ELY-keskuksen lupaa. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että em. liikenneselvitys tulee lisätä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan kaavoituksen yhteydessä tehtäviin selvityksiin. ELY-keskus muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa PIRELY/390/2022 6/6 Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018, https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lo_2018-03_sahko_telejohdot_web.pdf) lisäksi Väyläviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018, https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lm_2018_tiealueen_johdot_web.pdf)	Liikennettä ja kuljetusreittejä koskevat selvitysosiot sekä vaikutusten arvioinnit tuloksineen voidaan esittää suunnitteluvaiheen edellyttämällä tarkkuudella erillisenä liikenneselvitysraporttina tai vaihtoehtoisesti osana kaavaselistusta. Kuljetusreitteihin liittyvät seikat tarkentuvat hankkeen toteuttamissuunnittelun edetessä. Lausunto merkitään tältä osin tiedoksi.
13) Traficom Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin. Tuulivoimaloiden on monissa tapauksissa todettu vaikuttaneen TV-vastaanoton laatuun maanpäällisissä TV-lähetysverkoissa. Tuulivoimaloilla on vaikutuksia myös matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaaliin laatuun. Tutkajärjestelmä vaatii toimiakseen riittävää etäisyyttä tuulivoimaloihin. Radiolinkin toiminta taas edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä. Sähköisen	Lausunto merkitään tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi. Hanketoimija jatkaa hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä yhteistyötä asianomaisten viranomaisten ja teknisen verkon edustajien kanssa.

viestinnän palvelut ovat riippuvaisia radiojärjestelmistä. Siksi on tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Jo olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia ja raskaita, 200 - 300 metrin korkuisia mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. On suositeltavaa, että tuulivoimahankkeesta vastaavat ovat yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinaointietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä sekä teleoperaattoreita tulisi aina informoida tuulivoimahankkeesta.	
14) Ylöjärven kaupunki Ylöjärven kaupungilla ei ole lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.	Lausunto merkitään tiedoksi.
15) Ikaalisten Vesi Oy Ikaalisten Vesi Oy esittää lausuntonaan, että tuulivoimaosayleiskaavan valmistelussa otetaan huomioon kaavasta mahdollisesti aiheutuvat vaikutusten pohja- ja pintavesiin sekä ehkäistään mahdollinen pohjaveden pilaantumisen riski vähintään siten, kuin Ikaalisten Vesi Oy on siitä mielipiteenä esittänyt ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (Ilmatar Energia Oy:n Konikallion tuulivoimahanke, Ikaalinen ja Hämeenkyrö YVA). Ikaalisten Vesi Oy on esittänyt 4.3.2022 YVA-ohjelmasta mielipiteenä seuraavaa: - 5.6 Pohja- ja pintavedet - 6.9 Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohja- ja pintavesiin	Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Laadittavassa kaavaratkaisussa huomioidaan lausunnossa pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla. Lausunto merkitään YVA-ohjelmaa koskevilta osin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.

- 6.14 Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen, terveyteen, alueen virkistyskäyttöön ja aineelliseen omaisuuteen - 5.8 Liikenne - 6.20 Epävarmuustekijät - 8.9 Muuta mahdollisesti edellytettävät luvat ja sopimukset - 9 Lähdeluettelo 5.6 Pohja- ja pintavedet Ikaalisten Vesi Oy:n vedenottamo sijoittuu Vatulanharjun 1E-luokan pohjavesialueelle. 1E-luokkaan kuuluva alue on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka vettä käytetään tai jota on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan ja samalla alue ylläpitää pohjavedestä suoraan riippuvaista ekosysteemiä. Vatulanharjun pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 20,36 km², pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 14,87 km² ja vedenantoisuus 12800 m³/vrk. YVA-ohjelmassa on todettu, että Vatulanharjun pohjaveden virtaussuunta on muodostunut poikki lounaasta koilliseen. Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että tuulipuiston hankealueen pinta-alaksi on ilmoitettu 14,00 km² ja tämän alueen sadannan määrä (600 mm vuodessa) valuntana on keskimäärin 14000 m³/vrk. Hankealueen kokoluokka on siten merkittävä valuma-alueeltaan suhteessa Vatulanharjun pohjaveden muodostumisalueeseen. Tuulipuiston hankealue on osittain rajattu Vatulanharjun pohjavesialueen rajaukseen kiinni, mutta osittain myös sen sisäpuolelle. Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole kuvattu itse tuulipuistoalueen pohjavesien nykytilannetta, vaikka tämä tulee ympäristövaikutusten arviointilain 16 §:n ja samaisen lain liitteen 1 kohdan 7 e mukaan toimittaa. Ikaalisten Vesi Oy pitää todennäköisenä, että hankealueen kallioalueilla ja ohuissa huuhtoutuneissa rantakerrostumissa muodostuu pohjavettä, joka kulkeutuu kallioperän rikkonaisuusvyöhykkeiden ja mahdollisesti myös maaperän syvempien osien kautta Vatulanharjun pohjavesialueelle virtaussuunnassa lounaasta koilliseen (Kuva 5-18. Hankealueen maaperä). Hankealue sijaitsee noin tasolla +115...+135 mpy. Vatulan vedenottamalla	Ympäristöhallinnon avoimen aineiston perusteella pohjaveden päävirtaussuunta on Vatulanharjun länsipäässä pohjoiseen. Tampinkankaan itäosalla virtaus on koillisen-idän -suuntaan. Vuonna 2022 erillisselvityksenä laadittujen tutkimusten perusteella pohjaveden virtaus suuntautuu Vatulanharjun eteläosalla / tuulivoimahankealueen pohjoisosalla lännen-lounaan -suuntaan eli pois päin harjusta. Ampumaradan ja hankealueen välillä pohjavesivirtaus on lännen suuntaan, ei harjun suuntaan. Suunnitellun sähkönsiirtolinjan alueella, pohjavesialueelle sijoittuvalla osalla, pohjaveden virtaus on luoteen – pohjoisen -suuntaan
---	--

pohjaveden pinnankorkeus on noin tasolla +98...+100 mpy.

6.9 Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohja- ja pintavesiin.

Vaikutukset tuulipuiston hankealueen pohjavesiin ja Vatulanharjun pohjavesialueeseen on mainittu YVA-ohjelman vaikutustenarvioinnin painopistealueina. Ikaalisten Vesi Oy katsoo ympäristövaikutusten arviointilain 15 §:n mukaan, että tuulipuistoalueen maaperä- ja pohjavesitutkimukset sekä niiden tulokset ovat olennaisia toimia YVA-menettelyssä ja ne on suoritettava ennen mainitun lain 23 §:n mukaisen arviointiselostuksen perustellun päätelmän antamista. Kaavoituksessa on otettava huomioon ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto. Kielto on ehdoton ja se koskee myös pohjaveden pilaantumisen vaaran aiheuttamista siinä merkityksessä, että siitä poikkeamiseen ei saa myöntää lupaa. Kiellon merkitystä maankäytön toimintojen sijoittamisessa korostaa yhdyskuntien talousveden hankinnan merkitys ja pohjaveden puhdistamisen vaikeus. Kiellon piiriin kuuluvana päästöpaikkana tulee kysymykseen sekä itse pohjavesi, sen ylä- ja alapuolinen maakerros että alueen valuma-alue. Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty tuulivoimaloiden kohdekohtaisia tutkimuksia tehtäväksi vasta suunnitteluvaiheessa. Ikaalisten Vesi Oy edellyttää, että YVA-menettelyssä hankevastaavan on esitettävä ympäristönsuojelulain mukainen maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys tuulipuistoalueelta, jos tuulivoimatoiminnassa käytetään, varastoidaan, taikka muutoin syntyy maaperän ja pohjaveden kannalta merkityksellisiä vaarallisia aineita, koska pohjaveden laatu muutoksia voidaan havaita pääasiassa vain kemiallisin kriteerein. Pohjaveden perustilaselvitys tulee liittää osaksi YVA-ohjelmassa esitettyjä pohjavesitutkimuksia. Selvityksen perusteella voidaan päätöksenteossa osaltaan arvioida, tarvitseeko hankevastaavan hakea toiminnalleen ympäristölupaa.

YVA-ohjelmassa mainitaan, että tarpeellisia saatavilla olevia lähtötietoja kerätään mm. Ikaalisten Vesi Oy:ltä. Ikaalisten Vesi Oy katsoo, että tuulivoimaloiden hankealueella ja Vatulanharjun pohjavesialueella hankevastaavan on itse suoritettava kattavat tutkimukset, jos

pohjavesivaikutusten arviointia ei voida nykyisten selvitysten perusteella tehdä riittävän luotettavasti. Ikaalisten Vesi Oy:llä ei ole selvitysaineistoja hankealueelta eikä sen läheisyydestä. YVA-menettelyn tulee perustua uusimpaan ja parhaaseen saatavilla olevaan tutkittuun tietoon. Ikaalisten Vesi Oy edellyttää, että hankevastaavan on tunnistettava ja arvioitava, kuinka suuri osuus hankealueen sadannasta muodostuu pohjavedeksi ja kuinka suuri osuus siitä mahdollisesti valuu Vatulanharjun pohjavesialueelle sekä mistä tuulipuistoalueen kohdista tämä tarkemmin tapahtuu. YVA-menettelyssä hankealueen pohja- ja pintavedet on esitettävä karttatarkasteluna, johon on piirretty; a) pintavesien päälasku-uomat ja kulkusuunnat, b) pohjaveden virtaussuunnat, c) pohjaveden vedenjakajien kalliokynnykset, d) kallioraot ja -ruhjeet. Nykytilakartan tulee olla tulkinnan helpottamiseksi vähintään mittakaavassa 1:10000. Maaperä- ja pohjavesitutkimuksista on esitettävä nykytilakartalla kaikki suoritettut tutkimuspisteet sekä havaintotulokset ja niiden korkeustiedot N2000 korkeusjärjestelmässä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla ei ole lupa hyväksyä kaavaa tai antaa lupa, jos seurauksena on pohjaveden pilaantumisen vaara. Ikaalisten Vesi Oy:n Vatulan vedenottamolla ei ole voimassa olevaa vesilain 4:nnen luvun 11 §:n mukaista vedenottamon suoja-alueita. Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että Ikaalisten pohjavesialueiden suojelusuunnitelman (2001) päivitys on ajankohtainen vesienhoitolain 10 e §:n mukaan ja se tulisi päivittää samanaikaisesti Pirkanmaan Maakuntakaavan 2040 kanssa. Ikaalisten Vesi Oy:llä on vireillä Vatulan vedenottamoon liittyvä vesitalouslupahakemus aluehallintovirastossa (LSSAVI/14430/2020). Ikaalisten Vesi Oy katsoo, että YVA-menettelyssä tuulivoimahankkeen yhteysviranomaisen tulee suorittaa alustava päätelmä vedenottamon suoja-alueen määrittämisen tarpeellisuudesta.

Kaavallinen suojeluvelvoite tulee liittää osaksi arviointimenettelyä. Vesienhoitolain 21 §:n mukaan pohjavesien tilaa ei saa heikentää.

6.14 Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen, terveyteen, alueen virkistyskäyttöön ja aineelliseen omaisuuteen

YVA-ohjelmassa mainitaan, että YVA-vaiheen tuulivoimalatyypin ei ole vielä selvillä, mutta toiminnassa käytetään öljyä ja jäähdytysnesteitä. Arviointiohjelmasta ei käy ilmi, kuinka usein ja kuinka suuria eriä eri kemikaaleja alueella kuljetetaan. Mainitut kemikaalit kuitenkin läpäisevät maakerrokset nopeasti mahdollisessa onnettomuustilanteessa.

Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että tuulivoimaloiden pohjavedelle voimaloiden rakentamisvaiheessa tai onnettomuustilanteessa aiheuttamaa vaaraa ei voida luotettavasti poissulkea. Pahimmat onnettomuuskenaariot ovat tuulivoimalan kaatuminen sekä kemikaalien kuljetusonnettomuudet. Hankevastaavan tulee huomioida nämä ympäristövaikutusten merkittävyyden arvioinnissa. Maaperän tai pohjaveden pilaantuneisuus saattaa olla terveydelle vaaraksi tai aiheuttaa muuta merkittävää haittaa yleiselle edulle. Pohjavesien pilaantumisen- ja muuttamisriskiä aiheuttavat toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat veden hankintaan. Vatulanharjulla on todettu harjumuodostelman eroosioaurio (PIRELY/7974/2019). Sadeveden valunta on aiheuttanut eroosiota jyrkässä rinteessä olevaan polku-uomaan, joka muistetaan sijainneen rinteessä jo useamman vuosikymmenen ajan. Eroosioaurion korjaus on mahdollista toteuttaa Natura-alueen luontoarvoja merkittävästi heikentämättä. Eroosioaurion korjaus on kuitenkin osoittautunut haasteelliseksi. Ikaalisten Vesi Oy katsoo, että eroosioaurio on ennallistettava ennen tuulivoima-alueen mahdollisen rakentamisen aloitusta ja tuulivoimatoiminnasta ei saa aiheutua jyrkän harjumuodostelman eroosiota esimerkiksi mahdollisen tuulivoimalan aiheuttaman määrän vuoksi, ympäristönsuojelulaki 5 §.

5.8 Liikenne

YVA-ohjelmassa todetaan, että tässä suunnitteluvaiheessa ei vielä tiedetä, mistä liikennöinti tuulivoimaloille tapahtuu. Ikaalisten

Vesi Oy edellyttää, että vaarallisten aineiden kuljetukset tuulivoimaloille tulee toteuttaa hankealueen etäpuolisten teiden kautta, jolloin mahdollisten kuljetusonnettomuuksien seuraukset Vatulanharjun pohjavesialueelle voidaan välttää. YVA-selostuksessa on esitettävä, mistä huoltotie hankealueelle johdetaan.

6.20 Epävarmuustekijät
Ikaalisten Vesi Oy edellyttää, että arviointiselostuksessa pohjavesivaikutusten arviointi ei saa sisältää olennaisia puutteita, epätarkkuutta tai epävarmuustekijöitä.

8.9 Muut mahdollisesti edellytettävät luvat ja sopimukset Ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaan ympäristölupa on oltava toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että samaisen lain 49 §:n kohdan 4 mukaan ympäristöluvan myöntäminen kuitenkin edellyttää, ettei toiminnasta aiheudu erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella. Ikaalisten Vesi Oy edellyttää, että hankealue tulee rajata Vatulanharjun pohjavesialueen ulkopuolelle riittävällä suojaetäisyydellä sekä tuulivoimarakenteita ei saa sijoittaa pohjaveden pinnankorkeuden alapuolelle ilman viranomaislupaa. Hankealueen viereisen Vatulanharjun pohjaveden pinnankorkeuden sekä hankealueen viereisen Paalejärven keskivedenkorkeuden muuttaminen rakentamistoimin tulee kieltää vesilain 5:n luvun 14 §:n ja 6:n luvun 4 §:n kohdan 2 sekä 5 §:n 3 momentin nojalla.

9 Lähdeluettelo
YVA-menettelyn lähdetiedoissa on oltava riittävä lähdeviittaus hankealueen pohja- ja pintavesitietoihin, muussa tapauksessa arviointiselostuksen ja selvitysten laatu voidaan kyseenalaistaa. YVA-ohjelman lähdeluettelon mukaan arviointiohjelmassa ei ole lähdeaineistona viitattu Ikaalisten kaupungin pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan tai muuhun pohjavesiselvitykseen. Suojelusuunnitelma toimii tausta-aineistona suunniteltaessa ja ratkaistaessa suunnitelma-alueen maankäyttöä.

1.2 Osallisten palautteet

Palaute	Kaavanlaatijan vastine
1) Osallinen 1 Mielipiteenä on, että puisto voidaan rakentaa, jos siirtovoimajohto sijoitetaan kulkemaan etelän suuntaan, Suodenniemelle.	Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan sähkönsiirron vaihtoehdot ja ratkaisu tarkentuvat edelleen YVA-selostuksessa. Ratkaisu tullaan kuvaamaan myös osayleiskaavan kaavaselostuksessa.
2) Osallinen 2 (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Vastustan Konikallioon suunniteltavaa tuulivoimahanketta ja siihen kaavahanketta. Totean tältä osin seuraavaa. Prosessin puutteet Ensinnäkin hankkeen tiedottaminen ei ole ollut asianmukaista, koska olen tullut tietoiseksi hankkeesta, joka vaikuttaa huomattavasti omistamaani tilaan, vasta tammi-helmikuun vaihteessa 2022. Hanke vaikuttaa olennaisella tavalla omistamaani tilaan muun ohella sen tulevan käytön sekä ympäristö- ja taloudellisten arvojen osalta. Hankesuunnitelman mukaan esimerkiksi voimajohtolinjat kulkevat ensin pitkään tilani rajalla ja sitten vielä ylittävät tilani. Minua olisikin tullut kuulla jo aiemmin tässä asiassa, vaikka esimerkiksi eräitä naapureita on asiassa erikseen kuultu. Kysyttyäni asiasta Ilmatar Oy:n Hankekehityspäälliköltä, Lauri Viertolta seuraavan vastauksen 9.2.2022: Ilmattaren Konikallion tuulivoimahanke on lähtenyt liikkeelle Auria Wind Oy:n hankkeena, joka on tehnyt Hämeenkyrön puolella ensimmäiset maanvuokrasopimuksen alkuvuodesta 2021. Myöhemmin keväällä Ilmatar on hankkinut	Ikaalisten ympäristölautakunta on hyväksynyt Konikallion tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteen omalta osaltaan 14.9.2021 (§ 47) ja Hämeenkyrön kunnanhallitus omalta osaltaan 21.6.2021 (§ 174). Hämeenkyrön kunnanhallitus päätti 21.03.2022 (§ 62) ja Ikaalisten Ympäristölautakunta 22.3.2022 (§ 17) Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan vireilletulosta ja kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) nähtävilläolosta. OAS:ista on ollut mahdollista jättää palautetta 1.4.–9.5.2022 välisen ajan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmat ovat nähtävillä koko suunnittelutyön ajan 1.4.2022 alkaen. Kuulutukset vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmien nähtäville asettamisesta on tehty kunnissa käytössä olevien tiedottamiskäytäntöjen mukaisesti. Virallisten kuuluttamis- ja ilmoitusmenettelyjen rinnalla hanketoimija on ollut yhteydessä tuulivoimapuiston hankealueen ja alustavasti tutkittujen ulkoisten voimajohtoreittien varrelle sijoittuvien kiinteistöjen maanomistajiin.

sopimukset ja hankeoikeudet Auria Wind Oy:ltä. Sopimusten siirtymisen ehtona oli riittävä maanvuokraukseen perustuva hankealueen maanhallinta, jota vastaan Ilmatar voi toimittaa hankkeen kaavoitusaloitteet sekä Hämeenkyröön että Ikaalisiin. Näin ollen vuoden takaiset maanomistajatilaisuudet ovat olleet Auria Wind Oy:n järjestämiä, ja niihin en osaa ottaa itse kantaa. Uskoisin, että kokouksiin on kutsuttu Hämeenkyrön puolen keskeiset maanomistajat ja kokouksella on pyritty samaan selville kaavoitusaloitteeseen tarvittavan maanomistajaenemmistön mielipide maanvuokraukseen liittyen. "	
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan viranomaisen on kaavaa valmisteltaessa oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaavaa saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta suoraan mainituille tahoille, jotta heillä on jo alkuvaiheessa mahdollisuus vaikuttaa kaavan sisältöön ja näin välttää tarpeettomalta viranomaistyöltä. Mielestäni viranomainen on tältä osin laiminlyönyt vuorovaikutusvelvollisuutensa, koska olen saanut tästä hankkeesta tiedon ulkopuolisilta tahoilta.	Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu MRL:n edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti.
Olen pyytänyt Hämeenkyrön kunnan kaavoitusviranomaisten käyttämältä asiantuntijalta kaikki kunnan hallussa olevat hanketta koskevat asiantuntijalausunnot. Kunnan kaavoitusviranomainen on kertonut, etteivät kaikki asiantuntijalausunnot ole vielä valmiina. Varaankin mahdollisuuden antaa vielä uuden mielipiteen sen jälkeen, kun olen saanut kaikki asiantuntijalausunnot käyttööni.	Mielipide merkitään tältä osin tiedoksi.
Vaatimukset	

Katson olevani hankkeen osalta keskeinen maanomistaja, koska voimajohtolinjaa on suunniteltu maani rajalla rakennettavaksi noin kilometrin matkalle. Hankkeen etenemisestä tulee minua jatkossa tiedottaa lähettämällä minulle asiaa koskevat viranomaispäätökset, asiantuntijalausunnat ja hakijan toimittamat asiakirjat. Kaikki tuulivoimalat on suunniteltu sijoitettavaksi tilani rajan läheisyyteen. Katson tämän olevan tilaani merkittävästi vaikuttava asia. Vaadin näiden tuulivoimaloiden poistamista hankkeesta tai siirrettäväksi kauemmaksi tilani rajalta, jos hanke vastoin käsitystäni toteutuu. Vaadin myös, että voimajohtolinjat siirretään kokonaan pois rajaltani ja ylittämästä tilaani. Vaatimusten perustelut Voimalinja kulkisi suunnitelman mukaan kokonaisuudessaan noin kilometrin matkan tilani rajan vierustaa ja sen lisäksi tilani metsäkuvio 20:n (n. 1 ha) läpi. Kuviolla 20 sijaitsee puro, joka on määritelty arvokas elinympäristö. Kuvio 31 (1,3 ha), noin 200 metriä kuviolta 20 lounaaseen on metsälain 10 tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, puro lähiympäristöineen, jossa asuu muun ohella euroopan majavia. Voimajohtolinja on suunniteltu ylittämään myös tämän tilani kuvio 31 :n läpi. Vaadin, että voimalinja siirretään pois mailtani, niiden henkilöiden omistamille tiloille, jotka ovat maanvuokrasopimuksen tehneet ja ovat asianosaisia ja saamassa taloudellista hyötyä. Järkevin lähtöpaikka on varmastikin tilojen nro 108-438-9-29 tai 108-438-8-5 voimalinjan lähtöpaikaksi. Reitti sieltä on lyhin, helpoin ja taloudellisin tehdä. Lisäksi vastustan tuulivoimaloiden sijoittamista rajani läheisyyteen. Nämäkin on mahdollista asentaa maanvuokraajien tiloille kauemmaksi rajoistani. Todettakoon, että minun haltuuni saamissa mahdollisesti alkuperäisissä suunnitelmissa tuulivoimalat on sijoitettu kauemmaksi tilani rajoista.	Mielipide merkitään tältä osin tiedoksi. Hankesuunnitelma täydentyy ja tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden edetessä, jolloin myös voimalasijainnit sekä ulkoisen voimajohtoreitin linjaus tarkentuvat. Osayleiskaavoituksella ei ratkaista kaavoitettavan tuulivoimapuistoalueen ulkoisen voimajohtoreitin sijaintia tai voimajohtoreitin alueen maankäyttöä. YVA-menettelyssä sähkönsiirron A-vaihtoehtona tutkitaan koilliseen suuntautuvaa vaihtoehtoa ja B-vaihtoehtona etelään suuntautuvaa vaihtoehtoa. Hankesuunnitelmien tarkentuessa vaihtoehtoista valitaan toteutettava vaihtoehto, jonka sijainti maastossa voi vielä suunnitteluprosessin aikana tarkentua.
--	--

Joka tapauksessa koko hanketta ei pitäisi toteuttaa, koska se vaarantaa olennaisella tavalla luontoarvoja kasvillisuuden ja eläimistön osalta. Mikäli hanketta jatketaan, on tässä tapauksessa laadittava huomattavasti yksityiskohtaisempi luontoselvitys laajan asiantuntijaryhmän toimesta. Nyt aineistossa olevat selvitykset eivät miltään osin ole riittäviä. Tilallani tai sen läheisyydessä on useita havaintoja eläimien pysyvistä reviereistä. Kyseinen alue on muun ohella hirvien talvehtimisaluetta. Jyräkoskessa metsälaki 10S tarkoittamassa erityisen tärkeä elinympäristö asuu euroopan majavia. Kiuruja viihtyy viljellyllä pellolla. Riistakamerasta löytyy suden kuva ja naapurin pellon valkoisia pilleripaaleja karhu on repinyt. Tilallani on useita ilveksiä, joiden olemassa olostä on jatkuvia havaintoja. Viimeisenä havaintona olen kuullut mahdollisesta maakotkan pesinnästä. Kyseisellä hankealueella on saamani tiedon mukaan myös kalasääskien vuosittaiset pesinnät Haukinevalla, Karhukoskella, Ikaalisten puolella Porrasnevalla, Voistetunjärvellä ja Rapakonnevalla, joita tuulivoimalat uhkaavat. Myöskin metso pesii näillä seuduilla. Viirupöllöjä pesii Viherojantien päässä ja Vesajärvellä Majamaan puolella. Ruskohaukka pesii Ihanajärvessä, Vesajärvessä tai Alhonjärvessä. Kurki, direktiivilaji pesii Ihanajärvellä, Hirvonjärvellä, Vesajärvellä ja Alhonjärvellä, Laulujoutsen, direktiivilaji pesii Ihanajärvessä, Hirvonjärvessä, Vesajärvessä ja Alhonjärvessä. Erittäin uhanalainen nokikana pesii Alhonjärvessä. Tässä tapauksessa tilani metsänhoito tulisi vaikeutumaan. Joka tapauksessa metsästä kertyvä tuotto tulisi vähentymään. Taloudellisesti tämän hankkeen toteutuminen suunnitellulla tavalla aiheuttaisi minulle merkittäviä taloudellisia menetyksiä. Jos tuulivoimalahanke ylipäättään etenee, on se mahdollista toteuttaa siten, että edellä mainitut vaatimukseni otetaan huomioon. Nyt	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittujen selvitysten maastotöitä on tehty vuoden 2021 ja vuoden 2022 aikana. Osa maastotöistä on valmistunut vuoden 2022 kevääseen mennessä ja osaa selvityksistä on täydennetty edelleen kesän ja syksyn maastokaudella 2022. Selvitystöiden tulokset raportoidaan osana laadittavaa YVA-selostusta sekä osayleiskaavaluonnoksia. Mielipide merkitään seuraavilta osin tiedoksi.
--	---

suunniteltu tuulivoimalahanke ei tuota sellaista yleistä hyötyä, joka mahdollistaisi merkittävän haitan ja taloudelliset menetykset minulle maanomistajana. Edellä lausutuilla perusteilla on täysin selvää, että suunnitelma edellyttää yksityiskohtaista ja ammattitaitoista luontoselvitystä. Tuulivoimahankkeessa pitää selvittää tarkoin luonto ja siellä elävät eläimet ja linnut, joita hanke uhkaa. Ehdotan, että selvitystyöhön mukaan otetaan henkilö, jolla on osaamista ja tietoa nimenomaan tästä kohteena olevasta hankealueesta.	
3) Osallinen 3 - kolme palautteen yhdessä jättänyttä osallista (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) 1 Yleistä Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavojen laadinnan tavoitteena on mahdollistaa Ilmatar Energy Oy:n hankeyhtiön Ilmatar Ikaalinen-Hämeenkyrö Oy:n tuulivoimapuiston rakentaminen Ikaalisten kaupungin ja Hämeenkyrön kunnan alueelle molemmin puolin kuntarajaa. Tuulivoimapuisto muodostuisi enintään 15 tuulivoimalasta, joiden yksikköteho olisi noin 6–10 MW ja tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus enimmillään 350 metriä. Hankekokonaisuus muodostuisi tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista tai ilmajohdoista sekä tuulipuiston sähköasemasta. Hankkeeseen liittyen on käynnistetty myös YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-laki 4 §). Koska YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja selvityksiä ja arviointien tuloksia hyödynnetään osayleiskaavatyössä, oheistamme tähän yleiskaavoitusta koskevaan mielipiteeseemme myös esittämämme mielipiteet ko. ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (ks. liitteet 1 ja 3). OAS:ssa hankkeen vaikutuksia ennakoidaan varsin optimistisesti: ”Hankkeen toteutumisella on positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia. Tuulipuisto lisää työllisyyden kasvun ja	Hankkeen vaikutuksia arvioidaan tarkemmin YVA-selostuksessa sekä osayleiskaavojen kaavaselostuksissa.

yritystoiminnan lisääntymisen kautta kuntien kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverotuloja. Tuulivoimahankkeella tulee toteutuessaan olemaan positiivisia vaikutuksia myös alueella toimiviin rakennus- ja suunnittelualan yrityksiin. Lisääntyneellä taloudellisella aktiivisuudella on positiivisia välillisiä vaikutuksia myös alueen muihin toimialoihin, kuten palvelualaan.”

Hankeen haitallisia ja rajoittavia vaikutuksia muuhun maankäyttöön, mm. naapurikiinteistöjen olosuhteisiin OAS:ssa ei sen sijaan ennakoida alustavastikaan. Vaikka tavoitteena on hankekokonaisuus, joka muodostuu poikkeuksellisen kookkaista ja voimakkaasti ympäristöönsä vaikuttavasta hankkeesta, OAS:sta ei ilmene, millä tavoin hankkeen em. erityispiirteet tulevat heijastumaan suunnitteluun ja kaavan vaikutusten arviointiin.

2 OAS:n sisältövaatimuksista OAS:ssa tulee esittää suunnitelma kaavan laatimisessa noudatettavista osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Olennaista on, että OAS tarjoaa osallisille perustiedot kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelyistä. Koska OAS täydentää ja ohjaa MRL 9 §:n mukaista kaavan vaikutusten selvittämistä, suunnittelun lähtökohdat ja tehdyt selvitykset tulee esittää jo OAS:ssa siten, että mm. suunnittelualueen ympäristön nykytila ja suunnitteluun vaikuttavat erityispiirteet ja reunaehdot tulevat riittävän selviksi. Tässä tapauksessa keskeiset erityispiirteet liittyvät hankkeen poikkeuksellisesta kokoluokasta aiheutuvien vaikutusten voimakkuuteen ja ulottuvuuteen. Vaikka selvitettävät vaikutukset määritellään OAS:ssa yleisellä tasolla, siitä tulisi kuitenkin ilmetä, mm. missä vaiheessa ja millä menetelmillä vaikutukset selvitetään. Menetelmäkuvauksen merkitystä tässä tapauksessa korostaa mm. se, että tuulipuisto muodostuu voimaloista, joiden kokoluokasta johtuen arviointia ei voida juurikaan perustaa aiempiin kokemuksiin. Vaikutusten selvittämisen kannalta keskeistä on vaikutusten kohdentuminen, laajuus ja merkittävyys. Lisäksi tulee selvittää, miten osalliset voivat osallistua

Maankäyttö- ja rakennuslain 63 § mukaisesti ”Kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.” Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu osayleiskaavan aloitusvaiheen edellyttämällä tavalla edellä mainitun mukaisesti. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan tarvittavilta osin päivittää osayleiskaavan kaavaehdotukseen saakka.

vaikutusten arviointiin kaavan laatimisen eri vaiheissa. Olennaista OAS:n tavoitteiden kannalta on, että osallisille tarjotaan mahdollisuus osallistumiseen riittävän aikaisin sekä mahdollisuus tutustua kaavoituksen tavoitteisiin ja mahdollisiin vaihtoehtoihin ja ottaa niihin kantaa riittävän ja luotettavan vaikutuksia koskevan tiedon pohjalta. Osallisilla tulee olla aito mahdollisuus tutustua selvitysten ja vaikutusten arvioinnin tuloksiin sekä arvioida niiden perusteella kaavaratkaisua ja sen mahdollisia vaihtoehtoja. Katsomme, että edellä viitatus OAS:lle asetetut tavoitteet ja vaatimukset eivät nyt täyty suunnitelman jäädessä varsin yleispiirteiseksi jopa huomioon ottaen varhaisesta suunnitteluvaiheesta johtuvat tiedolliset rajoitukset. OAS:sta ei mielestämme riittävän konkreettisella tavalla ilmene, millä tavoin osallistuminen järjestetään, vaikutukset arvioidaan ja kaavan sisältövaatimusten täyttyminen pyritään varmistamaan. 3 Yleiskaavan sisältövaatimuksista Osayleiskaavat todetaan laadittavan MRL:n 77 a §:n mukaisina kaavoina siten, että rakennusluvut voitaisiin myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. MRL 77 b §:n mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että: 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella; 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön; 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.	Ikaalisten ympäristölautakunta on hyväksynyt Konikallion tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteen omalta osaltaan 14.9.2021 (§ 47) ja Hämeenkyrön kunnanhallitus omalta osaltaan 21.6.2021 (§ 174). Hämeenkyrön kunnanhallitus päätti 21.03.2022 (§ 62) ja Ikaalisten Ympäristölautakunta 22.3.2022 (§ 17) Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan vireilletulosta ja kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) nähtävilläolosta. OAS:ista on ollut mahdollista jättää palautetta 1.4.–9.5.2022 välisen ajan. OAS:it ovat nähtävillä koko suunnittelutyön ajan 1.4.2022 alkaen. Kuulutukset vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmien nähtävillä asettamisesta on tehty kunnissa käytössä olevien tiedottamiskäytäntöjen mukaisesti. Kaavoitusta käsittelevä kuntien yhteinen ja avoin yleisötilaisuus pidettiin Hämeenkyrössä ja Teams-etäyhteydellä 28.4.2022. Lisäksi hankkeen YVA-menettelystä pidettiin Teams-etäyhteydellä avoin yleisötilaisuus 16.2.2022. Yleisötilaisuuksissa on esitelty hankkeen suunnitelmia, hankealueen nykytilatietoja, vaikutusten arviointia ja hankkeessa laadittavien selvitysten tilanne sekä osallistumismenettelyt. Palaute merkitään seuraavilta ja YVA-ohjelmaa koskevilta osin tiedoksi.
--	---

Jotta yleiskaava ohjaisi riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella ja jotta voitaisiin varmistaa, että suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön, sen vaikutukset tulee tunnistaa riittävällä tavalla (MRL 9 § ja MRL 77b §). Näin ollen katsomme, että jo OAS:ssa kaavoitus tulee pohjustaa siten, että kaava perustuu riittäviin, kaavan merkittävät vaikutukset arvioiviin tutkimuksiin ja selvityksiin. MRL 9 §:ssä edellytetyllä tavalla:

”Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.”

Jo OAS-vaiheessa tulee myös huomioida, että MRL 9 § on ilmaistu velvoittavassa muodossa. Oikeuskäytännössä tutkimusten ja selvitysten riittämättömyys on suhteellisen usein johtanut kaavan lainvastaisuuteen. Tehtävien selvitysten tulee kattaa sekä välittömät että välilliset vaikutukset kokonaisuutena. Selvitysvelvollisuutta täsmennetään maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (MRA 1 §): ”Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;

5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. (11.2.2016/119)

Jos yleis- tai asemakaavan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen kunnan alueelle, kaavan vaikutuksia selvittäessä tulee olla tarpeellisessa määrin yhteydessä tähän kuntaan. Jos kaavan olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen maakunnan liiton alueelle, tulee vastaavasti olla yhteydessä tähän liittoon.”

Lain esitöissä (HE s. 63) selvitysvelvollisuutta selvennetään seuraavasti: ”Kaavoituksessa sovitetaan yhteen erilaisia alueidenkäyttötarpeita. Alueiden käytön ja eri toimintojen ympäristövaikutukset on tarpeen selvittää ja arvioida riittävän aikaisessa vaiheessa kaavaa laadittaessa. Riittävän laaja-alainen ja perusteellinen vaikutusten arviointi kaavoituksen yhteydessä on välttämätöntä jo senkin vuoksi, että ne, joiden olosuhteisiin ratkaisu saattaa vaikuttaa, voivat arvioida eri vaihtoehtojen vaikutuksia”.

Riittävä vaikutusten selvittäminen edellyttää hallituksen esityksen mukaan myös *mahdollisten maankäytön muutosten ja vallitsevan tilanteen välistä vaikutusten vertailua*. Tällä on erityistä merkitystä nyt käsillä olevassa tilanteessa, jossa kaava muuttaisi merkittäväällä tavalla mm. vaikutusalueen maisemaa, luonnonolosuhteita ja myös asumisolosuhteita.

Oikeuskäytännössä selvitysten riittävyyden kriteeriksi on muodostunut erityisesti se, voidaanko kaava-asiakirjojen pohjalta ratkaista, täyttyvätkö kaavan sisältövaatimukset (ks. esim. teokset ”Maankäyttö- ja rakennuslaki”, Hallberg ym. 2020, s. 69-79 ja ”Maankäyttö- ja rakennuslaki”, Ekroos – Majamaa, 2018, s. 44-47 sekä ratkaisut KHO 2018:10, KHO 2017:114, KHO 2017:31, KHO 2014:2, KHO 2013:184, KHO 2008:71, KHO 25.8.2006 t. 2170, KHO 2004:84, KHO 2004:64 jne.). Näitä yleiskaavan yleisiä sisältövaatimuksia ovat em. tuulivoimakaavan erityisten sisältövaatimusten ohella mm. yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys; olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö; asumisen

tarpeet; mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön; kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset; ympäristöhaittojen vähentäminen; rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja kaavan kohtuullisuus maanomistajille ja muille oikeudenhaltijoille (MRL 39 §). OAS:ssa todetaan, että YVA tulee muodostamaan keskeisen perustan em. kaavojen vaikutusten arvioinnille. Vastaavasti kuin YVA-ohjelmasta antamassamme mielipiteessä toteamme, hankkeen vaikutukset on toistaiseksi esitetty liian yleisluontoisesti, jotta voimaloiden vaikutuksia, vaihtoehtotarkastelun edellytyksiä ja riittävyttä voitaisiin riittävällä tavalla arvioida ja ennakoida.

Se, että hanke muodostuu poikkeuksellisen kookkaista voimaloista, tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnin lähtökohtana. Esimerkiksi maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointia ei voida perustaa olemassa oleviin selvityksiin, toisin kuin mm. YVA-ohjelmasta on ymmärrettävissä. Aiempaa olennaisesti kookkaampien voimaloiden vaikutuksista ei ole vielä kertynyt juurikaan kokemusta. Jotta voitaisiin arvioida, sopeutuuko suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö maisemaan ja ympäristöön MRL 77 b §:ssä vaaditulla tavalla, mm. maisemavaikutusten arviointiperusteet tulee päivittää voimaloiden kokoluokka huomioon ottaen. Enempää OAS:ssa kuin YVA-ohjelmassakaan ei kuitenkaan kuvata, millä tavoin arviointikriteerit (mm. vaikutusalueet ja dominanssivyöhykkeet jne.) määritetään.

Voimaloiden kokoluokka tulee ottaa huomioon myös niiden sijoittelun kannalta. Kuten YVA-ohjelmaa koskevaan mielipiteeseemme sisältyvästä Hannu Nykäsen 27.3.2022 päivätystä lausunnosta (liite 2) ilmenee, OAS:n kohteena oleva suunnitelma ei pohjautu tuulivoimaloiden haitattoman sijoittelun periaatteisiin: ”Edellä esitetyn kohtien perusteella voidaan todeta, että Konikallion suunniteltu tuulivoimaloiden sijoittelu on 15 voimalan vaihtoehdolla täysin vastoin tuulivoimaloiden haitattoman sijoittelun periaatteita. Pienemmällä voimaloiden lukumäärällä tai pienemmällä voimaloiden koolla, voidaan vaikuttaa meluhaitan vähenemiseen,

Ympäristöministeriön melumallinnusohje ei anna objektiivisia korjauksia mahdollisen jättöpyörteen turbulenssin huomioimiseksi. Lisäksi taaemmat voimalat ovat edellä olevan jättövanan vaikutuksessa vain myötätuuliolosuhteissa, ei kaikkien ajankohtien sisällä. Koska alueen keskimääräinen tuulensuunta on lounaasta, voidaan karttakuvasta nähdä jo selkeästi se, että moni voimala ei ole tässä asennossa jättövanan osalta huonosti sijoitettu. Lisäksi pientaajuisen melulaskennan osalta hyödynnetään kotimaisen ’Anojanssi’ - tutkimushankkeen tilastollisia äänitasoeron

mutta jokainen vaihtoehto on tarkasteltava erikseen. Tuulivoimaloiden sijoittelu liian lähelle toisiaan aiheuttaa kaikissa tapauksissa kuitenkin sen, että suomalaisen melumallinnuksen lähtöolettamus tuulivoimaloiden toimimisesta pyörteettömässä tuulikentässä ei päde, jolloin koko melumallinnus on jo lähtökohdiltaan virheellinen, mikäli tuulivoimaloiden välisen etäisyyden vaatimusta 8 x roottorin halkaisija ei noudateta.” Samoin hankkeen meluvaikutusten arvioinnin lähtökohdat osoittautuvat olennaisesti puutteelliseksi Nykäsen lausunnosta tarkemmin ilmenevin perustein. 4 Osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta Myös maanomistajien osallistumista suunnitteluun kuvataan OAS:ssa varsin yleisluonteisesti. YVA-ohjelmassa puolestaan todetaan, että YVA-menettelyä seuraamaan ja ohjaamaan kootaan eri tahoista koostuva seurantaryhmä, jonka tarkoituksena on muun muassa saada tietoa ja näkemyksiä eri osapuolilta sekä varmistaa, että työn aikana käytettävät tiedot ovat ajantasaisia ja mahdollisimman kattavia. Seurantaryhmään ei kuitenkaan ole kutsuttu maanomistajia, joiden kiinteistöjen käyttöä voimat tai voimansiirtolinjat olennaisesti rajoittavat. Hankkeen tähänastisessa suunnittelussa ilmenneet vuorovaikutuksen puutteet korostavat tarvetta tehostaa vuorovaikutusta jo varhaisessa kaavoitusvaiheessa mm. alueen maanomistajien kanssa. Kuvaavaa on, että vaikka voimajohdon vaihtoehto B sijoittuu osallisen C kiinteistölle halkaisten sen ja heikentäen kohtuuttomasti kiinteistön käyttöä ja sen alueella olevia erityisiä luonnonarvoja, hän sai tiedon sattumanvaraisesti johtosuunnitelmasta vasta tammi-helmikuun vaihteessa 2022. Hankkeen valmistelu ja suunnittelu on edennyt osittain pimennossa ja yllätyksellisesti, vaikka jopa neljä seitsemästä Hämeenkyrön puolelle suunnitellusta voimalasta sijoittuu ko. tilan rajalle, kolme voimalaa 200 metrin päähän ja yksi voimala 400 metrin päähän. Lisäksi tilan halki rakennettaisiin voimaloita yhdistävä voimajohto ja kilometrin mittainen voimajohtolinja, joka lopuksi halkaisisi tilan keskeltä kahtia. Tiedottamisen puutteellisuutta on tarkasteltu myös YVA-	tuloksia, joiden äänitasoeron tulokset ovat varsin konservatiivisia asuinrakennusten osalta. Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen on kuvattu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kaavoituksen aloitusvaiheen ja OAS:in tarkoitusta vastaavalla tavalla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan tarvittavilta osin päivittää osayleiskaavan kaavaehdotukseen saakka. Seurantaryhmä liittyy hankkeen YVA-menettelyyn ja palaute merkitään tältä osin tiedoksi.
---	--

ohjelmasta annetussa 23.3.2022 päivätyssä mielipiteessä (liite 3). Katsomme, että kaavoitus tulee toteuttaa jo OAS-vaiheessa avoimen vuorovaikutteisesti sekä perustuslain että MRL:n edellyttämällä tavalla. MRL 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Perustuslain 20 §:n mukaan ”vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”. Näin ollen jo kaavoituksen lähtökohdissa on huolehdittava mm. siitä, että yleiskaava ei aiheuta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa MRL 39 §:n vastaisesti. 5 Pöytäkirjat Edellä esitetyin perustein katsomme, että OAS ja siihen kytkeytyen YVA-ohjelma eivät kuvaa voimalojen vaikutuksia ja vaihtoehtotarkastelun edellytyksiä riittävällä tavalla aidon vuorovaikutuksen tietoperustaksi. On tärkeää, että hankkeen vaikutuksia koskeva tieto välitetään osallisille mahdollisimman kattavasti jo OAS- ja YVA-ohjelmavaiheessa, jolloin suunnitteluun ja hankevaihtoehtoihin vielä voidaan vaikuttaa.	Konikallion osayleiskaavaprosessi on toteutettu kaavoituksen aloitusvaiheessa ja OAS:in osalta perustuslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Mielipide merkitään tältä osin tiedoksi.
4) Osallinen 4 (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Mielipiteenäni esitän, että voimat aiheuttavat kohtuutonta haittaa ja vaaraa ihmisten elinoloihin ja ympäristöön sekä vaarantavat lintujen muuttoreitit sekä uhanalaisten eläinten pesimäalueet. Voimaloita ei tule alueelle rakentaa.	Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA) laadittuja selvityksiä hyödynnetään ja tarvittaessa täydennetään kaavoitusprosessin aikana. Vaikutusten arviointia tehdään tässä yhteydessä kattavasti mm. ihmisten

Tuulivoimalat tulee sijoittaa lähtökohtaisesti jo olemassa oleville teollisuusalueille. Kaava-alue on maakuntakaavassa esitettyä laajempi. "Maisemahaittojen minimoimiseksi on suositeltavinta rakentaa tuulivoimalat olemassa olevien maisemahäiriöiden yhteyteen ja paikoille, missä on uudenaikaisia rakennelmia. Sijoitusalueiksi suositellaan useassa yhteydessä teollisuuslaitosten- ja alueiden ympäristöjä, mastojen ja voimalinjojen ympäristöjä, laskettelukeskuksia sekä satama- ja varastoalueita." Tuulivoimalat ja maisema, Ympäristöministeriö 5/2006 Emilia Weckman.

Hankkeen erityispiirteet kuten voimaloiden suuri koko, teho ja korkeus, 350m tulee ottaa huomioon suunnittelun jokaisessa kohdassa. Tämä tulisi näkyä laajoina selvityksinä mm. vaikutusalueen laajuudessa, erilaisissa mallinnuksissa. Kaikkien vaadittavien selitysten tulisi ulottua laajemmalle alueelle kuin nyt on ehdotettu. Erityisesti ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön kohdistuvat vaikutukset tulisi selvittää erityisellä laajuudella johtuen hankkeessa esitettyihin voimaloiden kokoihin. Suuresta koosta ja mahdollisista haittavaikutuksista johtuen suojaetäisyydet asuin- ja loma-asuntoihin tulisi olla huomattavasti suurempi (3km) kuin nyt esitetty. Tuulivoimaloiden korkeuden vuoksi maisemahaitta tulee koskemaan muita maisema-alueita ja virkistysalueita kuten Jämin harjua, joka kuuluu Satakunnan maakuntaan. Selvitykset tulee tehdä myös toisen maakunnan alueella.

" Tuulivoimaloiden sijoitusetaisyys toisiinsa nähden on useita satoja metrejä muun muassa roottorin koosta, voimaloiden lukumäärästä ja sijoituskuviosta riippuen. Isojen tuulivoimaloiden luokkaan kuuluvien voimaloiden (3-5

elinympäristöä ja luontoarvoja koskien huomioiden palautteessa mainitut lintujen muuttoreitit ja uhanalaisten eläinten pesimäalueet.

Suunnittelualueelle sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa kaksi lähekkäin sijaitsevaa tuulivoimatuotannolle osoitettua tv1-merkintää, joihin hankealueen rajausta perustuu. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan mukaisesti maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmennyvät kuntatason kaavassa tarkempien selvitysten perusteella (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016). Samoin oppaan mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisessa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Suunnittelualueen rajausta tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden aikana selvitysten perusteella.

Vaikutusten arviointi on olennainen osa tuulivoimarakentamisen suunnittelua, ja vaikutusten arvioimiseksi on käytettävissä pääosin vakiintuneet käytännöt ja menetelmät. Vaikutusten arviointi ulotetaan vaikutustyyppistä riippuen aina noin 25 kilometriin (maisema).

Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmennyvät kuntatason kaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Suunnittelualueen rajausta tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden aikana.

megawattia) välillä sijoitusetäisyydet vaihtelevat tavallisesti 400–1000 metrin välillä.” (Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2012, Ympäristöministeriö). Nämä etäisyydet eivät tule toteutumaan maakuntakaavassa esitetyllä alueelle. Alue on liian pieni.

Esitetty kaava tulee muuttamaan merkittävästi maisemaa. Kaavassa tulee huomioida valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, jonka Vatulan-Ulvaanharju sai syksyllä 2021. Tätä statusta ei ole ollut vielä maakuntakaavaa laadittaessa, eikä Voimaa tuulesta Pirkanmaalla-selvityksessä 2012, jota on käytetty pohjana selvittäessä mahdollisia tuulivoima-alueita. Tällöin selvityksestä on jätetty lähtökohtaisesti pois alueet, jotka on luokiteltu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Tällöin on rajattu myös arvokkaat kulttuuriympäristöt. Hankeen suuruus tulee vaikuttamaan laajemmin myös kulttuuriympäristöihin kuin OAS on kuvattu. Valtioneuvoston julkaisussa Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (2016) todetaan että pääsääntöisesti tuulivoimarakentamiselle soveltumattomia alueita ovat valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

Osallistuminen hankeen suunnitteluun on lähtökohtaisesti puutteellinen. Perustuslaki 15§ mukaan omaisuus on turvattu. Nyt suunnitellut hankkeet on tehty hanketta koskevia maanomistajia kuulematta ja jopa heidän tietämättään. Hanke uhkaa myös alueen vaikutusalueella olevia kiinteistöjä ja niiden arvonalenemaa sekä välke- ja näköhaittaa.

Perustuslaki 20§ vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Hankkeessa on pirstaloitumassa suuri, yhtenäinen metsäalue, joka aiheuttaa metsäkatoa. Uhanalaisten lintujen pesimäalueiden ympärille tulee esittää riittävän laajat suojavyöhykkeet. EU CAP 27 ohjelmassa edellytetään myös monipuolisen biodiversiteetin säilyminen.

Maisemavaikutuksia havainnollistavissa valokuvasovitteissa esitetään tuulivoimaloiden aiheuttamia muutoksia maisemakuvassa. Kuvien katselupisteet on määritelty vuorovaikutteisesti arviointityön edetessä näkymäalueanalyysin sekä sidosryhmien ja viranomaisten palautteen perusteella. Maisemavaikutusten arvioinnissa huomioidaan ympäristöhallinnon ohjeistus.

Osallistumismenettelyllä luodaan edellytykset sille, että kaavan vaikutuksista ja sisällöstä keskustellaan ja tiedotetaan hankkeen eri vaiheissa. Kaavan vireille tulosta sekä valmisteluaineiston ja kaavaehdotuksen nähtävillä olosta kuulutetaan kuntien ilmoitustaululla, kuntien internet-sivuilla sekä kuntien virallisissa kuuluslehdissä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmat ovat nähtävillä koko suunnittelutyön ajan 1.4.2022 alkaen. Kuulutukset vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmien nähtävillä asettamisesta on tehty kunnissa käytössä olevien tiedottamiskäytäntöjen mukaisesti. Kaavoitusta käsittelevä kuntien yhteinen ja avoin yleisötilaisuus järjestettiin Hämeenkyrössä ja etäyhteydellä 28.4.2022. Hankkeesta tiedottamista tehdään myös kaavoituksen kanssa samaan aikaan käynnissä olevan YVA-menettelyn yhteydessä.

Alueelle tulee vaatia ympäristölupa. Maakuntakaavassa tavoitteeksi on asetettu pohjavesien suojele. Kaavassa on varauduttu myös poikkeusolojen lisävedenottoon Vatulan-Ulvaanharjun alueelta. Tämä hanke ei saa vaarantaa pohjavesiä teollisen kokoluokan tuulivoimaloilla. Myös vesilupaa tulee harkita. Alueen pohjaveden paksuus pitää tutkia. Alueelta ei laske jokia vaan kaikki vesi laskee pohjaveteen tai suodattuu Vatulan-Ulvaanharjun läpi lähteistä tai Kyrösjärven pohjasta. Myös Vesajärvellä Ihananjärvi on tällainen lähdepohjainen järvi.

Osayleiskaavassa ja suunnitelmissa olevat kartat ovat olleet epäselviä. Voimaloiden paikat ja suunnitellut siirtolinjojen paikat pitää näkyä selkeästi karttapohjalta.

Ilmatar Energy:n suunnittelemat voimalta ovat kokoluokaltaan suuria. Niiden rakentaminen tulee muokkaamaan aluetta pysyvästi. Siipien kuljettaminen ja sen aiheuttamat haitat alueelle mm. metsien kaataminen alueelta tulee näkyä kaavassa. Myös rakennettavien tuulivoimaloiden perustamisen yhteydessä kaadettava ja muokattava metsä tulee esittää selkeästi. Tuulivoimaloiden vuoksi rakennettava tiestö ja voimajohtojen vaatimat linjaukset ja muutokset metsään tulee esittää selkeästi kartalla. Kartat pitäisi olla selkeitä ja helposti tulkittavissa. Voimaloiden paikat tulisi näkyä selkeästi ja niiden sijoittelussa tulisi ottaa huomioon mahdollinen värähtelyn vaikutus hiekkaharjuun ja pohjaveteen nyt ja tulevaisuudessa.

Hämeenkyrön Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavassa mainittuja laadittuja selvityksiä ei ole ollut saatavilla. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, pesimälinnustoselvitys, päiväpetolintuselvitys, liito-orava- ja viitasammakkoselvitys, lepakkoselvitys ja linnustoselvitys eivät ole valmistuneet. Näin ollen koko hankkeen aikataulu on epärealistinen. Aikataulu rakentamiseen on myös epärealistinen puuttuvien tai suunnitteilla olevien Fingridin valtakunnan verkon siirtolinjojen vuoksi.

Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi aiheutua naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista rasitusta. Ympäristölupaa haetaan tarvittaessa kuntien ympäristöviranomaisilta. Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta.

Voimaloiden sijaintipaikat ja hankealueen ulkoiset sähkönsiirtoreitit tarkentuvat suunnittelun edetessä. Karttojen luettavuuteen kiinnitetään huomiota jatkosuunnittelussa ja laadittavissa kaavadokumenteissa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittujen selvitysten maastotöitä on tehty vuoden 2021 ja vuoden 2022 aikana. Osa maastotöistä on valmistunut vuoden 2022 kevääseen mennessä ja osaa selvityksistä on täydennetty edelleen kesän ja syksyn maastokaudella 2022. Selvitystöiden tulokset raportoidaan osana laadittavaa YVA-selostusta sekä osayleiskaavaluonnoksia. Hankkeen aikataulu tarkentuu suunnittelutyön edetessä.

Näkymäalueanalyysijä tulee tehdä eri maisemakohdista ja tausta pitää olla selkeä eli sininen taivas. Myös yölliset valot tulee kuvata jollain tavalla. Mallinnukset on tehtävä laajakulmakuvien lisäksi 3D tekniikkaa ja animaatioita hyödyntäen, jolloin vilkkuvien lentoestevalojen häiritsevyys voidaan todenmukaisesti havaita. Ehdotan kuvattaviksi mm. Vesajärventie 2125, Kaipiontie 69, Viherojantie 20, Vesajärventie 1850, Vesajärventie 30, Nukarintie 65, Vaasantie esim. Tanolantien kohdasta, Hämeenkyrön keskustasta ja Kostulasta sekä Ikaalisista, Sammista. Takamaantie 1710, Pirkan ura Ulvaanharjun kohdalta. Oksjoentie 38.	Palaute merkitään tältä osin tiedoksi.
5) Osallinen 5 (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) <u>Palautteeni = Ei Voimaloita. Kiinteistölleni, luonnolle, ihmisille ja eläimille koituu kohtuutonta haittaa.</u> Kiinteistölleni ja tuhansille ihmisille ja eläimille koituu kohtuutonta haittaa ja rasitusta. Pelkästään nopeassa ajassa vastustavia allekirjoittaneita on yli 300, tässä ei ole läheskään kaikki vastustavat, koska kaupungit eivät ole ottaneet yhteyttä kiinteistön omistajiin ja asukkaisiin. Näin valtavat teollisen kokoluokan voimalat eivät kuulu rauhalliselle ja hiljaiselle alueelle. Naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa määritettyä kohtuutonta rasitusta aiheutuu. Vastustan koko hanketta eli VEO on minun vaatimukseni. Jos on pakko rakentaa, pitää rakentaa erittäin paljon arvostamani Hämeenkyrön kaupungin Leena Lahtisen sanoin: hanke ja voimalat pitää suunnitella täysin turvallisiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että läheisille kylille ja kiinteistöille ei saa aiheutua minkäänlaista rasitusta tai terveyshaittaa. Tässä palautteessa on vaadittu vain jotain selvityksiä, suunnitelmia ja tutkimuksia millä turvallinen rakentaminen ja käyttö varmistetaan. Ennen näiden puolueettomien selvitysten saamista, kaupungit eivät voi edetä kaavoituksen kanssa. Kaavoituksessa pitää tietää mitä ollaan rakentamassa. OAS esittelytilaisuudessa Hämeenkyrön auditoriossa To 28.4.2022	Kaavoitus alkaa suunnittelutyön ohjelmoinnilla ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisella. Kaavoitus etenee tämän jälkeen valmisteluvaiheeseen (kaavaluonnos) ja ehdotusvaiheeseen ennen varsinaista kaavan hyväksymiskäsittelyä.

Ilmattaren Hankekehityspäällikkö Lauri Vierto sanoi, että otetaan etunojaa kaavoituksessa, että voidaan sitten myöhemmin toteuttaa valtavat voimat, joista ei ole vielä kokemusta ja joita ei siis osata suunnitella ja toteuttaa. Ei Suomen lait toimi näin. Kaavoituksessa jo pitää tietää tarkalleen mitä rakennetaan, jotta voidaan suunnitella hanke turvallisesti. Kaupunki menettää verotuloja, itsekin ajattelin siirtää verokirjani tänne, koska lapset kasvavat omilleen ja aivan hyvin voisin tehdä etätöitä hiljaisesta ja kauniin maiseman kiinteistöltäni. Olen kuitenkin päättänyt, että DI verotulojani en kaupunkiin tuo, jos Konikallion voimat rakennetaan. Tiedän, että moni hyvin tienaa, tekee samoin ja tiedän, että useampi on myynyt ja harkitsee kiinteistönsä myyntiä, jos Konikallion valtavat voimat rakennetaan. Tulen vaatimaan kiinteistöni alenneen arvon + muita korvauksia kaupungilta, jos kaupunki kaavoittaa teollisuuskokoluokan valtavia tuulivoimaloita lähelle kiinteistöäni. <u>OAS ei noudata Maankäyttö- ja rakennuslakia 9§:ää</u> OAS ohjaa MRL 9 §:n mukaista kaavan vaikutusten selvittämistä. Suunnittelun lähtökohdat ja tehdyt selvitykset tulee tuoda esiin OAS:ssa niin, esim. suunnittelualueen ympäristön nykytila ja suunnitteluun vaikuttavat erityispiirteet ja reunaehdot tulevat riittävän selviksi. Konikallion teollisuustuulivoimapuistossa keskeiset erityispiirteet ovat hankkeen poikkeuksellisesta kokoluokasta aiheutuvasti vaikutuksiltaan todella voimakkaita ja kauaskantoisen ulottuvia. OAS:sta tulisi käydä esiin selvästi milloin ja millä menetelmin niin terveys- kuin muut vaikutukset selvitetään puolueettomasti. Oman riskien suojan takia, kaupunkien kannattaisi varata hankkeen valmisteluun, selvityksiin, asukkaiden, kiinteistönomistajien, maanomistajien ja vaikutusalueella olevien kuulemiseen lisää aikaa ja varmistaa että kaikki selvitykset on puolueettomia ja oikein laadittuja.	Hankesuunnitelma täydentyy ja tarkentuu YVA- ja kaavoitusmenettelyjen aikana suunnitteluprosessin edetessä. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA) laadittuja selvityksiä hyödynnetään ja tarvittaessa täydennetään kaavoitusprosessin aikana. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:ssä ei määritellä yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman muotoa, sisältöä tai OAS:ille asetettuja vaatimuksia. MRL 9 § koskee vaikutusten selvittämistä kaavaa laadittaessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsitellään MRL 63 §:ssä, jonka mukaisesti kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on esitetty tuulivoimaosayleiskaavoille tyypillisellä tavalla ja riittävällä tarkkuudella, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavojen kaavaprosesseissa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on mahdollista tarvittaessa päivittää kaavoitusprosessin aikana. Suunnitelma
--	---

<u>Perustuslain vastainen hanke: Kotirauha ja omaisuuden suoja</u> Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Tuulivoimasta aiheutuvat melu-, välke-, värinä pohjaveden pilaantuminen ja maisemahaitat sekä edellä mainittujen yhteisvaikutukset tulee tarkasti arvioida faktaperustein, ei hankkeen toteuttajan maksaman konsultin puolesta vaan puolueettomasti varmennusmitattujen arvojen mukaan. Hämeenkyrön ja Ikaalisten kaupunkien pitää taata perustuslain 10 pykälän mukainen kotirauha kaikille, niin että hanketta ei toteuteta Konikallioon ollenkaan tai vaihtoehtoisesti kaavoituksessa määrätään säännöt ja suojella asutusta (vakituinen ja vapaa-ajan) perustuslain mukaisesti ja tehdä kaavoihin vähintään suoja-alueet vähintään 5km ja lisäksi kilometri tuulivoimalan megawattia kohden eli 10MW voimalalle 10km suoja-alue, ettei kotirauhan turva vaarannu. Perustuslain 15 § Omaisuuden suoja. Pykälän mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Tulen vaatimaan vahingonkorvauksia kiinteistöni arvon alenemisesta, jos kiinteistöni lähelle rakennetaan teollisen kokoluokan tuulivoimaloita. <u>Pohjavesi pilalle, josta Ikaalisten & Hämeenkyrön kaupungit ovat vastuussa.</u> Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien pitää tarkastella asiaa aivan vastaavasti kuin Äänekosken kaupunki teki, ei riskiä pohjaveden pilaantumiselle: Äänekosken kaupunki ei hyväksy maakuntakaavaluonnokseen merkittyä	pidetään nähtävillä kaavoitusprosessin ajan 1.4.2022 alkaen. Mielipiteessä esitetyt asiat koskien suunnittelualueen nykytilaa, vaikutusten arviointia ja selvityksiä sisältyvät YVA-menettelyn ja kaavaproessin aikana tuotettaviin asiakirjoihin. Hankkeen suunnittelussa laadittavat selvitykset ja mallinnukset tehdään ja vaikutukset arvioidaan vakiintunein menetelmin voimassa olevien säädösten, asetusten ja yleisesti käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti. Osana vaikutusten arviointia tarkastellaan hankkeen toiminnasta ja muista alueen toiminnoista aiheutuvia yhteisvaikutuksia ympäristöön. Esitetylle suoja-alueelle ei ole lainsäädännöstä, asetuksista, yleisistä ohjeistuksista, mallinnuksista tai vallitsevasta oikeuskäytännöstä peräisin olevia perusteita. Mielipiteessä esitetyt etäisyydet eivät perustu hankkeen todennettaviin vaikutuksiin. Mielipiteessä esitetyt suojaetäisyydet eivät käytännössä mahdollistaisi maatuulivoimahankkeiden toteuttamista lähes missään Suomessa.
--	---

tuulivoimala-aluetta Liimattalaan.

Muutosehdotuksessa todetaan, että kaavaluonnoksessa oleva Liimattalan tuulivoimala-alue sijaitsee pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä ja viimeaikaiset selvitysten mukaan tuulivoimaloiden rakentaminen alueelle aiheuttaisi merkittävän riskin pohjaveden pilaantumiselle ja tällaista riskiä Äänekosken kaupunki ei ole valmis ottamaan. Muutosesityksen mukaan kaupunki katsoo myös, ettei se kannata maakuntakaavoituksessa tuulivoimaa mihinkään Äänekoskelle. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on hankittava ja julkaistava nämä Äänekosken viimeaikaiset selvitykset ja otettava nämä huomioon kaavoituksessaan ja päätöksenteossaan.

OAS esittelytilaisuudessa Hämeenkyrön auditoriossa To 28.4.2022 Ilmattaren Hankekehityspäällikkö Lauri Vierto sanoi, Konikallion tuulivoimaloita ei rakenneta pohjavesialueelle. Asia ei ole noin yksinkertainen. Jos itse voimalan perustus ei ole juuri pohjavesialueelle merkityllä alueella, ei se tarkoita, etteikö hankealue, rakennettava tiestö ja voimaloiden kilometrien mittainen vaikutusalue vaikuttaisi pohjaveteen. Epäpuhtauksien kulkeutumiseen pohjaveteen ja leviämiseen pohjavesikerroksessa vaikuttavat muun muassa maaperän veden läpäisevyys, veden virtausnopeus ja -suunta sekä kyseisen aineen tai yhdisteen liukoisuusominaisuudet.

https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/Pohjavesien_tila/Pohjavetta_uhkaavat_toimet

Jos pohjavesialueelle (tai näin lähelle pohjavesialuetta) rakennetaan teitä tai näin valtavien voimaloiden perustuksia, joudutaan kaivamaan massiivisen syvälle. Syvään kaivaminen on suuri riski, jos osut voimakkaaseen pohjavesisuoneen, vuotoa voi olla hyvin vaikea tukkia tai ennallistaa. Aiheutunut haitta ja pilaantumiskahva voi olla todella suuri. Jos kaupunki kaavoittaa pohjavesialueen suonien lähelle tällaisen syvää kaivuuraikentamis/perustusrakentamistoimintaa vaativia teollisen kokoluokan voimaloita, kaupunki vastaa, että alueelle voidaan kaivaa

Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Laadittavassa kaavaratkaisussa huomioidaan pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla. Pohjaveteen liittyviin kysymyksiin on vastattu tarkemmin edellä Ikaalisten Veden lausuntoon laaditussa vastineessa.

Mielipide kirjataan seuraavilta osin tiedoksi.

noin syviä perustuksia. Kaupunki on syyllinen syntyviin vahinkoihin. Lisäksi Konikallion (teollisen kokoluokan tuulivoimala-alueen) läheisen Vatulanharjun ja Ulvaanharjun yhteinen antoisuus (kapasiteetti on 17770 m³/vrk) josta käytetään tällä hetkellä 1800m³/vrk (pohjaveden pumppausmäärä. Maakuntakaavassa tavoitteeksi on asetettu pohjavesien suojelu ja lisäksi maakuntakaavassa on varauduttu myös poikkeusolojen lisävedenottoon Vatulan-Ulvaanharjun alueelta. Venäjän tilanteen takia poikkeusolot ovat todennäköisempiä kuin koskaan, Vatulan-Ulvaanharjun pohjaveden kapasiteettia lisäottoon on 15000m³/vrk, josta saadaan 3 miljoonan ihmisen päivittäinen juomavesi (5L).

Kun luetaan ELY-keskuksen tuottamaa tutkimusta Hämeenkyröstä, paksuimmillaan pohjavesikerrokset ovat yli 100 metrisiä. Niin syvälle pohjavesiin kulkeutuu laajalta alueelta vettä ja myös haitta-aineita.

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/hameenkyrossa-loytyi-paksuimmillaan-yli-100-metrin-pohjavesikerros---geologinenrakenneselvitys-valmistui?publisherId=69817881&releaseId=69939943>

On selvää, että valtavista teollisen kokoluokan tuulivoimaloista irtoaa paljon mikromuoveja ja jäänestokemikaaliaineet ovat luonnolle ja ihmiselle myrkyllisiä ja haitallisia, lisäksi voimat ovat todella korkeita, ja niiden aiheuttavat ilmavirrat ja pyörteet ovat voimakkaita. On päivänselvää, että mikromuovipartikkelit ja muut voimalasta irtoavat haitta-aineet lentävät laajalle alueelle. Ilmanvirtaustekniikassa käytetään suuretta heittopituus ja se on tässä suuri. Kantama partikkeleille on pitkä, tuulen ja pyörteen mukana partikkelit kulkeutuvat kilometrien päähän. Ilman kunnollista selvitystä voimaloista irtoavien partikkeleiden heittopitoisuuksista ja pohjaveden pilaamisriskeistä ei kaavoitusta voida jatkaa tai riskit nousevat liian kovaksi.

Lisäksi tuulivoimaloiden jäähdytysjärjestelmän kiertoneste eli glykoliliuos on vaarallista pohjavedelle. Käynnistysvaiheessa jäähdytysjärjestelmään tehdään glykolin

Tuulivoimaloiden lapojen eroosiota ei ole toistaiseksi riittävästi tutkittu, jotta lavoista voitaisiin todeta irtoavan merkittäviä määriä mikromuoveja. Tuulivoimaloiden lavat ja muut muovikomposiittia sisältävät osat valmistetaan lujaksi ja kestäväksi kehitetyistä materiaaleista, joita on lujitettu muovipartikkeleiden irtoamista estävillä pinnoitteilla.

ensitäyttö ja lisäksi vaihto ja uudelleen täyttötilanteissa pohjavesialueelle joudutaan kuljettamaan, voimalalla joudutaan pumpppaamaan glykolia ja lisäksi vanha glykolineste pitää kuljettaa pois.

Hankealueelle ja alueenulkopuolelle (viidelletoista valtavalle voimalalle) joudutaan rakentamaan kantavuudeltaan ja mitoiltaan massiivisia teitä. Tiet joudutaan pinnoittamaan asfaltilla. Tiet lisäävät hulevesien kerääntymistä ja muuttavat pohjaveden lähellä olevia pintavesien virtauksia. Teiden ja teiden käytön vaikutukset pohjaveden saantoon ja laatuun pitää selvittää luotettavalla ulkopuolisella taholla, vasta selvityksen valmistuttua kaavoitus voi edetä.

Lisäksi teille pitää tehdä liukkauden torjuntaa talvisin hiekoitussepeliä kuluu tonneja. Hiekoitussepelin pohjaveteen aiheutuvat ongelmat johtuvat käytännössä öljypohjaisista yhdisteistä, joita irtoaa enimmäkseen asfaltista. Sepelin yhdisteiden haitta raja-arvot ylittyvät, haitta-aineita pääsee pintavesiin ja sitä kautta öljypohjaiset aineet pääsevät myös pohjavesiin. Rakennusaikana tarvitaan paljon kuljetus- ja maansiirtokoneita, jolloin rakennusaikana näitä öljypohjaisia ja muita haitta-aineita tulee teille vielä enemmän ja pohjaveden pilaantumisriski on vielä isompi. Teille levitetty sepeli on öljy-yhdisteiden ja haitta-aineiden takia vaarallista jätettä, jota ei voi jättää luontoon ja varsinkaan pohjavesialueelle vaan se on toimitettava jätteenkäsittelyasemalla vaarallisena jätteenä. Teiden suolaus voi aiheuttaa myös pohjaveden pilaantumisvaaran.

Ennen kaavoituksen edistämistä Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien pitää vaatia selvitykset tiehankkeista: Ympäristö- ja vesiluvan vaatiminen tiehankkeessa, kuten Konikallion teollisen tuulivoimala-alueen vaatimat massiiviset tiehankkeet. Oikeus tien rakentamiseen hankitaan tiesuunnitelman perusteella (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä, 572/2018). Tiehankkeissa ympäristöluvan vaatimus tulee pohjaveden pilaantumisen vaaran takia. Vesiluvan tarve liittyy luonnontilaisuuden vaarantumiseen tai maa-ainesten ottoon, kun ottaminen voi vaikuttaa pohjaveteen. Konikallion (teollisen kokoluokan tuulivoimala-alueen)

Osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä laadittavia selvityksiä ja vaikutusten arvioinnin tuloksia, mukaan lukien liikennettä ja kuljetusreittejä sekä pohjavesialuetta koskevat arviointitulokset. Tarvittaessa selvityksiä ja vaikutusten arviointeja voidaan täydentää kaavoitusprosessin aikana. Liikennöinnin ja kuljetusreittien järjestäminen tarkentuu edelleen hankkeen jatkosuunnittelussa. Laadittavassa kaavaratkaisussa huomioidaan pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla.

läheisen Vatulanharjun pohjaveden pumppausmäärä on 1800m³/vrk. Pumppausmäärä on paljon suurempi kuin Vesilain määrittämän 250 m³/vrk, tämä tarkoittaa, että vesilain mukainen lupa valtion lupaviranomaiselta (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 3 § 2) on vaadittava. Hankkeelle on vaadittava ympäristölupa vesilain perusteella. Toimintojen ympäristöluvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (86/ 2000) ja sen nojalla annettuun ympäristönsuojeluasetukseen (169/2000). Ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa sekä vesilaissa (587/2011) on määritelty tarpeen vaatimus. Uudelle toiminnalle ja toiminnan olennaiselle muutokselle tarvitaan aina lupa, kuten Konikallion tuulivoimateollisuusalueen tapauksessa on kyse. Ympäristö ja tielupien tulee olla lainvoimaisia hankkeen toteuttamiseen ryhdyttäessä.
https://julkaisut.vayla.fi/pdf11/vo_2020-19_pohjaveden_suojelu_web.pdf

Kohta 5.11.2 Vesilain mukainen lupa. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit eivät ole tutkineet ja varmistaneet kairauksilla jne, millainen tuulivoimaloiden ja hankealueen rakentamisen vaikutus tähän tärkeään pohjavesialueeseen ja pohjaveteen on. Vastaavasta tapauksesta on korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO 2581/2017). Tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessä on tärkeä pohjavesialue, joka on tänä päivänä harvinainen ja arvokas luonnonvara. Tällä merkittävällä pohjavesialueella sijaitsevalta vedenottamolta tuhannet ihmiset ja maatilat saavat vetensä. Tuulivoimaloiden koneistoissa on tuhansia litroja voiteluöljyä sekä esimerkiksi jäähdytysnesteitä, joiden leviäminen ja vuotaminen ympäristöön sekä lavoista irtoava mikromuovi saastuttaisi tämän pohjavesialueen. Lisäksi pohjaveden voi aivan valtaisa alueen läpi ajettavat rakennusaikaiset rekkakuljetukset. Lisäksi teollisten tuulivoimaloiden käynnistä aiheutuvat maatarinät vaikuttavat pohjaveden laatuun pilaavasti. (Ympäristönsuojelulaki 527/2017, 17§). Vesilain mukaan hankkeella tulee olla lupaviranomaisen lupa, mikäli hanke voi muuttaa pohjaveden laatua tai määrää (Vesilaki 587/2011, 3:2§). Tämä uhka on ilmeinen.

Tuulivoimaloiden vaihteistoissa, hydraulikassa, jäähdytyksessä ym. käytetään erilaisia

Kuten edellä on todettu, pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Laadittavassa kaavaratkaisussa huomioidaan pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla.

ympäristölle ja pohjavedelle vaarallisia öljyjä ja kemikaaleja, joita vaihdetaan huolloissa satojen metrien korkeudessa. Lisäksi tuulivoimaloidenkin muuntajissa käytettävä rikkiheksafluoridi on erityisen haitallista ympäristöön päästessään. Täten tulisi olla selvillä, miten estetään näiden aineiden leviäminen ympäristöön esimerkiksi häiriö- tai onnettomuustilanteessa.

Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien pitää ottaa selvää esim. näiltä asiantuntijoilta pohjavesiriskeihin liittyen. Selvitykset on julkaistava ja ennen selvitysten valmistumista, ei kaava voi edetä. Ylitarkastaja Janne Juvonen, Suomen ympäristökeskus SYKE Hydrogeologi Mirjam Orvoma, Suomen ympäristökeskus SYKE. On käytettävä Suomen ympäristökeskuksen pohjavesitoimenpiteiden A3 tarkastuslistaa, nämä kaikki selvitykset on tehtävä, julkaistava, ennenkuin alueelle voidaan kaavoittaa teollisen kokoluokan tuulivoimapuistoa. Pohjaveden tarkastuslistassa on tärkeintä ensiksi määrittää vastuutaho. Jos Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit kaavoittavat alueelle, tulee vastuu pelkästään kaupungille.

<https://www.syke.fi/download/noname/%7BC74D1EE6-97F4-4DE8-91DE-B974872DF6E7%7D/105243>

Vaadittavat pohjavesiselvitykset Vatulan-Ulvaanharju aivan lähelle tehtävään Konikallion teollisuustuulivoimapuistoon ovat vähintään: Maanpinnan topografiaselvitys, 2. Maakerrosten geometria kairaamalla, 3. Maalajit, hydrogeologiset yksiköt, yksiköiden kerrospaksuudet, Kallionpinnan topografia kairaamalla, 4. Kallioperän rikkonaisuusvyöhykkeiden geometria kairaamalla, 5. Pohjaveden virtauksen mallinnus hydrogeologisesta rakenteesta virtausmallinnusoppaan mukaisesti tehtynä 6. Kaivokartoitus ja avaintoputkien asennus 7. Maaperän kyllästyneen vyöhykkeen paksuus kairaamalla 8. Pohja- ja pintaveden yhteys a. Pohjaveden purkautuminen (lähteet, tihkupinnat, pintavedet) tutkimukset b. Pintaveden imeytyminen (rantaimeytyminen, tihkuminen joesta), c. Lähteiden virtaamamittaukset d. Suotovirtaamamittaukset 9. Kasvillisuuskartoitukset ja niiden vaikutukset

pohjaveteen 10. Lämpökuvaukset 11. Lämpötilamittaukset 12. Vesien laatuero, esim. pH, sähkönjohtavuus, liuennut silikaatti, isotoopit 13. Muut tutkimukset Nämä kaikki tutkimukset on tehtävä nyt jo heti kaavoitusvaiheessa ja tämän lisäksi puolueettomien ammattilaisten on mallinnettava ja arvioitava vaikutukset mitä teollisen kokoluokan tuulivoimapuistolla, sen rakentamisella ja erityisesti laajan tiestön rakentamisella perustuksineen ja maaottoineen näin lähelle pohjavesialuetta on. <u>Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n vaatimukset</u> Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Tämä on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n mukaan otettava kaavoituksen suunnittelussa, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen, kaupungin lautakuntien ja kaupunginvaltuuston päätöksissä. Arvioinnin tulos pitää puolueettomasti kirjata ja julkaista kaupunkien sivuilla. Käytettävä myös maisemaopasta: ja hanke on puolueettomasti arvioitava maisemaoppaan tekijöiden toimesta: https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sites/default/files/attachment/maisemaopas_korjattu_2018_pieni.pdf <u>Ympäristölupa- ja vesilupa vaadittava</u> Konikallion hanke pitää ehdottomasti olla sellainen hanke, johon Hämeenkyrön ja Ikaalisten vaativat Ilmattaren hakemaan ympäristö- ja vesilupaa. OAS esittelytilaisuudessa Hämeenkyrön auditoriossa To 28.4.2022 Ilmattaren Hankekehityspäällikkö Lauri Viero sanoi, jos kaupungit vaativat ympäristölupaa, Ilmatar sen ilman muuta hakee. Eli Ilmatar on sitoutunut hakemaan, on tuottamuksellista, jos Hämeenkyrön tai Ikaalisten kaupungit eivät vaadi Ilmatarta ympäristölupaa hakemaan. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on vaadittava	Tuulivoimaosayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella tavalla. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää ja ne huomioidaan hankkeen suunnittelussa. Lähtökohtaisesti tuulivoimahankkeilta tai tuulivoimaloilta ei edellytetä ympäristölupaa. Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi aiheutua naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista rasitusta. Ympäristölupaa haetaan tarvittaessa kuntien ympäristöviranomaisilta. Hanke voi edellyttää vesilain (587/2011) mukaista lupaa (vesilupa), mikäli hanke vaarantaa puron uoman luonnontilan
---	--

ympäristö- ja vesiluvat hankeen teitä varten (myös hankealueen ulkopuoliset teiden muutokset ja leventämiset). Konikallion teollisen tuulivoimala-alueen vaatimat tiehankkeet ovat todella massiivisia. OAS tilaisuudessa Ilmatar ja Ikaalisten kaupunkia edustanut kaavoituskonsultti Konsultti DI Pasi Lappalainen Nosto Consulting Oy:stä kertoi että tiestöön palataan myöhemmin. Nyt jo kaavoituksen alussa pitää tietää perusasiat teistä ja erityisesti teiden vaikutukset ympäristö- ja vesiluvan tarpeeseen. Kaupunkien on vaadittava ympäristö- ja vesiluvat, koska näin massiivisten teiden hankkeissa ympäristöluvan vaatimus tulee pohjaveden pilaantumisen vaaran takia. Pohjaveden pilaantumisen vaarat kts edeltävä kappale. Vesiluvan tarve liittyy luonnontilaisuuden vaarantumiseen tai maa-ainesten ottoon, kun ottaminen voi vaikuttaa pohjaveteen. OAS tilaisuudessa Ilmattaren Hankekehityspäällikkö Lauri Vierto sanoi, että Konikallion hankealueen maa-aineksia käytetään hankkeessa. Konikallion (teollisen kokoluokan tuulivoimala-alueen) läheisen Vatulanharjun ja Ulvaanharjun yhteinen antoisuus (kapasiteetti on 17770 m3/vrk) josta käytetään tällä hetkellä 1800m3/vrk (pohjaveden pumppausmäärä. Pumppausmäärä on paljon suurempi kuin Vesilain määrittämän 250 m3/vrk, tämä tarkoittaa, että vesilain mukainen lupa valtion lupaviranomaiselta (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 3 § 2) on vaadittava tiehankkeelle ja koko tuulivoimala hankkeella. Hankkeelle on vaadittava ympäristölupa vesilain perusteella. Toimintojen ympäristöluvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (86/ 2000) ja sen nojalla annettuun ympäristönsuojeluasetukseen (169/2000). Ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa sekä vesilaissa (587/2011) on määritelty tarpeen vaatimus. Uudelle toiminnalle ja toiminnan olennaiselle muutokselle tarvitaan aina lupa, kuten Konikallion tuulivoimateollisuusalueen tapauksessa on kyse. Täysin uutta ja teollisen mittakaavan toimintaa. Ympäristö ja tielupien tulee olla lainvoimaisia hankkeen kaavoituksen toteuttamiseen ryhdyttäessä. Konikallion teollisuustuulivoimalahanke tarvitsee ympäristöluvan (otteita ympäristönsuojelulaista) koska: 1) hanke aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia tai toiminnan laatu tai	säilymisen tai aiheuttaa muita muutoksia vesistöihin (esimerkiksi luonnontilaisen lähteen tilan muuttaminen). Vesilupaa haetaan aluehallintovirastolta. Hankkeen suunnittelussa edellä mainitut tekijät pyritään lähtökohtaisesti ottamaan huomioon mm. toimintojen sijoittamisella siten, ettei hankkeesta aiheudu tarvetta vesiluvan hakemiselle. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä tehdään alustavaa suunnittelua alueen sisäiselle tieverkolle sekä hankkeen kuljetusreitille. Uusien yksityistieliittymien rakentaminen tai nykyisten liittymien parantaminen ja/tai leventäminen edellyttävät liittymälupaa maantiehen. Luvista säädetään laissa liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005). Luvan myöntämisestä vastaa Pirkanmaan ELY-keskus. Liittymäluvan tarve selviää jatkosuunnittelussa, kun hankkeen kuljetusreitit tarkentuvat.
---	--

luonne niin muuten aiheuttaa 2) ympäristövaikutukset kohdistuvat sijaintikuntaa laajemmalle alueelle, Konikallio sijoittuu kahden kunnan alueelle ja lisäksi ympäristövaikutukset voivat pilata myös Sastamalan kaupungin käyttämän pohjaveden 3) toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi lupaa vesilain 3 luvun nojalla ja vesi- ja tielaissa muutoin säädetyn mukaisesti 4) lupa on tarpeen ympäristösuojelulain 27 §:n 3 momentin perusteella eli toiminta aiheuttaa kohtuutonta räsytystä lähistöllä asustaville ja alueen virkistyskäyttäjille. 5) toiminta sijaitsee usean ympäristösuojeluviranomaisen toimialueella ja 6) ympäristöluvalla vältetään 136 §:ssä tarkoitettu pohjaveden pilaantumisriskiä. 7) konikallion hankkeessa on suuri riski pohjaveden pilaantumiselle likaantumiselle erityisesti rakentamis- ja käyttöönotto-, käynti-, rapautumis-, ja purkuvaiheessa.

Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on vaadittava näin suurelta teollisuustuulivoimapuistolta ympäristölupa. Hanke tarvitsee ympäristöluvan, koska hanke on:

1. Kahden kunnan alueelle tuleva ja alueen läheistä pohjavettä käytetään usean kunnan alueella
2. Natura-alueella,
3. lintujen MAALI alueella,
4. valtakunnallisesti merkittävällä suojellulla harju- ja maisema-alueella,
5. lähellä yksityistä suojelualueita ja
6. lähellä yleisiä virkistysalueita.
7. pohjaveden pilaantumisriskin vähentämiseksi
8. ihmisten terveysriskien ja meluhaittojen varmistamiseksi
9. muut syyt

Ympäristölupavaatimus toisi myös turvaa siltä, että Tuulivoimaloiden määrä ei voi kasvaa YVA:ssa mainitusta, näitäkin on Suomessa käynyt. Ympäristölupa pitää myöntää vain tietyille määrälle voimaloita ja anoa aina uudestaan, jos voimaloita lisätään.

Ympäristölupa:

Tämän kokoiset teollisen luokan tuulivoimalat tarvitsevat ehdottomasti ympäristöluvan, koska niiden melu, välke, tärinä sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat seikat aiheuttavat naapurussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsytystä. (Ympäristösuojelulaki

Tuulivoimaosayleiskaavan edellytyksenä ei ole, että kaavan toteuttamisesta ei aiheutuisi lainkaan haitallisia seuraamuksia, vaan että maankäytön eri tavoitteet ja kaavalle asetetut vaatimukset otetaan huomioon siinä määrin kuin laadittavan kaavan tavoite ja tarkkuus sekä kaavan sisällölle säädetty vaatimukset

527/2014, 27§). Suunnittelun tuulivoimalateollisuusalueen lähellä on runsaasti sekä vakituista että loma-asumista, Natura alue ja reitit olisi tuulivoimaloiden tulon jälkeen hengenvaarallinen mahdollisten lentävien jäiden/siivenkappaleiden vuoksi. Lisäksi luonnonrauha häiriintyisi kaupunkimaiseksi muuttuneiden äänimaiseman/visuaalisen maiseman takia. Näin korkeista tuulivoimaloista ei ole kokemusta eikä riittävää tietoa; näin ollen saattaa syntyä kiinteistöjen arvonalenemis, turvallisuus ja terveysongelmia, melu, pohjavesi- ja virkistysaluetuho, aiheutetaan valtava ennallistamistarve ja myös muita ennalta arvaamattomia vahingollisia vaikutuksia, joiden korvausvastuu kaatuu erittäin todennäköisesti kaupunkien maksettavaksi. Ympäristölupa toisi kaupungeille kauaskantoista turvaa. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on vaadittava, että ympäristöluvan saadakseen, yli 1 MW voimalalle on pakollista asentaa jokaiselle tuulivoimalalle mittausjärjestelmä melulle, infraäänille, matalille äänille ja seismiselle värinälle. Mittausjärjestelmä pitää kolmannen puolueettoman osapuolen tarkastaa käyttöönotossa ja vuositarkastuksissa. Mittausjärjestelmän tulokset pitää raportoida vähintään kerran vuodessa, että voimalat saavat pitää ympäristö- ja käyttö lupansa. Hanke on Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien mielikuvan ja tulevaisuuden tavoitteiden vastainen. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit ovat tunnettuja ja kauniita matkailu ja maalaispitäjiä, joissa asuu myös paljon kesäasukkaita. Kaupunkien pitää ymmärtää ja kaavoittaa alueitaan tulevaisuuden tarpeiden ja megatrendien mukaisesti. Maailma on muuttunut viime vuosina nopeasti, Suomessa nyt ja tulevaisuudessa voimassa olevat megatrendit ovat: 1. Rauha, miksi hiljaisten kaupunkien rauha ja maisema rikotaan? 2. Turvallisuus, miksi kauniin virkistys- ja luotoalueen turvallisuus uhataan? 3. Konikallion (teollisen kokoluokan tuulivoimala-alueen) läheisen Vatulanharjun ja Ulvaanharjun yhteinen pohjaveden antoisuus = kapasiteetti on 17770 m3/vrk, josta käytetään tällä hetkellä 1800m3/vrk (pohjaveden	sitä edellyttävät. Kaavoituksessa sovitetaan yhteen erilaisia maankäytön tavoitteita ja kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia, jotka voivat olla keskenään ristiriitaisia. YVA-menettelyn ja osayleiskaavoituksen yhteydessä laaditaan kattavat selvitykset, mallinnukset ja vaikutusten arvioinnit hankesuunnittelun tueksi ja toteutettavan hankkeen perusteiksi.
--	--

pumppausmäärä). a. Megatrendi on voimakas, että maailmassa puhtaan veden arvo nousee, jos Ikaalinen ja Hämeenkyrö tuhoaa nyt mahdollisuuden myydä 10x enemmän vettä, menettää kaupungit yhteensä vuodessa: b. nyt 5 Miljoonan euron vuotuiset myyntitulot noin 1 eur/m³ myyntihinnalla ja c. tulevana vuosikymmeninä 10-15 miljoonan euron vuotuiset myyntitulot d. Kannattaako näin valtavaa pohjavesialuetta riskeerata? kun tuulivoimaloita voidaan rakentaa myös kauemmaksi pohjavesialueista esim. 10km etäisyydellä pohjavesialueesta ei riskiä varmastikaan ole.

Melu ja vaadittava suojaetäisyys = min 3km

Melumallinnuksessa pitää käyttää oikeita ja mittauksilla varmistettuja tuulivoimalan melutehotasoa Lw (dB) juuri sen valmistajan voimalasta ja sen kokoisesta MW mitä hankkeeseen tullaan toteuttamaan. Voimalan melutehotason pitää olla CE-merkintäprosessin varmistama. Oikeaa äänentehotasoa + varmuusmarginaalia 10dB + lapojen jäätymisen aiheuttama lisä talvella +10..+20 dB pitää käyttää arvioinnissa. Maalaisjärkisesti myös melun osalta olisi noudatettava vähintään 5km suoja-alue + 1 km / 1MW suojaetäisyyttä asutukseen, valtakunnallisesti merkittäviin harju-alueisiin, Natura-alueisiin ja MAALI-lintualueisiin. Eli 10MW voimalalle 10km suoja-alue, silloin ääni ei häiritse asukkaita, eläimiä tai lintuja. Vastaavasti jos voimalat ovat 5MW kokoisia ja varataan 5km suoja-alue, poistuu melun häiritsevyyden riski huomattavasti. Minimissään kaikille voimaloille pitää saada 3km suojaetäisyys. Kaupungin kaavoituksen pitää tämä varmistaa. Kaavoittaa ei voi lähemmäksi. Kaupungin pitää vaatia ja noudattaa viranomaisen YVA lausunnossaan edellyttämiä vaatimuksia:

1. Melun laskentamalliselvityksissä viranomainen edellytti melutasona ulkona 35 dB, koska herkimmille väestöryhmille tiedetään aiheutuvan haittaa jo alemmilla tasoilla. 2. Meluvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon ilmastomuutoksen myötä lisääntyvät hellejaksot ja sen myötä yöaikainen tarve pitää ikkunoita avoinna (melumallinnus ei voi hyödyntää seinärakenteen melua vaimentavaa ominaisuutta) vaan tuloksiin on päästävä myös

Esitetyille suoja-alueille ei ole lainsäädännöstä, asetuksista, yleisistä ohjeistuksista, mallinnuksista tai vallitsevasta oikeuskäytännöstä peräisin olevia perusteita.

Melumallinnuksessa voimalan äänipäästö sisältää Ympäristöministeriön ohjeen mukaan voimalamallin takuu/tunnusarvon sekä varmuusarvon. Takuuarvon mukainen äänipäästötilanne vastaa jo varsin korkeaa tuulisuustasoa (tyypillisesti noin 10-12 m/s napakorkeudella), joiden esiintyminen on tilastollisesti vähäisempää kuin alueen keskimääräinen tuulisuus (Suomen Tuuliatlas). Näiden lisäksi mallinnus olettaa myötätuuliolosuhteen joka suuntaan, joka ei kuitenkaan toteudu kuhunkin suuntaan kuin vain osan aikaa. Melumallinnus huomioi aina koko tuulivoimapuiston kaikki voimalat samassa laskelmassa sekä tarvittaessa yhteismelumallinnuksena myös viereisten puistojen voimalat (mikäli sellaisia on). Melumallinnus toteutetaan äänipäästön taajuusresoluution osalta 1/3 oktaaveittain tyypillisesti alkaen 10Hz:n infraäänitaajuudesta aina 10kHz:n taajuuteen asti. Ympäristöministeriön ohjeen mukaisen pientaajuuden melulaskennan taajuusväli on 20-200Hz.

tuuletusikkunoiden auki ollessa. 3. Sisämelun pitää täyttää meluntorjuntalain (382/87) ja valtioneuvoston päätöksen pykälän 3 § sisämelun arvot: asuin ja vapaa-ajan asuntojen sisätiloissa (kun tuuletusikkunat ovat yöllä auki tuulivoimala-alueelle päin) tuulivoimaloista kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvon (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB eli käytännössä rakennuksen ulkoseinällä ikkunan edessä vaaditaan yöllä 30 dB.

4. Lisäksi tulee ottaa huomioon hiljaisuus ja luonnonrauha ihmisiin kohdistuvissa arvioinneissa myönteisenä, terveyttä ylläpitävänä ja edistävänä vaikutuksena ml. virkistysalueet ja reitit sekä matkailuelinkeinon alueet.

5. Viranomaisen (ja Hämeenkyrön kaavoituspäällikkö) vaativat, että haitat tulee estää ensisijaisesti suunnittelulla. Kaupunkien pitää vaatia jo kaavavaiheessa oikein tehdyt puolueettomat melumallinnukset joissa parametreina käytetään luotettavia ym mainittuja arvoja eli rakennuksen ulkoseinällä ikkuna auki yöllä 30 dB.

6. Melumallinnuksessa pitää totuuden mukaisesti näyttää Natura-alueet ja valtakunnallisesti merkittävä harjualue virkistysalueena, joilla lain mukaan ei päivällä saa ylittyä 45 dB.

7. Tuulivoimaloiden keskinäinen sijainti tuulivoima-alueella vaikuttaa olennaisesti voimaloiden melupäästön suuruuteen. Suomen tuuliolosuhteissa, joissa tuulen suunta vaihtelee 360 astetta ja tuulen alapuolella olevan tuulivoimalan toiminta turbulenttisessa tuulikentässä (jättöpyörrekentässä) kohottaa tuulivoimalan melupäästöä. Viereisten suurten tuulivoimaloiden aiheuttaman melutason nousun takia, kaupunkien tulee vaatia melun minimoimiseksi (suunnittelun keinoin) ehdottomana kaavavaatimuksena että: a. tuulivoimaloiden välinen minimietäisyys pitää olla vähintään kahdeksan kertaa ($8 \times \text{Dia}$) roottorin halkaisija. 10 MW voimalan roottorin halkaisija on $\text{Dia} = 250\text{m}$ eli kahden voimalan välinen etäisyys toisistaan melun minimoimiseksi pitää olla vähintään kaksi kilometriä $8 \times 250\text{m} = 2\text{km}$.

8. Melumallinnuksessa pitää käyttää kaikkien voimaloiden yhteismelupäästöä, ei yksittäisen tuulivoimalan melupäästöä. Tämä melutehotasojen summauslaskelma pitää avata puolueettomasti, miten voimaloiden aiheuttama yhteismelutehotaso on laskettu. Ennen tätä

laskelmaa ei melumallinnus tai kaavoitus voi jatkua. 9. Kaupunkien pitää vaatia kaavan edellytyksenä, että yli 3MW voimaloille pyörimistaajuuden säätöjärjestelmän pitää olla pakollinen (vaikuttaa melua pienentävästi). Kaupungin pitää saada luotettava selvitys paljonko pyörimistaajuuden säätöjärjestelmä voi vähentää 6-10MW kokoisen voimalan melutasoa. Ilman selvitystä kaavoitus ei voi jatkua. 10. Ym. vaatimukset on vaadittava ympäristöluvan kautta tuulivoimarakentajalta, ja voimalat on pysäytettävä/purettava jos melun osalta ei vaatimukset täyty. On huomattava, että myös pysäytetty voimala tuottaa hurjasti melua. Tästä on myös saatava tarkat selvitykset ja mallinnukset. 11. Jos iän myötä tai muuten meluhaitta on kasvanut tai ei poistu, pitää kaupunkien antaa korjausaika, joka ei voi olla 2kk pitempi. Jos korjausaika ylittyy ja vika jatkuu, pitää voimalan menettää käyttölupansa ja siihen asti olevista ja tulevista haitoista pitää maksaa korvaus asukkaille ja vapaa-ajanasukkaille.

Vatulan ja Ulvaanharjualueet ovat erittäin hiljaisia alueita, siellä ei ole teollisuusalueita, vaan rauhallisia valtakunnallisesti merkittäviä harjualueita, joissa vallitsevina ääninä ovat luonnon omat äänet, kuten lempeän suvituulen suhina ja kaunis linnunlaulu. Jos valtava teollisuustuulivoimala-alue rakennetaan, eläimet ja linnutkin muuttavat alueelta pois. Ihmisen toiminnan äänet tällaisilla alueilla ovat satunnaisia ja merkitykseltään vähäisiä. Hiljaiset alueet ovat Ikaalisissa, Hämeenkyrössä, Suomessa ja koko Euroopassa harvinaisia ja ainutlaatuisia, eikä tuulivoima kuulu millään muotoa tällaiselle arvokkaalle alueelle. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit ovat rauhallisia, idyllisiä, aivan mahtavia. Verotuloja Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit saivat tulevaisuudessa kuntaan muuttavista etätyöläisistä, jotka voivat rentoutua hiljaisella valtakunnallisesti merkittävällä maisemaharjualueella ja Natura-alueella ihaillen luonnon kauneutta. Etätyö on pysyvä suuntaus, Ikaalinen ja Hämeenkyrö jättävät tämän merkittävän verotulomahdollisuuden käyttämättä ja etätyöläiset hakeutuvat muualle pysyväisasukkaiksi, sinne missä ei ole teollisuustuulivoimala-alueita vieressä.

Hankealueen ympäristössä on myös olemassa olevia, tuulivoimaloihin nähden erityyppisiä melunlähteitä. Hankealue ja sen ympäristö eivät ole näin ollen äänimaisemaltaan meluttomia ja ihmistoiminnan aiheuttamilta ääniltä rajattua aluetta. Tuulipuistoalueen koillispuolella Ikaalisissa noin 0,5 km etäisyydellä sijaitsee Vatulan ampumarata, minkä lisäksi hankealueella ja sen lähiympäristössä harjoitetaan metsätaloutta. Tuulivoimarakentaminen merkitsee äänimaiseman muutosta metsätaloustalouteen verrattuna.

Ilmasto Ääni kulkeutuu tuulen mukana juuri valtakunnallisesti merkittävän harjualueen ja Vatulan kylän suuntaan eniten kun vallitseva tuulensuunta on lounaasta. Tämä on huomioitava melumallinnuksessa Vatulan kylässä, yöllä ikkuna auki sisällä pitää päästä 30 dB tasoon. Muista ympäristömelun lähteistä poiketen tuulivoimalan ääni syntyy korkealla maan- tai vedenpinnasta, jolloin sen eteneminen on esteetöntä. Erityisesti Konikallion voimalat ovat jopa 350m korkeudella, jolloin metsät yms muut vaimennuskeinot eivät vaimenna ääntä, vaan vapaassa ilmassa ääni etenee vastustamattomasti. Lisäksi pienien taajuuksien aallonpituus on niin pitkä, esimerkiksi 1 Hz:n taajuisella äänellä, ääniaallot taipuvat helposti esteiden yli. Mitä pienempi taajuus on, sitä vähemmän ilmakehä, maaperä ja rakenteet absorboivat eli vaimentavat ääntä (Jakobsen, 2005; Moller & Pedersen, 2011). Esimerkiksi kilometrin matkalla 63 Hz:n taajuinen ääni vaimenee ilmakehän absorption vaikutuksesta keskimäärin vain 0,1 dB, kun 250 Hz:n taajuinen ääni vaimenee keskimäärin 1,1 dB (Leventhall, 2003). Melumallinnuksessa on näytettävä rehellisesti ja puolueettomasti myös matalataajuisen esim. 63 Hz taajuisen äänen kantaman lopputulokset. Tuulivoimamelu kuten muukin ympäristömelu korostuu yöllä, jolloin taustamelutaso on pienempi kuin päiväaikaan. Lisäksi auringonlaskun aikaan illalla sekä yöllä esiintyy tyypillisesti meteorologisia olosuhteita, jotka saattavat johtaa tavanomaista suurempiin äänenpainetasoihin voimaloiden ympäristössä. Tällainen olosuhde on esimerkiksi lämpötilainversio, jonka vallitessa ilmakehä on stabiili, lämpötila nousee maanpinnalta ylöspäin noustaessa ja ääniaallot kaareutuvat alaspäin (Moller & Pedersen, 2011). On myös havaittu, että yöaikaan tuulivoimamelussa esiintyy päiväaikaan enemmän impulssimaista jyskyttävää ääntä, joka korostuu, jos lähekkäin olevien turbiinien pyörimistaajuus on toisiinsa verrattuna lähes sama (van den Berg, 2004).	Mielipide merkitään seuraavilta osin tiedoksi.
--	---

Tuulivoimalan tuottama ääni on lapojen pyörimisestä johtuen jaksottaista ja se sisältää myös matala- eli pienitaajuisia ääniä. Tuulivoimalan ääni poikkeaa siten ominaisuuksiltaan selvästi esimerkiksi tieliikenteen aiheuttamasta äänestä. Matalataajuiset äänet etenevät laajalle alueelle eivätkä juuri vaimene ilmakehässä. Erityisesti matalataajuisesta melusta on havaittu aiheutuvan haittaa ihmisten hyvinvoinnille. Tuulivoimalan tuottaman äänen leviäminen ympäristöön riippuu maaston pinnanmuodoista, kasvillisuudesta ja sääoloista, kuten tuulen nopeudesta ja suunnasta sekä lämpötilasta. Ääni etenee tavallisesti veden yllä edemmäksi ja laajemmalle kuin maalla johtuen pienemmästä vaimentumisesta. Taustaääni, kuten tuulen tuottama kohina, voi vaikuttaa tuulivoimalan äänen kuultavuuteen ja sen häiriövaikutukseen. Mikäli tuulivoimalan ääni koetaan häiritseväksi, on se melua. Melu on ääntä, jonka ihminen kokee epämiellyttävänä tai häiritseväksi tai joka on muulla tavoin ihmisen terveydelle vahingollista taikka hänen muulle hyvinvoinnilleen haitallista. Melua koskevat kokemukset ovat subjektiivisia, ja ne riippuvat äänen ominaisuuksien lisäksi muun muassa altistusajasta ja -paikasta. Melun aiheuttamia haittoja pyritään hallitsemaan äänen syntyyn, äänen etenemiseen sekä melutasoon ja melualtistukseen kohdistuvilla vaatimuksilla ja toimenpiteillä. Keskeisin käytettävä meluntorjuntakeino on riittävä etäisyys tuulivoimalan ja tarkastelupisteen, kuten asutuksen, välillä.

Tuulivoimarakentamisen meluvaikutusten minimoimiseksi on olennaista sijoittaa tuulivoimalat riittävän kauas asutuksesta ja muista meluvaikutuksille herkistä kohteista.

Ilmattaren pitää sitoutua korjausnopeuteen, jos esim melun arvot ylittyvä ja korjaus kestää yli viikon, on Ilmatar velvollinen kompensoimaan 1000 eur per alkava viikko lähempänä kuin 3km asuville tai vapaa-ajan asunnoille. Ellei Ilmatar saa korjattua melua kuukaudessa on kompensointikerta summa 10000 eur per asunto + 1000 eur per alkava viikko. Jos Ilmattaren Konikalliosta vastaava yhtiö menee selvitystilaan tai konkurssiin, pitää Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungin maksaa nämä korvaukset asukkaille ja

Terveyshaittojen välttämiseksi viranomaisen lähtökohtana on se, että Valtioneuvoston asetuksen tuulivoimaloiden ulkomelutasojen ohjearvoista (1107/2015) vaatimukset täyttyvät. Ympäristöministeriön perustelumuistion mukaan asetuksen mukaisilla ohjearvoilla pyritään varmistamaan, että tuulivoimalat ja asutus ovat riittävän etäällä toisistaan eikä melusta aiheudu ihmisille terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista. Asetuksen 4 §:ssä on viitattu sisämelutasojen osalta terveydensuojelulainsäädäntöön, jonka perusteella myös asumisterveysasetuksen meluvaatimukset tulee täyttää. Osayleiskaava laaditaan siten, ettei hankkeen toteuttaminen aiheuta asuin- tai vapaa-ajan kiinteistölle ohjearvot ylittävää melutasoa eivätkä pienitaajuisen melun osalta asumisterveysasetuksen vaatimukset ylitä.

vapaa-ajan asukkaille. Haluaako kaupungit ottaa tämän riskin?

Hankealueen kaavaa muutettava ja ehdottomat vaatimukset kaavaan

Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on luotava terveyden varmistamat tuulivoiman kaavoitussäännöt ja muutettava hankealueen kaavaa ja vaadittava kaavan sisälle sijoitettavista tuulivoimaloiden sijainneista seuraavaa: 1. Tuulivoimaloiden keskinäinen sijainti tuulivoima-alueella vaikuttaa olennaisesti voimaloiden melupäästön suuruuteen kts. kohta melu => 10 MW voimalat pitää sijoittaa vähintään 2km etäisyydelle toisistaan. Jos voimalat ovat pienempiä, minimi etäisyysväli pitää laskea vastaavalla tavalla (kts kohta melu). Vaadittava tämän perusteella voimaloiden uudelleen sijoituskartta. 2. Pohjavesiriskien (kts kohta pohjavesi) pienentämiseksi Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien pitää tehdä hankealueen uudelleen rajausta kaavaan alla olevan kuvan mukaan.

Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on luotava säännöt myös siihen, kuinka lähelle naapurikiinteistöä voi rakentaa tuulivoimalan. Jos naapurikiinteistön viereen tulee valtava teollisen kokoluokan tuulivoimala, ei naapuri voi enää omalle tontilleen rakentaa mitään tai ei sitä tonttia voi käyttää enää yhtään mihinkään. Ainakin 2 km pitää olla matkaa naapurin rajaan ja vähintään 5km lähimpään asuntoon tai vapaa-ajan asuntorakennukseen.

Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien on vaadittava kaavassaan, että yli 1 MW voimalalle on pakollista asentaa jokaiselle tuulivoimalalle mittausjärjestelmä melulle, infraäänille, matalille äänille ja seismiselle tärinälle. Mittausjärjestelmä pitää kolmannen puolueettoman osapuolen tarkastaa käyttöönnotossa ja vuositarkastuksissa. Mittausjärjestelmän tulokset pitää raportoida vähintään kerran vuodessa, että voimalat saavat pitää käyttölupansa.

Terveysvaikutukset selvitettävä ja Tuulivoimalat on oltava CE-merkittyjä

Hankkeen suunnittelussa laadittavat selvitykset ja mallinnukset tehdään ja vaikutukset arvioidaan vakiintunein menetelmin voimassa olevien säädösten, asetusten ja yleisesti käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti. Osana vaikutusten arviointia tarkastellaan hankkeen toiminnasta ja muista alueen toiminnoista aiheutuvia meluvaikutuksia sekä vaikutuksia pohjaveteen. Kaava-alueen rajausta tarkentuu mm. laadittavien selvitysten perusteella hankesuunnittelun edetessä.

Esitetyille suoja-alueille ei ole lainsäädännöstä, asetuksista, yleisistä ohjeistuksista, mallinnoista tai vallitsevasta oikeuskäytännöstä peräisin olevia perusteita.

Kaupungin pitää kaavoittajana varmistua siitä, että kaavoitussuunnittelussa jo käytetään tuulivoimaloita, jotka ovat turvallisia terveysvaikutuksiltaan ja CE-merkittyjä. Kimmo Suomi, professori emeritus, terveyttä edistävän suunnittelun dosentti määrittänyt: Maailman terveysjärjestön (WHO) sääntöjen mukaan pienitaajuisesta ja infraäänestä on tullut vakava ympäristöongelma, joka voi johtaa sairauteen ja kuolemaan niin eläimille kuin ihmisille. Ennen kaavoituksen edistämistä, Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkien pitää selvittää nämä terveysvaikutukset, Hämeenkyrön kaavoituspäällikkö Leena Lahtisen sanoin, hanke on suunniteltava turvallisesti, nyt on sen suunnittelun aika. Kaupunkien on julkaistava puolueettomat selvitykset mitkä ovat pienitaajuisen ja infraäänen terveysvaikutukset valtavista teollisen kokoluokan tuulivoimaloista, joista ei ole vielä kokemusta. On faktaa, että ihmiskeho alkaa resonoida infraäänen vaikutuksesta, ihmisen kehon ominaistuuksien ovat matalia alle 113Hz taajuuksia. Infraääni aiheuttaa/vaikuttaa perimään, silmiin, palauttavaan REM uneen, sydämen toimintaan, sydämen verisuoniston kudosten supistuvuuteen, aivohalvausriski nousee, huimaus, veriplasma- ja luuydinsoluihin jne. Miten teollisuustuulivoimaloita voidaan kaavoittaa näillä terveysriskeillä, ottaako Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit kohtuuttomia terveysriskejä ei vielä tiedetä tai niistä ei ole selvityksiä? OAS esittelytilaisuudessa Hämeenkyrön auditoriossa To 28.4.2022 kerrottiin erittäin asiallisille vanhemmille asukkaille heidän kysymykseensä: meillä on sydämentahdistin, voimmeko asua näin valtavien teollisuusvoimaloiden lähellä. Vastaus tilaisuudessa oli, että ottaa yhteyttä lääkäriin. Miten lääkäri voi tietää 10 MW tuulivoimalan tai sen sähköjakeluverkon vaikutuksia sydämentahdistimiin, kun Ilmatar ei tuulivoimarakentajana ja tuulivoimaloiden maahantuojana sitä tiedä. Mitkä ovat yhteisvaikutukset Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungin lähellä oleviin asukkaisiin ja vapaa-ajan asukkaisiin, joilla on sydämentahdistin jonka toimintaan teollisuustuulivoimalat ja niiden sähköjakeluverkko aiheuttavat ja joiden	Hankkeen suunnittelussa laadittavat selvitykset ja mallinnukset tehdään ja vaikutukset arvioidaan vakiintunein menetelmin voimassa olevien säädösten, asetusten ja yleisesti käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti. Useissa tuulivoimamelun terveysvaikutuksia yhteen vetävissä vertaisarvioituissa katsauksissa on otettu kantaa tuulivoimamelun tai sen sisältämän infraäänen suoriin terveysvaikutuksiin. Katsauksissa todetaan yksimielisesti, että suorista terveysvaikutuksista ei ole toistaiseksi näyttöä ja useissa mainitaan, että tuulivoimaloiden läheisyydessä infraäänen äänenpaine-asetot ovat kuuloalueen alapuolella. Muutaman katsauksen johtopäätöksissä nostetaan esille mahdolliset korva- ja/tai tasapainoelinvaikutukset ja fysiologinen herkkyys infraäänen vaikutuksille todeten, että mekanisme ei tunneta tarpeeksi eikä vaikutusten mahdollisuutta voi sulkea pois. Vastaavasti muutamissa katsauksissa tuodaan esille myös häiritsevyyden kokemuksen, negatiivisten odotusten ja muiden vaihtoehtoisten selitysten osuus. (TEM 2017). Kaksivuotisessa tutkimuksessa Tuulivoimaloiden infraääni ja terveys selvitettiin, onko tuulivoimaloiden infraäänellä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen. Selvityksen alustavia tuloksia julkaistiin 4/2020. Selvityksen johtopäätökset olivat seuraavat: infraääni ei ole tuulivoiman koettujen terveyshaittojen syynä, ihmiset eivät pysty havaitsemaan tuulivoimaloiden tuottamaa infraääntä eikä sillä ole mitattavia vaikutuksia elimistöön. Valtioneuvoston yhteisen selvitys- ja tutkimustoiminnan (VN TEAS) rahoittamassa hankkeessa selvitettiin, onko tuulivoimaloiden infraäänellä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen. Hankkeen toteuttivat monitieteellisenä yhteistyönä Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Työterveyslaitos, Helsingin yliopisto ja
---	---

sydämiin samaan aikaan kohdistuu infraäänivaikutus. Maahan ei saa tuoda laitetta, jonka turvallisuusvaikutuksia ei tiedetä. Kaupunkien pitää kaavaprosessin yhteydessä, jo heti näin aluksi tietää ja saada hankeen keskeiset turvallisuustekijät. Hankealueen ympärillä asuvat ja vapaa-ajanasuntoja käyttävien ja heidän sukulaisillaan on paljon sydämentahdistimia. Kaupunki on vastuussa, jos kaavoittaa lähelle asutusta voimaloita, voimakasjännitteisiä kytkinkenttiä, sähkösiirtokaapeleita ja muuntajia, jotka voivat vaikuttaa sydämentahdistimiin. Selvitykset pitää olla vuoren varmoja ja tutkittua tietoa, miten 10MW teollisen kokoluokan tuulivoimala ja sen sähkön jakeluverkko vaikuttaa sydämentahdistimeen. Kaupunkien pitää vaatia jo nyt 10 MW tuulivoimalta CE-merkintää, koska CE-merkki on pakollinen. EU:n konedirektiivi on laki ja se määrittää: "Jäsenvaltiot, Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja kaupunginvaltuuston päättäjät ovat vastuussa siitä, että tätä lakia noudatetaan ja kyseessä olevien koneiden turvallisuuden (ml sydämen tahdistimet, välke, lentoestevalot jne) ja melupäästöt tiedetään tarkasti ja tulos pitää puolueettomasti kirjata kaavan dokumentteihin. Kaupungin pitää tehokkaasti suorittaa markkinavalvontaa, siten ettei Ikaalisiin ja Hämeenkyröön rauhallisille luontoalueille suunnitella (Leena Lahtinen: pitää suunnitella turvallisiksi) valita ja oteta käyttöön laittomia tuulivoimaloita, jotka eivät ole CE-merkittyjä. Konikallion viranomaisen ja kaupunkien valtuustojen päättäjien on varmistuttava, että suunnitellun kokoiset voimalat ovat CE-merkitty täydellisesti ja siitä on saatavilla kaikki informaatio julkisesti ja on aivan varmaa, ettei ne aiheuta terveyshaittaa mitenkään eikä erityisesti sydämentahdistimelle. 10MW kokoisesta voimalasta ei ole CE-merkinnän puoleltakaan käyttökokemuksia, niitä ei ole rakennettu herkille seuduille. CE-merkityn laitteen melutehotason pitää olla luotettavasti puolueettoman tahon mittaamia, juuri sen valmistajan laitteesta mitä ollaan markkinoille saattamassa. Lisäksi melutehotason mittausta pitää olla tehtynä pahimmissa olosuhteissa talvella eli lisättävä melun tehotasoarvoon vähintään +10 dB.	Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Hanke koostui kolmesta osiosta: pitkäaikaismittaukset, kyselytutkimus ja kuuntelukokeet. Pitkäaikaismittaukset osoittivat, että asunnoissa, joissa asukkaiden tiedettiin yhdistyneen oireita tuulivoimaloiden infraäänien, infraäänitasot olivat merkittävästi suurempia kuin aiemmissa mittauksissa luonnontilaisilla alueilla. Tuulivoimaloiden aiheuttamat infraäänitasot asuinnoissa olivat samaa suuruusluokkaa kaupunkiympäristön infraäänitasojen kanssa. Konikallion tuulivoimahankkeen voimalat tulevat olemaan Suomen lainsäädännön ja laatuvaatimustason mukaisia voimaloita.
---	--

IMPERIA arviointimenetelmän tulokset ja selvitykset vaadittava

Ennen kaavoitusta Hämeenkyrön ja Ikaalisten kaupunkien on vaadittava kaikki YVA - Arvioinnissa käytettävät IMPERIA-menetelmien tulokset selkokielisesti ja puolueettomien tahojen selvityksinä. Imperia-pisteytystä ei voi hyväksyä, jos tulosta ei ole selostettu eikä pisteytetä mitenkään ja joista ei voi muodostaa mielipidettä. Tuulivoimayhtiön palkkaaman konsultin kuten AFRY, on helppo lausua vaikutukset maksajansa Ilmarisen puolesta vähäisiksi, koska IMPERIA vaikutuksen merkittävyyden arvioimistapaa ei ole avattu yhtään. Arvontuntevan konsultin pitää avata IMPERIA arviointikriteerit puolueettomasti ja kansantajuisesti pohjautuen tutkittuun ja mitattuun faktatietoon. IMPERIA arviokriteereitä pitää olla mm.: 1. Konikallion hanke on useiden lakien vastainen, se on liian lähellä kaavoitettua ja asutettua aluetta, se tuhoaa monen kunnan käyttämät, pohjaveden, virkistyskäyttöarvot, valtakunnallisesti merkittävän harjumasema-alueen, luontoarvot, lintujen ja suojeltujen eläinten alueen käytöt, vaikutuksen kokijoita on yhteensä tuhansia, kun myös eläimet ja virkistys, luontokävijät lasketaan. 2. Ristiriitoja on paljon kun perinnemaisema, valtakunnallisesti merkittävä harjumasema-alue ja Natura alue muutetaan yhtäkkiä teollisuusalueeksi. Maiseman sietokyvyllä tarkoitetaan maiseman visuaalista herkkyyttä eli sen kykyä vastaanottaa uusia elementtejä ilman, että maiseman luonne merkittävästi muuttuu. Mittakaavaltaan suurista elementeistä rakentuvat maisemat ja alueet, joilla jo ennestään on runsaasti ihmisen tekemiä rakennelmia, sietävät usein parhaiten tuulivoimaloiden sijoittamisen. Mitä koskemattomampi ympäristö on, sitä suurempi ristiriita tuulivoimaloiden ja maiseman välillä on Ulvaanharjun ja Vatulanharju maisemaan tulee todella peruuttamaton ja suuri ristiriita. Näillä harjuilla ei ole sietokykyä näin valtavaan muutokseen. Ristiriitaa aiheuttaisi vähemmän, jos teollisuustuulivoimalat kaavoitetaan jo pilatuille alueille jotka kuitenkin pitää ennallistaa (EU-laki) kuten esimerkiksi Haverin kultakaivos. 3. Alueen asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden, eläinten ja lintujen kyky sietää näin suuria teollisuusvoimala-alue muutoksia on todella

Mielipide koskee seuraavilta osin YVA-menettelyä ja merkitään tiedoksi.

heikko, ihmiset ovat iäkkäitä, alueen eläimet ja linnut ovat suojeltuja ja lapsiperheiden lomanviettopaikat turmeltu. 4. Alue on todella herkkä, maiseman sietokyvyllä tarkoitetaan maiseman visuaalista herkkyyttä eli sen kykyä vastaanottaa uusia elementtejä ilman, että maiseman luonne merkittävästi muuttuu. Mittakaavaltaan suurista elementeistä rakentuvat maisemat ja alueet, joilla jo ennestään on runsaasti ihmisen tekemiä rakennelmia, sietävät usein parhaiten tuulivoimaloiden sijoittamisen. Mitä koskemattomampi ympäristö on, sitä suurempi ristiriita tuulivoimaloiden ja maiseman välillä on Ulvaanharjun ja Vatulanharju maisemaan, tulee todella peruuttamaton ja suuri muutos tähän herkkään maisemaan. Näillä harjuilla ei ole sietokykyä näin valtavaan muutokseen. Jo pilatulla alueella sietokyky on parempi eli teollisuustuulivoimalat pitää kaavoittaa jo pilatuille alueille, jotka kuitenkin pitää ennallistaa (EU-laki) kuten esimerkiksi Haverin kultakaivos. 5. Muutos on todella vakava, iso, oleellinen ja pysyvä. Koskee todella isoa maantieteellistä aluetta kahden kunnan alueella ja moni kunta saa alueelta pohjavetensä, tarvitsee ehdottomasti ympäristöluvan. Ja vaikutus on pysyvä. Alue ei palaa entiselleen edes silloin, jos tuulivoimalat puretaan, sen verran tehdään maatöitä, teitä ja perustuksia, että samanlaiseksi alue ei tule ikinä. On hyvin epäselvää, jos esimerkiksi rakennuttajayhtiö (Ilmatar) menee konkurssiin, kuka maksaa alueen entisöinnin ja teiden, perustusten ja sähköverkkojen purun? 6. Kaupungin pitää painottaa, että menetelmien arviointikriteerit pitää julkaista avoimesti ja tulokset tulee kirjoittaa puolueettomasti ja yleistajuisesti kaavan liitedokumentteihin sekä kuvata selkeästi käytetyn aineiston lähtötiedot ja epävarmuudet. Lisäksi arviointien oikeellisuus tulee näin valtavassa teollisen kokoluokan hankeessa tarkistuttaa viranomaisilla ja puolueettomilla asiantuntijoilla. 7. Ennen kunnollisia ja puolueettomia arvioita, selvityksiä, tutkimuksia, aidoja kriteereineen, ei hanke voi jatkua.

Vaikutukset television ja viestintäyhteyksien toimintaan

Tällä hetkellä kiinteistölläni televisio näkyy hyvin, radio kuuluu ja viestintäyhteydet (puhelin ja

Digitalta ja Traficomilta pyydetään lausunnot hankkeeseen liittyvän YVA-menettelyn

tiedonsiirto) toimivat hyvin. Jos kaupunki kaavoittaa lähelle kiinteistöäni teollisuustuulivoimalat, kaupunki vastaa niistä korjauksista mitä kiinteistölleni pitää tehdä, että televisio, radio ja viestintäyhteydet toimivat yhtä hyvin myös voimaloiden rakentamisen jälkeen. Viestintäyhteydet ovat myös turvallisuusasia, kiinteistöltäni pitää pystyä soittamaan hätäpuhelu ja kuulla hätätilanteessa radiolähetysä.

222 vuotta Valtakunnallisesti arvokas (VAMA2021) Vatula-Ulvaanharju tuhotaan

Kulttuuripiirteet Pirkanmaan harjut ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä. Harjut ovat myös arvokkaita pohjavesivarantoja. Pirkanmaan harjumaisemat kuten Vatula-Ulvaanharju näkymineen ovat iskostuneet 1800-luvulta alkaen suomalaisen maisemaihanteen kiintopisteiksi. Harju on vakiintunut suosituksi maisemakohteeksi näkötorneineen.

https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet

Hämeenkyrön ja Ikaalisten kaupunkien kaavoituksen ja kaupunkien ympäristönsuojeluviranomaisen ja kaupunginvaltuuston pitää huolehtia kaavoitusprosessissaan, että Valtakunnallisesti suojeltuun merkittävän harjualuemaisemaan liittyvässä kaavoituksessa ja päätöksen teossa noudatetaan maisemaan liittyviä lakeja: 1. Euroopan neuvoston maisemayleissopimus (2000/2006) ja Suomen vastaava asetus 2. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVAL 468/1994) 3. Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 4. Vesilaki (587/2011) 5. Luonnonsuojelulaki (LSL 1096/1996) 6. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL 132/1999) 7. Metsälaki (1093/1996) 8. Maa-aineslaki (555/1981) 9. Muinaismuistolaki (295/1963) 10. Laki rakennusperinnön suojelemisesta (RPL 498/2010) 11. Valtioneuvoston ja valtion selonteko eduskunnalle päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. 12. Laki/säännöt teiden rakentamisesta pohjavesialueelle

Ympäristöministeriö 5/2006 Emilia Weckmanin Tuulivoimalat ja maisema sääntöjen mukaan,

yhteydessä. Koska vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta, hankkeesta aiheutuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei ole arvioitu tässä vaiheessa hankesuunnittelua muodostuvan antenni-tv:n vastaanottoon. Hanketoimija jatkaa hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä yhteistyötä radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjien sekä teleoperaattorien kanssa.

Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa. Tuulivoima-alueen toteutuessa aiheutuu aina maisemavaikutuksia ja laajimmille ulottuvat vaikutukset kohdistuvat nimenomaan maisemaan. Visuaaliset vaikutukset kohdentuvat alueille, jolta avautuu näkymäakseleita kohti tuulivoima-aluetta. Hankkeen YVA-menettelyssä ja osayleiskaavoituksessa vaikutusten arvioinnin maisemaan ja kulttuuriympäristöön laatii kokenut maisema-arkkitehti, joka on erikoistunut tuulivoimahankkeisiin.

Mielipide merkitään seuraavilta osin muutoin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.

tuulivoimalat tulee sijoittaa jo olemassa oleville teollisuusalueille. Tämä on linjassa EU:n ennallistamisvelvoitteiden kanssa.

Maisemahaittojen minimoimiseksi tuulivoimalat on rakennettava olemassa olevien maisemahäiriöiden yhteyteen ja paikoille, missä on uudenaikaisia rakennelmia. Sijoitusalueiksi vaaditaan olemassa olevia teollisuuslaitosten- ja alueiden ympäristöjä.

Hanke pitää arvioida puolueettomasti, lausunnot pitää pyytää ja julkaista maisemaoppaan tekijöiltä: Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten MKN maisemapalvelujen Jutta Ahro, Auli Hirvonen, Katriina Koski, Helena Pakkanen ja Riikka Söyrinki. Arvioinnin tulos pitää puolueettomasti kirjata kaavoitusdokumentteihin.

https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sites/default/files/attachment/maisemaopas_korjattu_2018_pieni.pdf

Imperia- ja muissa arviointimenetelmissä pitää pisteyttää ja arvioida puolueettomasti Vatulanharju-Ulvaanharjun ainutlaatuisuus. Vatulanharju-Ulvaanharju on sisällytetty valtakunnallinen harjijensuojeluohjelmaan jo vuonna 1984 (alue nro 21, Vatulanharju-Ulvaanharju). Jo 38 vuotta on ymmäretty alueen herkkyyks ja kauneus, lisäämällä alue harjien suojeluohjelmaan, miten tämä uusi sukupolvi, Valtion ympäristölupaviranomainen, ELY-keskuksen viranomainen, Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja kaupunginvaltuuston ja kaupungin päättäjät voivat olla niin lyhytkatseisia, että vuonna 2022 päättää muuttaa tämän kauniin harjualueen valtakunnallisesti suojellut maisemat teollisuusalueeksi, jota 15 kpl 10 MW voimaloita todellakin on. Eikö todellakaan ole mitään muuta mahdollisuutta tai paikkaa mihin teollisuustuulivoimalateollisuusalue voidaan sijoittaa? Maiseman sietokyvyllä tarkoitetaan maiseman visuaalista herkkyyttä eli sen kykyä vastaanottaa uusia elementtejä ilman, että maiseman luonne merkittävästi muuttuu. Mittakaavaltaan suurista elementeistä rakentuvat maisemat ja alueet, joilla jo ennestään on runsaasti ihmisen tekemiä rakennelmia, sietävät usein parhaiten tuulivoimaloiden sijoittamisen. Vatulan-

Ulvaanharjulla ei ole mitään tämän kokoisia rakennelmia. Mitä koskemattomampi ympäristö on, kuten Vatulanharju-Ulvaanharju on, sitä suurempi ristiriita tuulivoimaloiden ja maiseman välillä on Ulvaanharjun ja Vatulanharju maisemaan tulee todella peruuttamaton ja suuriristiriita. Näillä harjuilla ei ole sietokykyä näin valtavaan muutokseen.

Jos voimaloita olisi vain muutama ja 5km päässä harjusta, ne voisivatkin olla kauniita ja ympäristöönsä jotenkin soveltuvia, näin valtavat ei millään.

Vatulanharju - Ulvaanharju Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue: Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden inventoinnin tarkistus 2014: PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS JA PIRKANMAAN LIITTO ANNE LINDHOLM Hydrogeologi Anne Lindholm (puh. 0295 037 021)

https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/Arvokkaat_harjut_kohdekuvaukset_1_valtakunnalliset_maakunnalliset_0.pdf

Vatulanharju-Ulvaanharju (Ikaalinen, Hämeenkyrö) Pinta-ala: 1348,6 ha Alkuperäinen raja-alue: Pirkanmaan harjuluonto, 1990 (erillisinä alueina Vatulanharju ja Ulvaanharju) Muut rajaukset: Valtakunnallinen harjusuojeluohjelma, 1984 (alue nro 21, Vatulanharju-Ulvaan harju) Pirkanmaan POSKI-hanke, 2001 (nimellä Vatulanharju-Ulvaanharju) Pirkanmaan 1. maakuntakaava, 2007 (ge1-alue 001 Vatulanharju, Ulvaanharju) Pirkanmaan arvokkaat harjualueet, 2008 (nimellä Vatulanharju-Ulvaanharju) Vatulanharju-Ulvaanharju liittyy maaseudun kulttuurimaisemaan ja muutettuun suomaismaisemaan ja kuuluu geologisesti erittäin merkittävään Hämeenkan- kaan saumamuodostumaan ollen sen arvokkaimpia osia. Alueen luoteispään muodostava Vatulanharju on erikoinen, jään kielekevirtojen väliin kerrostunut ns. kulmam muodostuma, jossa jään kontaktirinteinä ovat sekä pohjois- että eteläreuna. Pohjoispuolella aktiivisemmin virranneet jäänkielekkeet ovat saaneet aikaan muodostuman polveilevan pohjoisreunan. Länsiosa on kiilamainen ja itäosassa

muodostuman laki laskee ja leviää tasaiseksi platooksi. Muodostuman laella sijaitsevista maa-ainesten ottamiskuopista tehtyjen kerrosrakennehavaintojen perusteella aineksen kerrostaneet sulamisvedet ovat virranneet kaakkoon. Huippu (lakikorkeus 187 m mpy) kohooa ympäristöstään 50-60 m ja varsinkin etelärinne on poikkeuksellisen jyrkkä. Muinaisen Itämeren historian tutkimuksen kannalta alue on merkittävä, sillä sen laki on vedenkoskematonta aluetta ja rinteillä on runsaasti rantavalleja. Kaakkoisosan Ulvaanharju on enimmäkseen varsin loivarinteinen ja sen kapea pääselänne melko jyrkkämuotoinen, ympäristöstään noin 45 m kohoava. Muodostuman pohjoisreuna on säännöllisen kaareileva pohjoisesta aktiivisesti virranneiden jäätikön osakielekevirtojen reunojen mukaisesti. Rinteellä on rantakivikko ja lieveosissa useita rantavalleja. Muodostuman paisterinteillä metsätyyppi on jäkälä- ja kanervatyypin kangasta ja muualla kanervatyyppejä. Laella huonommin lajittuneella maaperällä esiintyy myös puolukkatyyppiä. Etelärinteellä on laajahkoja ja yhtenäisiä sianpuolukkakasvustoja, kangasajuruohoa monin paikoin, kielokasvustoja sekä erittäin uhanalaista harju- ja kangaskeltalieon risteymää. Paikoin esiintyy myös kalliokieloa ja kanervisaraa. Laella ja varjorinteen yläosassa on variksenmarjalaikkuja ja kenttäkerroksessa esiintyy myös mustikkaa. Puusto on pääosin melko hidaskasvuista ja lähes yksinomaan männikköä, osaksi myös taimikkoa. Korkeimmilla kohdilla kasvaa paikoin mäntyvaltaista sekametsää. Vatulanharjun jyrkällä lounaaseen avautuvalla rinteellä on vuonna 2007 tehty paahteisuutta parantavia hoitotoimenpiteitä (Kittamaa ym, 2009). Hoitotoimenpiteisiin kuului mm. metsänhakkuita ja nuoren metsän poistamista, joiden avulla oli tarkoitus parantaa mm. kangasajuruohon elinolosuhteita. Vatulanharju on yksi Pirkanmaan tärkeistä lintualueista (Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys, 2014). Alue on Pirkanmaan tärkein kehräjän esiintymisalue ja lisäksi sillä on merkitystä myös kangaskiurulle. Lisäksi alueella on kuntoliikuntareittejä ja harju on suosittu näköalapaikka ja retkeilykohde. Harjualue sijoittuu Vatulanharju A:n I luokan, B:n ja C:n II luokan sekä Ulvaanharju B:n II luokan pohjavesialueille. Harju on luonnonhistoriallisesti

tärkeä esimerkkikohde ja sisältyy valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman kohteeseen nro. 21. Pääosa harjista on Natura 2000 –aluetta. Alueelle sijoittuu Ulvaanharjun osayleiskaava Hämeenkyrön puoleiselta osalta. Kaavaan on merkitty arvokkaan maisema- ja harjualueen raja (har). Harjun koillispuolella on Kelminselän maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue (Koski, 2014). Vatulanharju ja Ulvaanharju on yhdistetty yhdeksi valtakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi (2) (Pirkanmaan liiton selvitys 2008, sillä sekä Vatulanharju että Ulvaanharju muodostavat erittäin arvokkaan, yhtenäisen geologisen kokonaisuuden, joka on säilynyt muodostuman kokoon nähdessä poikkeuksellisen luonnontilaisena. Alue sisältää arvokasta lajistoa ja monipuolista geomorfologiaa sekä on tieteellisesti arvokas ja maisemallisesti kaunis. Lisäksi alue kuuluu lähes kokonaisuudessaan valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Alkuperäinen raja on kattanut suunnilleen saman alueen kuin harjijensuojeluohjelman raja. Geologisilla arvoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä mm. alueen erikoisuutta Pirkanmaan arvokkaimpaan harjujaksoon sijoittuvana saumamuodostumana, jonka luonnontilaisina säilyneiden osien tulisi pysyä koskemattomina myös tulevaisuudessa. Alueen länsipäässä on myös muodostumaan liittyviä lohkarikkoja, joiden voidaan katsoa liittyvän muodostuman geologisiin arvoihin. Tampinkankaan alueella on ensisijaisesti muodostuman kokonaisuuden kannalta arvokkaiden geologisten arvojen säilyttäminen, mutta myös alueella esiintyvä kaunis harjumaisemakuva ja selkeästi ympäristöstään kohoavan pohjoisrinteen edustavuus.

Seisminen värinä, vaikutukset terveyteen ja pohjaveteen?

Vaikutus maaperään/Seisminen värinä: Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit eivät ole selvittäneet valtaviin 10 MW tuulivoimaloiden aiheuttamaa mahdollista maavärinää ja näin suuren voimalan aiheuttamaa maavärinän suuruutta. Mm. Saksassa ja Kreikassa on tehty tutkimusta maavärinästä. Tutkimuksessa on todettu maavärinän ja ilman värinän olevan pahimmat ihmiskehon herkimmillä resonanssitaajuuksilla 5–10 Hz. Seismologiset keskuskeskukset ovat mitanneet

Tämänhetkisen käsityksen mukaan tuulivoimaloiden aiheuttama maavärinä ei ole aiheuttanut merkityksellisiä ongelmia Suomessa tai muissa maissa.

Yleensä tuulivoimalan aiheuttama maavärinä on suuruusluokaltaan varsin pientä verrattuna esimerkiksi rata liikenteeseen, joka voi nykypäivänä aiheuttaa haittaa ympäristöönsä jopa satojen metrien päähän.

15km päässä teollisuustuulivoimalasta seismistä värinää. Tutkimuksessa todettiin tuulivoimaloiden aiheuttaman maavärinän lisäävän rakennusten sisällä ilmapainevärinää. Vaadimme Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupunkeja selvittämään, miten huomioidaan tuulivoimalan tuottamat seismiset riskit terveyteen ja rakennuksiin ja miten suojellaan näiltä vaikutukselta esim. vanhuksia ja pieniä lapsia, jotka joutuvat olemaan ympäri vuorokauden sisätiloissa. Vaikuttaako maavärinä sydämentahdistajaan? Lisääkö maavärinää se, että Suomessa peruskallio on lähellä maanpintaa? Joidenkin tuulivoimaloiden lähellä asuvien kotona huomaa lattian tai esim. keittiön työtason värinän. Myös ruotsalainen Karlsruhen teknillinen yliopisto on julkaissut elokuussa 2017 merkittävän tutkimuksen, joka osoittaa, että tuulivoimalat tuottavat maaperän kautta välittyviä mikroseismisiä aaltoja (ns. Raleigh-aaltolina) jopa 15 km:n etäisyydellä voimala-alueesta (tutkimus tehty. Pääasiassa ne etenevät 5–7 Hz:n taajuudella, joka on ihmisen sähköisten elintoimintojen kannalta erityisen herkkä, jopa vaarallinen taajuus. Mikroseismisyys synnyttää rakennuksen sisällä jopa korkeampia äänenpainetasoja kuin ilman kautta siirtyvä melu. Seismologian laitos on mitannut maavärinää myös Suomessa Luhangan voimaloiden ympäristössä. Miten näin valtaviin tuulivoimaloiden maavärinä vaikuttaa pohjaveteen?	Voimalan perustuksesta maaperään siirtyvän värinäherätteen tulisi olla hyvin voimakas, jotta herätteen vaikutus voisi olla havaittavissa vielä kilometrien päässä värinälähteestä. Toisaalta maaperän ominaistaajuuden tulisi osua lähelle herätteen taajuutta, jolloin resonanssin myötä värähtely voisi teoriassa kulkea maaperässä pitkiä matkoja. Ilman resonanssi-ilmiötä värähtely pienenee melko nopeasti voimalasta pois päin siirryttäessä pääasiassa geometrisen vaimennuksen johdosta. Tuulivoimapuistojen turvaetäisyyden ollessa yli 1 km asutukseen nähden voidaan arvioida, ettei maavärähtelyä havaita. Kallion kauttakään välittyvän värähtelyn ei voida arvioida aiheuttavan näin suurilla etäisyyksillä havaintokynnyksen ylittävää värähtelyä (runkomelua). Muissa maissa tehdyissä mittauksissa on tehty havaintoja siitä, että tuulivoimaloiden aiheuttama maavärähtely voisi muodostua häiriöksi herkille seismisille asemille, joiden tarkoituksena on tunnistaa maanjäristyksiä ja maanalaisia ydinkokeita, mutta ihmisille ja rakennuksille ei ole havaittu tunnistettavissa olevia vaikutuksia. Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Hankkeen YVA-menettelyssä ja osayleiskaavoituksessa vaikutusten arvioinnin maa- ja kallioperään sekä pinta- ja pohjavesiin tekevät erikoistuneet asiantuntijat.
6) Osallinen 6 Haluan esittää OAS:sta seuraavaa: 1. <u>Luonto- ja luonnonsuojelulliset arvot</u>	

Vatula-Ulvaanharju on valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta. Voimaloiden ympäristövaikutuksia ei ole todellisuudessa arvioitu suunnitellun kokoisille voimaloille. Jos hanketta viedään eteenpäin, on sille ehdottomasti haettava ympäristölupaa (naapuruussuhdelaki 17 §). Vatula-Ulvaanharjun alue on tärkeätä pohjavesialuetta. Vesiensuojelulain mukaan pohjavesien pilaamisen kielto on ehdoton ja hanke saattaa vaarantaa pohjavesiä.

2. Maisema ja kulttuuriympäristö

Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden koon merkittävään kasvuun verrattuna esimerkiksi maisemavaikutusten arviointia koskevaan Ympäristöministeriön oppaaseen (Weckman 2006), (myös sähkönsiirron osalta). Lisäksi maisemavaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota lähialueiden eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin. Tämän kokoluokan tuulivoimaloiden maisemahaitta ja sitä myöten alueen maisema-arvojen romahtaminen on ilmeistä. Suunnitellun kokoisilla voimaloilla on selkeä vaikutus alueen asumisviihtyvyyteen.

3. Melu ja välke

Ympäristöministeriön ja Valtioneuvoston laatimat tuulivoimaloiden melun mallinnus- ja mittausohjeet sekä ulkomelutaso ohjearvot ovat vuodelta 2014. Miten varmistetaan, etteivät annetut ohjearvot melun ja välkkeen osalta ylity, kun voimaloiden koot ovat kasvaneet eikä ohjearvoja ole samassa suhteessa haluttu päivittää? Melu ja välke tulevat vaikuttamaan asumismukavuuteen erityisesti niiden kohteiden osalta, jotka sijaitsevat suunnitellun voimala-alueen läheisyydessä. Yhdenvertainen asumisympäristö kuuluu meille kaikille ja pitäisi perustuslain 6 § olla meille kaikille taattu.

4. Hankkeen tavoitteet

Lähtökohtaisesti tuulivoimahankkeilta tai tuulivoimaloilta ei edellytetä ympäristölupaa. Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi aiheutua naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista rasitusta. Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta

Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa.

Maisemavaikutusten arviointi laaditaan vakiintunein käytännöin. Hankkeen YVA-menettelyssä ja osayleiskaavoituksessa vaikutusten arvioinnin maisemaan ja kulttuuriympäristöön laatii kokenut maisema-arkkitehti, joka on erikoistunut tuulivoimahankkeisiin.

Melumallinnuksessa voimalan äänipäästö sisältää Ympäristöministeriön ohjeen mukaan voimalamallin takuu/tunnusarvon sekä varmuusarvon. Tarvittaessa voimaloiden äänipäästötaaso voidaan tuulipuiston käyttöönoton jälkeen mitata Ympäristöministeriön emissiomittausohjeen mukaisesti (3/2014).

Hankkeen tavoitteissa mainitaan, että hankkeen toteutuessa sillä olisi positiivisia taloudellisia vaikutuksia. Ikaalisten kaupunki ei ole esittänyt yhtäkään laskelmaa hankkeeseen liittyen. Usein esitetään, että tuulivoimaloilla olisi työllisyyttä lisäävä vaikutus. Valtakunnallisesti on kuitenkin osoitettu, että voimaloiden työllistävä vaikutus liittyy lähinnä rakennusvaiheeseen. On selvää, että tällaisen teollisuuden tuonti lähelle ihmisasutusta tulee vaikuttamaan asumisviihtyvyyteen ja saa esim. monen kesäasukkaan harkitsemaan mökinpaikkaa jostain muualta. 5. <u>Yhteisöllisyys</u> Arvioinnissa on myös käsiteltävä mikä vaikutus hankkeella on yhteisöllisyyteen. Esimerkiksi Vatulan kylässä hanke jakaa jyrkästi ihmisten mielipiteet. Osa asukkaista puhuu jo kyläyhteisön yhteisöllisyyden kadonneen, vaikkei yhtään voimalaa ole vielä rakennettu. Kaikkiaan tuulivoima rakentaminen asettaa Ikaalisten asukkaat eriarvoiseen asemaan. Osa asukkaista saa osakseen pelkät haitat. Edellä mainituista syistä esitän hankevaihtoehtoa VEO eli hanketta ei toteuteta ja siihen liittyvää sähkönsiirtoa ei rakenneta.	Hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia, ml. taloudelliset vaikutukset, arvioidaan osana YVA-menettelyä YVA-selostuksen yhteydessä. Vaikutusten arvioinnin tulokset ovat hyödynnettävissä osayleiskaavoituksessa. Hankkeen YVA-menettelyssä ja osayleiskaavoituksessa arvioidaan vaikutuksia mm. ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen, terveyteen, alueen virkistyskäyttöön ja aineelliseen omaisuuteen. Ihmisiin kohdistuviin vaikutuksiin liittyen hankkeessa on laadittu paperinen ja sähköinen asukaskysely. Mielipide merkitään tältä osin tiedoksi.
7) Osallinen 7 (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) - Tuulivoimahanke tulee määrätä ympäristöluvan varaiseksi suurten epävarmuustekijöiden johdosta ja syystä, että muuten vaikutusten seuranta ei ole mahdollista eikä haittavaikutuksiin voida puuttua eikä estää niitä. - Pohjavettä ei ole huomioitu selvityksessä kattavasti, miten selvitykset tehdään ja mitä selvitetään. Tarvitaan ympäristölupa vesilain perusteella.	Lähtökohtaisesti tuulivoimahankeilta tai tuulivoimaloilta ei edellytetä ympäristölupaa. Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi aiheutua naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista rasitusta. Pohjaveteen liittyvät selvitystarpeet on tunnistettu hankkeen suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan yhteistyössä viranomaisohjauksen kanssa pohjaveteen liittyvät erillisselvitykset sekä vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun

- Linnustoselvityksiin tulee vaatia tarkat ja pitkäkestoiset parin- kolmen vuoden ajanjakson selvitykset. - Haittojen arviointi luontomatkailuelinkeinolle ja sen tulevaisuuden kehitykselle, tuulivoima estää luontomatkailun kehityksen vuosikymmenien ajaksi. - EU:n biodiversiteetti strategia on ristiriidassa Konikallion hankkeen kanssa. - Melumallinnuksia koskevat määräykset eivät vastaa Suomessa Ikaalisiin suunniteltuja hankkeita, koska tuulivoimamelua koskevat määräykset ovat vanhentuneet. - Näkymä vaikutukset tulee tehdä 3D tarkasteluna niin, että roottorien pyörivä liike voidaan kaikkina vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina havainnollistaa. - Koska tuulivoimaa perustellaan, että sen avulla voidaan vähentää päästöjä niin pitää tehdä todelliset ympäristötaselaskelmat, joissa huomioidaan kuntien voimaloiden valmistusmaihin jättämät päästöt, kuljetukset, pystytys, purkaminen, romuttaminen ja kierrätys. Kun laskelmat on tehty voi kunnat arvioida, onko tuulivoima lopulta hiilineutraalia? - Vastuukysymykset tulee olla selvitetty kunnollisesti, nyt niihinkin liittyy epävarmuuksia, kuka on vastuussa ja mistä. Vaihtoehdot 1 ja 2 edustavat kokoluokaltaan niin massiivista hanketta, josta ei ole kokemusperäistä tietoa. Varovaisuusperiaatetta tulee noudattaa. Kannatan hankevaihtoehtoa 0. Hanketta ei toteuteta ja kaavoitus keskeytetään.	pohjavesialueelta. Laadittavassa kaavaratkaisussa huomioidaan lausunnossa pohjavesialuetta koskien esiin nostetut seikat yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) edellyttämällä tavalla. Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa. Mielipide merkitään muilta osin tiedoksi. Määräykset eivät ole vanhentuneet, sillä ulkona sijaitsevien oleskelutilojen tuulivoimamelun ohjearvotaso tai sisämelutason toimenpiderajat eivät ole tuulivoimalamallista riippuvaisia, vaan ne ovat itsenäisiä arvoja perustuen annos-vastesuhdetutkimuksiin. Voimalan äänipäästötaso on sen sijaan voimalamallista riippuvainen muuttuja. Osana maisemavaikutusten arviointia on laadittu videopohjainen havainnollistaminen, jossa voimaloiden näkymistä on mallinnettu eri vuorokaudenaikoina. Tällä hetkellä Suomen suurin tuotannossa oleva tuulivoimapuisto koostuu yli 40 tuulivoimalasta. Tuotannossa on lisäksi useita kymmenien voimaloiden tuulivoimapuistoja.
---	---

8) Osallinen 8 (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Konikallio on täysin soveltumaton alue tuulivoimalle mm. sen tärkeiden pohjavesialueiden vuoksi sekä mm. valtakunnallisesti arvokkaan harjumaseman ja muiden luonto- ja maisema-arvojensa vuoksi. Tämän vuoksi vastustamme hanketta ja kaavahanke tulee lopettaa ja ainoa vaihtoehto ehdotetuista tuulivoima vaihtoehdoista on vaihtoehto VEO eli tuulivoimapuistoa ei tule rakentaa. Hanke on myös tämän hetkisen maakuntakaavan vastainen. Maankäytön ja rakennuslain MRL 39 määrittelemät yleiskaavan laadinnassa huomioon otettavat asiat kuten ekologinen kestävyys, asumisen tarpeet, mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentäminen, maiseman ja luontoarvojen vaaliminen sekä virkistysalueiksi soveltuvien alueiden riittävyys eivät toteudu. Pirkanmaan maakunta on valittu pioneerimaakunnaksi ns. LUMO-ohjelmaan, jonka tarkoitus on pysäyttää maakunnan luonnon monimuotoisuuden heikentyminen ja käynnistää muutosprosessi monimuotoisuuden vahvistamiseksi kaikissa ympäristöissä. Kuinka suunnitteilla oleva tuulivoima-alue, joka tulisi olemaan valtava teollisuusalue edistää ja ylläpitää luonnon monimuotoisuutta? Ottaen huomioon, että YVA:n mukaan alueella on runsaasti suojellisesti arvokkaita tai harvinaisia lajeja kuten Alaistenniitut-Siloisetkalliot välillä on useita pesimälintulajeja, kuten varpus-, ja viirupöllö, pikkusieppo ja hömötiainen sekä useita päiväpetolintulajeja? Kurjen päämuutto voi joinakin vuosina kulkea alueen poikki. Kalliomänniköissä on suhteellisen runsaasti uhanalaista töyhtötiasta. Myös metsoja havaittiin alueella. Lisäksi alueella ja sen ympäristössä voi esiintyä kaikkia Suomen suurpetolajeja. Ilveksestä on lukuisia havaintoja ja karhuja on havaittu alueella. Hankealueella ja voimajohtovaihtoehtojen läheisyyteen 5 km säteelle sijoittuu kolme Natura - aluetta ja 13 luonnonsuojelualuetta. Tuskin suunnitellut, maailman korkeimmat 350 m korkeat voimalat vahvistavat alueen luonnon monimuotoisuutta.	Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan erilliset pohjavesiselvitykset ja vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Selvitystulokset ovat hyödynnettävissä Konikallion osayleiskaavoituksessa. Suunnittelualueelle sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa kaksi lähekkäin sijaitsevaa tuulivoimatuotannolle osoitettua tv1-merkintää, joihin hankealueen rajausta perustuu. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan mukaisesti maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmennyvät kuntatason kaavassa tarkempien selvitysten perusteella (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016). Samoin oppaan mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisessa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Suunnittelualueen rajausta tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden aikana mm. laadittujen selvitysten perusteella. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeudella pyritään vastaamaan toimialan tekniseen kehitykseen nykyisin käytössä olevia voimaloita suuremmalla kokonaiskorkeudella. Pirkanmaan maakuntaliitto on omassa lausunnossaan Konikallion tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta todennut: ”Pirkanmaan maakuntakaavassa on hankealueelle osoitettu kaksi tuulivoima-aluetta. Pirkanmaan liitto toteaa, että suunnittelun tavoitteet ovat linjassa maakuntakaavan kanssa.” Voimassa oleva maakuntakaava merkintöineen ja määräyksineen otetaan huomioon osayleiskaavoituksessa ja hankkeen suunnittelussa.
--	---

Päinvastoin. Suuri osa metsää joudutaan kaatamaan voimaloiden, siirtolinjojen, rakennettavien teiden, työmaaparakkien tieltä, jotta saadaan mm. 125 metriä pitkät lavat kuljetettua jokaisen voimalan luo? Eli menetämme arvokkaita hiilinieluja. Ely on lausunnossaan vaatinut tarkempia lisäselvityksiä teollisuusalueen vaikutuksista ihmiseen, harjumaisemaan, pohjaveteen ja linnustoon. Selvityksiä ei ole tehty. Sen sijaan YVA lausunnossa väitettiin, että hankealueelle olisi jo laadittu seuraavat selvitykset: kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, pesimälinnustoselvitys, päiväpetolintuselvitys, liito-orava - ja viitasammakkoselvitys, lepakkoselvitys, linnustoselvitys. Pyydettyä selvityksiä kävi ilmi, että niitä ei oltukaan tehty. Miten päättäjät, tai kukaan YVA:an tutustunut henkilö voi luottaa siihen, että YVA:ssa kerrotut asiat olisivat totta, kun Afryn valitsema tapa kertoa laadituista selvityksistä ei pidäkään paikkaansa? Miten tällaisen YVA:n ja näin puutteellisten selvitysten (käytännössä siis tyystin tekemättömien selvitysten) perusteella voidaan edes harkita lähteä kaavaprosessiin? Hämeenkyrön puolella päättäjät ovat ilmeisesti halunneet tehdä lisäselvityksiä miten tuulivoimalat vaikuttavat pohjavesiin, mutta Ikaalisten päättäjät eivät ole katsoneet tarpeelliseksi tutkia asiaa millään tavalla. Eräs valtuutettu sanoi asiaa kysyttäessä, ettei hän usko voimaloiden aiheuttavan pohjavesille ongelmia. Todella huolestuttavaa, millaiseen uskomukseen päättäjät perustavat mielipiteensä ja aikanaan kenties päätöksensä. Tietoista välinpitämättömyyttä sekä viranhaltijoilta, jotka eivät edes esitä esityslistoissa lisäselvitysten tarpeellisuutta, puhumattakaan päättäjistä. Ikaalisten puolella siirtolinjat menisivät pohjavesialueen läpi ja voimaloista tutkitusti aiheutuvalla maatarinällä voi olla vaikutuksia pohjavesiin. Pelkästään tämän tulisi huolestuttaa niin viranhaltijoita kuin päättäjiä. Niin kauan kuin näitä tutkimuksia ei tehdä tulee kaavaprosessi lopettaa. Hämeenkyrössä järjestetyssä kaavatilaisuudessa useampia henkilö yleisössä vaati ympäristölupien hakemista tuulivoimaloille. Ilmattaren edustaja sanoi, että se ei ole heille ongelma. Mikäli tuulivoimala -alue rakennettaisiin, olisi todella tarkoituksellista ja tuottamuksellista	Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa. Hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia, ml. mielipiteessä esitetyt seikat, arvioidaan osana YVA-menettelyä YVA-selostuksen yhteydessä. Vaikutusten arvioinnin tulokset ovat hyödynnettävissä osayleiskaavoituksessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittujen selvitysten maastotöitä on tehty vuoden 2021 ja vuoden 2022 aikana. Osa maastotöistä on valmistunut vuoden 2022 kevääseen mennessä ja osaa selvityksistä on täydennetty edelleen kesän ja syksyn maastokaudella 2022. Selvitystöiden tulokset raportoidaan osana laadittavaa YVA-selostusta sekä osayleiskaavaluonnoksia. Konikallion YVA-menettely ja osayleiskaavojen laadinta toteutetaan rinnakkain mutta erillismenettelyinä siten, että YVA-menettelyn selvitykset ja muu materiaali on hyödynnettävissä osayleiskaavoituksessa. Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan erilliset pohjavesiselvitykset ja vaikutusten arvioinnit pohjavesiolosuhteita koskien tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin alueelta sekä Vatulanharjun pohjavesialueelta. Selvitystulokset ovat hyödynnettävissä Konikallion osayleiskaavoituksessa.
---	---

Hämeenkyrön kunnan ja Ikaalisten kaupungin päättäjien taholta olla vaatimatta ympäristölupia.	
9) Suomen Luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys ry / Kyrön Luonto Ry / Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Kaavoitus on kiinteästi yhteydessä hankkeen ympäristövaikutusten arviointiprosessiin. YVA-menettelyn yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit toimivat myös kaavoituksen selvityksineistoina. Kuntien tuulivoimakaavat laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain MRL:n 77 a §:n mukaisina kaavoina siten, että voimaloiden rakennusluvut voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. Käytännössä tämä merkitsee, että huolimatta ympäristövaikutusten arvioinnin tuloksista, kaavojen hyväksyminen tarkoittaa rakennuslupaa kaikille 15 voimalalle. Osayleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon yleiskaavan yleiset sisältövaatimukset (MRL 39 §) koskien niin yksittäisten tornien sijoittamista kuin koko hankkeen vaikutuksia. Lisäksi on huomioitava tuulivoimayleiskaavan erityiset sisältövaatimukset (MRL 77 b §): 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä; 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön; 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää. Pyrimme tässä mielipiteessä nostamaan esille hankealueen luonnon erityispiirteitä sekä kannustaa pohtimaan, kuinka mahdollisesti toteutettavan hankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia voitaisiin vähentää. Lisäksi haluamme muistuttaa, että hanke sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan Vatulan-Ulvaanharjun maisema-alueen välittömään läheisyyteen. Asiassa tulisi käydä laaja	Yleiskaavaprosessi ja rakennuslupamenettely ovat toisistaan erillisiä prosesseja. Rakennuslupapäätökset tehdään kunkin tuulivoimalan osalta erikseen. Osayleiskaavan hyväksyminen ei automaattisesti tarkoita myönteistä rakennuslupaa, vaan rakennusluvan myöntämisen edellytykset arvioidaan omana prosessinaan. Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista rakennuslupaa. Lupia haetaan kunnan rakennuslupaviranomaisilta, jotka lupaa myöntäessään tarkistavat, että suunnitelma on vahvistetun yleiskaavan ja rakennusmääräysten mukainen. Rakennuslupa tarvitaan ennen rakentamisen aloittamista ja luvan myöntäminen edellyttää, että ympäristövaikutusten arviointimenettely on loppuun suoritettu. Kuten mielipiteessä on edellä todettu, maankäyttö- ja rakennuslain 77 a § mukaisesti ”Rakennuslupa tuulivoimalan rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena”. Hankkeen edellyttämät muut luvat, suunnitelmat ja päätökset on esitelty Konikallion tuulivoimahankkeen ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvän 110 kV:n voimajohdon Ympäristövaikutusten arviointiohjelman kappaleessa 8. Osayleiskaavat yksistään eivät suoraan mahdollista hankkeen toteuttamista.

arvokeskustelu: onko teollisen mittakaavan tuulivoimarakentaminen yleensä sovitettavissa alueelle, jonka luonnonympäristö ja kulttuurihistoria muodostavat erityisen kokonaisuuden. Kaavoitus on päätöksenteossa ratkaisevassa roolissa, sillä osayleiskaavat mahdollistavat suoraan hankkeen toteuttamisen riippumatta ympäristövaikutusten arvioinnin loppupäätelmästä.

YVA-arviointi on huomioitava kaavaprosessissa

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa (YVA) tarkastellaan VE1 vaihtoehdon 15 voimalaa ja VE2 vaihtoehdon 11 voimalaa, sekä ns. nollavaihtoehtoa, jossa tuulipuistoa ei rakenneta. Tuulivoimalan yksikköteho on 6–10 MW ja voimaloiden kokonaiskorkeus enimmillään 350 metriä.

Voimaloiden määrää vähentämällä ja sijoittelua muuttamalla voidaan vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia sekä ihmisten että luonnon kannalta. Alustavan suunnitelman mukaan lyhimmat etäisyydet voimaloista asuinrakennuksiin ovat noin 1,5 kilometriä. Etäisyyttä asutukseen tulisi kasvattaa. Tuulivoiman hyväksyttävyys uusiutuvana energiana edellyttää lähiyhteisön hyväksyntää. Eri kunnissa on tehty linjauksia, joissa on määritelty vähimmäisetäisyyksiä asutukseen, tavallisesti kahdesta kolmeen kilometriin.

YVA-arvioinnin tulokset tulee ottaa täysimääräisesti huomioon kaavaprosessissa. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa muun muassa, että ”arviointiohjelmassa ei ole esitetty olemassa olevaa ja suunniteltua voimajohtoverkosta ja myös tämä kokonaisuus tulee käydä läpi ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa”.

Tuulipuisto ja voimajohto lisäävät metsien pirstoutumista

Tuulivoima-alue koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä tiestöstä, maakaapeleista tai ilmajohdoista sekä tuulipuiston sähköasemasta. Tuulipuisto liitetään sähköverkkoon jakeluverkkoyhtiö Caruna Oy:n suurjänniteverkkoon uudella, noin 14–15 km pituisella 110 kV voimajohdolla, joka toteutetaan

YVA-menettelyssä ja sen yhteydessä laadittavissa selvityksissä tuotetaan osayleiskaavoituksessa hyödynnettävää tietoa. Mm. voimajohtoverkosta koskevat seikat tarkentuvat edelleen YVA-selostusvaiheessa, osayleiskaavoituksen seuraavissa vaiheissa sekä hankesuunnittelun edetessä.

Mielipiteessä huomioituja seikkoja käsitellään YVA-selostuksen sekä kaavaselostuksen vaikutusten arvioinneissa. Mielipide merkitään seuraavilta osin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.

ilmajohtona tai maakaapelina. Tiedossa on, että nykyinen sähköverkon kapasiteetti ei riitä vaan tarvitaan sähköverkon vahvistamista.

Voimaloiden perustukset, maa-aineksen otto ja rakennettava tiestö vievät huomattavasti metsäalaa. Myös voimajohtolinjoilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kaikki tämä rakentaminen pirstoo yhtenäisiä metsäalueita, vähentää metsäpinta-alaa ja vaikuttaa heikentävästi luonnon hiilivarastoihin ja hiilen sidontaan. Metsien pirstoutuminen tulee ymmärtää myös ekologisena ilmiönä: elinympäristön laatu heikkenee, kun suurempi metsäalue jakaantuu erillisiksi laikuiksi ja reunavaikutus kasvaa.

Lajiston elinympäristöt ja kulkuyhteydet on huomioitava

Suunnittelualueen itäpuolella sijaitsee Vatulanharju-Ulvaanharjun Natura 2000 alue (FI0309001). Kohde kuuluu myös valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Sen suojeluarvot ovat erityisesti geologisia, mutta harjialue on myös biologisesti arvokas.

Harjuluonto ylläpitää erityisiä luontotyypppejä. Harjujen valorinteet ovat luontotyypppeinä Etelä-Suomessa arvioitu erittäin uhanalaisiksi (EN). Vatulanharjun eteläinen paahderinne on hyvin edustava, ja se on ollut mukana useissa valtakunnallisissa luonnonhoitohankkeissa. Vatulanharjun-Ulvaanharjun alueella tiedetään esiintyvän myös harvalukuista kehrääjää ja silmälläpidettävää (NT) kangaskiurua. Kaavoituksessa on otettava huomioon hankkeen vaikutukset harjuluontoon ja esimerkiksi em. lajien esiintymiseen.

Välittömästi hankealueen länsipuolella sijaitsevat Sunttineva ja Porrasneva ovat valtakunnallisen soidensuojelun täydennysesityksen (SSTE) kohteita, joista on tarkoitus muodostaa virallisia luonnonsuojelualueita. Nämä suot yhdessä länsipuolella sijaitsevan Pitkälahti-Jouhinevan (SSTE) kanssa muodostavat ympäristöineen Ikaalisten olosuhteissa edustavan, erämaisen kokonaisuuden, jolla on suuri merkitys suoluonnolle.

Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa. Mielipide merkitään seuraavilta osin muutoin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.

Alueen arvosta kertovat esimerkiksi havainnot sääksestä ja maakotkasta. Petolintujen esiintyminen ja lintujen käyttämät kulkureitit on selvitettävä ja huomioitava hankkeen toteutuksessa. Teollisten hankkeiden yhteydessä on tiedossa tapauksia, joissa sääksen pesäpuun ympärille on määritelty kahden kilometrin turvaetäisyys. Noin 600 metrin etäisyydellä alueen kaakkosreunasta Teerinevalla sijaitsee yksityinen luonnonsuojelualue (YSA205389), jonka vieressä on myös virallinen SSTE-kohde. Valtaosa hankealueesta on ojitettua, pitkälle muuttunutta suomaata sekä voimakkaasti käsiteltyä metsää. Alueen merkitys lajistolle perustuu alueen asumattomuuteen ja yhtenäisen metsäalueen kokoon: alue tunnetaan hirvien talvehtimisalueena sekä kanalintujen, kuten teeren ja metson vahvana esiintymisalueena. Alueen vesiuomissa tiedetään esiintyvän majavia. Alueelta on tiettävästi myös riekkohavaintoja, vaikka lajin eteläisimmät tunnetut esiintymät sijaitsevat linjalla Pohjois-Parkano - Kihniö - Virrat. Koska riekko on lajina arvioitu vaarantuneeksi (VU) ja se esiintyy (Pohjois-)Pirkanmaalla esiintymisalueensa etelärajoilla, tulisi riekon esiintyminen alueella selvittää. Edelleen hirvien, kanalintujen ja majavan esiintyminen alueella tulee selvittää ja hankkeen vaikutukset lajeille on arvioitava. <u>Valtakunnallinen maisema-alue ja tärkeä pohjavesialue</u> Valtioneuvosto teki marraskuussa 2021 päätöksen valtakunnallista maisema-alueista (VAMA 2021). Ympäristöministeriön laatimassa kohdelistan tarkistuksessa Pirkanmaan harjumaisemat - kohde nostettiin uutena kohteena valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Kohde muodostuu kahdeksasta harjumaisemakohteesta, joista Vatulaharjun-Ulvaanharjun selänne on läntisin. Kohteet sijaitsevat Suomen pisimmällä yhtenäisellä sora- ja hiekka-alueella, lähes 200 kilometriä pitkällä saumamuodostumalla.	Hankealueelle on tehty hankkeen YVA-selostuksessa ja osana osayleiskaavoitusta raportoivat linnustaselvitykset, ml. lintujen muutonseuranta, pölyselvitys ja päiväpetolintuselvitys. Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa. Tuulivoima-alueen toteutuessa aiheutuu aina maisemavaikutuksia ja laajimmille ulottuvat vaikutukset kohdistuvat nimenomaan maisemaan. Visuaaliset vaikutukset kohdentuvat alueille, jolta avautuu näkymäakseleita kohti tuulivoima-aluetta. Mielipide merkitään seuraavilta osin muutoin tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioitavaksi.
--	---

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat edustavia esimerkkejä suomalaisesta kulttuuri- ja luonnonperinnöstä. Pirkanmaan harjumaismat ml. Vatulan-Ulvaanharju ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita, jotka ovat toimineet historiallisina kulkureitteinä, asutusmaiseman runkoina ja matkailullisesti merkittävänä näköalapaikkoina. Nykyisin Vatulanharju on tärkeä liikunta- ja virkistymiskohde.

Vatulan-Ulvaanharju on tärkeä osa Pirkanmaan ainutlaatuista harjumaismakokonaisuutta. Luonnonvoimien muovaamat harjut ovat erikoisuuksia, joiden erityisen luonnon ja maisemien merkityksestä tulisi käydä arvokeskustelua: kuuluuko teollinen rakentaminen erityisille luonnon arvoalueille, vai pitäisikö tuulivoimarakentamista sijoittaa ennemminkin jo rakennettuun ympäristöön? Luonnon vuosituhansien aikana muovaama maisema voidaan muuttaa muutamassa vuodessa teollisella rakentamisella.

Myös Pirkanmaan Ely-keskus muistuttaa YVA-lausunnossaan, että hankkeen vaikutuksiin Vatulanharjun-Ulvaanharjun arvokkaaseen maisemaan osana Pirkanmaan harjumaismat kohdetta on kiinnitettävä erityistä huomiota. Esimerkiksi maisemasovitteita tulee tehdä riittävästi Vatulanharjun-Ulvaanharjun alueelta siten, että niistä välittyy katsojalle konkreettisesti tuulivoimaloiden vaikutus harjulta avautuvassa maisemassa (mm. harjualueen näköalapaikat) ja myös ympäristöstä harjun suuntaan. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppaassa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (Suomen ympäristö 1/2016) annetut ohjeistukset.

Geologisen, ekologisen ja kulttuurihistoriallisen arvon lisäksi Vatulan-Ulvaanharju on merkittävä pohjaveden muodostumisalue. Myös Ely-keskus korostaa, että pohjoisella sähkölinjayhteysvaihtoehdolla ei tule vaarantaa pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä tai pohjavedestä riippuvaisten vesi- tai maaekosysteemien tilaa.

Yhteenveto

Yhteenvetona toteamme, että Konikallion tuulivoimahanke sijoittuu valtakunnallisesti merkittävän ja pohjavesivarantona tärkeän, luonnonhistoriallisen harjumuodostuman välittömään läheisyyteen. Kaava mahdollistaa 15 tuulivoimayksikön rakentamisen maksimikorkeudessaan huolimatta ympäristövaikutusten arviointiprosessin etenemisestä. Myönteinen rakentamispäätös olisi ensimmäinen, jossa tuulivoimarakentaminen sallittaisiin valtakunnallisen maisema-alueen välittömään läheisyyteen. Kaavoittajilla ja varsinaisilla päätöksentekijöillä on siis suuri vastuu. Jotta päättäjillä on tarvittavat taustatiedot, riittävät selvitykset alueen luonnosta ja lajistosta sekä kattava arviointi hankkeen ympäristövaikutuksista ja yhteisvaikutuksista muiden hankkeiden kanssa ovat tarpeen.	Osayleiskaava- ja YVA-menettelyissä tutkitaan hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia ja sen maankäytöllisiä edellytyksiä. Osayleiskaavan hyväksyminen ei ole varsinainen rakentamispäätös. Suomessa on meneillään tuulivoimahankkeita ja niiden osayleiskaava-prosesseja, jotka sijoittuvat valtakunnallisten maisema-alueiden välittömään läheisyyteen.
10) Elinympäristömme puolesta ry (vastaavan sisältöinen palaute jätetty molempiin kuntiin) Konikallio on tällaiselle, maailman suurimmalle tuulivoimateollisuusalueelle, jollaista ei ole vielä missään päin maailmaa, täysin soveltumaton alue tärkeiden pohjavesialueiden vuoksi sekä mm. valtakunnallisesti arvokkaan harjumaiseman ja muiden luonto- ja maisema-arvojensa vuoksi. Yhdistyksemme vastustaa hanketta ja kaavahanke tulee lopettaa ja ainoa vaihtoehto ehdotetuista tuulivoima vaihtoehdoista on vaihtoehto VEO- eli tuulivoimapuistoa ei tule rakentaa. Hanke on myös nykyisen maakuntakaavan vastainen. Maankäytön ja rakennuslain MRL 39 määrittelemät yleiskaavan laadinnassa huomioon otettavat asiat kuten ekologinen kestävyys, asumisen tarpeet, mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentäminen, maiseman ja luontoarvojen vaaliminen sekä virkistysalueiksi soveltuvien alueiden riittävyys eivät toteudu. Pirkanmaan maakunta on valittu pioneerimaakunnaksi ns. LUMO-ohjelmaan, jonka tarkoitus on pysäyttää maakunnan luonnon monimuotoisuuden heikentyminen ja käynnistää muutosprosessi monimuotoisuuden vahvistamiseksi kaikissa	Suunnittelualueelle sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa kaksi lähekkäin sijaitsevaa tuulivoimatuotannolle osoitettua tv1-merkintää, joihin hankealueen rajausta perustuu. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan mukaisesti maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmentyvät kuntatason kaavassa tarkempien selvitysten perusteella (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016). Samoin oppaan mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisessa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Suunnittelualueen rajausta tarkentuu YVA- ja kaavamenettelyiden aikana mm. laadittujen selvitysten perusteella. Pirkanmaan maakuntaliitto on omassa lausunnossaan Konikallion tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta todennut: <i>"Pirkanmaan maakuntakaavassa on hankealueelle osoitettu kaksi tuulivoima- aluetta. Pirkanmaan liitto toteaa, että suunnittelun tavoitteet ovat linjassa</i>

ympäristöissä. Suunnitteilla oleva tuulivoima teollisuusalue ei edistä eikä ylläpidä luonnon monimuotoisuutta. YVA:n mukaan alueella on runsaasti suojellisesti arvokkaita tai harvinaisia lajeja kuten Alaistenniitut-Siloisetkalliot välillä on useita pesimälintulajeja, kuten varpus-, ja viirupöllö, pikkusieppo ja hömötiainen sekä useita päiväpetolintulajeja. Kurjen päämuutto voi joinakin vuosina kulkea alueen poikki. Kalliomänniköissä on suhteellisen runsaasti uhanalaista töyhtötiasta. Myös metsoja havaittiin alueella. Lisäksi alueella ja sen ympäristössä voi esiintyä kaikkia Suomen suurpetolajeja. Ilveksestä on lukuisia havaintoja ja karhuja on havaittu alueella. Hankealueella ja voimajohtovaihtoehtojen läheisyyteen 5 km säteelle sijoittuu kolme Natura - aluetta ja 13 luonnonsuojelualueita. Hiilinieluja eli metsää katoaa alueelta valtava määrä voimaloiden, siirtolinjojen, rakennettavien teiden, työmaaparakkien tieltä, jotta 125 metriä pitkät lavat saadaan kuljetettua jokaisen voimalan luo. Ely on lausunnossaan vaatinut tarkempia lisäselvityksiä teollisuusalueen vaikutuksista ihmiseen, harjumaisemaan, pohjaveteen ja linnustoon. Selvityksiä ei ole tehty. YVA lausunnossa väitettiin, että hankealueelle olisi jo laadittu seuraavat selvitykset: kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, pesimälinnustospelvitys, päiväpetolintuselvitys, liito-orava - ja viitasammakkospelvitys, lepakkospelvitys, linnustospelvitys. Kävi ilmi, että niitä ei oltukaan tehty. Virheellisten ja puutteellisten YVA-selvitysten vuoksi kaavaprosessia ei voi jatkaa. Myöskään tuulivoiman vaikutuksista pohjavesiin ei ole tehty selvityksiä. Ennenkuin nämä on tehty, tulee kaavaprosessi keskeyttää. Hämeenkyrössä järjestetyssä kaavatilaisuudessa Ilmattaren edustaja sanoi, että ympäristölupien hakeminen voimaloille ei ole heille ongelma. Mikäli tuulivoimala -alue rakennettaisiin, olisi todella tarkoituksellista ja tuottamuksellista Hämeenkyrön kunnan ja Ikaalisten kaupungin päättäjien taholta olla vaatimatta ympäristölupia.	<i>maakuntakaavan kanssa.</i>” Voimassa oleva maakuntakaava merkintöineen ja määräyksineen otetaan huomioon osayleiskaavoituksessa ja hankkeen suunnittelussa. Mielipiteessä esitetyt seikat on huomioitu hankesuunnitteluun liittyvissä selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa. Hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia, ml. mielipiteessä esitetyt seikat, arvioidaan osana YVA-menettelyä YVA-selostuksen yhteydessä. Vaikutusten arvioinnin tulokset ovat hyödynnettävissä osayleiskaavoituksessa. Konikallion tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmassa sekä Konikallion Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittujen selvitysten maastotöitä on tehty vuoden 2021 ja vuoden 2022 aikana. Osa maastotöistä on valmistunut vuoden 2022 kevääseen mennessä ja osaa selvityksistä on täydennetty edelleen kesän ja syksyn maastokaudella 2022. Selvitystöiden tulokset raportoidaan osana laadittavaa YVA-selostusta sekä osayleiskaavaluonnoksia. Hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia, ml. pohjaveteen kohdistuvat vaikutukset, arvioidaan osana YVA-menettelyä YVA-selostuksen yhteydessä. Vaikutusten arvioinnin tulokset ovat hyödynnettävissä osayleiskaavoituksessa.
--	--

2 Kaavan luonnosvaiheen palaute ja vastineet

2.1 Viranomaisten lausunnot

Lausunto	Kaavanlaatijan vastine
1) Pirkanmaan pelastuslaitos, 16.4.2024 Lausuntopyynnössä mainitaan, että rakennusluvut voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. Siksi tässä lausunnossa, poiketen yleisesti annetuista kaavalauseista, otetaan varsin yksityiskohtaisesti kantaa turvallisuuteen ja onnettomuuksista aiheutuviin seurauksiin sekä onnettomuuksien ehkäisemiseen liittyviin toimenpiteisiin. Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa alueen kaavoittamiseksi tuulivoima-alueeksi. Yleisesti turvallisuudesta, onnettomuuksien seurauksista sekä onnettomuuksien ehkäisemiseen liittyvistä toimenpiteisiin todetaan kuitenkin seuraavaa: - Kaavaselostuksessa on esitetty tuulivoimaloiden vaikutuksia yleiseen turvallisuuteen, mitä pelastuslaitos pitää hyvänä. Kyseisessä kohdassa viitataan muun muassa jäänheitteisiin, tulipaloihin sekä kemikaalien aiheuttamiin ympäristöriskeihin. Tulipalojen osalta mainitaan voimaloiden varustaminen palonilmaisulaitteilla. Automaattisesta sammutuslaitteistosta mainitaan, että useimmat voimalatyypit ovat mahdollista varustaa tällä laitteistolla. Tuulivoimalan tulipalo on käytännössä mahdotonta sammuttaa, eikä palonilmaisulaitteistosta ole pelastuslaitoksen sammutustoimintaa ajatellen hyötyä. Voimalasta tulipalon on mahdollista levitä myös maastoon ja aiheuttaa riskiä muillekin voimaloille. Finanssialan turvallisuusohje vuodelta 2017 sekä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön SPEK opas "Tuulivoimaloiden paloturvallisuus" edellyttävät tuulivoimaloiden varustamista automaattisella sammutuslaitteistolla. Pelastuslaitos esittää, että tuulivoimaloiden jatkosuunnittelussa noudatettaisiin kyseisiä ohjeita ja voimalat	Merkitään tiedoksi. Huomioidaan lausunnossa esitetyt asiat hankkeen jatkosuunnittelussa.

varustettaisiin automaattisella sammutuslaitteistolla. Jäänheitteiden osalta suunnitelmia tulisi täydentää jäänheitteiden riskialuekaavioilla.	Riskialuekaaviot edellyttävät tarkempia yksityiskohtia toteutettavaksi valittavista voimaloista ja liittyvät näin ollen hankkeen myöhempiin suunnitteluvaiheisiin.
2) Pirkanmaan maakuntamuseo, 22.4.2024 Konikallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavan luonnos mahdollistaa kummankin YVA-arvioinnissa tutkitun vaihtoehdon (VE 1: rakennetaan 15 kpl, enintään 350 m korkea tuulivoimalaa ja VE 2: rakennetaan 11 kpl, enintään 350 m korkea tuulivoimalaa) toteuttamisen. Sähkönsiirron osalta luonnoksessa toteutustavaksi on valittu ilmajohto, mutta molemmat tutkitut sähkönsiirtoreittivaihtoehdot (VE-A koillinen ja VE-B eteläinen) ovat mahdollisia. Voimalinja A alkaa käsillä olevan osayleiskaavaluonnoksen alueelta. Ikaalisten kunnan alueelle sijoittuvan suunnittelualueen päämaankäyttötarkoitukseksi on osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue (M-1). Lisäksi alueelle on osoitettu kahdeksan tuulivoimalan rakennuspaikat (tv-1), sekä alueen olemassa oleva (parannettava) ja ohjeellinen uusi rakennettava tieverkosto, ohjeelliset ilmajohdot, maakaapelit, energiahuolto, vaihtoehtoiset maa-aineksen ottoalueet, ampumarata-alue ja muu tarvittava infrastruktuuri kohdemerkinnöin tai erillisinä alueen osina. <u>Arkeologinen kulttuuriperintö</u> Suunnitellulla tuulivoima-alueella ja voimalinjoilla on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2022 (Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu). Pirkanmaan maakuntamuseolle on toimitettu inventoinnin 15.6.2023 päivätty täydennetty raportti, johon on merkitty maastossa tarkastetut alueet ja inventointiaikana tiedossa olleiden voimalapaikkojen sijainnit (kartta s. 11). Osayleiskaavaluonnokseen merkityistä voimalapaikoista kolme sijaitsee eri kohdissa kuin inventointiraporttiin merkityssä kartassa. Siten osayleiskaavakarttaan merkityjä voimalapaikkoja 8, 10 ja 11 ei ole tarkastettu vuoden 2022 inventoinnissa. Lisäksi tarkastamatta ovat osittain tai kokonaan kaavaluonnokseen merkityt EN-1-energiahuollon alue, EO-merkinnällä osoitettu	Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa on järjestetty syksyn 2024 aikana työneuvotteluja lausunnossa esitettyjä teemoja koskien ja tarkasteltu yhdessä aluerajauksia koskien hankkeessa suunniteltujen toimintojen sijoittamista. Vaikutuksia on vähennetty mm. tarkistamalla hankkeen toimintojen sijoitteluja ja poistamalla Ryssänlevon läheisyyteen aiemmin sijoittunut maa-aineksen ottoalue EO. Vuoden 2022 arkeologista inventointia on täydennetty syksyllä 2024 tehdyllä inventoinnilla, jota koskeva täydennysraportti on lähetetty Pirkanmaan maakuntamuseolle.

maa-ainesten ottoalue ja EA-ampuma-alue. Koska osa voimalapaikoista on muuttunut, myöskään osaa voimaloiden välisistä tie- ja kaapelilinjoista ei ole tarkastettu aiemmassa inventoinnissa. Myöskään kaava-alueen ulkopuolella voimajohtolinjan B varrella sijaitsevia arkeologisia kohteita Rajalantontti 2 ja Rajalantontin torpanpaikka (tervahauta ja asuinpaikka, muinaisjäännösrekisterin tunnukset 1000048678 ja 1000049405) ei ole tarkastettu arkeologisessa inventoinnissa. Edeltävän perusteella vuonna 2022 tehtyä arkeologista inventointia tulee vielä täydentää näissä kohdissa. Pirkanmaan maakuntamuseolle on vuonna 2024 ilmoitettu Ryssänlevo-nimisestä alueesta, joka sijaitsee suunnitellulla voimala-alueella ja johon ilmoituksen mukaan liittyy tarinaa tai perimätietoa alueen käyttämisestä pakopaikkana isovihan aikana 1710-luvulla. Ryssänlevosta kerrottuja tarinoita mainitaan myös Ikaalinen Seuran julkaisussa Hämeenkanakaantien varrelta (1993). Ryssänlevo-niminen kallioinen metsäalue sijaitsee Konikallion voimala-alueella, kaavaluonnokseen merkityn voimalan 10 läheisyydessä. Tarina- ja perimätietopaikkoja saattaa koskea muinaismuistolain rauhoitus (MML 2 §). Ilmoituksen johdosta arkeologista inventointia tulee vielä täydentää. Pirkanmaan maakuntamuseosta saa tarkemmat tiedot ilmoituksesta (tutkija Ulla Lähdesmäki, ulla.lahdesmaki@tampere.fi , p. 040 5923620 tai pirkanmaan.maakuntamuseo@tampere.fi). Arkeologisen inventoinnin täydennysraportti tulee lähettää digitaalisena Pirkanmaan maakuntamuseoon, joka ottaa sen perusteella vielä erikseen kantaa kaavaluonnokseen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Inventoinnin tilaamisen, laadun ja raportoinnin osalta maakuntamuseo viittaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antamaansa lausuntoonsa 268/2022. Tässä vaiheessa Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa kaavaluonnoksesta seuraavaa. Kaavakarttaan on tuulivoimala-alueen koillisosaan merkitty muinaismuistokohde sm19, johon on liitetty kiinteää muinaisjäännöstä koskeva määräys. Kyseessä on arkeologisessa	Palautteessa mainitut seikat on selvitetty ja arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Voimajohtoreitti B ei ole enää kaavaehdotuksen mukaisessa hankesuunnittelussa vaihtoehtona hankkeen ulkoiselle sähkönsiirrolle. Hankkeessa edetään pohjoiseen suuntaavalla vaihtoehdolla (kaavaluonnoksen aikainen vaihtoehto A). Linjaus tarkentuu voimajohton yleissuunnittelussa. Kaavaluonnosvaiheessa Ikaalisten osayleiskaavan kaavakartalla kohdamerkinnällä sm19 esitetty muinaismuistokohde on lausunnon mukaisesti poistettu Ikaalisten kaavakartalta.
--	--

inventoinnissa 2022 löydetty Kirkkopolku-niminen kohde. Moderniksi ajoitettu asuinpaikan jäännös luokitellaan muuksi kohteeksi, joka ei ole suojelun piirissä, eikä sitä tule merkitä kaavaan. Kaavan vaikutuksia arkeologisiin suojelukohteisiin käsitellään selostuksen luvussa 8.4. Maakuntamuseo ottaa arkeologisen inventoinnin täydentämisen jälkeen vielä erikseen kantaa asiaan, mutta toteaa tässä vaiheessa seuraavaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antamassaan lausunnossa Pirkanmaan maakuntamuseo totesi, että kaavan vaikutuksia tulee arvioida erityisesti tuulivoimapuiston luoteispuolella sijaitsevaan Wehuvarpeen kestikievari -nimiseen kiinteään muinaisjäännökseen, joka sijaitsee osayleiskaava-alueen rajauksen ulkopuolella n. 2,5 km etäisyydessä lähimmistä voimaloista ja n. 800 metrin päässä voimalinjasta A (historiallinen asuinpaikka, muinaisjäännöstunnus 1000031194). Muinaisjäännös on arvioitu valtakunnallisesti merkittäväksi arkeologiseksi kohteeksi v. 2023 valmistuneessa Museoviraston VARK-inventoinnissa (kohde 101270). Yksi kohteen valintakriteereistä on ollut se, että kiinteän muinaisjäännöksen ympäristössä ja maisemassa on kohteen ymmärtämistä tukevia elementtejä. Muinaisjäännösalueeseen kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu sanallisesti ja näkymäalueanalyysissä. Näkymäalueanalyysin mukaan VE 1:n tuulivoimaloita tulisi näkymään kohteen koillisosaan ja -puolelle. Kuvasovitteet voimaloiden näkymisestä kohteelle kuitenkin puuttuvat kaavaselostuksesta. Selostuksen mukaan (s. 117) "riippuu alueen kasvillisuuden hoidosta, näkykö tuulivoimapuisto muinaismuistokohteeseen. Lehdelliseen aikaan tuulivoimapuisto näkyy heikosti muinaismuistokohteeseen ja lehdettömään aikaan tuulivoimapuisto näkyy taustalla." Kaavaselostuksen arviointia on tarkennettava. Tekstissä tulisi viitata havainnekuvaan, jossa muinaisjäännös esiintyy, ja myös itse kuva on liitettävä. Lisäksi sanallista arviointia on täydennettävä mm. tiedolla siitä, montako voimalaa tulisi näkymään muinaisjäännösalueelle ja tulevatko ne nousemaan taustalla olevan puuston yläpuolelle. Wehuvarpeen kestikievarin	Muut mainitut kohteet ovat sijoittuneet osayleiskaava-alueen ulkopuolelle. Kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, jossa on arvioitu vaikutuksia lausunnossa tässä ja jäljempänä esitettyjä seikkoja koskien.
--	---

VARK-kohde on lisättävä kaavaselostukseen myös arvioitaessa vaikutuksia alueen arvokohteisiin (s. 112, kuva 8-13).

Kaavaselostuksen luvussa 9 käsitellään myös kaava-alueen ulkopuolella sijaitsevia sähkönsiirtoreittejä ja niiden vaikutusta kulttuuriympäristöön. Tiedot arkeologisten suojelukohteiden statuksista tulee korjata lukuun 9 (s. 160, 173, kuvat 9-5 ja 9-6, taulukko 9-4). Kaavan vaikutusarviointia tulee tarkentaa voimalinjojen varressa tai lähellä sijaitseviin tervahautaan Kuoppainmäki 1 (kiinteä muinaisjäänös, mj.tunnus 1000048666, sijaitsee n. 37 m voimalinjasta A) ja Hämeenkanantie Varpeen muuhun kulttuuriperintökohteen (historiallinen kulkureitti, 1000048666, voimalinja A leikkaa kohdetta).

Kaavan vaikutusten arvioinnissa on syytä ottaa huomioon myös Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 merkitty Ikaalisten Kilvakkala-Tuomarlan maakunnallisesti merkittävä kiinteiden muinaisjäänösten tihentymä, jonka etäisyys lähimpiin voimaloihin on n. 7,5 km. Alue on merkitty maakuntakaavaan Arkeologisen perinnön ydinalue -merkinnällä. Merkintää koskee määräys ”Alueella sijaitsevien muinaisjäänösalueiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteän muinaisjäänöksen lisäksi otettava huomioon muinaisjäänösalueiden suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin.”

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Hankkeen maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuva vaikutustenarviointi perustuu olemassa oleviin valtakunnallisiin ja maakunnallisiin selvityksiin sekä YVA-menettelyn yhteydessä laadittuihin näkyvyysanalyysiin ja havainnekuviin. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että havainnekuva-aineisto on hankkeen tarpeisiin riittävä, jopa poikkeuksellisen laaja, mutta muilta osin YVA-selostuksessa on vielä rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta paljon puutteita,

Kaavaehdotuksen valmistelun aikana on lausunnossa esitettyjen olennaisten seikkojen osalta täydennetty vaikutusten arviointia.

täydennettävää ja korjattavaa. Näiden osalta maakuntamuseo viittaa lausuntoonsa diar. 188/2024. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että aineiston perusteella luonnoksen mukainen kaavaratkaisu aiheuttaisi suuria haitallisia maisemavaikutuksia vähintäänkin Pirkanmaan harjumaisemien valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (VAMA), Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantien valtakunnallisesti merkittävälle rakennetulle kulttuuriympäristölle (RKY) sekä maakunnallisesti arvokkaille Kelminselän, Vatulan, Haapimaan-Vatsiaisten ja Kilvakkalan-Viljalan kulttuurimaisemille. Lisäksi kielteisiä maisemavaikutuksia aiheutuisi myös ilmajohtona toteutettavasta sähkönsiirrosta, erityisesti mikäli toteutettavaksi valitaan koilliseen suuntautuva VE-A. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL § 39), joista yksi on rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Toiseksi on otettava huomioon tuulivoimayleiskaavan erityiset sisältövaatimukset (MRL § 77b), joista yhden mukaan suunnitellun tuulivoimarakentamisen ja muu maankäytön tulee sopeutua maisemaan ja ympäristöön. Kolmanneksi on huomioitava valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden yksi viidestä osakokonaisuudesta on elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat (MRL § 24). Kulttuuriympäristön arvokohteet ja -alueet, joiden arvojen turvaamisesta alueidenkäytön suunnittelussa tulee huolehtia, on määritelty viranomaisten laatimissa valtakunnallisissa inventoinneissa Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021) ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että kulttuuriympäristön osalta kaavaluonnos on ristiriidassa em. lainpykälien kanssa. YVA-selostusta tulee rakennettuun kulttuuriympäristöön, maisemaan ja arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta täydentää ja korjata. Lisäksi tulee tutkia, miten hankkeen kulttuuriympäristöön kohdistuvia haitallisia	Lausuntoa huomioiden kaavaehdotuksessa on pyritty pienentämään rakentamisen maisemavaikutuksia sijoittamalla voimalat kauemmas VAMA-alueesta ja pienentämällä voimalakorkeutta. Kaavaa laadittaessa on huomioon otettu yleiskaavan sisältövaatimukset, tuulivoimayleiskaavan erityiset sisältövaatimukset sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tuulivoimaosayleiskaavan edellytyksenä ei ole, että kaavan toteuttamisesta ei aiheutuisi lainkaan haitallisia seuraamuksia, vaan että maankäytön eri tavoitteet ja kaavalle asetetut vaatimukset otetaan huomioon siinä määrin kuin laadittavan kaavan tavoite ja tarkkuus sekä kaavan sisällölle säädetty vaatimukset sitä edellyttävät. Kaavoituksessa sovitetaan yhteen erilaisia maankäytön tavoitteita ja kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia, jotka voivat olla keskenään ristiriitaisia. Osayleiskaavaa laadittaessa on kattavasti arvioitu tuulivoimaloiden rakentamisesta aiheutuvia maisemavaikutuksia ja maisemavaikutuksia on lisäksi pyritty ehkäisemään pienentämällä voimaloiden kokoa sekä sijoittamalla voimalat tiiviimmälle alueelle. Maiseman vaalimista sekä tuulivoimaloiden maisemaan sopivuutta koskevat yleiskaavan sisältövaatimukset on siten otettu kaavaa laadittaessa riittävässä määrin huomioon. Maisemaan liittyvien seikkojen ohella yleiskaavaa laadittaessa on alueidenkäyttölain 39 §:n 2 momentin mukaan otettava huomioon muun muassa mahdollisuudet energiahuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla sekä kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset.
--	---

vaikutuksia voitaisiin vähentää ja muokata kaavaratkaisua sen mukaisesti. Mikäli haitallisia maisemavaikutuksia ei ole mahdollista merkittävästi vähentää, Pirkanmaan maakuntamuseo esittää harkittavaksi osayleiskaavan valmistelun keskeyttämistä. Osayleiskaavan ehdotus sekä esitetyn mukaisesti korjattu ja täydennetty arviointi- ja selvitysaineisto tulee toimittaa Pirkanmaan maakuntamuseolle lausuntoa varten.	Kunnalla on päättäessään maankäytöstä alueillaan alueidenkäyttölain 20 §:n nojalla oikeus painottaa edellä mainittuja yleiskaavan sisältövaatimuksia haluamallaan tavalla, kunhan kaikki sisältövaatimukset otetaan harkinnassa riittävällä tavalla huomioon. Konikallion osayleiskaavat ja YVA-menettely on laadittu erillismenettelyinä. Yhteysviranomaisen on antanut perustellun päätelmän Konikallion tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 6.6.2024. Yhteysviranomaisen ei ole nähnyt YVA-selostuksen täydentämistä tarpeelliseksi perustellun päätelmän antamiseksi. YVA-selostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on liitettävä hanketta koskevaan lupahakemukseen. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa.
3) Fintraffic Lennonvarmistus Oy, 27.2.2024 Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lentoreitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa. Toimintamme lähtökohtana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys. Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaantulon mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.	Merkitään tiedoksi.
4) Digita Oy, 19.4.2024 Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan	

nähdessä puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv –lähetyskäyttöä käytetään myös viranomaisien vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevisioiden vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyskäyttöä aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013

Kun tuulivoimahankkeelle on saatu rakentamislupa ja toteuttamispäätös, hanketoimija mittauttaa tarvittavilta osin alueen tv-signaalin laadun ja voimakkuuden sekä laatii mittaukset uudelleen tuulivoimaloiden pystyttämisen jälkeen. Mikäli hankkeen tuulivoimaloiden todetaan häiritsevän antenni-tv:n vastaanottoa, häiriöt voidaan todennäköisesti poistaa signaalia vahvistamalla, antennia suuntaamalla tai antennia parantamalla. Hanketoimija vastaa toimenpiteistä ja kustannuksista, joilla mahdolliset hankkeen tuulivoimaloista aiheutuneet vastaanottohäiriöt poistetaan.

Koska vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta, hankkeesta aiheutuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei ole arvioitu tässä vaiheessa hankesuunnittelua muodostuvan antenni-tv:n vastaanottoon. Hanketoimija jatkaa hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä yhteistyötä radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjien sekä teleoperaattorien kanssa.

vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv-signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä

on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista. Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv- vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.	
5) Leppäkosken Sähkö Oy, 7.3.2024 Voimajohdon reitillä A tulee risteämiä Leppäkosken Sähkön jakeluverkon johtojen kanssa. Kaavassa ei ole muuta huomauttamista.	Merkitään tiedoksi.
6) Pirkanmaan ELY-keskus, 26.4.2024 <u>Kaavoitus</u> Suunnittelualueella on voimassa oikeusvaikutteinen Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.3017). Voimassa oleva maakuntakaava ohjaa yleiskaavoitusta. Maakuntakaava tulee ottaa huomioon kokonaisuudessa, mukaan lukien koko maakuntaa koskevat määräykset. Maakunnallisesti merkittävät tuulivoimahankkeet tulee pääsääntöisesti suunnitella ja toteuttaa maakuntakaavassa osoitetuille alueille. Pirkanmaalla on valmistelussa vaihemaakuntakaava, Elonkirjo ja Energia, jossa tuulivoimatuotantoon osoitettujen alueiden	Koko maakuntaa koskevia määräyksiä on käsitelty kaavaselostuksen luvussa 6.2. Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen

rajauksia on tarkennettu. Konikallion hankkeenosalta hankealue noudattaa melko hyvin vaihemaakuntakaavaan ehdotettua tuulivoimatuotantoalueen rajausta. Hankealue on hieman vaihemaakuntakaavassa esitettyä laajempi. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suunnittelualueen eteläpuolella on turvetuotannon kannalta tärkeä alue (Eot). Vaihemaakuntakaavassa tullaan uudistamaan turvetuotantoalueiden kaavamerkintöjä ja uusi kaavamerkintä alueelle tulee olemaan turvealueiden kehittämisen kohdealue (mk-3), jossa merkinnällä osoitetaan turvevaltaisia alueita, joiden maankäyttöä ja elinkeinotoimintaa kehitetään kestäväällä tavalla monimuotoiseksi. Hankealueen koillispuolella on Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettu teknisen huollon kehittämisen kohdealue, pohjavesialue (tk), tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue, arvokas geologinen muodostuma, harjualue (ge1) sekä valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (ma). Lisäksi alueen koillispuolella on maakuntakaavaan merkitty matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealue (mv). Hankealueelle ei sijoitu yleis- tai asemakaavoja, eikä hankkeen kaavoitustyö aiheuta ristiriitaa läheisten kaavojen toteutumiselle. Hankealuetta lähin kaavoitettu alue on Kyrösjärven rantaosayleiskaava, osa 2, joka sijoittuu lähimmillään yli kahden kilometrin päähän hankealueesta. <u>Maisema</u> Maisemaselvitys ja -vaikutusten arviointi ovat keskeinen osa tuulivoimarakentamisen suunnittelua. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että suunnitteilla olevat tuulivoimalat ovat sekä kokonaiskorkeudeltaan että roottorin halkaisijaltaan huomattavasti käytössä olevia tai aikaisemmin suunniteltuja voimaloita suurempia, jolloin erityisesti hankkeen lähi- ja välialueille, 0–12 km etäisyydelle, kohdistuvat vaikutukset voivat olla maiseman ominaispiirteistä, maastonmuodoista ja avoimuudesta riippuen huomattavat. Maisemavaikutusten arvioinnin tueksi laaditut	hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.”
---	---

analyysit ja selvitykset ovat Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan riittäviä.

Suunnittelualueen koillispuolelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Vatulanharjun ja Ulvaanharjun harjuselänne, joka on osa Pirkanmaan harjumaisemien kokonaisuutta. Alue on ympäristöään hallitseva ja maisemallisesti erittäin merkittävä sekä geomorfologialtaan ja eliölajistoltaan arvokas. Pirkanmaan harjumaisemien kohteiksi on valittu harjuja, jotka ovat merkittäviä kulttuurihistoriallisesti sekä geologisesti. Osa harjuista on rakennettuja, osa luonnontilaisia ja useilla niistä on rakennettuja näköalapaikkoja. Harjut näkyvät ja niiltä nähdään. Ulvaanharjun ja Vatulanharjun ominaispiirteensä korostuu niiden historiallinen käyttö kulkureittinä.

Vaikutuksia maisemaan on todennettu tietokonemallinnuksilla, näkymäalueanalyysillä ja havainnekuvilla. Kaavaselostuksessa on kuvattu mallinnusten periaatteet sekä aineistot, joita mallinuksissa on käytetty. Havainnekuvien osalta on esitetty perusteet kuvauspaikoille sekä käytetyt objektiivit ja niiden vaikutus kuviin. Maisemavaikutusten osalta kaavaselostuksessa on todettu, että kokonaisuudessaan vaikutukset maisemaan ja arvokohteisiin ovat kohtalaisen kielteisiä. Valtakunnallisesti arvokkaan Pirkanmaan harjumaisemien kokonaisuuden Ulvaanharjun ja Vatulanharjun osa-alueille kohdistuvat maisemalliset vaikutukset ovat myös kohtalaisia kielteisiä. Tuulivoimaloiden on todettu aiheuttavan maisemavaikutuksia etenkin Vatulanharjulta koilliseen avautuvaan maisemaan, jossa tuulivoimalat nousevat maisemassa hallitseviksi. Maisemavaikutusten todetaan kuitenkin osuvan vain pienelle osalle harjumaiseman kokonaisuutta.

Maankäyttö- ja rakennuslain valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Lisäksi valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta koskee maakuntakaavan määräys, jonka mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Konikallion tuulivoimahankkeen osalta maisemavaikutuksia on pyritty arvioimaan kattavasti. Vaikka kokonaismaisemavaikutusten arvioidaan jäävän kohtalaisen kielteiseksi, saattavat yksittäiset paikat menettää tuulivoimarakentamisen myötä merkittävän valtakunnallisen maisema-arvonsa. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että maisemavaikutusten osalta tulee pohtia mahdollisia vaihtoehtoja, joilla maisemavaikutuksia voitaisiin vähentää. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että maisemavaikutusten merkittävyys tulee vielä arvioida uudelleen. Maisema-arvoja ei tule merkittävästi heikentää hankkeen myötä. Maisemaan kohdistuvat vaikutukset ja haitat sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin sekä virkistyskäyttöön tulee huomioida jatkosuunnittelussa ja varmistaa maisema- ja muiden arvojen säilyminen kaavoituksen avulla.

Luontoarvot

Konikallion tuulivoimaosayleiskaavan tausta-aineistoina on kattava aineisto luontoselvityksiä hankealueelta ja sähkönsiirtoreitin varrelta. Tarkemmin luontovaikutuksiin otetaan kantaa YVA-menettelystä annetusta perustellussa päätelmässä. ELY-keskuksen mukaan aineisto on asianmukaisesti laadittu, mutta kaavan jatkotyöstössä on olennaista täydentää ja korjata seuraavien osa-alueiden tietoja. EU:n luontodirektiivin liitteen IV a) – lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat

Kaavaselostuksessa sekä kaavan liitteenä olevassa luontoselvityksessä lukee, että hankealueelta tai sähkönsiirtoreitin varrelta ei tehty maastonselvityksissä havaintoja liito-oravasta. Kaavan aineistojen ja YVA-selostuksen välillä on epä johdonmukaisuus tältä osin. Hankkeen YVA-selostuksessa sivulla 246 lukee lajin osalta, että sähkönsiirtoreitin B eteläosasta Taipaleenjoen varrelta kartoitettiin liito-oravan elinympäristö (Ikaalinen, Hämeenkyrö) ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvä 110 kV:n voimajohto - Ympäristövaikutusten arviointiselostus, Afry Finland Oy). Elinympäristöä ei ole missään sähkönsiirtoreittien luontoarvoja kuvaavissa kartoissa kaavaselostuksessa eikä

Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi. Lisäksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoituvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle.

luontoselvityksessä. Alueelta havaittiin selostuksen mukaan sekä kolo- että papanapuita, ja voimajohtoreitti halkaisee elinympäristön. ELY-keskus huomioi, että kaavaselostukseen tulee korjata tieto lajin esiintymisestä voimajohtoreitin B linjauksen kohdalla, sillä voimajohdon toteuttaminen liittyy olennaisesti hankkeeseen. Mikäli hankkeessa on tarkoitus edetä voimajohtoreitin B linjauksella, eikä elinympäristöä ole mahdollista kiertää, tulee hanketoimijan olla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa yhteydessä ELY-keskukseen luonnonsuojelulain 83§:n mukaisen poikkeusluvan tarpeesta. ELY-keskus voi myöntää kieltoon poikkeuksen vain perusteilla, jotka on lueteltu luonnonsuojelulaissa (LSL 83§).

Vesilain mukainen pienvesikohde

Luontoselvityksen mukaan Siloistenkallioiden pohjois- ja länsipuolelle sijoittuva uoma on maastokäynnin perusteella vesilain 2:11 §:n mukainen noro. ELY-keskus huomauttaa, että Siloistenkallion pienvesikohteeseen viitataan kaavan aineistoissa sekä purona että norona, jolloin sen pienvesityyppi jää epäselväksi. Pienvesiuoman luonnontilaisuudesta ei ole uoman kaikilta osin kuvausta, tai se on vaikeasti tulkittavissa luontoselvityksen perusteella. Tätä on olennaista selkeyttää kaavan jatkotyöstössä, sillä pienveden yli on suunniteltu kaavakartan mukaan useita uusia tieyhteyksiä, jotka johtavat voimalalta 9 kaakkoon. ELY-keskus edellyttää, että kaavan aineistoihin täydennetään uoman luonnontilaisuuden selvitys ja sen mahdollinen muuttuminen hankkeessa suunniteltujen tielinjausten myötä. Luonnontilaisuuden selvittäminen ja pienvesikohteen luokittelu tulee tehdä pienvesioppaan ohjeistuksen mukaisesti (Pienvesiopus – Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö, SYKE, 2018).

Kalasääski

Luontoselvityksen mukaan hankealueen läheisyydessä on useita kalasääsken pesiä, joiden pesintätilanteesta on saatu tietoja myös paikallisilta rengastajilta. Selvityksen mukaan hankealuetta lähimpänä (reilu 300 m) sijaitseva Ikaalisten Porrasnevan pesä oli asuttuna 2021 alkuvuodesta, mutta varsinaista pesintää ei ollut.

Voimajohtoreitti B ei ole enää kaavaehdotuksen mukaisessa hankesuunnittelussa vaihtoehtona hankkeen ulkoiselle sähkönsiirrolle. Hankkeessa edetään pohjoiseen suuntaavalla vaihtoehdolla (kaavaluonnoksen aikainen vaihtoehto A). Linjaus tarkentuu voimajohdon yleissuunnittelussa.

Pienvesikohteen viittaukset on kaava-aineistossa yhdenmukaistettu noroksi. Pienvesikohdetta koskevaa kuvausta on tarkennettu kaavaselostuksessa.

Vuonna 2022 ko. pesä oli autio, eikä sääksiä havaittu lainkaan alueen pohjoisosassa petolintutarkkailuissa tai muutonseurantojen yhteydessä. Selvityksen johtopäätöksenä todetaan, että reviirin vaikutus hankkeeseen on vielä epäselvä. ELY-keskus huomauttaa, että kalasääsken pesäpuu on luonnonsuojelulain turvaama suuren petolinnun pesä, vaikka siinä ei joinain vuosina pesittäisikään. Olennaisinta on puun ja sen lähiympäristön säilyminen pesinnälle soveltuvana. Tällä hetkellä kaavan aineistoista on epäselvää, mikä reviirin ja pesäpuun tilanne on. Kaavan jatkosuunnittelussa tulee täydentää Porrasnevan reviirin tiedot, ja arvio pesän tilanteesta. Kalasääski on häiriöherkkä laji, ja Sääksisäätiön suositus tuulivoimaloiden ja kalasääsken pesän välille on kaksi kilometriä.

Muut luontokohteet

Kaavakartalle on merkitty luo-merkinnöillä luontoselvityksissä havaitut vesilain, sekä metsälain mukaiset kohteet ja Teerinevan soidensuojelun täydennysohjelman kohde. ELY-keskus kehottaa myös huomioimaan muut kuin lainsäädännöllä jo turvatut kartoitetut luontokohteet kaavakartalla asianmukaisin merkinnöin ja niitä koskevin määräyksin. Informatiivisilla luo-merkinnöillä ei ole maankäyttöä tiukasti rajaavaa vaikutusta, mutta ne voivat ohjata kaava-alueen käyttöä luonnon monimuotoisuutta huomioivaan suuntaan. ELY-keskus suosittelee, että luontomerkintöihin lisätään viittaus luontoselvitykseen, josta löytyy tarkemmat tiedot kohteista. Tällöin kaavan lukijoiden olisi helpompi saada käsitys, mihin kohteeseen mikäkin rajausta liittyy käymättä koko aineistoa lävitse.

Pohjavedet

Konikallion tuulivoimahankkeen YVA-selostuksen perusteltu päätelmä annetaan 5.6.2024 mennessä. YVA:n perustellussa päätelmässä otetaan tarkemmin kantaa pohjavesiasioissa ja kaavan jatkosuunnittelussa kaikki YVA-menettelyn aikaiset johtopäätökset tulee huomioida. Hankkeessa pohjavesikysymykset ja Vatulanharjun pohjavesialue ovat olleet vahvasti esillä Konikallion tuulivoimahankkeen

Etäisyyttä lähimpään sääksen asumattomaan pesään on kasvatettu voimalasiirroilla. Pesä on ollut asumaton, mutta tästä huolimatta etäisyyttä on kasvatettu lähimpään voimalaan noin 1,6 kilometriin. Vertailuna vuodelta 2022 Illevaaran tuulivoimahankkeen KHO-päätös, jossa ollut kyseessä asuttu kalasääsken pesä ja jossa sääksen saalistuslennot ovat suuntautuneet tuulivoima-alueelle ja lyhin etäisyys voimalaan on ollut pienempi. Konikallion osalta tilanne on tätä suotuisampi.

Kaavakartalla on huomioitu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet luo-merkinnöillä. Kaikki tunnistetut luontokohteet eivät edellytä kaavakartalla osoittamista, mutta ne on huomioitu tarvittavilta osin hankesuunnittelussa. Luontoselvitysraportit ovat kaavaselostuksen liitteenä 5.

Kaavaehdotuksen mukaisessa hankesuunnitelmassa voimat ovat kokonaiskorkeudeltaan pienempiä kuin kaavaluonnoksen mukaisessa hankesuunnitelmassa. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa pohjavesialueesta kauemmas ja tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä

ympäristövaikutuksia arvioitaessa. Pohjavesialueella tulee olla kaavamääräykset, joilla varmistetaan pohjaveden suojelu ja turvataan Vatulanharjun 1E-luokan pohjavesialueen laatu ja määrä. Pohjavesialueen välittömään läheisyyteen sijoittuvien voimaloiden (nro 11, 12 ja aivan erityisesti nro 8), sijoittamista lähemmäs pohjavesialuetta, kuin mitä niiden sijainniksi on YVA-selostuksessa esitetty, ei tule mahdollistaa kaavamerkinnällä tai määräyksellä ohjeellinen tuulivoimalan sijainti. YVA:ssa esitettyjen vähimmäisetäisyyksien muutos ei saa olla kaavamerkinnöin mahdollinen, jos muutoksella voidaan aiheuttaa vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Pohjavesien suojelun osalta tulee huomioida riskit, jotka voivat aiheutua rakentamisaikaisista toimista, perustustavasta tai mahdollisesta alueen lisäkuivattamisen tarpeesta. Vesien suojelun osalta tulee kiinnittää huomioita myös alueen valumavesien muutokseen. Maaperän muokkaus ja muutos voivat vaikuttaa alueen valumavesien määrään ja kiintoainepitoisuuksiin. Rakentamisaikainen vaikutus valumavesiin tulee myös huomioida. <u>Melu ja välke</u> Melu- ja välkemallinnusten mukaisesti voidaan todeta, etteivät suunnitellut tuulivoimalat aiheuta merkittävää tai raja-arvot ylittävää meluhaittaa asuin- ja lomarakennuksille. Melumallinuksissa oli käytetty 6,6 MW tuulivoimalamallia, joka on tällä hetkellä käytetyistä malleista suurin. Pirkanmaan ELY-keskus huomauttaa, että koska kaavoitus laaditaan mahdollistamaan 10 MW:n tuulivoimaloiden rakentuminen, tulee viimeistään rakennuslupavaiheessa varmistaa kaavaselostuksessa ja sen liitteinä olevien melumallinnusten ajantasaisuus. Välkemallinnus on tehty voimalalla, jonka napakorkeus on 225 metriä ja roottorin halkaisija 250 metriä, jolloin voimalan kokonaiskorkeus on 350 metriä. Välkevaikutuksia on arvioitu realistisen ja teoreettisen mallin kautta. Teoreettisessa mallinnuksessa osoitetaan välkevaikutusten yläraja tilanteessa, jossa aurinko paistaa aina kohtisuoraan lapoihin ja voimalat	voimalapaikkoja voidaan siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue sijoittuu Ikaalisten osayleiskaavan alueen koillisreunalle mutta ei Hämeenkyrön osayleiskaava-alueelle. Pohjavesialuetta koskevaa kaavamerkintää on täsmennetty Ikaalisten Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaan. Rakentamislupavaiheessa melumallinnukset laaditaan toteutettaviksi valituille voimalatyypeille.
--	--

ovat jatkuvasti käytössä. Realistisessa mallinnuksessa välkevaikutuksia ei aiheutunut asuin- tai lomarakennuksille. Teoreettisissa mallinuksissa vähäisiä vaikutuksia aiheutui neljälle kiinteistölle. Välkemallinuksissa esille tullut mahdollinen välkehaitta muutamille asuinkiinteistöille on huomioitu ja selostuksessa on esitetty mahdollisuus varustaa voimalat pysäytysjärjestelmillä. Pirkanmaan ELY-keskus pitää toimia riittävinä melu- ja välkehaittojen osalta.

Ilmasto

Konikallion tuulivoimahankkeen ilmastovaikutuksia on esitetty laskemalla hankkeen elinkaaren hiilijalanjälki. Ilmastovaikutuksia arvioitaessa on huomioitu myös metsäkadon aiheuttama hiilinielun poistuma. Ilmastovaikutusten näkökulmasta erityisen tärkeää olisi suunnittelun turvin pyrkiä aiheuttamaan mahdollisimman vähäistä metsäkatoa ja hiilinielumenetystä hankealueella. Pirkanmaan ELY-keskus kuitenkin toteaa, että hiilijalanjäljen ja -kädenjäljen määrittäminen on kannustettavaa ja hankkeessa on huomioitu ilmastovaikutuksia laajasti. Myös ilmanlaatuun vaikuttavaa rakentamisen aikaista haittaa on arvioitu. Ilmastovaikutuksia arvioitaessa voitaisiin myös tarkastella tuulivoimarakentamisen vaikutuksia Pirkanmaan energiastrategian tavoitteiden saavuttamisessa sekä tarkastella tuulivoimahankkeen vaikutusta koko Pirkanmaan energiatuotannon kehitykseen.

Sähkönvarastointi

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että kaavaehdotuksessa olisi perusteltua osoittaa energiatuotannon aluevaraus, jonne olisi tulevaisuudessa mahdollista osoittaa mahdollista sähkönvarastointia. ELY-keskus huomauttaa, että tuulivoimarakentamisessa tulee huomioida mahdollinen säätövara ja varautua sen rakentamiseen.

Pirkanmaan ELY-keskus varaa mahdollisuuden lausua seuraavista vaiheista kaavoitustyön edistyessä. YVA-menettelyssä valmistuva perusteltu päätelmä ja kaikki siinä esitetyt

Kaavakartalla on osoitettu merkinnällä EN-1 Energihuollon alue, jota koskee seuraava kaavamääräys: *Alueelle saa rakentaa sähköasemakentän. Sähköaseman alue tulee aidata. Lisäksi alueelle saa rakentaa tuulivoimaloita varten tarvittavat varasto- ja huoltorakennukset sekä sähkön varastointiin tarvittavat laitteistot.* Kaavamääräys mahdollistaa sähkön varastoinnin alueella.

johtopäätökset tulee huomioida jatkosuunnittelussa.	
7) Suomen metsäkeskus, 10.4.2024 Metsäkeskus tarkastelee yleiskaavaluonnosta metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Yleiskaavan muilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) sääddöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävän metsätalouden määrääkaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Suomen metsäkeskuksen näkemyksiä yleiskaavaluonnoksesta: - Toivomme, että metsätalousalueet rajataan mahdollisuuksien mukaan tulevan kaavan ulkopuolelle, jos yhteensovittamisen tarvetta ei ilmene. - Alueella metsien ottaminen muuhun maankäyttöön tulee olla mahdollisimman vähäistä.	Merkitään tiedoksi.

- Monimuotoisuuteen liittyen esitämme, että kaavakarttojen metsätalousalueille ei merkitä luo-merkintöjä tai suojelumääräyksiä. ➔ Nämä kohteet tulee huomioida voimaloiden sijoittelussa ja ovat kaavan tausta-aineistoa ja esitetään esimerkiksi kaavaselostuksen liitekarttana. ➔ Kohteiden rajaukset saattavat muuttua ajan kuluessa ja näin ollen niiden huomioiminen tulee tehdä yksilöllisesti hakkuiden yhteydessä. - Alue on pääosin metsätalousaluetta. Siksi hankkeen ja kaavan vaikutukset metsään perustuvien elinkeinojen harjoittamiseen tulee selvittää. Mm. ➔ Metsäalan pieneneminen ja sen vaikutukset metsätalouteen ➔ Mahdollisten suojelumääräysten vaikutus metsätalouden harjoittamiseen. ➔ Nykyiseen tieverkkoon ja sen käyttöön sekä rakennusaikana että toiminnan käynnistyttyä ➔ Käytetään mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaa tieverkkoa. - Hiilensidontaan ➔ Rakennusaikana käytössä olevien alueiden metsitys ja tuulivoima-alueen metsitys käytön päätyttyä. ➔ Metsäpinta-alan väheneminen	Kaava ohjaa myös muuta maankäyttöä alueella ja mikäli kaavakartalla ei ole osoitettu luonnonarvoja, voi olla vaarana niiden heikentyminen ja hävittäminen myös muista syistä, kun metsäkäytöstä johtuen. Lain edellyttämät kohteet ovat suunnittelun perustana. Kaavakartalla kuvataan aina sen hetkinen tilanne alueen nykytilasta ja suojelualueiden statuksesta, joten ei ole poikkeuksellista, että tilanne näiden osalta muuttuisi aikojen saatossa. Yleisesti maanomistajien maanvuokrina saamien korvausten arvioidaan olevan tuotoltaan hyvä verrattuna vastaavalta alueelta samassa kertyvään metsätaloustuottoihin. Osayleiskaavan yhteydessä vaikutukset tuottojen osalta arvioidaan yleispiirteisellä tasolla.
8) Ilmatieteen laitos, 22.4.2024 Kuten on todettu aikaisemmassa lausunnossa 08.05.2022 (Dnro 13/020/2022), Konikallion tuulivoimalahankkeen tuulivoimalat ovat nyt uuteen laitoksen tutkapaikkaan nähden hieman yli 20 km päässä, ja näin ollen Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Konikallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavan kaavaluonnoksesta, mikäli voimaloiden sijainnit noudattavat esitettyä suunnitelmaa.	Merkitään tiedoksi.
9) Caruna Oy, 19.3.2024 Nykyinen suurjännitteinen jakeluverkko Konikallion tuulivoimahanke ja hankkeen sähkönsiirtoon esitetyt 110 kV:n voimajohtoreitit	Merkitään tiedoksi.

A ja B eivät sijaitse Caruna Oy:n sähköjakeluverkon vastuualueella. Caruna Oy:n 110 kV:n voimajohto Melo - Rännäri sijaitsee noin 8 km hankealueelta koilliseen päin. Caruna Oy:n 110 kV:n voimajohto Susikoski - Suodenniemi sijaitsee noin 16 km hankealueelta lounaaseen päin. Suodenniemen 110/20 kV sähköasema on Vatajankosken Sähkö Oy:n hallinnoima. Muuta huomautettavaa Alustavan tarkastelun perusteella Konikallion tuulipuiston sähköasemalta rakennettava 110 kV voimajohto voidaan liittää Caruna Oy:n 110 kV:n verkon johtoväliin Parkano-Teiharju. Suodenniemen 110/20kV sähköasemaa syöttävä Susikoski-Suodenniemi 110 kV:n voimajohto on Caruna Oy:n hallinnoima. Carunan 110 kV:n sähköverkon nykyinen siirtokapasiteetti Kankaanpää-Suodenniemi johtovälillä voi aiheuttaa rajoitteita Konikallion tuulipuiston liittämiselle Suodenniemen sähköasemalle. Tuulipuiston liittämisestä Caruna Oy:n sähköverkkoon tulee neuvotella Carunan kanssa. Liitettävyyys Caruna Oy:n sähköverkkoon tarkastellaan ennen lopullisen liittymissopimuksen tekemistä. Lopullinen liittymistapa, liittymispiste ja liitettävä sähköteho määritellään liittymissopimuksessa.	
10) Luonnonvarakeskus (Luke), 8.4.2024 Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin. Alueen metsokanta on selvitysten perusteella selostuksen mukaan suhteellisen vahva. Selostuksen mukaan vaikutuksia hankkeesta voi muodostua mm. alueella esiintyviin kanalintuihin. Luke huomauttaa, että metsäkanalintujen osalta tuulivoimalaa ympäröivää aluetta saatetaan välttää tai käyttää vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–	Maastoselvityksissä tunnistetut linnustollisesti arvokkaat alueet on huomioitu hankesuunnitelmissa. Metson soidinpaikkoja rajattiin karttapohjaisen esiselvityksen avulla ja varsinaisten maastoselvitysten aikana alueelta löydettiin yksi metson soidin ja kolme pientä tai pienehköä teeren soidinta. Soidinpaikat on esitelty tarkemmin viranomaisliitteessä. Muista

600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes ym. 2020). Suunnitellut voimaloiden sijainnit ovat selostuksen mukaan lähimmillään 400 m etäisyydellä metson soidinpaikasta. Luke näkee, että 400 m etäisyys voimaloiden ja soidinten välissä on olemassa olevan kirjallisuuden perusteella riittämätön. Luke huomauttaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa myös, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Selostuksessa todetaan yhteisvaikutusten kohdalla, että hankkeiden rakentumisen jälkeen on eläimistön havaittu palaavan alueelle. Tämänhetkisen kirjallisuuden perusteella vaikutuksia syntyessä, ne saattavat olla pitkäaikaisia. Esimerkiksi metsäkanalintujen osalta Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuisivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes et al. 2020). Luke huomauttaa, että Kankaanpään reviirin lisäksi hankealueen läheisyydessä (n. 6 km etäisyydellä) on vuoden 2023 kanta-arvion mukaan myös toinen susireviiri (Siikaisten reviiri, status: pari, 97 % TN). Lisäksi hankealueen tuntumasta on tehty susihavaintoja. Hankealue ei kuitenkaan sijoitu tällä hetkellä tunnettujen susireviirien sisälle. Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. tuulivoimapuistojen	metsäkanalinnuista tuulivoimahankealueella havaittiin pyitä yhteensä kuudella reviirillä. Alueen metsokanta on selvitysten perusteella eteläisen Suomen olosuhteet huomioiden suhteellisen vahva. Metsoista tehtiin havaintoja myös pesimälinnustوسelvityksen maastotöiden yhteydessä, jolloin havaittiin yksi pesä sekä metsoyksilöitä kahdeksalla paikalla. Esimerkiksi metsoilla pienet soidinpaikat eivät ole yhtä pysyviä vuodesta toiseen kuin suuremmat soittimet. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.
---	---

yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Lausunnon tiivistelmä Luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Suunnitellut voimaloiden sijainnit ovat selostuksen mukaan lähimmillään 400 m etäisyydellä metson soidinpaikasta. Luke näkee, että 400 m etäisyys voimaloiden ja soidinten välissä on olemassa olevan kirjallisuuden perusteella riittämätön. Tämänhetkisen kirjallisuuden perusteella vaikutuksia syntyessä esim. metsoille, ne saattavat olla pitkäaikaisia. Kankaanpään susireviirin lisäksi hankealueen läheisyydessä vuoden 2023 kanta-arvion mukaan myös toinen susireviiri (Siikaisten reviiri). Tätä ei ole selostuksessa huomioitu. Lisäksi hankealueen tuntumasta on tehty susihavaintoja. Hankealue ei kuitenkaan sijoitu tällä hetkellä tunnettujen susireviirien sisälle. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaakin siten poiketa tästä selostuksessa annetuista arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.	
11) Sastamalan kaupunki, ympäristöterveydenhuolto, 22.4.2024 Terveydensuojeluviranomaisella ei ole huomautettavaa Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
12) Ikaalisten Vesi Oy Vatulanharjun pohjavesialueella on Ikaalisten Vesi Oy:n vedenottamo. Ottamolla on käytössä kaksi siiviläputkikaivoa, joista otetaan vettä keskimäärin 1750 m³/vrk. Vedenottolupa toisella kaivolla ei ole lainvoimainen. Lähimmät tuulivoimat sijoittuvat 2,4 km päähän vedenottamosta. Vedenottamolle ei ole määritetty suojavyöhykettä. Ikaalisten Vesi Oy katsoo, että pohjavesialueella suoja-alue ei	

toistaiseksi tarvita lakiin perustuvan pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskiellon määräyksillä.

Tuulivoimahankealueen pohjavesivaikutusten tutkimusalueella noin 3 km² on todettu muodostuvan pohjavettä, millä on hydrogeologinen yhteys pohjavesimuodostumaan ja akviferin veden laatuun. Hankealueen ja nykyisen pohjavesialueen muodostumisaluerajausten lounaispuolella maaperä varastoi pohjavettä teoreettisesti 7,5 milj. m³, kun pohjavedenpinnasta kalliopinta on keskimäärin 10 m syvyydessä (tutkimuslinjat L1, L2, L3 ja L5) ja maaperän arvioitu ominaisainepitoisuus on 25 %.

Ikaalisten Vesi Oy toteaa, että tuulivoimaloiden T8, T11, T12 ja T15 rakentaminen aiheuttaa korkean riskin tärkeän pohjavesimuodostuman rakenteelliselle pilaantumiselle sekä pohjaveden määrän ja laadun muutokselle hydrologisesti. Tuulivoimalat sijoittuvat lähelle pohjavesimuodostuman pehmeää eli sadannan ja haihtumisen mukaan siirtyvää pohjavedenjakajaa sekä pohjavesimuodostuman kovalle vedenjakajalle kuten padottaville kalliokynnyksille. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus on luokitellut pohjavesialueen määrälliseksi riskialueeksi. Määrällisellä vedenvähyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että mikäli vesitaloushankkeen (vesilaki 1 luku 3 § 9) toteutuksessa pohjavesivirtaus kasvaa lounaansuuntaan, vähenee harjun pohjoispuolen lähteistä poistuva veden määrä koillisuuntaan perustuen harjun vesitaseeseen.

Ikaalisten Vesi Oy esittää ensisijaisesti tuulivoimala-alueille T8, T11, T12 ja T15 rakentamiskieltoa sekä Jyrämyllyntien pohjanvahvistukselle massanvaihtokieltoa, koska alueiden muokkaus voi aiheuttaa suurta vahinkoa yleiselle ja yksityiselle edulle. Maaperän muokkaus lisää pohjaveden purkautumista maanpintavalunnaksi. Isonvää ympäristön kalliomaan louhiminen sekä Isonvälle pohjavettä pidättävän ja padottavan maaperän kuorinta tulee kieltää. Kaivuutöihin liittyvä vedenpaine-eron aiheuttama hydraulinen murtuminen on todennäköinen, minkä korjaaminen on lähes mahdotonta. Muodostuman maanpinta painuu alaspäin pohjavedenpinnan ja kerrostumien

Lausunnossa mainitut lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaehdotuksessa tai YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle.

Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Vaikutusten arviointien perusteella lausunnossa esitetyle rakentamiskiellolle ei ole perusteita. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat.

hydraulisen nosteen alentuessa. Alueiden muokkaus voi aiheuttaa pohjavesimuodostumalle olennaista vedenvähyyttä sekä huonontaa muodostuman antoisuutta lisäten tulvimisriskiä Vesajärvellä.

Ikaalisten Vesi Oy kuitenkin toteaa, että tuulivoimala T15 voitaneen sijoittaa 400 m esitetystä lounaaseen päin ja tuulivoimala T11 voitaisiin sijoittaa 1000 m lounaan suuntaan EN-1-alueelle siten, että pohjavettä padottavaa kalliokynnystä ei louhita pois. Alueilla tulee kieltää tehokkaat räjäytystyöt. Tällöin 110 kV:n voimajohdon linjausvaihtoehdoksi pitää valita reitti B Sastamalan suuntaan. Tässä tapauksessa Ikaalisten Vesi Oy esittää, että lupaviranomaisen tulee määrätä vesilain luvun 3 mukainen lupa hankealueen voimaloiden rakentamiseen koskevaan vesitaloushankkeeseen, missä pohjaveden muuttamiskiellon vaikutusperustein hanketoimija asetetaan seuraamaan lupamääräyksiä haittojen ehkäisemiseksi; 1) Hanketoimijan on seurattava pohjaveden pinnankorkeuksia automaattilaittein hanke- ja harjualueen havaintoputkista. 2) Hankealueen valuntaumista (Ryssälevo, Siloiset kalliit ja Jyräjoki) on seurattava veden pintavalunnan määrää automaattilaittein Vesajärven suuntaan. Vesilupaan tulee määrittää kuiva kauden enimmäismäärä pintavalunnalle ja pysyttämään luvan lupamäärässä. Vesilupaa valvovalla viranomaisella tulee olla oikeus keskeyttää hanke mahdollisen vahingon estämiseksi. Toiminnanharjoittaja on veloitettava noudattamaan vesilain 14 luvun mukaista korvausjärjestelmää mahdollisessa vahingon aiheuttamassa edunmenetyksessä. Hankealueen vedenlaatu on kartoitettava. Seurantatulokset on lähetettävä eri viranomaistahojen lisäksi Ikaalisten Vesi Oy:lle.

Ikaalisten Vesi Oy:n tulkinta pohjavesimuodostumasta ja pohjaveden virtaussuunnista on liitteen tulkintakartta 15.3.2024 mukainen, minkä selitykseksi esitetään jäljempänä maatutkaluotauksen linjakohtaista tulkintaa.

[Lausunnossa kartta: Mielipiteen tulkintakartta 15.3.2024]

Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässä, että tuulivoimaloita tai hankealueen muita toimintoja ei sijoitu pohjavesialueelle. Tutkimuksista saadun tiedon perusteella ei ole perusteita olettaa, että hanke esitetyn kaltaisena aiheuttaisi merkittävää vaaraa Vatulanharjun pohjavesialueelle. Hankkeen vesiluvan tarve arvioidaan omana lupamenettelynään hankkeen rakentamislupien myöntämisen jälkeen. Ikaalisten osayleiskaavaehdotukseen on lisätty määräys pohjaveden pilaamiskiellosta.

Linja L2. Tutkimuslinjalla L2 sadekauden pehmeän pohjavedenjakajan selänne alkaa kalliopaljastumalta etäisyydeltä 240 m ja se jatkuu linjan suuntaisesti koillisuuntaan etäisyydelle 660 m asti, minkä jälkeen pohjaveden kanavarakenne alkaa. Linjan L2 etäisyyden 300 m jälkeen kalliopinta laskee tasolle 115 m mvp. Sadekaudella kanavarakenteeseen virtaa pohjavettä Kirkkopolun itäpuolelta pohjaveden pinnankorkeuden tasolla 127,5 m mvp, mikä on myös harjurakenteen pohjaveden varastointikapasiteetin ja pohjavedenpinnan maksimi yläreunan taso Kirkkopolulta luoteissuuntaan (linjat L1 ja L4). Linjan L2 etäisyydellä 640 m pohjavedenpinnan taso putoaa äkillisesti, koska kohdasta alkaa vettä paremmin johtava maalaji ja kalliopainanne. Kuiva kautena pohjavedenjakajan selänteellä pohjavedenjakajan sijainti siirtyy lounaan suuntaan linjan L2 etäisyydelle 240 m kovan kalliokynnyksen muodostamalle vedenjakajalle pohjavesipintojen yleisen laskun seurauksena. Maan vedenläpäisevyys on Kirkkopolun itäpuolella korkeampi kuin länsipuolella johtuen harjurakenteen ja Teerinevan muodostamasta 6 m korkeammasta painepotentiaalista.

Linja L3. Tutkimuslinjalla L3 etäisyydellä 0 m hienorakeinen ja sementoitunut maalaji salpaa pystysuuntaisesti pidättäen pohjavesimuodostuman pohjaveden painepinnan tasolle 119 m mvp etäisyydelle 340 m asti, minkä jälkeen paineellisen muodostuman pohjavirtaama purkautuu vaakasuunnassa kiviseen hiekkakerrokseen. Linjan L3 alussa vedenläpäisevyys on siis suurempi maakerrosten vaakasuunnassa kuin pystysuunnassa. Pohjavesimuodostumalla pohjavedenjakajan vapaa pohjavedenpinta alkaa linjan L3 etäisyydellä 340 m. Sadekaudella hienorakeisen maalajin päällä maanpintavalunnaksi purkautunut pohjavesi virtaa ojituksia mukaillen kohti länttä.

Linja L6. Tutkimuslinjalla L6 pohjavedenpinnan taso on 125,5 m mvp linjan koko pituudelta, mikä ilmentää lounais-koillisuuntaista pohjavedenjakajaa. Linja L6 etäisyys 0 m - linja L5 etäisyys 500 m - linja L4 etäisyys 450 m ja etäisyys 800 m -välillä on kalliokynnyksen muodostama

vedenjakaja tasolla 125 m mvp, mikä padottaa luode-kaakkoissuuntaista pohjavesivirtausta kuiva kautena. Linjan L6 kanavarakenteet etäisyydellä 600 m - 900 m syöttävät vettä takaisin harjun länsipäätä kohti kuiva kautena.

Linja L7. Tutkimuslinjalla L7 etäisyydellä 130 m harjun lajittunut hienorakeinen maalaji päättyy ja harjun lajittunut karkearakeinen maalaji alkaa.

Linja L4. Tutkimuslinjan L4 etäisyyksillä 450 m ja 800 m sijaitsee kalliokynnys tasolla 125,5 m mvp. Linjan L4 etäisyydellä 1000 m sijaitsee pehmeä pohjavedenjakaja tasolla 127,5 m mvp. Linjan L4 etäisyydellä 1450 m ja 3250 m pohjavedenpinta laskee alle tason 125 m mvp, joten ampuradalta pohjavesivirtaus on kohti pohjoista.

Linja 5. Tutkimuslinjan L5 etäisyydellä 650 m sijaitsee pehmeä pohjavedenjakaja tasolla 126,5 m mvp, missä myös kalliokynnys sijaitsee. Linjan L5 etäisyydellä 700 m - 1200 m kalliopinta laskee alle tason 115 m mvp. Linjan L5 etäisyydellä 1000 m - 1700 m pohjavedenpinta on tasolla 126 m mvp, mikä viittaa siihen, että pohjaveden ylisyyksykynnys maanpintavalunnaksi pohjavettä padottavan maalajin yli Isonvan suuntaan on tasolla 125 m mvp. Linjan L5 etäisyydellä 1700 m - 1950 m sijaitsee laaja virtauskanava kalliopinnan laskiessa tasolle 116,5 m mvp. Tämä virtauskanava kalliopintojen ohjaamana mahdollistaa pohjaveden suotovirtauksen ja virtaussuunnan päinvastaisen muuttumisen sadannan vuosivaihtelun mukaan.

Linja 12. Tutkimuslinjalla L12 alkaa kanavarakenne etäisyydeltä 40 m ja se jatkuu etäisyydelle 270 m asti. Pehmeä pohjavedenjakaja sijaitsee etäisyydellä 240 m. Ikaalisten Vesi Oy korostaa, että pohjavesien erillisselvityksessä on pyritty selittämään lähinnä syyssateiden aikaista sadekauden virtauskuvaa, mutta kuiva kauden virtauskuvan ja kovien vedenjakajien merkityksen tarkastelu on jäänyt puutteelliseksi. Ikaalisten Vesi Oy:n maatutkaluotauslinjojen tulkinnan perusteella sadekauden pohjavedenjakaja sijaitsee osittain nykyisen pohjaveden muodostumisalueen rajauksen ulkopuolella. Sekä pohjavedenjakajan sijainti että pohjaveden virtausolosuhteet muuttuvat viiveellä pohjavedenpinnan

luonnollisen vuosivaihtelun mukaan. Maatutkaluotauksien yhteydessä olisi tullut mitata pohjaveden havaintoputkien pinnankorkeudet. Jatkosuunnitteluehdotuksena esitetään, että tutkimuslinjan L9 alkuun pisteelle 303 sekä tutkimuslinjan L5 etäisyydelle 1800 m paalulle 64 asennetaan pohjaveden havaintoputki ja pohjaveden pinnankorkeus mitataan heinä-elokuussa. Tällä toimenpiteellä voidaan varmistaa pehmeän pohjavedenjakajan sijainti kuiva kautena. Valuma-alueelta purkautuva vesimäärä tulee myös mitata V-patomittauksin eri vuodenaikoina Paalejärven, Isonen ja Hirvinevan purku-uomista. Lopuksi Ikaalisten Vesi Oy toteaa, ettei sillä ole käytettävissä tarpeeksi pohjaveden tutkimustietoa tuulivoimaloiden T2, T4 ja T6 alueilta, joten Ikaalisten Vesi Oy ei esitä lausuntoa näiden voimaloiden mahdollisesti aiheuttamasta pinta- tai pohjavesivaikutuksesta. Todettakoon vain, että Teerinevan pintavedellä sekä Vatulanharjun pohjavedellä on yhteysvaikutus keskenään ja Hirvinevalta pintavesi valuu kohti Siloisia kallioita.	Merkitään lausunto tältä osin tiedoksi ja mahdollisen vesiluvan yhteydessä huomioitavaksi hankkeen jatkosuunnittelussa.
13) Pirkanmaan liitto, maakuntahallitus, 8.4.2024 Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden. Vatulanharjun-Ulvaanharjun pohjavesialuetta koskee voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 teknisen huollon kehittämisen kohdealueen merkintä, jolla osoitetaan potentiaaliset tekopohjaveden tuotantoalueet. Suunnittelumääräyksen mukaan alueiden käyttöönoton valmistelusta päätetään erikseen yksityiskohtaisemman suunnittelun, kuten kunnan kaavoituksen yhteydessä. Alueelle ei saa sijoittaa sellaista maankäyttöä, joka voi vaarantaa alueen vaihtoehtoisia käyttömahdollisuuksia vedenhankintaan.	Lausunto merkitään tiedoksi. Kaavaehdotuksessa ei ole osoitettu maankäytön toimintoja pohjavesialueelle. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle.

Teknisen huollon kehittämisen kohdealueen merkintään liittyy Ikaalisissa ja Hämeenkyrössä Vatulanharju-Ulvaanharjun Natura-alueen läheisyydessä erityismääräys (em23), jonka nojalla yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Vatulanharju-Ulvaanharjun (FI0309001) Natura-alueen läheisyydessä suoritettavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesitalouteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseen. Pirkanmaan liitto pitää erittäin tärkeänä, että edellä mainittujen suunnittelumääräysten sisältö huomioidaan osayleiskaavan pohjavesialuetta koskevassa merkinnässä. Pirkanmaan liitto kiinnittää huomiota myös siihen, että kaavaluonnoksessa EA-merkinnällä osoitetun Vatulan ampumaradan välittömään läheisyyteen on osoitettu tuulivoimaloiden alue (voimalapaikka 8). Maakuntakaavassa osoitettua seudullisesti merkittävää ampumarataa koskee suunnittelumääräys, joka ohjaa uusien ratatoimintojen suuntaamisen ensisijaisesti pohjavesialueen ulkopuolelle. Pirkanmaan liitto pyytää varmistumaan siitä, että voimalapaikan rakentuminen ei heikennä ampumaradan mahdollisia kehittämis- ja laajentamistoimia tai aiheuta radan käyttäjille turvallisuusriskiä. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, onko luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden alueiden rajauksissa huomioitu elinympäristöjen säilymisen kannalta oleelliset suojavyöhykkeet. Pirkanmaan liitto pitää tarpeellisena näiden huomioimisen erityisesti, jos kyseessä on sulkeutuneeseen metsätyyppiin liittyvä kohde, jotta esimerkiksi tielinjoja varten tehtävä puuston poisto ei aiheuta elinympäristöä heikentäviä reunavaikutuksia. Osayleiskaava-alueen reunalle sijoittuu hyvin pienialainen osa laajempaa soidensuojeluohjelman täydennysehdotuksen aluetta, joka on osoitettu omalla luo-2-merkinnällään (luonnon monimuotoisuuden	Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Pohjavesialue on osoitettu osayleiskaavan kaavakartalla. Lähimpiä voimalapaikkoja on siirretty kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksessa esitettyä kauemmas ampumarata-alueesta. Ampumarata-alue on huomioitu lausunnossa esitetyllä tavalla voimalapaikkojen sijoittelussa. Mainitut asiat on huomioitu kaavaratkaisussa. Merkitään tiedoksi.
--	--

kannalta erityisen tärkeä alue; merkinnällä osoitetaan soidensuojelun täydennysohjelmaan ehdotettu suoalue). Pirkanmaan liitto pitää tätä kannatettavana ja haluaa tuoda esille, että Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa esitetään vähintään 100 hehtaarin laajuiset soidensuojelun täydennysohjelmaan ehdotetut alueet Luonnon monimuotoisuuden ydinalue - merkinnällä (LUMO). Näin ollen myös tämä alue tullaan huomioimaan osana Sunttineva-Porrasneva-Jouhineva-Pitkälähdän LUMO- aluetta. Pirkanmaan liitto pitää hyvänä osayleiskaava-alueelle asetettuja yleismääräyksiä. Nämä ovat linjassa myös valmisteilla olevan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan kanssa. Vaihemaakuntakaavan ehdotukseen on sisällytetty kokonaismaakuntakaavan määräyksiä täydentävä kappale, jonka perusteella yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kaikkea tuulivoimarakentamista koskien varmistaa kansallisen turvallisuuden, puolustusvoimien toiminnan, lentoliikenteen, tutka- ja radiojärjestelmien, liikenneväylien, voimajohtojen sekä arkeologisen kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelukohteiden edellyttämät rajoitteet ja pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta. Pirkanmaan maakuntahallitus on antanut Konikallion tuulivoimapuistoa koskevan YVA-selostuksen osalta lausuntonsa 18.3.2024. Pirkanmaan liitto pyytää kiinnittämään erityistä huomiota maisemaan kohdistuviin vaikutuksiin.	Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.
14) Metsähallitus, 12.4.2024	

Metsähallitus hallinnoi kaava-alueella kiinteistöä 143-435-4-220 (Ulvaanharju) kaava-alueen itäreunassa. Kiinteistö jatkuu osin myös kaava-alueen ulkopuolelle. Kiinteistö on Metsähallituksessa julkisten hallintotehtävien (JHT) taseessa suojeluun varattuna alueena ja se on tarkoitus perustaa lakisääteiseksi luonnonsuojelualueeksi. Alue sijoittuu osittain myös Vatulanharjun-Ulvaanharjun Natura-alueelle (FI0309001, SAC). Kaavaluonnoksessa kiinteistö esitetään merkinnällä SL-1. Merkinnällä osoitetaan perustetut luonnonsuojelualueet, jotka on suojeltu luonnonsuojelulain nojalla, sekä alueet, joita ehdotetaan perustettaviksi luonnonsuojelualueiksi. Metsähallitus katsoo kaavamerkinnän asianmukaiseksi. Metsähallituksen kiinteistöön sijoittuu lähimmillään noin 800 metrin päähän lähimmästä tuulivoimalasta. YVA-selostuksen mukaan tuulivoimaloiden edellyttämät tieyhteydet ja sähkönsiirto eivät edellytä rakentamista Metsähallituksen kiinteistön läheisyydessä. Metsähallitus toteaa, että Konikallion tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus) on lausunnoilla samanaikaisesti osayleiskaavan nähtävilläolon aikana. Myös Metsähallitus on lausunut hankkeen YVA-selostuksesta. Myöhemmin laadittavassa kaavaehdotuksessa tulee huomioida YVA-yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antama perusteltu päätelmä sekä tarvittaessa päivittää kaavaa siinä esitettyjen näkökohtien perusteella. Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
15) Parkanon kaupunki, rakennus- ja ympäristölautakunta, 12.3.2024 Osana kaavoitusprosessia on erityistä huomiota kiinnitettävä hankkeen havainnollistamiseen ja osana havainnollistamista on tuotava esille hankkeessa suunniteltujen voimaloiden erot suhteessa Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 laadinnan aikaisiin tuulivoimaloiden korkeuksiin.	Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Kokonaiskorkeus vastaa näin vaihemaakuntakaavassa havainnollistamiseen käytettyä voimaloiden kokonaiskorkeutta.

Samalla on arvioitava mitä nämä erot tarkoittavat maisema- ja ympäristövaikutusten kannalta. Suunnittelualueen raja-alue ei ole yhdenmukainen Pirkanmaan maakuntakaavan tv1-merkintöjen kanssa, vaan alue on maakuntakaavassa esitettyjä alueita huomattavasti laajempi. Aivan tuulivoimalapuiston vieressä ja osin tuulivoimapuiston alueellakin sijaitsee (Vatulanharjun 1E-luokan pohjavesialue (0214351)). Tuulivoima-alue tulee kaavoittaa selkeästi luokitellun pohjavesialueen ulkopuolelle. Suunnittelualueen koillispuolelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Vatulanharjun ja Ulvaanharjun harjuselänne, joka on osa Pirkanmaan harjumaisemien kokonaisuutta. Vatulanharju (440166) on myös tärkeää lintu-alueita. Näkymäanalyysin perusteella 350 metriset voimalat näkyvät useille maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille, kuten Kilvakkalan ja Vatulan kulttuurimaisema, Jämijärven kulttuurimaisema, Kovelahden ja Tevaniemen kulttuurimaisemat. Hämeenkaan ja Kyrönkankaantien varressa sijaitsee valtakunnallisesti arvokasta rakennusperintöä, jonne korkeat voimalat myös näkyvät. Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksesta välittyy kyseisen tuulivoima-alueen kohdalla nopeasti tieto, että kyseiset tuulivoimalat ovat huomattavan korkeita ja suunnittelualueen ympärillä on lukuisia kohteita, joihin voimaloiden rakentaminen vaikuttaisi huomattavan kielteisesti joko konkreettisesti, kuten pohjavesialue ja luontoarvot tai abstraktilla tasolla, kuten maisemamalliset- ja kulttuurihistorialliset arvot.	Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimalat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitettylle tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv-alueajasta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden. Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.” Osayleiskaavan aluerajaus perustuu mm. 40 dB mallinnettuun melualueeseen. Osa pohjavesialueesta sijoittuu osayleiskaavan reunalle, mutta osayleiskaavassa ei ole sijoitettu tuulivoimaloita tai muita muuttuvan maankäytön toimintoja pohjavesialueelle tai sen läheisyyteen. Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Hankkeessa on laadittu kattavat selvitykset ja vaikutusten arvioinnit lausunnossa mainittujen asioiden selvittämiseksi.
16) Kankaanpään kaupunki, 18.3.2024 Kaupunginhallituksella ei ole kaavaluonnoksesta huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
17) Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (AVI), 20.5.2024 Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan laadinnassa on otettava huomioon yleiskaavan sisältövaatimuksena mahdollisuudet turvalliseen,	

terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön ja turvata valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Melumallinnuksessa on käytetty Siemens-Gamesa SG-170 6,6 MW, jonka äänipäästön A painotetuksi arvoksi LWA on esitetty valmistajan dokumentaatiossa 106,0 dB, lisäämällä laitoksen lähtömelutasoon kuvitteellisen voimalaitosmallin kyseessä ollen varmuusarvo +2dB(A). Melunmittausraportissa on huomioitu asumisterveysasetuksen ohjearvot päivä- ja yöajan kokonaismelutasoille sisätiloissa ja matalataajuuksinen melu. Lisäksi mallinnuksessa olisi tullut huomioida yöaikainen mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava melun, joka erottuu selvästi taustamelusta (esim. amplitudimoduloitunut tuulivoimamelu), ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona Leq,1h mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen. Valtaosa ihmisiin kohdistuvista merkittävistä ympäristövaikutuksista rajautuu niin sanotulle lähivaikutusalueelle, joista terveyshaitan kannalta erityisesti tulee estää hankkeen haitalliset vaikutukset mm. varjostuksen, melun ja rakentamisen aikaisten vaikutusten pohjavesille osalta hankkeen välittömällä vaikutusalueella. Voimaloiden oikealla sijoittelussa tulee huomioida laitosalueen ja sen ulkopuoliset lähimmät asuin- ja loma-asunnot siten, ettei voimaloiden toiminnasta aiheudu terveyshaittaa melun tai välkkeen osalta. Mikäli kaavoitusvaiheessa tai rakennuslupaa haettaessa todellinen voimalamalli muuttuu teknisiltä ominaisuuksiltaan mallinnuksessa käytetystä tyyppivoimalasta siten, että sillä voi olla vaikutusta mm. melun tai välkkeen leviämiseen, tulee mallinnukset tarkistaa ennen rakennusluvan myöntämistä tositilannetta vastaaviksi.	Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Ympäristöministeriön laatimissa melumallinnuksen ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Yksityiskohtainen ohjeistus on koettu tarpeelliseksi, jotta mallinnustulokset olisivat aina tekijöistä riippumatta vertailukelpoisia keskenään. Melumallinnus on toteutettu ympäristöministeriön mallinnusohjeistuksen mukaisesti. Rakentamislupavaiheessa lausunnossa mainitut asiat tarkistetaan ja mm. melumallinnukset laaditaan toteutettaviksi valituille voimalatyypeille.
18) Suomen Erillisverkot Oy, 4.3.2024 Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.

Kommentti	Kaavanlaatijan vastine
1) Varsinais-Suomen ELY-keskus, 22.4.2024 ELY-keskus ei anna lausuntoa, mutta kommentoi asiassa seuraavaa: Varsinais-Suomen ELY-keskus on antanut lausunnon hanketta koskevasta YVA-ohjelmasta. Siinä esitetyt seikat tulee ottaa huomioon myös kaavoja laadittaessa. Varsinais-Suomen ELY-keskus toteaa, että sen toimialueeseen kuuluvat Jämijärven kunta ja Kankaanpään kaupunki sijoittuvat Konikallion tuulivoimahankkeen vaikutusalueelle, vaikka hankealue tai sen sähkönsiirtojärjestelyt eivät niiden puolelle ulotukaan. Hankealueelta on matkaa Jämijärvelle lyhimmillään runsaat viisi kilometriä ja Kankaanpäähen noin 10 kilometriä. Jämijärven koko kunnan alasta yli puolet sijoittuu alle 20 kilometrin päähän hankealueesta, mukaan lukien keskustaaajama. Kankaanpäästä 20 kilometrin säteelle hankealueesta jäävät kunnan kaakkoisosat. Kaavoitus Kummankin tarkasteltavan voimalavaihtoehdon vaikutukset Satakunnan alueella ovat ennen kaikkea maisemallisia mutta myös suhdetta Satakunnan puolella kaavoissa esitettyihin aluevarauksiin tulisi arvioida tarkemmin. Kaavaselostuksessa viitataan vireillä olevaan Satakunnan maakuntakaavaan 2050. Sen tueksi laaditut selvitykset, kuten tuulivoimaselvitys ja Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi tulee huomioida kaavaa laadittaessa. Satakunnan maakuntakaavan karttaote (kuva 5- 5) olisi hyvä esittää laajemmalla alueella esimerkiksi maisema-alueiden rajaukset huomioiden. Hankkeen vaikutuksia suhteessa maakuntakaavan merkintöihin olisi tarpeen arvioida tarkemmin. Jämin alue on maakuntakaavassa merkitty matkailun kehittämisvyöhykkeenä (mv1). Myös sitä ympäröivä puolustusvoimien laaja ampuma- ja harjoitusalue (EAH) on syytä ottaa huomioon.	Merkitään tiedoksi. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu olennaisilta osin osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Pitkän etäisyyden ja voimaloiden pientymisen 350 metristä kaavaehdotuksen mukaisen hankesuunnitelman 300 metriin vuoksi vaikutukset naapurimaakunnan alueelle ovat varsin vähäisiä.

Satakunnan aihemaakuntakaavaan 2 sisältyvät arvokkaat kulttuuriympäristöt (vihreä pystyviivoitus) ja maisema-alueet (vihreä vaakaviivoitus). Vaikutukset kaikkiin em. alueisiin on syytä huomioida.

Satakunnan puolella on yleis- ja asemakaavoitettuja alueita alle 20 kilometrin päässä hankkeesta. Kaavaselostuksen kartalla (kuva 5-7) näistä on mukana suurin osa, mutta Jämijärven rantaosayleiskaava (2022) puuttuu. Jämin osayleiskaava (2012) Jämijärvellä ja Vihteljärvi-Niemenkylän osayleiskaava (1999) Kankaanpäässä ja Porissa (kaavan valmistumisen aikaan Laviassa) ovat mukana kartalla, mutta myös niiden sisältö olisi tarpeen huomioida. Jämin kaavan alueella on esimerkiksi lentokenttä ja monipuolisia matkailutoimintoja.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Satakunnan koillisosassa on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueita ja kohteita lähellä maakunnan rajaa. Vaihemaakuntakaavassa 2 arvokkaat kulttuuriympäristöt on merkitty vihreällä pystyviivoituksella ja maisema-alueet vihreällä vaakaviivoituksella. Vaikutukset kaikkiin näihin alueisiin on syytä huomioida. Näkemäanalyysin perusteella voimalat näkyvät merkittävälle alueelle Jämijärvelle Ikaalisten vastaisen rajan tuntumassa oleville alueille.

Selostuksessa esitellyn näkymäanalyysin perusteella voimalat eivät juurikaan näkyisi hankealueesta noin 15 kilometrin päässä olevalle Kankaanpään valtakunnallisesti merkittävälle maisema-alueelle (Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisemat), ja Satakunnan puolella merkittävimmät vaikutukset maiseman osalta rajoittuisivat kaikkiaan pääosin Jämijärven puolelle. Jämijärven rannoilla on myös suurin osa Satakunnan puolella olevasta, alle 10 kilometriä hankealueesta olevasta asutuksesta ja lomarakentamisesta. Jämijärveä lähimmät voimalat ovat mukana kummassakin vaihtoehdossa, Kankaanpäästä lähinnä ovat vain VE1:ssä. Olisikin ollut hyvä, että Jämijärven puolen maisematilannetta olisi havainnollistettu kuvin useammasta paikasta ja myös lähempää

hanketta, erityisesti koska maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet ja asutus ulottuvat kunnan kaakkoisimpiin osiin saakka. Nyt ainoa Jämijärven puolen kuvapaikka oli keskustaajaman tuntumassa noin 15 kilometrin päässä hankealueelta (havainnekuva Z), eli yli kaksi kertaa niin kaukana kuin lähinnä hanketta olevat kunnan alueet, mikä vaikeuttaa todellisen tilanteen arviointia. Nyt suunnitellun kaltaiset 350-metriä korkeat voimalat näkyvät avoimilla paikoilla hyvällä säällä useiden kymmenien kilometrien päähän. Poriin liitetyn aiemman Lavian kunnan osalta kaavaselostuksien kuvista 8-13 puuttuvat maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ”Lavian Kirkonkylä”, ”Susikoski”, ”Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema”, ”Riihonlahden kulttuurimaisema” ja Nokkamaan kulttuurimaisema”, joita ei vaikutusarvioinnissa ole otettu huomioon.	
--	--

2.2 Osallisten mielipiteet

Palaute	Kaavanlaatijan vastine
1) Osallinen 1, tiekunta Hankeyhtiöltä edellytetään sopimuksia tiekuntien kanssa.	Merkitään tiedoksi.
2) Osallinen 2 1.Luonnonvarakeskuksen tutkimus Luonnonvarakeskus on julkistanut 18.12.2023 katsauksen ”Useat lintu- ja nisäkäsrhytät väistävät tuulivoimaloita” (Luke, 2023). Luonnonvarakeskuksen tutkimusryhmä koosti 84 tutkimusta 22 eri maasta. Tutkituissa tapauksissa tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi siirtyi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 %	

maanisäkkäistä. Johdonmukaisimmin siirtyivät kurjet (3 siirtymää/3 tutkittua tapausta) ja pöllöt (2/2). Ne siirtyivät keskimäärin 5 km kauemmaksi tuulivoimaloista. Metsäkanalinnuilla vaikutukset ulottuivat keskimäärin 5 km päähän. Lepakoihin vaikutukset ulottuivat keskimäärin 1 km etäisyydelle. Tämän Luonnonvarakeskuksen kattavan tutkimuksen tuloksia ei voida jättää huomiotta.

2. Luontoselvitys on kaukana luotettavasta tutkimuksesta

Ilmattaren teettämän ja Afryn toteuttaman luontoselvityksen luotettavuudessa on paljon puutteita. Kasvillisuuden ja luontotyyppien arviointia kuvataan luontoselvityksessä näin:

“Menetelmät hankealueella on tehty kasvillisuuden ja luontotyyppien maastoselvitykset vuoden 2021 kevään ja kesän aikana sen hetkisten aluerajauksien ja voimaloiden sijoitussuunnitelmien mukaan. Voimaloiden sijoituspaikat ja tuulipuiston hankealueen raja on sittemmin muuttunut vuoden 2022 aikana. Tuulipuiston alueelta selvitettiin vuoden 2021 suunnitelman mukaiset voimaloiden rakennuspaikat (VE1 ja VE2), niiden lähiympäristöt sekä suunnitellut tieyhteydet. Päivitetyt voimalapaikat tarkistettiin lisäksi ilmakehän- ja karttatarkasteluna, ja samalla arvioitiin, ettei niille ollut tarvetta tehdä erillistä täydentävää luontoselvitystä vuonna 2022.”

Maastoselvitykset on siis tehty edellisille suunnitelluille voimalapaikoille ja päivitetyt voimalapaikat on tutkittu ainoastaan ilmakehän- ja karttatarkasteluna. Miten on mahdollista, että maastoselvitystä ei ole tehty uudelleen, kun sijoitussuunnitelmat ovat muuttuneet? Ilmakuvista tai kartoista ei voi sanoa mitään kasvillisuudesta. Vaadimme ehdottomasti asiantuntevaa ja neutraalia tahoa tutkimaan alueen kasvillisuuden ja analysoimaan, mikä vaikutus on tuulivoimaloilla ja niistä liukenevilla kemikaaleilla lähiluonnon kasvillisuuteen. Täytyy muistaa, että Ilmatar suunnittelee teollisuusalueen rakentamista keskelle luontoa. EU:n luontodirektiivissä (Ympäristö - Luontodirektiivin lajiesittelyt) on pitkä lista eri

Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti (Suomen ympäristökeskus 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023; Ympäristöministeriö 2016. Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Suomen ympäristö 6/2016.) Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu tuulivoimahankkeille ja -osayleiskaavoille tyyppilliseen tapaan hyviä käytäntöjä noudattaen ja ne on päivitetty hankesuunnittelun edetessä.

Maastoselvityksissä hankealuetta on tarkasteltu laajemmin, eikä selvityksiä ole kohdistettu ainoastaan sen aikaisille suunnitelluille voimalapaikoille. Maastoselvitysten yhteydessä on pyritty muodostamaan kattava yleiskuva alueesta. Lisäksi alueen kasvillisuudesta on saatu lisätietoa myös muiden hankealueelle kohdistettujen luontoselvitysten yhteydessä.

Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä hankkeen YVA-menettelystä on esitetty täydentämään suunnittelun seuraavissa vaiheissa luontoteemojen osalta mm. sääkseä ja hankkeen silloisen ja sittemmin hankesuunnittelusta poisjätetyn eteläisen ulkoisen sähkönsiirtoreittivaihtoehdon osalta liito-oravaa koskevia tietoja. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä ei kuitenkaan ole esitetty huomauttamista koskien muita tässä kaavapalautteessa esiin nostettuja seikkoja ja selvityksiä. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on todettu *”Kokonaisuutena arvioiden arviointiselostus on kattava ja riittävän huolellisesti laadittu.”* sekä

putkilokasveja, sammalia ja jäkäliä, joita ei ole lainkaan tutkittu tässä selvityksessä. Luontoselvityksessä ei ole lainkaan tutkittu alueen EU:n luontodirektiivillä suojeltuja sudenkorentoja, perhosia tai kovakuoriaisia. Luontoselvityksessä todetaan ainoastaan "sudenkorentoselvityksiä ei katsottu tarpeellisiksi niille sopivien elinympäristöjen sijoittuessa rakentamisalueen ulkopuolelle". Ei voida hyväksyä, että hankealueelle ei tehdä lainkaan selvityksiä alueen sudenkorennoista, perhosista eikä kovakuoriaisista, joista osa mahdollisesti uhanalaisia. ELY-keskuksen on antanut 11.4.2022 lausunnon nimeltä "Yhteysviranomaisen lausunto Konikallion tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta", jossa todetaan näin: "Linnustovaikutusten selvittämisessä ja arvioinnissa on syytä soveltaa Ympäristöministeriön raportissa Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimahankkeissa (Suomen ympäristö 6/2016) mainittuja periaatteita ja menetelmiä, mm.: Raportin mukaan pesivän ja lepäilevän linnuston lentoaktiivisuuden havainnointia tulee tehdä pesimä-, kevät- ja syysmuuttokausina vähintään kymmenen päivän ajan siten, että alueelliset ja lajikohtaiset erityispiirteet tulevat huomioiduksi." Pöllöselvitykseen on käytetty aika on ollut kaksi yötä 20.–22.3.2022. Pöllöselvitys on tehty ääntelyä kuuntelemalla metsäautoteiltä käsin. Tämän lisäksi pöllöjä havainnoitiin kanalintuselvityksen yhteydessä huhtikuussa kahtena aamuyönä. Pesimälinnustoselvitys on toteutettu maastokartoituksena 5.–7.5.2021 sekä 24. ja 26.- 27.5.2021. Havainnointiaamuja oli yhteensä kuusi. Kanalintuselvitys on toteutettu kahtena aamuyönä–aamuna 26.–27.4.2022. Näin ollen ELY-keskuksen ohjeistuksen mukaan ei olla Ilmattaren luontoselvityksessä toimittu. Lepakkoselvityksestä todetaan Ilmattaren luontoselvityksessä näin:	edelleen "Hankkeesta vastaavalla on ollut käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arvioinnin ja sen sisältämien erillisselvitysten toteuttamiseen. Yhteysviranomaisella ei ole arvioinnin laatijoiden asiantuntemuksesta huomautettavaa."
--	--

“Lepakkoselvitys tehtiin kolmella yöaikaisella kierroksella kesä- heinä- ja elokuussa. Metsässä kulkua vältettiin lukuun ottamatta kaikkein parhaaksi arvioituja kohteita, koska detektori poimii taustameteliä polkujen ulkopuolella (oksien rahinaa, heinikon suhinaa) ja lepakoiden havaitseminen on tällöin vaikeaa. Lepakkoselvitys tehtiin aktiivikartoituksena ylääänidetektoria (Pettersson M500-385 ultraäänimikrofoni + BatRecorder-sovellus) apuna käyttäen.”

Käytännössä lepakkoselvitys on siis jäänyt varsin vajavaiseksi, koska kartoitus on tehty polkuja ja metsäautoteitä pitkin. ELY-keskuksen lausunnossa 11.4.2022 todetaan lepakkoselvityksistä näin:

Lepakoiden osalta tulee määrittää lisääntymisyhdyskuntien esiintymisen lisäksi hankealueella sijaitsevat tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit sekä hankkeen vaikutukset niihin. Hanketta varten olisi hyvä selvittää Suomen lepakotieteelliseltä yhdistykseltä ja Luonnontieteelliseltä keskusmuseolta, onko hankkeen vaikutusalueella tai lähialueilla tehty selvityksiä lepakoiden muuttoreiteistä. Tarvittaessa lepakoiden muuttoreittien esiintymisen selvittäminen tulee sisällyttää hankkeen luontoselvityksiin. Lepakoiden muuttoreitteihin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa tulee huomioida myös yhteisvaikutukset muiden suunniteltujen tuulipuistojen kanssa.

Ely-keskuksen pyytämiä selvityksiä tärkeistä lepakoiden ruokailualueista, siirtymäreiteistä ja hankkeen vaikutuksesta niihin ei ole tehty. Vaadimme tämän asian korjaamista.

Viitasammakotutkimus on toteutettu luontoselvityksessä ainoastaa yhtenä iltana 4.5.2021:

“Kartoitus tehtiin kulkemalla kartoitusalueiden läpi rauhallisesti kävellen, aina välillä lajityypillistä ääntelyä kuuntelemaan pysähdellen.”

Tämän perusteella viitasammakoita arvellaan olevan 8-18 kpl. Luku on hyvin todennäköisesti reilusti alle todellisuuden - luotettavaa tutkimusta ei tehdä yhdessä illassa korvakuulolla

viitasammakolle tyypillistä pulputusta kuunnellen.

Viitasammakolla lisääntymis- ja levähdyspaikan määritelmä on niin sanotun laajan määritelmän mukainen. Viitasammakko on suhteellisen suppealla alueella elävä laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikkaan voidaan katsoa kuuluvan kutu- ja talvehtimispaikkojen lisäksi niiden välittömässä läheisyydessä myös muuta levähtämiseen ja ravinnonhakuun soveltuvaa elinympäristöä. Näin ollen viitasammakotutkimusta ei voida suorittaa ainoastaan yhdellä hankealueen lammella, vaan täytyisi huomioida sen laajempi elinpiiri ja hankkeen vaikutuksen siihen.

Alueelta löydettiin muiden inventointien yhteydessä 5.5.2021 runsaasti euroopanmajavan syönnöksiä ja pesä. Varsinaista tutkimusta euroopanmajavan osalta ei ole siis tehty hankealueella lainkaan. Luontoselvityksessä ei esimerkiksi arvioida lainkaan hankealueella elävien euroopanmajavien lukumäärää.

Suurpetotutkimus on toteutettu lumijälkilaskennalla, joka on tehty linjalaskentana lumiolosuhteista johtuen. Laskenta on kattanut vain murto-osan hankealueesta eikä sitä täten voi pitää luotettavana. Alla oleva kuva on kopio Ilmattaren luontoselvityksessä ja siinä ilmenee lumijälkilaskennan reitti.

[Kuva: Linjalaskentana tehdyn lumijälkilaskennan laskentareitti. (Kuva 7-6)]

Lumijälkilaskenta on lisäksi ristiriidassa Luonnonvarakeskuksen (2022a) riistahavaintojärjestelmän aineiston kanssa, jonka mukaan alueella on kirjattu havainto ilveksestä. Ilveksen esiintymistä alueella ei ole tutkittu tarkemmin luontoselvityksessä, joka on vakava puute luotettavuudessa. Pyydämme teitä perehtymään yksityiskohtaisesti Luken tuoreimpaan riistahavaintojärjestelmään.

<https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?lang=fi&panel=suurpedot>

3.Soidensuojelu puuttuu luontoselvityksestä

ELY-keskuksen lausunnossa 11.4.2022 :

“Soidensuojelun täydennysehdotuksen valtakunnallisesti arvokkaat kohteet tulee esittää nykytilan kuvauksessa ja ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa. Hankkeen lähialueilla näitä ovat mm. Porrasneva, Sunttineva, Jouhineva-Pitkälahti ja Teerineva. **Hankealue sijoittuu myös arvokkaalle suoluontovyöhykkeelle Hämeen kangas (Pirkanmaan suoluonnon tila - julkaisu, Metsähallitus), jotka on syytä mainita nykytilan kuvauksessa ja huomioida arvioinneissa.**”

Ilmattaren luontoselvitysraportissa ei huomioida hankealueen sijoittumista arvokkaalle suoluontovyöhykkeelle. Vaikka Konikallion tuulivoimapuisto ei tuhoaisi suoluontovyöhykettä kokonaan, se johtaa kuitenkin alueen pirstaloitumiseen ja vaikuttaa suoluonnon herkkään hydrologiaan. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia suoluontoon on tutkittava enemmän. 350 metriset voimalat tarvitsevat tuekseen valtavat perustukset, jotka muuttavat väistämättä alueen hydrologiaa.

Ikaalisten kaupungin on myös huomioitava suoluonto ja hankealue hiiltä sitovana ekosysteeminä ja pohdittava, miten paljon hiiltä sitovaa elinympäristöä ollaan valmiita tuhoamaan näennäisesti vihreän energian rakentamisen tieltä.

4.Läheiset MAALI-alue

Hankealueen ja voimajohtojen hankealueelle tai läheisyyteen sijoittuu neljä maakunnallisesti tärkeää lintualueita (MAALI), joista Vatulanharjun MAALI-lintualue on osittain jopa hankealueella. Hankealueella ja sen lähistöllä tavattiin 61 pesimälajia, joista 19 on suojelullisesti huomionarvoisia. Lisäksi välittömässä läheisyydessä sijaitsevaa Vatulanharjun MAALI-lintualueita ja siellä esiintyviä lajeja ei ole lainkaan tutkittu luontoselvityksessä. Vatulanharjun alueella esiintyy esimerkiksi uhanalainen kangaskiuru, jonka elinpiiriin tuulivoimahanke vaikuttaisi huomattavan häiritsevästi. Kuten Luonnonvarakeskuksen tutkimuksessa on selvinnyt, tuulivoimaloiden vaikutuksen ulottuvat jopa 5 kilometrin päähän

tuulivoimalasta. Teidän tehtävänä on varmistaa, että tuulivoimalaa ei rakenneta näin lähelle maakunnallisesti arvokasta lintualueutta.

5. Vaikutukset läheiseen Natura-alueeseen

Hankealue sijoittuu Vatulanharju-Ulvaanharjun (FI0309001, SAC, 1 089 ha) Natura-alueen lounaispuolelle sen välittömään läheisyyteen sekä osin myös varsinaiselle Natura-alueelle. Lyhenne SAC Natura-alueessa tarkoittaa erityisten suojelutoimien aluetta. Vaikutukset Natura-alueeseen on käsitelty erillisessä vastineessa Natura-raporttiin. Pyydämme teitä ystävällisesti perehtymään huolellisesti myös tähän vastineeseen.

6. Sääksi ja merikotka

Luontoselvitysraportissa sivulla 32 mainitaan, että "alueen lähistöllä pesii lisäksi useita sääksipareja. Näitä käsitellään tarkemmin viranomaisliitteessä". Sääksisäätiön mukaan minimietäisyys sääksen pesän ja tuulivoimalan välillä tulee olla 2000 metriä (Lähde: Sääksisäätiö). Olemme saaneet selville, että lähin sääksen pesä sijaitsee Porrasnevalla, jonne on T14 ja T13 alle kilometrin matka.

ELY-keskuksen lausunnossa (ELY-keskus 2022) kirjoitetaan merikotkahavainnoista hankealueella. Ilmattaren teettämässä luontoselvitysraportissa merikotka mainitaan ainoastaan muuttolintujen kohdalla. Miten on mahdollista, että merikotka - rauhoitettu petolintu ja sen pesintä, on jätetty tutkimatta hankealueella ja sen läheisyydessä? Merikotka on luonnonsuojelulaissa (9/2023) pykälässä 73 suojeltu ja lisäksi "pesäpuu, jossa oleva pesä on toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu." Vaadimme, että merikotkasta tehdään oma erillinen selvitys.

7. Luonnonsuojelulaki (9/2023)

70 §

Eläinlajien rauhoitus

"Kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien:

Vaikutukset Natura-alueeseen on arvioitu erillisessä liitteessä.

Etäisyyttä lähimpään sääksen asumattomaan pesään on kasvatettu voimalasiirroilla. Pesä on ollut asumaton, mutta tästä huolimatta etäisyyttä on kasvatettu lähimpään voimalaan noin 1,6 kilometriin. Vertailuna vuodelta 2022 Illevaaran tuulivoimahankkeen KHO-päätös, jossa ollut kyseessä asuttu kalasääsken pesä ja jossa sääksen saalistuslennot ovat suuntautuneet tuulivoima-alueelle ja lyhin etäisyys voimalaan on ollut pienempi. Konikallion osalta tilanne on tätä suotuisampi.

Yksittäinen havainto tai havainnot laajoja alueita liikkumisessaan käyttävästä lajista kuten merikotkasta hankealueen läheisyydessä ei tarkoita automaattisesti selvitystarvetta kyseisen lajin osalta. Selvitykset on laadittu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella ja kattavuudella.

- 1) yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;
- 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitystapojen ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen;
- 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä pihapiirissä olevan tai muutoin ihmiselle tai kotieläimelle vaaraa aiheuttavan kynn saa tarvittaessa ottaa kiinni ja siirtää, ja jos se ei ole mahdollista, tappaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu pesän vahingoittaminen on kiellettyä lisääntymiskauden ulkopuolella vain, jos kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti. Valtioneuvoston asetuksella yksilöidään tässä momentissa tarkoitettujen eläinlajien.

Rauhoitettujen eläinlajien tahallinen häiritseminen on luonnonsuojelulaissa 9/2023 kiellettyä. Lisäksi ELY-keskus voi päättää suojella erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymisympäristön. Esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää.

77 §

Erityisesti suojeltavien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen 75 §:ssä tarkoitettu uhanalainen eliölaji, jonka riski hävitä luonnosta on vähintään hyvin korkea. Erityisesti suojeltavaksi eliölajiksi voidaan säätää myös sellainen uhanalainen eliölaji, jolla on hyvin vähän esiintymispaikkoja ja niiden säilyminen on uhattuna.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan. Suojelupäätöksessä on määriteltävä

esiintymispaikan rajat. Esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Jos erityisesti suojeltavan eläinlajin esiintymispaikan pysyvyyttä ei voida luotettavasti ennalta arvioida, voidaan 2 momentissa tarkoitettu päätös tehdä enintään kymmeneksi vuodeksi.

79 §

Euroopan unionin tärkeinä pitämien eliölajien esiintymispaikkojen suojeleminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella lintudirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tai direktiivin liitteessä I mainitun eliölajin taikka luontodirektiivin liitteessä II mainitun eliölajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävän esiintymispaikan.

Luotamme teihin, että teette luonnonsuojelulain mukaista viranomaistyötä. Pyydämme teitä ystävällisesti perehtymään perusteellisesti seuraavien kappaleiden suojeltuihin eläinlajeihin.

8.Hankealueen suojellut eläinlajit

Alueella elää tiukan suojelun piiriin(93/43/ETY) kuuluvia eläimiä: ilves, susi, euroopanmajava, viitasammakko, pohjanlepakkoja ja viiksisiippaa

8.1. Suurpedot susi ja ilves

Luontoselvityksessä on viitattu vuoden 2022 suurpetotietoihin, mutta nyt on jo käytettävissä vuoden 2023 tiedot. Uusimpien Luken tietojen (2023) perusteella hankealueen lähistölle on mahdollisesti muodostumassa uusi susireviiri. Kun katsoo vuosien -22 ja -23 reviirikarttoja, niin muutos on nopea. Luken tietokannan mukaan Vatulassa on havaittu suden jäljet viimeksi maaliskuussa 2024. Lisäksi on jälkihavaintoja alle 10 kilometrin etäisyydellä hankealueen eteläpuolella. Suomessa keskimääräinen suden reviirin koko on noin 800–1200 neliökilometriä.

Ilveksistä on tehty alueella useita vahvistettuja havaintoja tänä talvena. Hankealueella on tältä talvelta kaksi vahvistettua havaintoa. (Luke 2024) Ilves kuuluu suden tapaan EUn tiukan suojelun piiriin (93/43/ETY). Ilveksen elinpiirin koko vaihtelee noin 150-1000 neliökilometrin välillä.

Kun ilveksen ja suden jälkihavaintoja on muutaman kilometrin päässä hankealueelta tai jopa tarkalleen hankealueella, ja kyseessä on kaksi suurpetoa, jotka liikkuvat pitkiä matkoja päivittäin, emme katso lain sallivan tämän EU:n tiukan suojelun piiriin kuuluvaa suurpedon häirintää tuulivoimalla. Haluaisimme muistuttaa, että LUKEn selvitys joulukuulta 2023 on todennut 67 % maanisäkkäistä siirtyvän tuulivoimasta kauemmaksi. Vaadimme teitä noudattamaan lainsäädäntöä ja estämään tuulivoimarakentamisen näiden lailla suojeltujen eläinten elinpiirin alueella.

8.2. Euroopanmajava

Euroopanmajavan lisääntymis- ja levähdyspaikan määritelmä

Lisääntymispaikkoja ovat kaikki pesät ympäristöineen sisältäen lisääntymispaikan säilymiselle välttämättömät patorakennelmat, patoaltaan sekä padon ja pesän rakennusaineiden kokoamiseen tarvittavat alueet. Pesä on myös levähdyspaikka, joten lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat sisäkkäisiä. (Nieminen, Ahola 2017, s. 33)

Luken tietojen mukaan 20 km x 20 km kattavalta alueelta, jolle hankealue sijoittuu, on löydetty yhteensä 9 kpl euroopanmajavan talvipesiä. Ilmattaren tutkimuksissa euroopanmajavaa hankealueella ei ole erikseen tutkittu, vaan muiden luontoselvitysten ohessa on löydetty majavan syönnöksiä ja pesä. On muistettava kunnioittaa Niemisen ja Aholan määritelmää euroopanmajavan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joka käsittää siis myös pesän rakennusaineiden kokoamiseen tarvittavat alueet.

8.3. Viitasammakko

Yksittäiset havainnot hankealueen läheisyydessä tai hankealueelta eivät tarkoita automaattisesti selvitystarvetta kyseisen lajin osalta. Selvitykset on laadittu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella ja kattavuudella.

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka on esitetty kaavakartalla ja sitä koskevalle alueelle estetty sille soveltuvat

Niminen ja Ahola (2017, s. 91) määrittelevät viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan seuraavasti: Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirilla on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. <u>Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä, jonka raja- aus on harkittava tapauskohtaisesti.</u> Ilmattaren luontoselvityksessä todetaan, että viitasammakoita kartoitettiin muutamalta hankealueella tai aivan sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevalta lammelta illalla – alkuyöstä 4.5.2021. Raportissa puhutaan vain Nahkalammin tutkimustuloksista, josta vajavaisen tutkimuksen tuloksena yksilöitä arvioitiin olevan 8-18 kpl. Jos tutkimus olisi tehty perusteellisesti, yksilöitä olisi varmasti löydetty vielä paljon enemmän (ks. tutkimuksen luotettavuus). On huomattava, että hankealueelle sijoittuu vielä useampi Nahkalammin vastaava pieni vesistö, kuten Ahvenlammi, Paalejärvi ja Kirkkojärvi. Vaadimme, että myös nämä vesistöt ja niiden viitasammakko esiintymät tutkitaan. On myös huomioitava ympäristöministeriön kustantaman tutkimuksen (Nieminen ja Ahola, 2017) määritelmä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikasta, joka kattaa myös ravinnonhakuun sovelutuvan ympäristön. 8.4. Pohjanlepakko ja viiksisiippaa Liitteenä on kuva Ilmattaren luontoselvityksen lepakkotutkimustuloksista. Kolmiomerkinnät ovat pohjanleppakohavainnointia ja pyöreät merkit viiksisiippa havainnointia. Havainnot keskittyivät Alaistenniityn vanhahkon metsän ja noron ympäristöön, mutta on huomattava, että	kaavamääräykset alueen huomioimisesta maankäytössä.
--	--

pohjanlepakkoja havaittiin myös hankealueen etelä- ja pohjoisosissa. [Kuva: Hankealueella tehdyt lepakkohavainnot. (Kuva 7-2)] Molemmat lepakkolajit kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajilistaan, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Suojeltuja ovat lisääntymispaikat, kesä-, kevät- ja syysaikaiset päiväpiilot sekä talvehtimispaikat. Koska lepakkoja havaittiin näin eri puolilla hankealuetta, ei voida mitenkään sulkea pois, että lepakkojen päiväpiiloja olisi eri puolilla hankealuetta. Päiväpiiloiksi soveltuvat esimerkiksi puun kolot. Koska päiväpiilot ovat myös suojeltuja, on hankealue tutkittava yksityiskohtaisesti, että vältetään suojellun lajin suojeltujen päiväpiilojen tuhoaminen. 8.5. EU:n lintudirektiivin 2009/147/ETY liitteen 1 lajit Hankealueella elää EU:n lintudirektiivin 2009/147/ETY liitteen 1 lajeja, kuten teeri, metso, pyy, kurki, lehtopöllö, varpuspöllö, palokärki, harmaapäätikka, kehrääjä, varpuspöllö, pikkusieppo sekä erittäin uhanalainen hömötiainen, vaarantuneet hiirihaukka ja töyhtötiainen ja silmälläpidettävä taivaanvuohi. Alueella havaittiin kaikkineen 61 eri pesimälintulajia, joista 19 on suojelullisesti huomionarvoisia. Vaadimme, että ELY-keskus tekee kaikkensa suojellakseen näitä lajeja. Kuten luonnonvarakeskuksen tutkimuksessa todettiin, tuulivoimaloiden alueelta siirtyi kauemmaksi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä. Katsomme, että tuulivoimarakentamisen salliminen on tahallista häirintää ja täten lainvastaista. On myös huomioitava, että hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Natura-alue, jossa esiintyy mm. kangaskiuruja ja kehrääjiä 9.Tieto hankealueen suojelluista kasvilajeista puutteellinen Luontoselvitys ei ole tutkinut riittävästi hankealueen kasvillisuutta eikä selvittänyt,	Maastoselvityksissä tunnistetut linnustollisesti arvokkaat alueet on huomioitu hankesuunnitelmissa. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti (Suomen ympäristökeskus 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023; Ympäristöministeriö 2016. Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Suomen ympäristö 6/2016.) Maastoselvityksissä hankealuetta on tarkasteltu laajemmin, eikä selvityksiä ole
--	---

löytyykö alueelta EU direktiivin suojeltuja kasvilajeja. Vaadimme hankealueen kasvillisuuden luotettavaa tutkimusta. Tuulivoimaloiden rakennuspaikat ovat muuttuneet kasvillisuus selvityksen jälkeen. Maastonselvitykset on siis tehty edellisille suunnitelluille voimalapaikoille ja päivitetty voimalapaikat on tutkittu ainoastaan ilmakeu- ja karttatarkasteluna. Vaadimme puolueetonta kasvillisuustutkimusta uusien rakennuspaikkojen kohdalta sekä kaikkialta hankealueelta, jonne kohdistuu rakennustoita. 10. Hankealueen ylittää huomattava määrä muuttolintuja Hankealueen ylittää huomattava määrä muuttolintuja niin keväällä kuin syksylläkin. Alueen kevätmuuttotarkkailussa havaittiin esimerkiksi rauhoitettuja lintulajeja, kuten 288 laulujoutsenta sekä jopa 4 410 kurkea. Lisäksi alueen ylitti äärimmäisen uhanalainen laji niittysuohaukka (1) ja suokukko (6), erittäin uhanalaisia tundrametsähanhi (355), tukkasotka (2), mehiläishaukka (14), arosuohaukka (1), piekana (33), selkälokki (2), hömötiainen (2) ja viherpeippo (8). Lisäksi huomattava määrä vaarantuneita lintulajeja kuten 2 437 taigametsähanhea. Ilmatar on pohjannut törmäysmallinuksensa NatureScotin laskelmiin, jotka pohjautuvat Skotlannissa sijaitseviin, täysin eri kokoluokan turbiineihin. Ilmattaren Luontoselvityksen liitteen 4 kohdassa ”3. Tulosten arviointi” todetaan, että ”törmäysmallinnus sisältää lukuisia mahdollisia virhelähteitä”. Esimerkiksi väistöprosentilla on suuri merkitys tuloksiin, koska jo 1 %-yksikön muutos törmäysprosentissa tarkoittaa törmäysmäärän kaksinkertaistumista. Ilmattaren kustantamaa ja Afryn toteuttamaa muuttolintuseelvitystä ei voida pitää täten luotettavana ja on tutkittava tuulivoimahankkeen merkitys alueen huomattavan korkeaan muuttolintu määrään kriittisesti. Vaadimme teitä huomioimaan erityisesti alueen ylittävät äärimmäisen uhanalaiset, erittäin uhanalaiset sekä vaarantuneet lajit ja tuulivoimaloiden	kohdistettu ainoastaan sen aikaisille suunnitelluille voimalapaikoille. Maastonselvitysten yhteydessä on pyritty muodostamaan kattava yleiskuva alueesta. Lisäksi alueen kasvillisuudesta on saatu lisätietoa myös muiden hankealueelle kohdistettujen luontoselvitysten yhteydessä. Hanke sijaitsee sisämaassa, jossa lintujen kevät- ja syysmuutto on heikkoa verrattuna merenrannikon päämuuttoreitteihin. Sisämaassa muutto kulkee leveänä rintamana, jota tietyt maastonpiirteet voivat paikoin tiivistää. Tehdyissä muuttolinnustotarkkailussa todettiin kuitenkin, ettei alueella ole tällaisia selkeitä muuttota ohjaavia väyliä. Muutontarkkailujen ja olemassa olevien muiden tietojen valossa alueen kautta muuttaa niin keväällä kuin syksyllä sisämaan oloihin kohtalaisia määriä tuulivoimaloiden törmäyksille riskialttiiden lajien yksilöitä. Muuttajamäärät jäävät kuitenkin kaikilla lajeilla huomattavasti pienemmiksi kuin näiden lajien etäämmälle rannikon tuntumaan sijoittuvilla päämuuttoreiteillä. Pohjois-Pohjanmaan rannikolla ja Perämeren pohjukassa olemassa olevien tuulivoimapuistojen alueilla tehtyjen muuttolintuseurantojen (Suorsa 2019) perusteella linnut pyrkivät kiertämään tuulivoimapuistot tai lentämään niiden yli. Pieni osa linnuista muuttaa tuulivoimapuistojen läpi, jolloin ne pääasiassa lentävät suoraviivaisesti voimaloiden välistä. Vuosina 2014–2018 suoritettujen mittavien seurantojen aikana löydettiin 13 tuulivoimapuiston alueelta yhteensä 48 todennäköisesti törmäykseen kuollutta lintua Koska muuttavat linnut pääosin kiertävät tuulivoimapuistot, puistoista aiheutuva estevaikutus kohdistuu huomattavasti suurempaan osaan muuttavasta linnustosta
---	--

törmäysriskin näihin lajeihin luotettavalla törmäysmallinnuksella. Kun kyseessä on äärimmäisen uhanalainen, erittäin uhanalainen tai vaarantunut lintulaji, jo yksikin törmäys on niiden kohdalla liikaa. Pyydämme teitä huomioimaan direktiivissä 93/43/ETY artiklassa 12b mainitun kiellon näiden lajien tahallisesta häirinnästä muuttoaikoina.

11. Vaatimus luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi sekä suojeltujen lajien suojelun varmistamiseksi

Vaadimme, että noudattatte luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettua direktiiviä 2009/147/EY sekä luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettua direktiiviä 92/43/ETY. Direktiivissä 2009/147 artikla 5 kielletään erityisesti

”lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin”

Direktiivissä 93/43/ETY artiklassa 12

1 Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä:

a) kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa;

b) näiden lajien tahallinen häiritseminen erityisesti niiden lisääntymis-, jälkeläistenhoito-, talvehtimis- ja muuttoaikana;

c) tahallinen munien hävittäminen tai ottaminen luonnosta;

d) lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen.

Olemme luottavaisia, että Ikaalisten kaupungissa osataan arvioida hankkeen luontovaikutukset kriittisesti ja ollaan valmiita

kuin törmäysvaikutukset. Estevaikutus ei kuitenkaan tavallisesti ole muuttolinnustolle merkittävä, sillä puiston kiertämisen aiheuttama lisämatka ja sitä kautta energiankulutuksen kasvu ovat hyvin vähäisiä suhteessa muuttavan linnun lentämään kokonaismatkaan. Ottaen huomioon, ettei tuulivoimapuistoalue sijaitse tärkeällä muuttoreitillä tai muuton tihentymäkohdassa, mahdollisen estevaikutuksen (tuulivoimapuiston kiertämisen aiheuttama lisämatka) ei arvioida nousevan merkittäväksi minkään lajin osalta. Tuulivoimahankealueella tai sen läheisyydessä ei ole merkittäviä muuttolintujen levähdyspaikkoja siten, että niillä levähtävät linnut joutuisivat tuulivoimapuiston vaikutuspiiriin.

suojelemaan uhanalaisia ja suojeltuja eliölajeja. Alueen monimuotoisuuden ja lajien suojelun kannalta katsomme ainoaksi mahdollisuudeksi hankkeen etenemisen kieltämisen.	
3) Osallinen 3, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys, 4.4.2024 YVA-selostuksen arviointia Vaikutuskohteen herkkyys on määritelty vähäiseksi, mikä on ilmeisen alakanttiin arvioitu. Selvityksissä on todettu alueen vaikutuspiirissä sijaitsevan sääksireviiri, pöllöjä ja hyvä metsokanta. Näiden yksin pitäisi nostaa linnuston yleistä herkkyyttä muutoksille vähintään kohtalaiseksi. Hankealueelle on vaikea sijoittaa voimaloita tavoiteltu määrä siten, ettei niistä koidu haittaa esimerkiksi metson (DR) soitimelle tai estä soidinta kokonaan. Hankealueen metsokanta on merkittävän runsas jo aivan alueellisesti ajatellen. Tällaisen alueen metsokantaa tulee suojella kaikin mahdollisin tavoin eikä kannan olemassaoloa saisi heikentää tai aiheuttaa kannan katoamisen alueelta. Varovaisuusperiaatetta on noudatettava. Vaikutusten arvioinnissa esitetään väite, että kanalinnuilla törmäysriski on merkittävämpi vaikutustekijä kuin melu. Samassa kappaleessa mainitaan suosituksesta, jossa soitimen ympärille on jätettävä kilometrin suojavyöhyke, mutta varsinaisena lievennystoimenpiteenä tätä ei ole esitetty. Tuoreimman tiedon mukaan melu haittaa merkittävästi metsojen soidinta 800 metrin säteellä voimalasta, ja jotkin elyt ovat alkaneetkin vaatia väh. 500 metrin buffereita soidinpaikkojen ympärille. Soidinpaikkoja ei ole huomioitu voimalasijoittelussa riittävästi. Luonnonvarakeskuksen tutkimusryhmä on koostanut yhteen 84 tutkimusta 22 maasta ja erottanut niistä 160 tapausta, joissa tuotettiin tietoa siitä, kuinka kauas tuulivoimalat vaikuttavat eri lintu- ja nisäkäryhmiin. https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita Tämän koosteen mukaan tuulivoimaloilla on suurtakin vaikutusta lintuihin. Tosin vaikutukset	Maastaselvityksissä tunnistetut linnustollisesti arvokkaat alueet on huomioitu hankesuunnitelmissa. Metson soidinpaikkoja rajattiin karttapohjaisen esiselvityksen avulla ja varsinaisten maastaselvitysten aikana alueelta löydettiin yksi metson soidin ja kolme pientä tai pienehköä teeren soidinta. Soidinpaikat on esitelty tarkemmin viranomaisliitteessä. Muista metsäkanalinnuista tuulivoimahankealueella havaittiin pyitä yhteensä kuudella reviiirillä. Alueen metsokanta on selvitysten perusteella eteläisen Suomen olosuhteet huomioiden suhteellisen vahva. Metsoista tehtiin havaintoja myös pesimälinnustonselvityksen maastotöiden yhteydessä, jolloin havaittiin yksi pesä sekä metsoyksilöitä kahdeksalla paikalla. Esimerkiksi metsoilla pienet soidinpaikat eivät ole yhtä pysyviä vuodesta toiseen kuin suuremmat soitimet.

saattavat vaihdella yksilöllisesti samankin lajin kohdalla.

Linkin tiedoissa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Tutkituissa tapauksissa tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi siirtyi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä.

- Johdonmukaisesti siirtyivät kurjet (3 siirtymää/3 tutkittua tapausta), pöllöt (2/2) ja porot (6/6). Ne siirtyivät keskimäärin 5 km kauemmaksi tuulivoimaloista.
- Metsäkanalinnuilla vaikutukset ulottuivat keskimäärin 5 km päähän, mutta 11:ssä 18:sta tapauksessa.
- Lepakoihin vaikutukset ulottuivat keskimäärin 1 km etäisyydelle (21 siirtymää/29 tutkittua tapausta)
- Sorsalintuihin (6 siirtymää/7 tutkittua tapausta), petolintuihin (24/30), varpuslintuihin (16/32) ja kahlaajiin (8/19) vaikutukset keskimäärin 500 m etäisyydelle.”

Tuulivoimalat aiheuttivat siirtymää kurjille ja pöllöille keskimäärin 5 kilometriä. Metsäkanalinnuille vaikutukset ulottuivat myös keskimäärin 5 kilometrin päähän. Sorsalintuihin, petolintuihin, varpuslintuihin ja kahlaajiin vaikutukset ulottuivat siirtymänä keskimäärin 500 metriä. Edelleen on huomattava, että lintujen siirtymisalttius voi johtaa tilanteeseen, jossa sopivaa biotooppia ei löydykään läheltä tai sitten biotooppi, johon linnut joutuvat siirtymään, on tuntuvasti huonompi kuin alkuperäinen oli.

FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy-yhtiön erityisasiantuntija, biologi Ville Suorsa on suorittanut viisi vuotta kestäneen muutontarkkailun tutkimuksen. Simossa ja lissä muuttoa tarkkailtiin keväisin ja syksyisin yhteensä 324 maastotyöpäivää sekä Kalajoen ja Pyhäjoen alueella yhteensä 120 maastotyöpäivää. Muuttoa seurattiin myös Raahessa. Selvästi yleisin voimaloihin törmännyt laji oli metso. Niitä löytyi kaikkiaan kolmesta, Raahesta lukuun ottamatta kaikilta alueilta. Teeriä törmäsi voimaloihin kaksi

ja riekkoja yksi, joten metsäkanalintujen osuus kaikista linnuista oli tasan kolmannes.

<https://www.kaleva.fi/hanhet-kiertavat-tuulivoimalat-metsot-tormaavat-ru/1689570>

Sääksisäätiön suositus tuulivoimaloiden ja asutun sääksenpesän väliselle etäisyydelle on 2 kilometriä. Sama suositus on mainittu Ympäristöhallinnon ohjeissa 5/2016.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75407/SY_6_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lisäksi on otettava huomioon, että hankealueen läheisyydessä pitää reviiriä useita sääksipareja (DR). Tämäkin aiheuttaa sen, että haittavaikutuksia linnustolle ei pidä aliarvioida. Todettakoon, että sääkset on huomioitava lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti, vaikka pesä ei olisikaan ollut käytössä joka vuosi. Lähin selvityksen aikana asumaton pesä on selkeästi alle 2 kilometrin päässä tuulivoimaloista. Tällainen sääksen pesä ja pesäpuu on turvattava siten, että pesintä mahdollistuu jatkossa.

Muista petolinnuista pitää mainita mehiläishaukka (EN). Laji on myös Pirkanmaan vastuulaji. Tuulivoimalat synnyttävät mehiläishaukan säilymiselle alueella tuntuva riskiä.

Vesajärvi kerää laulujoutsenia (DR) muuttoaikaan suuria määriä ruokailemaan ja lepäilemään. YVA-selostuksesta ei käy selkeästi ilmi, miten laulujoutsenkerääntymät ja niiden lentoreitit alueella on otettu huomioon. Selostuksessa todetaan, että hankealueen lähellä ei ole tärkeitä lintujen kerääntymäalueita. BirdLife Suomen Tiira-lintutietopalvelun mukaan Vesajärvellä on havaittu esimerkiksi 28.4.2024 yhteensä 455 joutsenen paikallinen kerääntymä. Vuoden loppuolella 2021 Vesajärvellä laskettiin 8.11. yhteensä 460 paikallista joutsenta.

Päätelmiä

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys viittaa jo 11.3.2022 antamaansa mielipiteeseen, joka koski Konikallion tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaa:

Etäisyyttä lähimpään sääksen asumattomaan pesään on kasvatettu voimalasiirroilla. Pesä on ollut asumaton, mutta tästä huolimatta etäisyyttä on kasvatettu lähimpään voimalaan noin 1,6 kilometriin. Vertailuna vuodelta 2022 Illevaran tuulivoimahankkeen KHO-päätös, jossa ollut kyseessä asuttu kalasääksen pesä ja jossa sääksen saalistuslennot ovat suuntautuneet tuulivoima-alueelle ja lyhin etäisyys voimalaan on ollut pienempi. Konikallion osalta tilanne on tätä suotuisampi. Pesä on ollut asuttuna viimeksi vuonna 2021, minkä jälkeen reviiri on ollut autiona, mukaan lukien vuonna 2025. Kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen pesää lähinnä sijaitsevaa voimalaa on siirretty kauemmas pesästä (noin 1,1 -> 1,6km). Vaikka havaintoja kyseisen reviirin linnuista ei ole tehty, voidaan pitää todennäköisenä, ettei ilmeisin saalistusreitti kulje ainakaan koko tuulivoimapuiston halki. Alueen muiden reviirien pesät sijaitsevat vähintään Sääksisäätiön suositteleman kahden kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista, eikä niiden havaittu tekävän tarkkailuissa saalistuslentoja hankealueen yli mutta pois päin siitä.

Maastaselvityksissä tunnistetut linnustollisesti arvokkaat alueet on huomioitu hankesuunnitelmissa. Metson soidinpaikkoja

”Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen näkemyksen mukaan VE1 mukaisesta turbiinien sijoittelusta pitää luopua merkittävän metson soidinpaikan säästämiseksi ja toteuttaamaksimissaan VE2 mukainen suunnitelma ja tässäkin tapauksessa harkita huolellisestiturbiinien sijoittelua laajennettujen linnustoselvitysten antamien tulosten valossa sekä ollavalmis tarpeen tullen vähentämään turbiinien määrää myös VE2 suunnitelman mukaisestamäärästä tai viime kädessä toteuttaa nollavaihtoehto.” Samoin Alaistenniitut – Siloistenkallion alueelta tulee poistaa lähimmät kaavaillut tuulivoimalat. Edelleen Teerineva kuuluu soidensuojelun täydennyskehotuksen listalle. Teerinevalla on havaittu muun muassa Pirkanmaalla kovasti harvinaistunut pohjansirkku (NT). Teerinevan lähellä olevat tuulivoimalat (T1 ja T2) tulee poistaa suunnitelmista. Konikallion tuulivoimahanke sijoittuu merkittävälle metson soidinalueelle. Hankealueelle on vaikeaa rakentaa suurta määrää tuulivoimaloita ilman, että törmäysriski, biotoopin pirstoutuminen ja melu sekä muu häiriövaikutus aiheuttavat metsojen siirtymisen alueelta. Alue voi muuttua metsoille sopimattomaksi soidin- ja pesintäalueeksi. Tämä on otettava huomioon tarkoin suunnittelussa varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Hankealueelle rakennetaan myös lukuisasti uusia teitä. Alue pirstoutuu tätäkin kautta entisestään. Nyt lähimmät tuulivoimalat sijaitsevat vain hieman runsaan 400 metrin päässä soidinpaikoista, Tämä etäisyys ei ole riittävä suojaetäisyys, jos varovaisuusperiaatetta noudatetaan. Hankealueen tuntumassa on useita sääksien reviireitä ja muitakin petolintujen reviireitä. Tämä korostaa haittavaikutusten merkittävyyttä linnustolle. Kuitenkin vaikutuskohteen herkkyys on todettu arviointiselostuksessa vähäiseksi kielteiseksi. Haittavaikutuksia linnustolle on arvioitu ilmeisen alakanttiin. Lisäksi sääksien lentoreitteihin liittyy liian suuria epävarmuuksia ja olettamuksia. Arviointiselostuksessa todetaan, että yhden sääksireviirin osalta tilanne on vielä avoin eikä vaikutusta tuulivoimahankkeeseen tiedetä.	rajattiin karttapohjaisen esiselvityksen avulla ja varsinaisten maastoselvitysten aikana alueelta löydettiin yksi metson soidin ja kolme pientä tai pienehköä teeren soidinta. Soidinpaikat on esitelty tarkemmin viranomaisliitteessä. Muista metsäkanalinnuista tuulivoimahankealueella havaittiin pyitä yhteensä kuudella reviirillä. Alueen metsokanta on selvitysten perusteella eteläisen Suomen olosuhteet huomioiden suhteellisen vahva. Metsoista tehtiin havaintoja myös pesimälinnustoselvityksen maastotöiden yhteydessä, jolloin havaittiin yksi pesä sekä metsoyksilöitä kahdeksalla paikalla. Esimerkiksi metsoilla pienet soidinpaikat eivät ole yhtä pysyviä vuodesta toiseen kuin suuremmat soitimet.
---	--

Kuten yleensä tuulihankkeita koskeissa linnustoselvityksissä nytkin esimerkiksi pöllöjen soidinkuuntelu ja kanalintujen soidinpaikkatutkimus on rajautunut yhteen vuoteen. Tämän vuoksi selvityksissä on merkittävää epäluotettavuutta mukana, koska esimerkiksi pöllöjen soidin vaihtelee vuosittain muun muassa myyräkannoista johtuen. Pöllöjä kuunneltiin kahtena yönä pysähdellen noin 500 metrin välein ja ollen yhdellä paikalla 3-5 minuuttia. Kuunteluajan olisi pitänyt olla pitempi yhtä paikkaa kohden – etenkin, kun pöllöselvitykseen käytetty aika on ollut varsin vähäinen.

Muuttolinnustoselvitys rajautuu maaliskuusta lokakuulle. Muutonseuranta tulee aloittaa jo helmikuussa ja sitä jatkaa marraskuulle (tai pitemmällekin riippuen muun muassa laulujoutsenten muuttotilanteesta). Kotkamuutto alkaa myös aikaisin, mikä tulee ottaa huomioon muutonseurannan ajoittamista mietittäessä. Lisäksi YVA-selostuksessakin todetaan, että yömuutto on vilkasta, ja yömuuttoa ei ole pystytty havainnoimaan.

Kevätmuuton seurannassa havaittiin yli 6 500 hanhea. Hanhista 40% lensi törmäyskorkeudella. Hanhien lentoreitti vaihteli huomattavan paljon. Hanhia muutti myös hankealueen päältä. Petolinnuista 34% muutti törmäyskorkeudella. Syysmuutonseurannassa vuonna 2022 kurkia havaittiin 4 958 yksilöä. Kurjista muutti kolmasosa törmäyskorkeudella. Kurkien muuttoreittiin vaikuttavat tuulet ja muut sääolosuhteet. Kevätmuuton seurannassaa havaittiin 288 laulujoutsenta, joista 239 lensi törmäyskorkeudella. Syysmuutonseurannassa laskettiin 463 laulujoutsenta, joista 159 lensi törmäyskorkeudella. YVA-selostuksessa todetaan, että hankealueen kautta tai sen lähietäisyydeltä muuttaa runsaasti lintua kuten hanhia ja kurkia. Muuttavien petolintujenkin määrä on huomattava. Tästä syystä linnustoselvitykseen tulee paneutua hyvin ja ottaen huomioon lintujen muuttopäivät.

Kehrääjäs selvitys jää liian alimitoitetuksi. Kehrääjiä (DR) on tarkkailtu yleisen pesimälinnustoselvityksen yhteydessä ja lisäksi

Yhteysviranomaisen on antanut kaava-aluetta koskevasta ympäristövaikutusten arvioinnista perustellun päätelmän 6.6.2024, se on kokonaisuudessaan luettavissa sivulta: <https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Yhteysviranomaisen%20perusteltu%20p%C3%A4%C3%A4telm%C3%A4%20Konikallion%20tuulivoimahanke.pdf>

Perustellussa päätelmässä todetaan: *”Lintuja koskevat selvitykset ja arvioinnit on tehty asiantuntevasti ja arvioinnissa on tunnistettu hankkeen keskeiset linnustovaikutukset.*

Alueen läpi muuttava linnusto on selvityksen mukaan erityisesti hanhien ja kurkien osalta kohtalaisen runsas, mutta alueen läheisyydessä ei ole merkittäviä levähdysalueita tai sisämaan muuttoa ohjaavia pelto- tai vesistöalueita.

Yhteysviranomaisen yhtyy arvioinnin johtopäätökseen muuttolinnustoon kohdistuvista vähäisistä vaikutuksista.

Hankealueen pesimälinnustoselvityksen mukaan lajistollisesti merkittävin arvokas lintukohde hankealueella on Siloistenkalliolta virtaavan uoman monimuotoinen ympäristö, jossa esiintyvät muun muassa varpus- ja viirupöllö, pikkusieppo ja hömötiaisia.

Hankealueelta löydettiin lisäksi yksi metson soidinalue ja useampia teeren soittimia.

Alueella pesii myös petolintuja (hiiri- ja mehiläishaukka, sääksi) ja pöllöjä (varpus- ja lehtopöllö). Yhteysviranomaisen pitää pesimälajistoon kohdistuvien vaikutusten arviointia pintapuolisena.

Vaikutustenarviointi perustuu soidinlaulun kuuluvuuden muutoksiin, vaikka lajiston kannalta erityisesti häiriö ja elinympäristöjen muuttuminen voi metsäympäristöissä olla linnustolle merkittävämpi haitta.

Kokonaisuutena hankkeen vaikutukset jäävät kuitenkin todennäköisesti kohtalaisiksi, sillä alue on voimakkaasti käsiteltyä ja elinympäristöltään jo muuttunutta”.

lepakkoselvityksen ohessa. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksesta kehrääjiin on tutkimuksissa saatu selkeitä viitteitä, että tuulivoimahankkeet saaattavat olla kehrääjille merkittävän haitallisia. Tästä syystä tällä Pirkanmaan yhdestä parhaimmista kehrääjäalueista pitää laatia riittävän konkreettinen ja tehokas selvitys kehrääjien liikkeistä hankealueella ja hankealueen lähialueilla. Sähkönsiirtolinjojen kohdalta linnust selvitys näyttää olevan liian ylimalkainen. Mitään tarkempaa tietoa, miten linnust selvitys on tehty, ei ole kerrottu. Linnustoa on seurattu kasvillisuuden ja liito-oravan kartoituksen yhteydessä. Linnuston selvittäminen sähkönsiirtolinjoilla tulee tehdä laaja-alaisemmin muun muassa havainnoimalla, onko linjojen tuntumassa esimerkiksi petolintujen reviireitä. Ilmajohdot saattavat aiheuttaa törmäysvaaraa petolinnuille ja muillekin lintulajeille. Sähkönsiirtolinjat pirstouttavat maastoa myös lisää tuulivoimaloiden ja uusien teiden rakentamisen ohessa. Sähkönsiirto tulee maakaapeloida hättävaiikutusten minimoiseksi. Kun verrataan sähkönsiirtolinjojen vaihtoehtoja, niin B -vaihtoehto tuntuu linnuston kannalta paremmalta. Lisäksi A-vaihtoehto kulkisi Vatulanharjun Natura-alueen kautta. YVA-selostuksessa arvioidaan tuulivoimahankkeen merkitsevän linnustolle vain vähäistä kielteistä vaikutusta. Tähän arvioon ei voi yhtyä. Hankealueella on Etelä-Suomen oloissa vahva metsokanta. Hankealueella ja sen lähituntumassa pitää reviiriä useita petolintulajeja. Tuulivoimahanke vaikuttaa useaan sääksireviiriin. Lisäksi aivan alueen lähituntumassa on Pirkanmaan yksi parhaimmista kehrääjäpaikoista. Kysymyksessä on melko massiivinen hanke. Hanke sijoittuu osaltaan Natura-alueelle (Vatulanharju-Ulvaanharju FI 0309001, Sac, 1 089 ha) ja sen välittömään läheisyyteen. Edelleen hankealueen lähituntumassa on Vatulanharjun valtakunnallisesti arvokas Pirkanmaan harjumaisema. Hankealueen vieressä on lisäksi Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen	Sähkönsiirron järjestämiseen ja reunaehtoihin vaikuttavat useat eri osatekijät. Ilmajohdosten ohella myös maakaapeloinnista aiheutuu vaikutuksia ja hankkeessa valittavaksi toteutusvaihtoehtoksi on otettava huomioon useita eri seikkoja. Kaavaehdotusvaiheessa YVA-menettelyn ja kaavaluonnoksen aikainen ulkoisen sähkönsiirron vaihtoehto B on jätetty mm. kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta pois. Natura-alue on huomioitu kaavassa ja sille on osoitettu SL-merkintä. Tuulivoimalat on sijoitettu riittävän kauas Natura-alueesta. Kaavan tuulivoimaloiden sijoittamisessa ja vaikutusten arvioinnissa on huomioitu VAMA-alue ja maisemavaikutukset. VAMA-alueelle ei sijoitu voimaloita. Voimaloiden etäisyyttä on
---	---

määrittelemä maakunnallisesti tärkeä lintualue (MAALI-alue).Tämäntyyppinen hankealue synnyttää kysymyksiä alueen soveltumiselle tuulivoimarakentamiselle. Natura-alueet esimerkiksi tulee jättää lähtökohtaisesti rauhaan tuulivoimarakentamiselta ja muulta rakentamiselta. Hankealue sijoittuu Hämeenkaan suoluontovyöhykkeelle, joka on Pirkanmaan suoluonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas suoharjumaishan vyöhyke. Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kannan mukaan VE1 vaihtoehtoa ei voi toteuttaa, koska se aiheuttaisi linnustolle liian suuria haittavaikutuksia. VE2 on myös hyvin vaikeasti sovitettavissa hankealueelle siten, että muun muassa metson suojelu voitaisiin ottaa riittävästi huomioon. Linnustonselvityksissä on sellaisia puutteita, jotka vaikeuttavat arvioinnin tekoa. Näin ollen varovaisuusperiaatetta on noudatettava. Suojelun tarvetta ei pidä tarkastella liian suppeasti vain tuulivoimaloiden lähituntumassa. Harukselliset tuulivoimalat lisäävät riskiä lintujen törmäyksille. Myös lentoestevalojen aiheuttamaa riskiä linnuille on vähennettävä erilaisin arviointiselostuksessakin mainituin keinoin. Jos tuulivoimaloiden pystyttämiseen päädytään, jäliseuranta on järjestettävä tehokkaasti. Linnustolle koituvien vaarojen tai uhkien ilmetessä on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Ellei tuulivoimaloiden määrää vähentämällä pystytä turvaamaan hankealueen ja sen lähistön pesimälinnustoa, hanketta ei pidä toteuttaa. Samoin tuulivoimaloiden paikat on tarkistettava siten, että linnuston suojelu toteutuu tehokkaasti.	kasvatettu VAMA-alueeseen ja kokonaiskorkeutta pienennetty 50 metriä. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden
4) Osallinen 4, Lahdenpohjan kylätoimikunta, 17.4.2024 Lahdenpohjan kylätoimikunnan alueella on kolme kylää, Kurkela, Haapimaa ja Vatsiainen. Kyliemme vetoivoimaisuus on suuri ja alueemme kuuluvat pääosin maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemakaava-alueeseen. Kylämme on ollut tähän asti haluttua asuinseutua ja mökkeily aluetta. Kylätoimikuntamme on virkeä, ja halu	Merkitään tiedoksi.

pitää kylämme elinvoimasena on suuri. Järjestämmekin kylätoimikunnan toimesta vuosittain useita tapahtumia ja kokoamme kyläläisiä yhteen. Kylätoimikunnan alueeseemme kuuluu myös valtakunnallisesti arvokas Ulvaanharjun alue. Tämä Konikallion hanke jakaa alueen asukkaiden mielipiteitä. Toisille hankkeen negatiiviset vaikutukset ovat suuria, maisema-arvojen menettämistä. Hankkeella on suora vaikutus asumisviihtyvyyteen meidän kylien alueella ja osalla hankkeen toteutuminen vaikeuttaa liiketoiminnan harjoittamista. Toiset alueen asukkaista taas kannattavat hanketta, ja pieni osa asukkaista on hyötymässä hankkeesta taloudellisesti kautta. Erityisesti hankkeen negatiiviset vaikutukset ovat puhuttaneet laajasti ihmisiä, ja on myös kerrottu muuttoaikeista muualle, mikäli hanke toteutuu. Kauniiden maisemien ohella kyliemme vetovoimaisuus perustuu lähiluontoon, mikä koetaan alueella erittäin merkityksellisenä. Alueella toimii Lahdenpohjan metsästäjät niminen aktiivinen metsästysseura ja läheisten harjujen, Ulvaan- ja Vatulan harjun, maastot koetaan erittäin merkityksellisiksi luonnossa liikkumisen ja virkistyskäytön osalta. Koskemattoman luonnon läheisyys on monelle kyläläiselle tärkeä asia. Huolta asukkaiden kesken on aiheuttanut myös hankkeen mahdollinen vaikutus pohjaveteen. Monelle kyliemme asukkaalle talousvesi tulee suoraan pienistä luonnontilaisista lähteistä, joiden arvo asukkaille on suuri. Tiedotus hankkeesta ei ole tavoittanut kaikkia asukkaita hyvin, erityisesti kesäasukkaat ovat kertoneet jääneensä tiedotuksen ulkopuolelle. Myöskään YVA-prosessi ja kaavoitus eivät ole monelle tuttuja prosesseja. Me kylätoimikuntana kannamme erityisesti huolta asukkaista ja heidän tahdostaan tehdä yhteistyötä ja halusta toimia yhdessä jatkossa. Kylätoimikuntamme toiminta perustuu alueella hyvään yhteishenkeen, ja olemme huolissamme hankkeen vaikutuksista yhteistoiminnan ja asukasviihtyvyyden suhteen. Konikallion tuulivoimahanke vaikuttaa suoraan kylämme elinvoimaisuuteen, ja siihen kuinka meillä kylätoimikuntana on kykyä järjestää jatkossa tapahtumia, niin että tapahtumien ja	Uudet tuulivoimahankkeet herättävät muiden teollisen kokoluokan hankkeiden tapaan paljon kysymyksiä ja erisuuntaisia näkemyksiä suhtautumisessa niiden hyväksyttävyyteen. Viime vuosina tuulivoimahankkeita kehittäessä on usein havaittu, että suhtautuminen tuulivoimaa kohtaan on epäilevämpää ja kriittisempää alueilla, joilla tuulivoimaloita ei aiemmin ole ollut toiminnassa. Lisäksi muualla Suomessa tehdyssä seurantakyselyssä havaittiin, että kunnassa, jossa tuulivoimaloita oli jo rakennettu ja toiminnassa suhtautuminen oli myönteisempää kuin niissä kunnissa, joissa tuulivoimahankkeita vasta oli suunnitteilla. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Kuulutukset ja hankkeesta tiedottaminen on tehty kunnissa käytössä olevien tiedottamiskäytäntöjen mukaisesti. Hankkeesta on kuntien verkkosivujen lisäksi ollut ajankohtaista tietoa tarjolla hankekehittäjän verkkosivuilla. Kirjeitse
--	--

tilaisuuksien hyvä yhteishenki säilyy. Näemme kylätoimikunnan merkityksen kylien elinvoimaisuuteen suurena ja merkityksellisenä.	tiedottamista on tehty kaavoitukselle tyypillisesti erityisesti suunnittelualueen maanomistajille.
5) Vatulan Metsäveikot ry, kaksi allekirjoittajaa 28.3.2024 Vatulan Metsäveikot ry on johtokunnan ja seuran kevätkokouksissa 28.3.2024 käsitellyt Konikallion tuulivoimahankkeen kaavaehdotusta ja lausuu sen johdosta seuraavaa. Tuulivoimahankkeen kaavaehdotusta varten on tehty laajoja selvityksiä. Hyvä niin, sillä hankkeella on todella suuria vaikutuksia paitsi energia- ja aluetalouteen myös paikallisyhteisöihin, maisemaan ja luontoympäristöön. Kestävää kehitystä kuvataan kansainvälisesti hyväksytyllä viitekehyksellä. Sen elementtejä ovat taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kaavaluonnoksessa näitä näkökulmia on tuotu esille osin hyvin perusteellisesti, mutta toisaalta varsin vajavaisesti etenkin hankkeen sosiaalisia vaikutuksia. Vatulan Metsäveikot ry on Ikaalisten vanhin metsästysseura, joka täyttää tänä vuonna 70 vuotta. Seura on ollut kyläläisille hyvin merkittävä virkistys- ja sosiaalisen kanssakäymisen muoto. Seuran metsästysalueesta on kaksi kolmasosaa hankealueella. Konikallion tuulivoimalat tulevat hävittämään metsästysseuran alueelta yhtenäiset metsäalueet, jolloin riistan elinvoimaisena pitämisen edellytykset tulevat heikkenemään merkittävästi, joiden riistalajien osalta mahdollisesti kokonaan. Alueen metso- ja teerikanta on suhteellisen vahva. Alue on myös hirvien talvehtimisaluetta. Linnut ja suurriista saattavat kaikota alueelta 500 metrin päähän, paikoin jopa viiden kilometrin päähän. Suomessa ei ole vielä tehty tutkimuksia tuulivoimaloiden vaikutuksista riistakantoihin, mutta perustelemme huoltamme mm. Ruotsissa tehtyihin tutkimuksiin (Metsästäjälehti 1/2023). YVA-selvityksessä on selvitetty puutteellisesti kestävä kehityksen sosiaalista ulottuvuutta, johon mm. metsästys kuuluu. Tuulivoimaloiden	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Vaikutukset on selvitetty osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Hankkeessa on mm. laadittu asukaskysely sekä elinkeinoelämäselvitys. Teemoista on käyty runsasta keskustelua myös osayleiskaavoituksen yleisötilaisuuksissa eri näkökulmista.

rakentamisesta koituu todella merkittävä haitta metsästykseseen ja luonnossa liikkumiseen. Alueella on suojelullisesti arvokkaita metsälajeja ja biotooppeja mm. petolintujen pesimä- ja metson soidinalueita löytyy useita. Niitä ei saa missään tapauksessa tuhota. Vatulan Metsäveikoilta on hankkeen valmistelun aikana kysytty linnuston pesintä- ja soidinalueita ja nämä aineistot on toimitettu <konsultin edustajalle> 23.1.2023. Alueella on tuoreita havaintoja myös metsäpeurasta, joka on uhanalaisuusluokaltaan silmälläpidettävä laji. Vasomispaikkojen ja tuulimylyjen välillä tulee ministeriön mukaan olla vähintään 5 kilometriä etäisyyttä.	
6) Suomen luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys ry, kaksi allekirjoittajaa, 22.4.2024 Nyt esillä olevassa kaavaluonnoksessa tarkastellaan hankkeen toteuttamista täysimittaisena eli 15 voimalan rakentamista. YVA-prosessin perusteltua päätelmää ei ole vielä käytettävissä. Pidämme sitä puutteena, sillä yhteysviranomaisen näkemys olisi hyödyllistä ottaa huomioon jo kaavan luonnosvaiheessa. Ongelmana on myös, että mahdollista voimajohtolinjausta ei käsitellä tässä kaavassa. Yleisesti korostamme, että näin suuren teollisen hankkeen suunnittelun tulee perustua ajankohtaisimpaan tietoon ja ympäristölainsäädännöstä tunnetun varovaisuusperiaatteen noudattamiseen. Tuulivoimahankkeissa tulee myös pyrkiä ei luonnon nettohävikkiä -periaatteen toteutumiseen¹ eli hankkeilla ei tulisi aiheuttaa monimuotoisuuden vähenemistä tai ekosysteemipalveluiden heikkenemistä. ¹Euroopan komissio linjasi vuonna 2011, että ei luonnon nettohävikkiä -periaate on osa EU:n biodiversiteettistrategiaa 2020 (toimenpide 7b) ja vuonna 2019 julkaistiin ohjeistus aiheesta (kts. Euroopan komissio 2019). Tiivistelmä lausunnosta: - Osayleiskaava ei huomioi riittävästi tuulivoimarakentamista koskevia	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Osayleiskaava huomioi alueidenkäyttölain mukaiset sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuten myös muut

sisältövaatimuksia (MRL 77 b §), joiden mukaan hankkeen tulee sopeutua maisemaan ja ympäristöön. Tuulivoimahanke sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Pirkanmaan harjut (Vatulanharju-Ulvaanharju) välittömään läheisyyteen. Hanke muuttaisi merkittävästi myös Kelminselän maakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisemaa. - Osayleiskaava ei huomioi riittävästi hankkeen ekologista kestävyyttä (MRL 39 §). Tuulivoima-alueen toteutuminen vaikuttaisi negatiivisesti luonnon monimuotoisuuteen ja ekologisiin käytäviin. - Osayleiskaava ei huomioi riittäväällä tasolla valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. - Vatulanharju-Ulvaanharju on valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman kohde, ja hanke muuttaisi sen luonnontilaa ja maisemakuva olennaisesti. - Konikallion hankealueen välittömässä läheisyydessä ja osittain alueen sisällä sijaitsee tärkeä pohjavesialue. Pohjavettä koskee ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 § mukainen pilaamiskielto. Pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei voida yksiselitteisesti sulkea pois. - Konikallion tuulivoimahanke sijoittuu Vatulanharju-Ulvaanharjun Natura-alueen lounaispuolelle ja osittain varsinaiselle Natura-alueelle. - Vatulanharju-Ulvaanharju Natura-alue liittyy osaksi Hämeen kangasta ja Natura 2000 -verkostoa, ja hankkeen toteutuminen vaarantaisi arvokkaan ekologisen kokonaisuuden. - Karttaesityksissä on havaittu puutteita, mikä hankaloittaa vaikutusten arviointia Natura-alueelle. - Luke julkaisi 2023 koostejulkaisun (Tolvanen ym.), joka osoittaa, että monet linnut ja nisäkkäät väistävät tuulivoimaloita. Tämä voi vaikuttaa erityisesti harvinaisten ja uhanalaisten lajien esiintymiseen alueella. Vaikutukset Natura-alueen	palautteessa esitetyt seikat. Edellä mainittuja seikkoja on käsitelty kaavaselostuksen luvussa 9. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.
--	--

suojeluperusteissa mainittuihin kehrääjään ja kangaskiuruun tulee arvioida uuden tutkimustuloksen perusteella. - Luontovaikutusten arviointi ei ole ollut riittävää, erityisesti linnuston osalta. Suurpetojen sekä hirvieläinten määrä on selvitetty puutteellisesti. - Konikallion hankealueen länsipuolella sijaitsevat soidensuojelun täydennysesityksen suokohteet ovat paikallisesti poikkeuksellisen arvokkaita ja erämaisia suokokonaisuuksia, jotka on nostettu luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi uudessa Pirkanmaan vaihemaakuntakaavassa. - Hankealueen keskiosaan painottuva rakentaminen uhkaa tuhota uhanalaisten lajien elinympäristöjä. - Asukkaiden ja yritysten osallistaminen on ollut puutteellista, eikä tiedottaminen ja vuorovaikutteinen suunnittelu ole toteutunut riittävällä tasolla. Yleiskaavan sisältövaatimusten täyttyminen Konikallion tuulivoimakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain MRL:n 77 a §:n mukaisina kaavoina siten, että voimaloiden rakennusluvut voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. Osayleiskaavaa laadittaessa ei ole huomioitu riittävän hyvin tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisiä sisältövaatimuksia (MRL 77b §), joiden mukaan suunnitellun tuulivoimarakentamisen tulee sopeutua maisemaan ja ympäristöön. Toteutuessaan tuulivoimahanke sijoittuisi valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Pirkanmaan harjut (Vatulanharju-Ulvaanharju) välittömään läheisyyteen sekä muuttaisi merkittävästi myös Kelminselän kulttuurimaisemaa. Tuulivoimaloiden ei voida katsoa sopeutuvan harjumaisemiin tai arvokkaaseen viljely- ja järvimaisemaan, joka on arvokas nimenomaan hyvin säilyneenä maaseudun kulttuurimaisemana.	Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä. Osayleiskaava täyttää yleiskaavalle alueidenkäyttölaissa määritellyt sisältövaatimukset.
---	--

Yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) osalta ei ole huomioitu riittävästi hankkeen ekologista kestävyyttä, sillä toteutuessaan tuulivoima-alue vaikuttaisi negatiivisesti luonnon monimuotoisuuteen ja heikentäisi tärkeitä ekologisia käytäviä². Pirkanmaan liiton (2014, 23) mukaan Ikaalisissa maakuntarajan ylittävä Hämeen kangas-Jylli ja Vatulanharju-Ulvaanharju muodostavat keskeisen geologisesti arvokkaan harjukokonaisuuden, joka on merkittävä ekologinen yhteys lounaisella viljelyseudulla. Luonnonvarakeskuksen koostejulkaisun mukaan monet linnut ja nisäkäsrhyhmät väistävät tuulivoimaa (Tolvanen ym. 2023). Näin ollen Konikallion tuulivoimarakentaminen heikentäisi laajemmin Pirkanmaan ja Satakunnan välistä viherysteyttä. Tämän lisäksi osayleiskaavaa laadittaessa on otettu puutteellisesti huomioon rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys (MRL 39.2 §). Konikallion tuulivoima-alue heikentää Vatulanharjun suositun virkistysympäristön laatua. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhtenä tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa (Ympäristöministeriö 2023a). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea muun muassa asioita, joilla on merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön (MRL 22 §). Suomalaisen kulttuuriympäristön kokonaisuus perustuu viranomaisten laatimiin valtakunnallisiin inventointeihin, jotka koskevat muun muassa valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (Valtioneuvosto 2021). Konikallion hankkeen välittömästä läheisyydestä löytyy sekä valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita että valtakunnallisesti arvokasta rakennusperintöä. Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (2017) todetaan, että “[a]lueidenkäytössä on tarpeen tunnistaa nämä alueet ja ottaa huomioon siten, että niiden arvot turvataan”. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet	Hankkeesta ei ole arvioitu aiheutuvan erityisiä haitallisia vaikutuksia ekologiselle kestävyydelle. Toimintavaiheessa tuulivoimahankealueelle pääsyä ei estetä, eikä siten estetä alueen tai sen lähiympäristön virkistyskäyttöä tai jokaisenoikeuteen perustuvaa alueen käyttöä. Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.
---	---

on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa (Ympäristöministeriö 2023a).

Konikallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavan kaavaluonnoksen selostuksessa todetaan, että “[v]aikutukset valtakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja luontoarvoihin on arvioitu ja huomioitu suunnittelussa” ja “[h]ankkeen toteuttamisella ei ole merkittävää heikentävää vaikutusta alueen arvotetulle kulttuuriympäristölle tai rakennusperinnölle”. Näkemyksemme mukaan vaikutuksia arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja luontoarvoihin ei ole huomioitu riittävästi. Hankkeella olisi merkittävästi heikentävää vaikutusta näihin arvoihin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaan “[l]uonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä”.

Konikallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavan luonnoksen kaavaselostuksessa todetaan, että “[k]aavassa osoitetut muuttuvan maankäytön toiminnot on sijoitettu siten, etteivät ne vaaranna arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä” ja että “[a]luekokonaisuuden pirstoutumista pyritään välttämään hyödyntämällä mahdollisuuksien mukaan alueella olevia metsäautoteitä ja sijoittamalla maakaapelit huoltoteiden yhteyteen”. Näkemyksemme mukaan hanke rikkoisi tärkeitä ekologisia yhteyksiä eivätkä esitetyt toimenpiteet ole riittäviä takaamaan pirstoutumisen estämistä.

Lisäksi valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa (2017) on todettu, että “alueidenkäytössä on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien virkistysalueiden riittävyyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen”.

Konikallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavan kaavaluonnoksen selostuksessa todetaan, että

Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi. Lisäksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle.

“[h]ankkeen suunnittelussa on huomioitu virkistyskäyttöön soveltuvat alueet ja viheralueverkosto”. Mielestämme hanke vaikuttaisi negatiivisesti alueen laatuun virkistyskäyttökohteena, sillä se muuttaisi alueen viheralueverkostoa ja äänimaisemaa huomattavalla tavalla. Kaavan laatijan tulee selvittää yksityiskohtaisemmin, miten kaava edistää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, ja perustella, miksi valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvoja, ekologisten yhteyksien säilymistä ja virkistysalueiden laatua ei turvata. Kaavan laatijan on perusteltava paremmin poikkeamat ja osoitettava, millä perusteella tehdyt ratkaisut ovat sopusoinnussa alueen erityispiirteiden kanssa. Kaavakartan tarjoama informaatio ja voimaloiden sijoituspaikat Kaavakartta tarjoaa paljon informaatiota, mutta on vaikeasti tulkittava. Keltainen pohjaväri peittää alleen kartan pohjamerkinnot. Voimalapaikkojen sijoittumista olisi helpompi tarkastella, jos jokainen paikka olisi esitetty erikseen riittävän suurimittakaavaisella kartalla. Myös viereisen Natura-alueen rajausta olisi hyvä ollut esittää kartalla, vaikka se varsinaisesti kaavakartan informaatioon ei kuuluisikaan. Ikaalisten puoleiselle kaava-alueelle on tarkoitus sijoittaa kahdeksan voimalaa ja niiden tarvitsema infrarakentaminen. Tämä johtaa siihen, että voimalat tulevat huomattavan lähelle asutusta. Lähin vakituisesti asuttu rakennus sijaitsee vain 1,5 kilometrin päässä voimalapaikasta. Samaa etäisyyttä on käytetty yleisesti minimietäisyytenä pienempien voimaloiden tapauksessa. Ylen 29.1.2023 julkaiseman uutisen mukaan monet kunnat ovat säättäneet suosituksen tuulivoimarakentamiselle. Konikallion suurten voimaloiden kohdalla etäisyyttä asutukseen tulee	Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle. Kaavakartan esitystapaa on tarkennettu kaavaehdotukseen tultaessa. Kaavakartalla on esitetty tuulivoimaosayleiskaavoille tyypilliseen tapaan siihen kuuluvat merkinnät ja määräykset. Etäisyys asutukseen perustuu Pirkanmaan voimassa olevissa maakuntakaavoissa
--	--

kasvattaa. YVA-selostuksen (s. 102) mukaan lähimpien Varpeen talojen lisäksi Vatulan tiiviisti rakennettu, historiallinen kyläyhteisö jää lähes kokonaan 1 km:n ja 2 km:n etäisyyskehien sisälle, jolloin lähimpiin voimaloihin on matkaa noin 2 – 2,5 kilometriä. Toinen ongelma on rakenteiden (ml. maa-ainesten ottoalue ja sähköasema) keskittyminen hankealueen keskiosaan Ryssänlevo–Siloisetkalliot -alueen ympäristöön. Alueen ytimessä on luonnontilainen puro, joka on tunnistettu metsälakikohteeksi. Sen ympärillä on kohderajausta laajemmin monimuotoista metsää; metsälaki edellyttää kohteilta pienialaisuutta, jolloin koko puronvarrtta ja sen lähiympäristöä ei ole huomioitu lakikohteena. Tälle alueelle keskittyvät harvinaisten ja uhanalaisten lajien havainnot (vrt. luontoselvitys s. 28). Pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa vaarantunut varpuspöllö (VU), pikkusieppo, erittäin uhanalainen hömötiainen (EN) ja vaarantunut töyhtötiainen (VU). Rakentaminen todennäköisesti tuhoaa vaateliiden lajien elinympäristön. Lähin voimala sijoittuisi vain noin kilometrin päähän tiedetystä sääksenpesästä. Sääksi, varpuspöllö ja hankealueella esiintyvät kanalinnut kuuluvat kaikki lintudirektiivin liitteen 1 lajeihin, joiden elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin. Rakentamisen mahdollisesti toteutuessa voimalapaikkoja on syytä vähentää ja niiden sijoittumista muuttaa, jotta vaikutukset asutukseen ja luonnon arvokohteisiin pienenisivät. Kaavaselostuksessa ei kuvata tarkemmin teiden rakentamista. Tiestön kunnostaminen ja rakentaminen yhdessä voimalarakentamisen ja voimajohdon sijoittamisen kanssa vähentävät metsäpinta-alaa ja aiheuttavat metsien pirstoutumista. Pirstoutuminen tulee ymmärtää myös ekologisena ilmiönä: elinympäristön laatu heikkenee, kun suurempi metsäalue jakaantuu erillisiksi laikuiksi ja reunavaikutus kasvaa.	osoitetun tuulivoimatuotannolle soveltuvan alueen ohella melu- ja väkemmaallinnuksiin kuten Suomessa on yleisesti tapana. Tuulivoimaloiden ja teiden sijoittelu on suunniteltu niin, ettei lähtöaineistojen tai alueelle tehdyn kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen mukaan huomionarvoisia lajistoja tai luontotyyppijä häviä tai pirstaloidu. Rakennustöiden aiheuttamien vaikutusten ei arvioida heikentävän hankealuetta lähimpien vesistöjen ekologista tai kemiallista tilaa tai vaarantavan vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista. Etäisyyttä lähimpään sääksen asumattomaan pesään on kasvatettu voimalasiirroilla. Pesä on ollut asumaton, mutta tästä huolimatta etäisyyttä on kasvatettu lähimpään voimalaan noin 1,6 kilometriin. Vertailuna vuodelta 2022 Illevaran tuulivoimahankkeen KHO-päätös, jossa ollut kyseessä asuttu kalasääksen pesä ja jossa sääksen saalistuslennot ovat suuntautuneet tuulivoima-alueelle ja lyhin etäisyys voimalaan on ollut pienempi. Konikallion osalta tilanne on tätä suotuisampi.
---	--

Lausunnon jälkimmäinen osa on pääosin samaa aineistoa, jonka olemme toimittaneet Pirkanmaan ELY-keskukselle mielipiteessämme Konikallion tuulivoimahankeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Korostamme, että YVA-arviointi tulee ottaa täysimääräisesti huomioon kaavoituksessa.

Hankealueen sijainti arvokkaan Vatulanharjun-Ulvaanharjun vieressä

Konikallion hankealue sijoittuu nykyisessä Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 (hyväksytty 27.3.2017, lainvoimainen 24.4.2019) merkitylle kaksiosaiselle tuulivoimarakentamiseen ehdotetulle alueelle. Alue on maakuntakaavan taustaselvitysten mukaan yhtenäinen asumaton alue, jonne tuulivoimaa on mahdollista rakentaa. Alue sijoittuu kuitenkin arvokkaan Vatulanharjun-Ulvaanharjun läheisyyteen, mikä asettaa suuria haasteita teollisen mittaluokan voimala-alueen toteuttamiselle. Pirkanmaan liitossa on myös valmisteilla Energia- ja elonkirjo -vaihemaakuntakaava, joka päivittää voimassa olevaa kaavaa energiahuollon ja luonnon monimuotoisuuden osalta.

Vatulanharju-Ulvaanharju on **valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman (HSO)** (Ympäristöministeriö 1984) kohde. Kohteiden suojelun ensisijaisena tavoitteena on, että ”niiden luonteenomaiset geologiset, geomorfologiset ja maisemalliset piirteet eivät saa sanottavasti muuttua”. Kuvauksessa todetaan myös, että ”ohjelmassa olevien muodostumatyyppien luonnontilaa ja maisemakuvaa peruuttamattomasti ja olennaisesti heikentävät toimet tulisi yleensä estää.”

Luonnonsuojelulain (9/2023) 16 § mukaan ”valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella ei saa suorittaa sellaista toimenpidettä, joka vaarantaa suojelun tarkoituksen”. Näkemyksemme mukaan Konikallion hanke muuttaisi toteutuessaan Vatulanharjun-Ulvaanharjun luonnontilaa sekä maisemakuvaa olennaisesti eikä kohde enää vastaisi harjijensuojeluohjelman tavoitteita.

Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.”

Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv-alueajasta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden.

Hankkeen rakentamistoimet ja suunnitellut muuttuvan maankäytön toiminnot eivät sijoitu harjialueelle.

Vatulanharjun arvo on todistettu myös Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä, joka koski soranottoa harjun länsiosasta HSO:n ja Naturan ulkopuoliselta alueelta (KHO Muu päätös 3456/2016).

Vatulaharju-Ulvaanharju voidaan lukea osaksi Hämeen kangasta, joka jatkuu Ikaalisten kautta Jämijärvelle ja edelleen Kankaanpäähän. Poikkeuksellisten arvojensa vuoksi Hämeen kangas on valittu mukaan EU:n **Natura 2000 -verkostoon** kahtena erillisenä alueena: varsinainen Hämeen kangas pääosin Jämijärven puolella (FI0200024) sekä Vatulanharju-Ulvaanharju Ikaalisissa ja Hämeenkyrössä (FI030901).

Vatulanharju-Ulvaanharjua (SAC) luonnehditaan Natura-tietolomakkeessa seuraavasti: valtakunnallisesti arvokas harju; geologisesti erittäin merkittävä, biologisesti merkittävä. Geologisena kohteena Natura-alue on suojeltu pääosin maa-aineslain perusteella. Alueella on kuitenkin kolme erillistä kohdetta, joiden suojelu perustuu luonnonsuojelulakiin ja jotka tulee perustaa lakisääteiksi luonnonsuojelualueiksi. Voimassa olevassa maakuntakaavassa kohteet on merkitty S-kaavamerkinnällä. Näitä ovat Vatulanharjun vedenkoskematon lakiosa ja valtakunnallisesti edustava paahderinne, Ulvaanharjun lakiosa sekä suoalue Teerinevan reunassa Hämeenkyrön puolella. Näistä vain suoalue on perustettu viralliseksi luonnonsuojelualueeksi. On epäselvää, miksi Pirkanmaan Ely-keskus ei ole saattanut loppuun asti Natura-toteutusta, vaikka se on lakisääteinen tehtävä.

Harjualueella on myös merkintä Ma, joka viittaa valtakunnallisesti arvokkaaksi esitettyyn maisema-alueeseen. Vatulanharju-Ulvaanharju sai tämän tunnuksen osana Pirkanmaan harjumaisemat -kohdetta valtioneuvoston päätöksellä 18.11.2021. Päätös pohjaa **valtakunnallisten maisema-alueiden** inventointiin, joka korvaa valtioneuvoston 5.1.1995 periaatepäätöksen mukaisen aiemman inventoinnin. Alueen maisemallista ja kulttuurillista erikoislaatua lisää myös Kelminselän rantakylien alueen kaavamerkintä Mam, joka osoittaa **maakunnallisesti arvokkaat**

maisema-alueet. Kelminselän kulttuurimaisema edustaa Keski-Hämeen loivasti kumpuilevaa ja jo varhaishistoriallisesti arvokasta viljely- ja järvimaisemaa (Pirkanmaan liitto 2013). Vatulanharju on tärkeä 1E-luokan pohjavesialue (0214351, 1E). Harjun pohjavesialueen merkintä on huomattavasti laajempi kuin Natura-alue ja ulottuu myös harjun eteläpuolelle lähelle tuulivoiman hankealuetta ja osittain sen päälle. Pohjavesialuetta koskee erityismääräys em23, joka liittyy Natura-alueen arvoihin. Vatulanharju ja sen ympäristö on suosittua virkestysaluetta ja ulkoilumaastoa. Tämä on huomioitu mv-karttamerkinnällä, jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittävät matkailuelinkeinojen, kulttuuri-, luonto- ja maisemamatkailun sekä ulkoilun ja virkistyskäytön kehittämisalueet. Ulkoilureiteistä kaavaan on merkitty Pirkan ura. Tässä yhteydessä on syytä huomioida, että Pirkanmaalla on käynnistymässä Pirkan taival -retkeilyreitistön kehittämishanke (Ekokumppanit 2024). Reitistö kulkee myös Ikaalisten kautta, ja siihen tulisi näkemyksemme mukaan yhdistää Vatulanharjun-Ulvaanharjun sekä Hämeenkaan ja Jämin valmiit ulkoilureitistöt. Uudessa Energia ja elonkirjo - vaihemaakuntakaavassa Konikallion hankealueen länsipuolelle on lisätty luonnon monimuotoisuuden ydinalue, joka kattaa soidensuojelun täydennysesityksen kohdealueiden ympäristön. Tämä korostaa arvokkaan suoluonnon ja sen lajiston säilyttämistä ja suojelua. Edellä esitetyn kaavatilanteen perusteella katsomme, että Konikallion tuulivoimahanke on ristiriidassa 1) alueen luonnonarvojen ja maiseman vaalimisen ja 2) seudun luonto- ja kulttuurimatkailun ja virkistyskäytön kehittämisen kannalta. Vaikutukset Vatulanharjun-Ulvaanharjun Natura-alueeseen Konikallion tuulivoimahankealue sijoittuu Vatulanharju-Ulvaanharjun Natura-alueen	Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.” Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyle tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv-alueajasta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden. Hankkeessa on laadittu erillinen Natura-arviointi. Vatulanharju-Ulvaanharjun
--	--

lounaispuolelle sen välittömään läheisyyteen sekä osittain myös varsinaiselle Natura-alueelle. Natura-aluetta koskee luonnonsuojelulain (9/2023) 34 §:n mukainen heikentämiskielto, minkä vuoksi hankkeessa on tehty luonnonsuojelulain 35 §:n edellyttämä Natura-arviointi. Arvioinnissa on tarkasteltu hankkeen vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, so. Natura-luontotyyppisiin ja lajeihin. Vatulanharju-Ulvaanharjulla suojelun perusteena ovat seuraavat luontotyypit: 7110 keidassuot (30 ha), 7160 Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (0,1 ha), 9010 boreaaliset luonnonmetsät (0,1 ha), 9060 harjumuodostelmien metsäiset luontotyypit (1050 ha) ja 91D0 puustoiset suot (1 ha). Lisäksi Natura-tietolomakkeessa mainitaan viisi lajia, jotka eivät kuulu alueen varsinaisiin Natura-suojeluperusteisiin, mutta ovat tärkeitä Natura-alueen eheyden ja laadun arvioinnissa. Näitä ovat kehrääjä (<i>Caprimulgus europaeus</i>) ja kangaskiuru (NT) (<i>Lullula arborea</i>) sekä kasveista kanervisara (<i>Carex ericerotum</i>), nummikeltalieko (<i>Diphasiastrum x zeilleri</i>) sekä kangasajuruoho (<i>Thymus serpyllum</i>). Tuulivoiman hankealue sijoittuu hyvin lähelle Natura-alueen reunaa ja osittain myös alueen sisälle. Natura-alueelle kohdistuvien vaikutusten ja yleensä luontovaikutusten arviointia hankaloittavat puutteelliset karttaesitykset. Karttatarkastelussa on vaikea hahmottaa rakentamisen vaikutusta harjun reunan suotyyppisiin. Tekstissä mainitaan Jyrämyllyntien alkupäässä oleva Natura-luontotyyppiä luokiteltu pienialainen keidassuo, mutta kohdetta ei ole tarkennettu kartalla. Jyrämyllyntien leventäminen hankealueen yhdystieksi heikentää kuitenkin mahdollisen suotyyppin hydrologiaa. Myös Hämeenkyrön puolella on vaarana, että rakentaminen heikentää Natura-suon vesitaloutta. Luonnonvarakeskus julkaisi joulukuussa 2023 laajan kansainvälisiin lähteisiin perustuvan katsauksen (Tolvanen ym. 2023), jossa tarkasteltiin tuulivoimaloiden vaikutusta lintujen ja nisäkkäiden elinympäristöihin. Tutkimuksen mukaan monet lajit väistävät tuulivoima-alueita. Tällä voi olla merkitystä erityisesti harvinaisten ja	virallisella Natura-tietolomakkeella on mainittu suojeluperusteena olevien luontotyyppien lisäksi kaksi lintulajia, kangaskiuru ja kehrääjä. Kangaskiurulle ei katsota hankkeesta koituvan negatiivisia vaikutuksia. Kehreäjän osalta lajille voi aiheutua vähäinen negatiivinen vaikutus törmäysriskistä tuulivoimaloihin ja voimajohtoihin. Tuulivoimaloiden tai voimajohtojen rakentamisesta tai voimaloiden toiminnanaikaisesta melusta ei arvioida aiheutuvan Natura-alueella esiintyville linnoille kuin hyvin vähäistä haittaa voimajohtoreittivaihtoehdon A tapauksessa. Haittaa voidaan kuitenkin lieventää ajoittamalla voimajohtojen rakentaminen (johtoauekan hakkuut, perustustyöt, työkoneilla liikkuminen) soidin- ja pesimäkauden ulkopuolelle.
---	--

uhanalaisten lajien esiintymiselle alueella.

Varovaisuusperiaatteen mukaisesti tuulivoiman vaikutukset kehrääjään ja kangaskiuruun tulee arvioida uuden tutkimustiedon perusteella.

Vatulanharjun-Ulvaanharjun Natura-alue kytkeytyy lähes saumatta Satakunnan puolella sijaitsevaan Hämeenkaan Natura-alueeseen ja edelleen Pohjankankaan Natura-alueeseen. Harjumatkumusta muodostaa luontaisen ekologisen yhteyden maakuntien välillä. Satakuntaliiton maakuntakaavan valmisteluun liittyvissä luontoselvityksissä Hämeenkanas on tunnistettu yhdeksi luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi. Samoin Hämeenkaan yhteys Vatulanharjulle on tunnistettu tärkeäksi **ylimaakunnalliseksi viheryhteydeksi** (Satakuntaliitto 2021).

Tiedossa on, että Varsinais-Suomen ELY-keskus hakee ympäristöministeriöstä parhaillaan luonnonhoitoon ja -suojeluun liittyvää **Helmi-keskittymäaluetta**³ Hämeenkaan seudulle. Myös Pirkanmaan Ely-keskus valmistelee vastaavaa hakemusta Vatulanharjun-Ulvaanharjun ympäristöön. Jo aikaisemmin Vatulanharjun edustava paahderinne on ollut mukana useissa luonnonsuojeluhankkeissa (Kittamaa ym. 2009; Tukiä ym. 2015). Parhaillaan Pirkanmaan Ely-keskus valmistelee myös laajempaa luonnonhoitosuunnitelmaa turvaamaan Natura-alueen edustavuutta.

Kun tarkastellaan Hämeenkaan ja Vatulanharju-Ulvaanharjun Natura-alueita ja ylimaakunnallista viheryhteyttä, niin Konikallion tuulivoima-alue väistämättä rikkoo arvokkaan ekologisen kokonaisuuden. Erityisen ongelmallinen on voimajohtoreitti A, jos se toteutuu ilmajohtona.

³*Ympäristöministeriön (2023b) kuvauksen mukaan ”Helmi-keskittymät ovat alueellisesti monimuotoisuuden kannalta tärkeitä seutuja. Näillä alueilla on tunnistettu olevan paljon tarpeita elinympäristöjen ennallistamiseksi niin luonnonsuojelualueilla kuin niiden ulkopuolellakin”.*

Vatulanharju on tärkeä pohjavesialue

Vatulanharju-Ulvaanharjun virallisella Natura-tietolomakkeella on mainittu suojeluperusteena olevien luontotyyppien lisäksi kaksi lintulajia, kangaskiuru ja kehrääjä. Kangaskiurulle ei katsota hankkeesta koituvan negatiivisia vaikutuksia. Kehreäjän osalta lajille voi aiheutua vähäinen negatiivinen vaikutus törmäysriskistä tuulivoimaloihin ja voimajohtoihin. Tuulivoimaloiden tai voimajohtojen rakentamisesta tai voimaloiden toiminnanaikaisesta melusta ei arvioida aiheutuvan Natura-alueella esiintyville linnuille kuin hyvin vähäistä haittaa voimajohtoreittivaihtoehdon A tapauksessa. Haittaa voidaan kuitenkin lieventää ajoittamalla voimajohtojen rakentaminen (johtoauekan hakkuut, perustustyöt, työkoneilla liikkuminen) soidin- ja pesimäkauden ulkopuolelle.

Konikallion hankealueen välittömään läheisyyteen ja osittain alueen sisälle sijoittuu Vatulanharjun (0214351, 1E) tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Pohjavesialueen länsipään poikki kulkee voimajohtoreitin vaihtoehto A. Ikaalisten Vesi Oy:n vedenottamo sijaitsee Vatulanharjun pohjoisosassa. Pohjavettä koskevassa erillisselvityksessä mainitaan myös neljä lähdettä, Vasun, Vatsiaisten, Kurkelan ja Haapimaan lähteet, joiden osalta todetaan, että näiden ”ylivuotovettä käytetään lähinnä kasteluun ja pesuvetänä”. Tämä on virheellinen tieto, sillä ainakin Kurkelan, Haapimaan ja Vatsiaisten alueilla em. lähteet ovat ainoana talousveden lähteenä monille kiinteistöille.

Vatulan-Ulvaanharjun Natura-alueen erityispiirteinä ovat arvokkaat lähteiköt, jotka ylläpitävät harvinaista lähdelajistoa. Tähän liittyy myös maakuntakaavan erityismääräys em23. Hosiaiskorven ja Ulvaansuon puoleisilla lähteillä elää kaksi äärimmäisen harvinaista ja uhanalaista lajia. Näistä lähdesirvikäs (*Crunoecia irrorata*) on erittäin uhanalainen (EN) ja ns. erityisesti suojeltava laji. Pyörörutavesiäinen (*Anacaena globulus*) on vaarantunut laji (VU). Molemmista on niukasti havaintoja Suomessa, ja ne elävät Ikaalisissa levinneisyysalueensa pohjoisrajalla. On vaarana, että harjun puoleisten voimalapaikkojen perustustyöt vaikuttavat pohjaveden liikkeisiin laajemmalla alueella ja voivat muuttaa myös Vatulanharjun pohjoispuolen lähteikköjen hydrologiaa. Korkein hallinto-oikeus on arvioinut lähdesirvikään ja pyörörutavesiäisen suojelua Hopun lähteestä antamassa päätöksessään (KHO muu päätös 419/2021).

Kaavoituksella voidaan varmistaa, että pohjavedelle mahdollisesti riskiä aiheuttavia toimintoja ei sijoiteta pohjavesialueelle tai sen läheisyyteen eikä pohjaveden laatua tai määrää vaaranneta. Konikallion hankkeen osalta pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei voida yksiselitteisesti sulkea pois. Pohjavettä koskevassa erillisselvityksessä todettiin, että ”[t]uulivoimaloissa on keruualtaat, joilla estetään kemikaalien pääsy ympäristöön mahdollisen, mutta epätodennäköisen vuodon sattuessa”. Öljyjen tai jäähdytysnesteiden valuminen

Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Voimalapaikkojen siirtojen myötä lähimmistä voimaloista on etäisyyttä pohjavesialueen rajaan (ulkoraja) on noin 530-770 m . Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä

ympäristöön on kuitenkin täysin mahdollista myös tuulivoimaloiden kohdalla. Esimerkiksi Yle uutisoi vuoden 2023 elokuussa, että Pyhäjoella roiskui rikkoutuneesta tuulivoimalasta hydraulikkaöljyä luontoon noin 200 metrin säteelle voimalasta (kts. Yle 2023). Konikallion tuulivoimahankealue sijoittuu välittömästi Vatulanharjun pohjavesialueen lounaispuolelle. Lähimmät voimalat sijoittuvat erillisselvityksen mukaan noin 300-500 metrin etäisyydelle pohjavesialueen rajasta. Ottaen huomioon, että Konikallion alueelle suunnitellut voimalat ovat suurempia kuin Pyhäjoen tuulivoimalat, ei suojaetäisyys vaikuta riittävältä. Pohjavettä koskee ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 § mukainen pilaamiskielto. Pohjaveden osalta tuleekin noudattaa erityistä varovaisuusperiaatetta. Luontovaikutusten arviointi ei ole riittävää Luontoselvitykset on toteutettu ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä vuoden 2021 touko-lokakuun ja vuoden 2022 maaliskokuun aikana. Vuoden 2021 maastonselvityksien jälkeen hankealue ja voimaloiden paikat ovat muuttuneet jonkin verran. Uusien voimalapaikkojen luontoarvoja on tarkasteltu ilmakuva- ja karttatarkasteluna eikä täydentävää maastonselvitystä ole tehty. Mielestämme tämä on varsin puutteellinen lähtökohta asianmukaiselle luontoselvitykselle. Arvokasta suoluontoa Hankealue on talouskäytössä olevaa metsäaluetta, jossa on runsaasti ojitettuja suomaita. Toisaalta alue muodostaa myös yhtenäisen metsäkokonaisuuden, jolla on merkitystä metsälajiston elinympäristönä. Hankealue sijoittuu Hämeenkaan suoluontovyöhykkeelle, joka on Pirkanmaan suoluonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas suo-harjumaisemien vyöhyke. Harjun eteläpuolen laajat suoalueet ovat voimakkaasti ojitettuja, mutta vyöhykkeellä on hyvät edellytykset soiden ennallistamiseen (Raatikainen & Haapalehto 2009). Myös yhteysviranomaisen korostaa YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa arvokkaan suoluonnon huomioimista.	näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Maastonselvityksissä hankealuetta on tarkasteltu laajemmin, eikä selvityksiä ole kohdistettu ainoastaan sen aikaisille suunnitelluille voimalapaikoille. Maastonselvitysten yhteydessä on pyritty muodostamaan kattava yleiskuva alueesta. Lisäksi alueen kasvillisuudesta on saatu lisätietoa myös muiden hankealueelle kohdistettujen luontoselvitysten yhteydessä.
---	--

Välittömästi Konikallion hankealueen länsipuolella sijaitsevat soidensuojelun täydennysesityksen (SSTE) suokohteet Porrasneva, Sunttineva ja Pitkälahti-Jouhineva. Alue on nostettu luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi uudessa Pirkanmaan vaihemaakuntakaavassa. Kysymyksessä on poikkeuksellisen arvokas ja erämainen suokokonaisuus alueella, jossa luonnontilaisia soita ei ole juuri lainkaan jäljellä. Lisäksi erillinen SSTE-kohde on Teerinevalla Hämeenkyrön puolella, missä se liittyy Natura-alueen keidassuohon.

Saamiemme havaintotietojen mukaan riekkoa esiintyy hankealueen liepeillä Porrasnevan ja Sunttinevan alueilla ja muilla lähisoilla, mahdollisesti myös hankealueen toisella puolella Teerinevalla. Riekko on vaarantunut (VU) laji, jonka eteläisimmät tiedossa olevat esiintymäalueet Pirkanmaalla ovat Häädetkeidas–Alkkia-akselilla Parkanossa. Ikaalisten eteläosassa tehdyt havainnot ovat hyvin merkittäviä, sillä riekko on käytännössä katsoen hävinnyt Etelä-Suomesta. Myös Hämeenkyrössä tehtiin kevättalvella 2024 riekkohavainto, mutta tarkkaa tietoa havaintopaikasta ei ole saatavilla. Riekkohavainnot ilmentävät alueen suoluonnon erityisarvoja. Luontoselvityksessä riekkoa ei ole otettu huomioon.

Puutteita lintuselvityksissä

Pidämme linnustovaikutusten selvityksiä yleisesti puutteellisina. Pesimälinnustoselvityksessä laskentakierroksia oli vain kaksi ja havainnointiaamuja kuusi. Yhteysviranomaisen mukaan linnustovaikutusten selvittämisessä ja arvioinnissa on syytä soveltaa Ympäristöministeriön raportissa Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimahankkeissa (Suomen ympäristö 6/2016) mainittuja periaatteita ja menetelmiä. Esimerkiksi pesivän ja lepäilevän linnuston lentoaktiivisuuden havainnointia tulee tehdä pesimä-, kevät- ja syysmuuttokausina vähintään kymmenen päivän ajan siten, että alueelliset ja lajikohtaiset erityispiirteet tulevat huomioituksi.

Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyiden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.

Saatavilla ei ole luontoselvityksen viranomaisliitettä, joten ei ole mahdollista arvioida kuinka hyvin sääksen ja muiden suurten petolintujen esiintyminen on selvitetty. Yleisesti on tiedossa, että Porrasnevalle (sensitiivinen lajitieto) on pesinyt sääksi vuosikymmenien ajan. Sääksi kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen 1 lajeihin, joiden elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin. Sääksisäätiö suosittelee 2 km:n etäisyyttä tuulivoimalan ja sääksen pesän välillä, mikä ei toteudu hankealueella. Luontoselvityksen mukaan alueella on muitakin sääksen pesintöjä, mutta meillä ei ole niistä tietoa. Hanke-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä tiedetään pesivän eri pöllölajeja. Näiden esiintymistä on kuitenkin selvitetty vain kahden päivän ajan 20.–22.3.2022, mikä on mielestämme riittämätön aika selvittämään näin ison hankealueen pöllölajistoa. Suomessa esiintyvät pöllölajit kuuluvat lintudirektiivin liitteen 1 lajeihin. Huuhkaja on erittäin uhanalainen (EN) ja varpuspöllö vaarantunut (VU) ja helmipöllö silmälläpidettävä (NT). Hankealue sivuaa sekä keväällä että syksyllä kurjen päämuuttoreittia. Muita havaittuja muuttavia lajeja olivat hanhet, laulujoutsen, varpus- ja hiirihaukka sekä kalasääksi, joita havaittiin luontoselvityksen mukaan peräti 33 yksilöä. Lisäksi alueelta havaittiin merikotkia ja sinisuohaukkoja sekä tehtiin yksittäiset havainnot myös maakotkasta, arosuohaukasta ja muuttohaukasta. Selvityksen mukaan noin kolmannes kurjista, jopa 40 % hanhista ja 34 % petolinnuista muutti syksyn aikana tuulimyllyjen törmäyskorkeudella. Lukujen perusteella voidaan olettaa, että törmäysvaara suunniteltuihin tuulivoimaloihin on hyvin todennäköistä ja merkityksellistä, vaikka varsinainen törmäysmallinnus ei tähän johtopäätökseen päätyntäkään. Tuulivoima-alueet ja niihin liittyvät johtokäytävät vaikuttavat esimerkiksi lintujen muuttoreitteihin. Luontoselvityksessä voimaloiden ja sähkönsiirtolinjojen yhteisvaikutuksia ei ole tarkasteltu. Myös YVA-selostuksessa jätettiin huomioimatta Satakunnan puolelle rannikko-Suomeen rakennetun tuulivoiman vaikutukset.	Etäisyyttä lähimpään sääksen asumattomaan pesään on kasvatettu voimalasiirroilla. Pesä on ollut asumaton, mutta tästä huolimatta etäisyyttä on kasvatettu lähimpään voimalaan noin 1,6 kilometriin. Vertailuna vuodelta 2022 Ilvevaaran tuulivoimahankkeen KHO-päätös, jossa ollut kyseessä asuttu kalasääksen pesä ja jossa sääksen saalistuslennot ovat suuntautuneet tuulivoima-alueelle ja lyhin etäisyys voimalaan on ollut pienempi. Konikallion osalta tilanne on tätä suotuisampi. Hanke sijaitsee sisämaassa, jossa lintujen kevät- ja syysmuutto on heikkoa verrattuna merenrannikon päämuuttoreitteihin. Sisämaassa muutto kulkee leveänä rintamana, jota tietyt maastopiirteet voivat paikoin tiivistää. Tehdyissä muuttolinnustotarkkailussa todettiin kuitenkin, ettei alueella ole tällaisia selkeitä muuttoja ohjaavia väyliä. Muutontarkkailujen ja olemassa olevien muiden tietojen valossa alueen kautta muuttaa niin keväällä kuin syksyllä sisämaan oloihin kohtalaisia määriä tuulivoimaloiden törmäyksille riskialttiiden lajien yksilöitä. Muuttajamäärät jäävät kuitenkin kaikilla lajeilla huomattavasti pienemmiksi kuin näiden lajien etäämmälle rannikon tuntumaan sijoittuvilla päämuuttoreiteillä. Pohjois-Pohjanmaan rannikolla ja Perämeren pohjukassa olemassa olevien tuulivoimapuistojen alueilla tehtyjen muuttolintuseurantojen (Suorsa 2019) perusteella linnut pyrkivät kiertämään tuulivoimapuistot tai lentämään niiden yli. Pieni osa linnuista muuttaa tuulivoimapuistojen läpi, jolloin ne pääasiassa
---	---

<i>Vanhan metsän lajistoa hankealueen keskiosassa</i> Pesimälinnustokartoituksessa alueella tai sen lähistössä havaittiin 61 lintulajia, joista 19 oli suojelullisesti huomionarvoisia. Metson, teeren, pyyn (VU), töyhtötiaisen (VU) ja hömötiaisen (EN) havaitut parimäärät olivat selvityksen mukaan suhteellisen korkeat. Lisäksi havaintoja oli pikkusiepostaa, varpuspöllöstä (VU) sekä lehto- ja viirupöllöstä. Nämä lajit ilmentävät vanhan metsän lajistoa, mutta toisaalta esimerkiksi metsoja ja töyhtötiaisia esiintyi melko paljon myös nuorehkoissa talousmetsissä. Monet arvolajien havainnot painottuivat alueen keskiosaan Alaisenniityt–Siloisetkalliot-alueelle, jossa on metsälakikohteita ja laajemmin monimuotoista metsää. Tältä alueelta löytyi myös raidankeuhkojäkäle (Lobaria pulmonaria) (NT). Arvokkaan metsälajiston suojelemisen kannalta ongelmallisia ovat erityisesti voimalapaikat T9 ja T10 sekä myös sähköaseman sijoituspaikka ja maa-aineksen otto.	lentävät suoraviivaisesti voimaloiden välistä. Vuosina 2014–2018 suoritettujen mittavien seurantojen aikana löydettiin 13 tuulivoimapuiston alueelta yhteensä 48 todennäköisesti törmäykseen kuollutta lintua. Koska muuttavat linnut pääosin kiertävät tuulivoimapuistot, puistoista aiheutuva estevaikutus kohdistuu huomattavasti suurempaan osaan muuttavasta linnustosta kuin törmäysvaikutukset. Estevaikutus ei kuitenkaan tavallisesti ole muuttolinnustolle merkittävä, sillä puiston kiertämisen aiheuttama lisämatka ja sitä kautta energiankulutuksen kasvu ovat hyvin vähäisiä suhteessa muuttavan linnun lentämään kokonaismatkaan. Ottaen huomioon, ettei tuulivoimapuistoalue sijaitse tärkeällä muuttoreitillä tai muuton tihentymäkohdassa, mahdollisen estevaikutuksen (tuulivoimapuiston kiertämisen aiheuttama lisämatka) ei arvioida nousevan merkittäväksi minkään lajin osalta. Tuulivoimahankealueella tai sen läheisyydessä ei ole merkittäviä muuttolintujen levähdyspaikkoja siten, että niillä levähtävät linnut joutuisivat tuulivoimapuiston vaikutuspiiriin.
---	---

Havainnot vaatelialaista metsälajeista kertovat, että laajan alueen sisällä on yleisestä talousmetsähabituksista huolimatta myös varttuneita ja monimuotoisia metsiä. Alueella on myös metson ja teeren soidinpaikkoja. Näiden sijoittumista suhteessa voimalarakentamiseen ei ole mahdollista arvioida, sillä käytössä ei ole viranomaisliitettä.

Nisäkäshavainnot

Muista lajeista nostamme esille euroopanmajavan (NT), joka kuuluu luontodirektiivin liitteen 4 a suojeltuihin lajeihin. Hankealueelta on yleisesti ollut tiedossa euroopanmajavan pesä, mutta luontoselvityksessä ei kuitenkaan tehty majavan osalta erillistä kartoitusta, vaan havainto tehtiin sattumalta muiden inventointien yhteydessä. Hirveä tai muita hirvieläimiä ei tarkasteltu luontoselvityksessä erikseen, vaikka alueen tiedetään olevan hirven talvilaidunalue. Tästä ovat todisteena esimerkiksi runsaat syönnökset Jyränmyllyntien varressa olevassa nuoressa mäntytaimikossa talvella 2023-2024.

Suurpetojen ja hirvieläinten määrää olisi voinut selvittää lumijälkilaskennalla, joka oli tehty kuitenkin hyvin puutteellisesti ja vain pieni osa hankealueesta oli käyty läpi. Luontoselvitykset tehtiin vuosina 2021-2022. Sen jälkeen susireviireissä on tapahtunut Luken reviiriseurannan mukaan muutoksia. Siikaisten reviiri on levittäytymässä Kankaanpään-Lavian seudulle ja ilmeisesti Ikaalisten suuntaan. Vatulan-Kilvakkalan-Kurkelan alueella on tehty talven ja kevään 2024 aikana useita susi- tai sudenjälkihavaintoja. Myös ilveksiä tavataan seudulla säännöllisesti.

Uhanalainen perhonen hankealueella

Hankealueelta on tehty kesällä 2022 paikallisten perhosharrastajien toimesta havainto keltatäplähiipijästä (*Carterocephalus palameon*). Havainnosta on tehty ilmoitus Suomen perhostutkijainseuran päiväperhosseurantaan. Keltatäplähiipijä (VU) on viimeisimmän tiedon mukaan kadonnut täysin tai lähes täysin Etelä- ja Kaakkois-Suomesta (Pasi Kujala suullinen tieto;

Havainto on tehty aikuisesta perhostesta, jotka liikkuvat pitkiäkin matkoja. Yksittäisen havaintopisteen väistely perhosen suojelemiseksi on näin ollen toimimaton keino. Väite perhosen kyvyttömyydestä levittäytyä uusille alueille ei vastaa uusinta tutkimustietoa.

Laji.fi). Keltatäplähiipijä on pienellä alueella elävä hyvin paikkauskollinen perhonen, joka ei leviä pienen elinalueensa ulkopuolelle, vaikka samantyyppistä elinympäristöä olisi aivan vieressä. Havainto on tehty Jyränmyllyntien varresta, mutta ilmoitettu karkeistettuna tietona Laji.fi-tietokantaan. Jyränmyllyntietä on tarkoitus leventää ja kunnostaa voima-alueen yhdystieksi. Arvokas lajihavainto tulee ottaa huomioon, jos rakentaminen alueella käynnistyy. Huomautamme, että lajin suojelemiseksi tämä paikkatieto tulee poistaa kaava-aineiston mahdollisesta julkisesta levityksestä. Keltatäplähiipijää koskeva havainto on annettu asukaskyselyn yhteydessä, mutta sitä ole huomioitu luontoselvityksessä. Asukastietojen mukaan alueelta oli havaittu myös maakotka, riekko, huuhkaja ja jopa kuukkeli. Myös karhun talvipesä mainittiin. Maisemavaikutusten arviointi ei tunnista alueen erityisarvoja Vatulanharju ja Ulvaanharju kuuluvat Pirkanmaan harjumaisemien maisemanähtävyyteen ja ovat osa valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Pirkanmaan harjumaisemat lisättiin vuonna 2021 valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden joukkoon (VAMA2021). Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat Suomen maaseudun edustavimpia kulttuurimaisemia (Syke 2024). Vatulanharju ja Ulvaanharju ovat geomorfologialtaan ja eliölajistoltaan arvokkaita. Lisäksi harjuilla konkretisoituu Pirkanmaan harjujen merkitys kulkuväylänä. Harjuja pitkin kulkee vanha Hämeenkancaantie, joka oli yksi Suomen keskiaikaisista pääteistä. Vatulanharjun tunnusomaisin elementti on harjun laelta kymmenien kilometrien päähän suuntautuva avoin näkymä. Harjun alapuolelle rakennettavat tuulivoimalat rikkoisivat tämän maisemanähtävyyden. YVA-selvityksessä sivulla	https://livrepository.liverpool.ac.uk/3181881/1/200915522_February2024.pdf Lainaus tutkimuksesta: "The mean dispersal distances based on either Fagne and Famenne data separately, were approximately 0.9-1.3 km (Table 3.4). However, the figure was much higher when all sampled sub-populations in Wallonia were analysed together, with mean dispersal distances of approximately 2.5 km and 4.5 km for Gaussian and Laplacian kernels, respectively." Pienialainen rakentaminen metsäiseen ympäristöön voi kyseisen lajin kohdalla jopa lisätä sopivaa elinympäristöä. Havainto on ilmoitettu laji.fi:hin valtakunnallisen päiväperhosseurannan yhteydessä 10x10km:n tarkkuudella. Havainnon yhteydessä on kirjattu "Tässä havaintoerässä ei ole salattua tietoa.", mistä johtuen tarkempaa paikkaa ei Laji.fi-palvelusta ole saatavilla lisätietopyynnöllä. Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimalat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle.
--	--

163 on yksipuolinen näkemys harjun maisema-arvoista: Harjujen maisema on sulkeutunut metsän sisäinen maisema, josta avautuu näkymiä ulkopuoliseen maisemaan vain avohakkuiden yhteydessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että **valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan**. Tämä on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n mukaan otettava huomioon valtion viranomaisten toiminnassa, maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit vastaavat myös Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen (2000/2006) tavoitteisiin (Syke 2024).

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on osoitettava maakuntakaavoituksessa. Velvollisuus ottaa maisema-arvot huomioon koskevat kaavoituksen lisäksi maisemaa voimakkaasti muuttavia hankkeita. **Tuulivoimarakentamisen suunnittelun ohjeessa** (Ympäristöministeriö 5/2016) **valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita pidetään tuulivoimarakentamiselle soveltumattomina alueina**. Konikallion hanke sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen välittömään läheisyyteen. Maisema-alueet ovat kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti tärkeitä identiteettitekijöitä. Maisema-alueelle rakennettaessa tulisi varmistaa, että rakentaminen sopii maisemaan eikä vaikeuta erityisen luonnonympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista (Koski 2016).

Arviointiselostuksen (s. 163) mukaan tuulivoima-alueella on maisemallisia vaikutuksia, kun aluetta katsotaan koillispuolelta Kelminselän suunnasta: ”tuulivoimapuisto nousee Vatulanharjun takaa selkeästi harjun yläpuolelle hallitsemaan Vatulanharjun maisemaa”. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Pirkanmaan harjumaisemien Ulvaanharjun ja Vatulanharjun alueelle kohdistuvia maisemallisia vaikutuksia kuvaillaan kohtalaisiksi. Maisemalliset vaikutukset todetaan arviointiselostuksessa suuriksi maakunnallisesti arvokkaan alueen

Kelminselän kulttuurimaisemaan Vatsiaisen ja Vatulan alueille. Lisäksi kohtalaisia maisemallisia vaikutuksia todetaan kohdistuvan muualle Kelminselän kulttuurimaisemaan. Selostuksen johtopäätöksistä poiketen toteamme, että maisemavaikutukset olisivat erittäin suuria kielteisiä lähivaikutusalueen arvoalueille eli valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle Ulvaanharju-Vatulanharju (Pirkanmaan harjut) sekä maakunnallisesti arvokkaalle Kelminselän kulttuurimaisemalle. Tuulivoimarakentaminen vaikuttaisi maiseman tunnelman katoamiseen sekä mitätöisi alueella inventoinneissa tunnistetut arvot. Konikallion tuulivoimahanke on ristiriidassa Vatulaharjun-Ulvaanharjun arvokkaan maisemakokonaisuuden vaalimisen kanssa. Maiseman edustavuus ja arvot on tutkittu ja tunnistettu viranomaisten laatimissa valtakunnallisissa inventoinneissa, mutta alueen arvostus ei tule esiin tuulivoimasuunnitelmassa, jonka toteutuessa alueen maiseman luonne muuttuisi merkittävästi. Asukkaiden ja yritysten osallistaminen hankkeessa puutteellista Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (MRL 1.2 §) jokaiselle tulee turvata osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun. Tämä toteutetaan muun muassa avoimen tiedottamisen ja vuorovaikutteisen suunnittelun kautta. Asukaskyselyn perusteella YVA-ohjelmasta annetuissa vastauksissa toistui mielipide, että hankkeen tiedottaminen on ollut puutteellista. Tämä kertoo siitä, ettei paikallisten asukkaiden osallistaminen hankkeen suunnittelussa ole ollut riittävällä tasolla. Monet ovat kuulleet hankkeesta tai ymmärtäneet sen suuruusluokan vasta aivan viime aikoina. Paikallista elinkeinoelämää, yritystoimintaa, matkailua sekä maa- ja metsätalouden harjoittamista koskeva vaikutusten arviointi ei ole ollut riittävä, osallistava eikä vuorovaikutteinen. Erillisselvityksen pääasiallisena tiedonhankintatapana kerrotaan olleen Ikaalisten ja Hämeenkyrön keskeisten elinkeinotoimijoiden	Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä.
---	--

haastatteleminen ja aineiston analysointi. Haastatteluja tehtiin ainoastaan kolme kappaletta, ja haastateltavina olivat MTK Ikaalinen, Kehittämissyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy ja Hämeenkyrön kunta. Haastattelujen lisäksi hankkeen lähialueiden elinkeinotoimintoja selvitettiin paikkatieto-, kartta- ja yritystietokanta analyysillä. Alueelle katsottiin sijoittuvan yhteensä 314 yritystä, mutta yritysten edustajia ei haastateltu. Puutteellinen osallistaminen ja vuorovaikutus heikentää hankkeen sosiaalista kestävyyttä ja hyväksyttävyyttä. Lopuksi Suomen luonnonsuojeluliiton jäsenyhdistyksenä kannatamme lähtökohtaisesti uusiutuvaa energiaa. Toteutuessaan Konikallion tuulivoimahankkeella olisi kuitenkin erittäin kielteisiä vaikutuksia alueen arvokkaisiin luonnon- ja maisema-arvoihin. Hanke on ristiriidassa harjijensuojeluohjelman tavoitteiden kanssa. Lisäksi se rikkoo Hämeenkaan Natura-alueiden ja ylimaakunnallisen viheryhteyden ekologisen kokonaisuuden. Tuulivoimaa ei myöskään suositella rakennettavan valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille tai niiden läheisyyteen. Näiden seikkojen vuoksi emme pidä hanketta toteutuskelpoisena.	Mielipide merkitään tältä osin tiedoksi.
7) Osallinen 7, 11.4.2024 Esitän kaavan hylkäämistä. Perustelut: 1. Suunniteltu sähkönsiirtolinja vaihtoehto A tuhoaa arvokkaan Paskolammin suoalueen. Suota on suojeltu yksityisesti maanomistajien toimesta ja se on luonnontilaisena tärkeä luonnon monimuotoisuuskohde. Läheiset Porrasneva että Sunttineva ovat keskeisiä alueita soidensuojelun täydennysesityksessä. Paskolammin suo liittyy tähän suokeskitymään.	Merkitään mielipide tiedoksi. Ulkoisen sähkönsiirron reittiä ei ratkaista osayleiskaavalla. Sähkönsiirtoreitin toteutustapa ja sijainti tarkentuu yleissuunnittelussa.

2. Kaavassa esitetyt tuulimyllyt eivät sovi maisemallisesti arvokaaseen Haapimaan-Vatsiaisten, Vatulan ja Kilvakkalan-Viljalan kulttuurimaisemaan. Rakentamista aluella on rajoitettu yhtenä perusteena kulttuurimaisemaperinne ja myös veloitettu maanomistajia säilyttämään arvokkaat, avarat viljelymaisemat. Mikäli tuulimyllyjen rakentaminen tällaiseen ympäristöön sallitaan, loukkaa se maanomistajien tasavertaisuutta ja omaisuuden suojaa. Rakentaminen on myös ristiriidassa Kelmiselän rantakaavan kanssa. 3. Vatulanharju-Ulvaanharju on liitetty Natura ohjelmaan. Kaavassa esitetty raju luonnon muokkaaminen on ristiriidassa Natura toimepiteiden kanssa. 4. Suunnitelulla alueella on yleisesti tunnettu hirvien talvilaidun alue joka tuhoutuu rakentamisen seurauksena 5. Lentoestevalot tulevat vaikuttamaan laajalla alueella erityisesti pimeän vuodenajan aikaan	Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi. Lisäksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoituvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaavan toteuttaminen ei ole ristiriidassa muun kaavoituksen kanssa. Hankkeessa on laadittu erillinen Natura-arviointi. Natura-alueen suojeluperusteille eri arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Hirville ei arvioida aiheutuvan palautteessa mainitun laista merkittävää haittaa. Vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen luvussa 9.
8) Osallinen 8, Ikaalisten nuorisovaltuusto, 22.4.2024 Ikaalisten nuorisovaltuusto haluaa kiittää mahdollisuudesta lausua Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnoksesta. Nuorisovaltuusto tukee kestäväää kehitystä ja kestäviä energiamuotoja. Pidämme järkevänä, että niitä on lähdetty kehittämään ja hyödyntämään laajemmin myös Ikaalisissa. Käymiemme keskustelujen perusteella päätimme kuitenkin, että emme anna lausuntoa Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnoksesta. Koemme, että saatavilla olevien tietojen perusteella emme osaa arvioida riittävän kattavasti tuulivoimapuiston vaikutuksia Ikaalislaisille nuorille.	Merkitään tiedoksi.
9) Osallinen 9, Jyrämyllyn metsätien tiekunta, 9.3.2024	

Mikäli Jyrämyllyn tietä käytetään kulkuväylänä tuulivoimapuistoon, tiekunta edellyttää, että kaikki tien parantamistoimet tapahtuvat hakijan toimesta ja kustannuksella, niin ettei niistä aiheudu mitään kustannuksia tien nykyisille osakkaille. Jos tiealuetta joudutaan leventämään, maapohja korvataan täysimääräisesti maanomistajille. Koska tien käyttö tuulivoimapuiston tarpeisiin on vastaisuudessa todennäköisesti moninkertainen nykyiseen metsätalouskäyttöön verrattuna, tiekunta edellyttää, että tuulivoimapuiston omistaja vastaa kaikesta tien ylläpidosta. Tien nykyisillä osakkaila tulee olla tiehen vapaa, maksuton käyttöoikeus.	Merkitään tiedoksi ja jatkosuunnittelussa huomioon otettavaksi.
10) Osallinen 10, Kyläyhdistys Vatulan Nykäys ry, kaksi allekirjoittajaa, 8.4.2024 Kyläyhdistys Vatulan Nykäys ry kehottaa osayleiskaavassa huomioimaan tuulivoimapuiston ja ulkoisen sähkönsiirtoreitin vaikutukset seuraaviin: - alueen maisema- ja luontoarvot - pohja- ja pintavesien suojelu - turvallinen ja terveellinen elinympäristö väestölle ja kyläyhteisölle - ympäristöhaittojen esto tai minimointi - virkistyskäytön ja matkailun edellytysten säilyminen - eläin-, lintu- ja kasvilajien suojelu - sopeutus maisemaan ja ympäristöön. Kehotamme alueen asukkaita yksittäisinä henkilöinä vielä halutessaan ottamaan erikseen asiaan kantaa ja antamaan oman lausuntonsa.	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä.
11) Osallinen 11, adressi: 86 allekirjoittajaa <u>SAATETEKSTI:</u> Ilmatar Oy on suunnittelemassa viidentoista tai yhdentoista, kokonaiskorkeudeltaan 350 metrisen tuulivoimalan tuulipuistoaluetta Hämeenkyröön ja Ikaalisiin. Niin kutsuttu Konikallion tuulivoimahanke on edennyt ympäristövaikutusten arviointivaiheeseen.	

Haluamme tällä adressilla ilmaista huolestamme ja vastustuksemme kyseistä hanketta vastaan. Adressin tarkoitus ei ole vastustaa yleisesti tuulivoimaa tai uusiutuvaa energiaa, vaan ainoastaan tätä edellä mainittua hanketta. Tuulivoima on tätä päivää, mutta hankkeen vieressä oleva valtakunnallisesti arvokas harjumaasto ja läheiset maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat eivät ole sen tuottamiselle oikea paikka.

Vaadimme myös, että ennen jokaista hankkeen valmisteluun liittyvää päätöstä tulee selvitystyö tehdä perusteellisesti ja ehdottoman puolueettomasti. Mikäli kaikki asiasta käytävä keskustelu pohjautuu Ilmatar Oy:n tilaamiin ja/tai maksamiin selvityksiin, ei aineistojen tai selvitysten puolueettomuutta pystytä varmuudella todentamaan.

Allekirjoittamalla tämän adressin vastustat tuulivoimamala-alueen perustamista Ikaalisiin ja Hämeenkyröön, eli niin kutsuttua Konikallion tuulivoimahanketta. Addressi tullaan toimittamaan eteenpäin päättäjille.

MIELIPIDE:

Esitän kaavan hylkäämistä.

Perustelut:

1.

Liiketoimintani perustuu Kelmiselän kulttuurimaisemiin, jotka muodostavat liiketoimintani suurimman vetovoimatekijän.. Ydinmaaseudun upeat kulttuurimaisemat ovat syy siihen, miksi minulla on mahdollista harjoittaa elinkeinoani ympärivuoden keskellä maaseutua matkailu- ja ravitsemisalalla.

Yritykseni ja kahden vierekkäisen kiinteistön muodostama kokonaisuus on idyllinen maaseutumiljöön kokonaisuus. Pihapiirissä on vaalittu perinteistä maaseutua idylliä ja pihapiiristä löytyy myös rakennus, joka on sr-merkinnällä ja josta mainitaan Kyrösjärven rantaosayleiskaava osa 2, Kelminselkä seuraavaa. ”Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus tai rakennetun ympäristön kohde.

Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.

Rakennuksen purkamiseen tulee olla pakottava syy ja rakennusvalvontaviranomaisen lupa. Rakennuksessa ja sen ympäristössä tehtävien muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että kohteen kulttuurihistoriallisesti arvokas ja kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Maankäytön lähtökohtana tulee olla inventoinnissa todettujen arvojen säilyminen.” Kaava liitteenä ote kaavakartasta ja kaavamääräykset, lähde: <https://kartat.sweco.fi/ikaalinen/>

Lisäksi alueella on voimassa Pirkanmaan 2040 maakuntakaava, jota varten laadituissa selvityksissä alueella on todettu olevan erityisiä maisemallisia arvoja. Aluetta koskee maakuntakaavassa merkintä ja suunnittelumääräys: ”Valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisiksi esitetyt, maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ma) sekä maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Mam).

Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Maisema-alueiden kanssa päällekkäiset maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla ”Kulttuurimaisemat”.”

Merkintä perustuu selvityksiin:

Selvitys 1: Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi: Ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013, Pirkanmaan liitto (Kelminselän kulttuurimaisema, s. 24-27) Lisätietoja ja selvitys (Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet PDF) ladattavissa: <https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/maise> ma-alueetSelvitys 2: Kulttuurimaisemat 2016 - Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat

maatalousalueet, Pirkanmaan liitto (Haapimaan-Vatsiaisten kulttuurimaisema, s. 78-79) Lisätietoja ja selvitys ja sen kohdekortit (Kulttuurimaisemat - kohdekortti Ikaalinen, Juupajoki PDF) ladattavissa:
<https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/kulttuuriymparistot>

Suunnitteilla oleva Konikallion tuulipuisto on ristiriidassa alueen maisema-arvojen kanssa. Tuulivoimatuiston koko ja laajuus ovat aivan liian suuret ja mitätöivät koko kulttuurimaiseman arvon. Tämän voi myös havaita havainnekuvasta ”Kuva 1-9. Kuvassa on näkymä tuulivoimapuistoon Haapimaan Mattilan kohdalta.

Kuvanottopaikka on kuvassa 1-1 esitetty paikka G. Etäisyyttä lähimpään tuulivoimalaan on noin 4,5 kilometriä. Yläkuvan objektiivi on 16 mm ja alemman 50mm.” Havainnekuvista voi huomata, että horisontin ja järven muodostama kaistale on suhteessa pienempi kuin tuulimyllyjen korkeus. Tämä saa maiseman mittasuhteet vääristymään ja maalaistyyppiseen kulttuurimaisemaan sopimattomat teollisuusrakennelmat ottavat vallan koko maisemamiljööstä. Ympärilläoleva maisema mitätöityy ja jäljelle jää alueelle sopimattomat teollisuusrakennelmat.

Rakentamisen maisemavaikutukset muuttuvat ongelmallisiksi tilanteissa, joissa tuulivoimala alkaa alistaa tai hallita maisemakuvaa tai sen merkittäviä yksittäisiä elementtejä. Esimerkiksi kulttuurimaiseman arvokkaat ominaispiirteet voivat mitätöityä ja maiseman historiallinen tunnelma kadota voimalan/voimalaryhmän rakentamisen myötä. Tällöin maiseman sietokyky on ylittynyt. (Emilia Weckman, Tuulivoimalat ja maisemat 2006) Tuulivoima-alue alkaa hallita maisemaa ja samalla yritystoimintani menettää tärkeimmän vetovoimatekijänsä. Tämä vaikuttaa suoraan mahdollisuuteeni harjoittaa yritystoimintaa tässä paikassa jatkossa.

2.

Vatulanharju ja Ulvaanharju ovat valtakunnallisesti arvokkaita harju- ja maisema-alueita. Pirkanmaan harjumaisemat lisättiin vuonna 2021 valtakunnallisesti arvokkaiden

Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

maisema-alueiden joukkoon (VAMA2021). Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat Suomen maaseudun edustavimpia kulttuurimaisemia (Syke 2024). Vatulanharjun ja Ulvaan harjun alue ovat myös maakunnallisia matkailun kehittämisalueita. Konikallion hanke on suuressa ristiriidassa tämän luontokohteen matkailun kehittämisen kanssa. Harjualueella kulkee Hämeenkancaantien historiallinen tielinja, joka on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Hämeenkancaantie on yksi Suomen keskiaikaisista pääteistä, joka on aikoinaan ollut ainoa kesäaikaan kuljettavissa ollut reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle (Ympäristöministeriö 2020). Tuulivoima-alueen rakentaminen muuttaisi väistämättä tiestön arvoa alueella. Tällä hetkellä tiestön maisemamiljöö on hyvin autenttinen. Alueen luontomatkailun arvokohteita ovat Vatulanharju ja Ulvaanharju. Vatulanharjun alue on myös maakunnallisesti merkittävää matkailun kehittämisalueita ja virkistys aluetta. Konikallion hanke on suuressa ristiriidassa tämän luontokohteen matkailun kehittämisen kanssa. Hankealue sijoittuu aivan luontomatkailun arvokohteiden välittömään läheisyyteen. Vatulan harjussa on myös kaavaan merkitty näköalapaikka, josta on näkymä suoraan tuulivoima-alueelle. Vatulanharjun jyrkimmän kohdan laelta aukeaa maisemapolun pituudelta upeat maisemat, jotka ovat näyttävät ainoastaan hankealueen suuntaan. Yvassa on tässä kohtaa selkeä virhe, sillä maisema alue on laaja ja harjun merkityksellisin ja tunnusomaisin kohde. Maisemakohde on ainutlaatuinen. Luontomatkailun potentiaalista ja tulevaisuuden näkymistä kertoo esimerkiksi Pirkan taival retkeilyreitistön parannushanke, joka kattaa myös Ulvaan ja Vatulanharjun alueella olevan retkeilyreitistön parantamisen. Hanke kertoo osaltaan alueen luontomatkailun arvosta ja alueen vetovoimasta. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Tämä on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n	Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi. Lisäksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu ja otettu huomioon osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.
--	--

mukaan otettava huomioon valtion viranomaisten toiminnassa, maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit vastaavat myös Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen (2000/2006) tavoitteisiin (Syke 2024). Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on osoitettava maakuntakaavoituksessa ja otettava siinä huomioon. Tuulivoimarakentaminen katsotaan sopimattomaksi valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueelle tai niiden välittömään läheisyyteen. Tämä käy ilmi tuulivoimarakentamisen suunnittelun ohjeessa (Ympäristöministeriö 5/2016). Maisema-alueet ovat kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti tärkeitä identiteettitekijöitä. Maisema-alueelle rakennettaessa tulisi varmistaa, että rakentaminen sopii maisemaan eikä vaikeuta erityisen luonnonympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista (Koski 2016).

Luontomatkailu ei tomi samalla alueella tuulivoiman kanssa. Tämä todetaan myös YVAssa. Harjujen alue menettää luontomatkailun potentiaalin ja maisema-arvot hankkeen toteutuessa. Hankkeen myötä menetään osa paikallista identiteettiä ja samalla mitätöidään myös valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

3.

Kaava on ristiriidassa Vatulan ampuradan käytön kanssa. YVAssa edellytetään ampuradan käytön jatkamiseksi sääntöjen muutosta radalle ja ampumisajan rajoittamista välkeen aiheuttaman henkeäuhkaavan vaaran takia. Toinen vaihtoehto oli välkeen rajoittaminen näkymäesteellä, mikä tarkoittaisi katon rakentamista koko radalle, huomioiden välkealueen laajuus. Tällainen rakentaminen nykyiseen rataan on mahdoton. Sääntöjen muutos tai radan käytön rajoittaminen on ristiriidassa radan käytön ja toiminnan kanssa. Rataa käytetään aktiivisesti koko vuoden ajan ja sen käytön rajoittaminen syksyisin, talvisin tai siivistä irtoavan jäävaaran takia ei sovi radan käytön luonteeseen. Kaavaluonnos estää myös radan kehittämisen jatkossa pois pohjavesialueen suunnastasta. Kaavaluonnoksessa ei ole huomioitu radan tämän hetkistä käyttöä ja sen

Lähimpiä voimalapaikkoja on siirretty kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksessa esitettyä kauemmas ampumarata-alueesta. Ampumarata-alue on huomioitu lausunnossa esitetyllä tavalla voimalapaikkojen sijoittelussa. Tuulivoimahankkeen toteuttaminen ei estä ampumaradan käyttöä tai rajoita sen kehittämismahdollisuuksia.

luonnetta, eikä se mahdollista kehitystyötä jatkossa. 4. Hankeen tiedottaminen on ollut puutteellista ja ihmisillä on ollut vaikeutta hahmottaa hankkeen sijaintia ja kokoluokkaa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (MRL 1.2 §) jokaiselle tulee turvata osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun. Tämä toteutetaan muun muassa avoimen tiedottamisen ja vuorovaikutteisen suunnittelun kautta. Tiedottamisen puutteellisuus tulee ilmi YVA vastauksista ja edelleenkin hankkeen sijainti ja sen vaikutukset eivät ole ihmisille selkeästi tiedossa. YVAsta käy ilmi, että elinkeinoelää koskeva tutkimus on suoritettu haastattelututkimuksena. Tiedonhankintatapana kerrotaan olleen Ikaalisten ja Hämeenkyrön keskeisten elinkeinotoimijoiden haastattelu ja aineiston analysointi. Haastatteluja tehtiin ainoastaan kolme kappaletta, ja haastateltavina olivat MTK Ikaalinen, Kehittämissyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy ja Hämeenkyrön kunta. Hankealueen läheisyyteen sijoittuu paljon yritystoimintaa, myös matkailualan yrityksiä, tästä huolimatta yhtään yritystä tai ei ole otettu haastattelututkimukseen mukaan. Hankkeen vaikutukset alueen luonto- ja maisemavot huomioiden YVA selvitys oli hyvin puutteellinen elinkeinoselvityksen osalta huomioiden hankkeen pitkäaikaiset vaikutukset elinkeinoihin. Liitteenä lista yrityksiä asiakkaita, jotka ovat vastustavat hanketta ja kokevat hankkeen kielteisenä. Nimet ovat kerättyinä ajalta 21.3-20.4, eli suhteellisen lyhyeltä ajalta ja nimien keräys on tapahtunut liiketoiminta asiakastiloissa.	Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä. Selvitys on kaavaselostuksen liitteenä 9, jossa on kerrottu laaditun selvityksen toteuttamistavasta ja lähtökohdista.
12) Osallinen 12, 915 allekirjoittanutta (1062 henkilön puolesta, 14.4.2024) VAATIMUKSET Ikaalisten ja Hämeenkyrön alueiden asukkaat ja muut henkilöt yhteensä 915 henkilöä vastustavat Konikallion teollisuustuulivoimahanketta ja vaativat, että 1) Kaavaluonnos hylätään	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Teemoista on käyty runsasta keskustelua myös osayleiskaavoituksen yleisötilaisuuksissa eri näkökulmista.

2) Luonnokselle ei myönnetä hyväksyvää päätelmää yhdysviranomaiselta 3) Konikallion alueelle ei laadita ja hyväksytä osayleiskaavaa tai muuta kaavaa teollisuustuulivoimaloille 4) Teollisuustuulivoimalahanke hylätään ja lopetetaan kokonaisuudessaan PERUSTEET 915 (1062) henkilön vastine, Konikallion teollisuustuulivoimahanke PÄÄPERUSTEET HANKKEEN VASTUSTUKSELLE 1) Pohjavesialue (haitta vedelle ja veden saannille, huoli kyseisestä pohjavesialueesta ja pohjavedestä ylipäättään on valtakunnallinen) 2) Kulttuurihistoriallinen harjumaisema (kuuluu Pirkanmaan harjumaisemiin vertautuu Pyykin tai Kirkkoharjun maisemiin) 3) Melu tai meteli siis haitta ihmisille ja eläimille 4) Myös lintuja lentelee tuulimyllyihin ja aiheutuu lajikatoa 5) Riistakannat häviävät tuulimyllyjen alueilta pois (500 – 5000 metriä voi eläimistö siirtyä, metelin ja välkkeen takia) 6) Tuulimyllyissä on lentoestevalot, jotka haittaavat vilkkuessa. 7) Lisäksi tuulimyllyt välkähtävät, kun roottori pyörähtää sopivassa kulmassa siihen osuu auringonpaiste YLEISTÄ KAAVALUONNOKSESTA Ikaalisten ja Hämeenkyrön rajalle ei kyetä rakentamaan tuulivoimaa ympäristön ja ihmisten ehdoilla. Alueen ympäristövaikutusten arviointi kaavaluonnoksessa on puutteellinen ja nähtäville asetettu kaavaselostus on hyvin keskeneräinen.	Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.
--	--

Kaavaselostuksen sisältö ei vastaa vedettyjä johtopäätöksiä, rikkoen maankäyttö- ja rakennuslain 9. pykälän vaikutustenarvioinnin vaatimusta. Markkinavetoinen tuulivoimarakentaminen on nopeaa, mutta kehitystä ei Suomessa juuri koordinoita politiikan kautta, vaan se on jätetty hanketoimijoiden, kuntien, maanomistajien ja alueviranomaisten vastuulle ja etenee jokseenkin sattumanvaraisesti. Toiminta ei vastaa aikaisempaa käsitystä kaavoituksesta maankäytön välineenä. Hankesuunnitelmassa on lukuisia haasteita, tässä niistä muutamia. Käytetty vähimmäissuojaetäisyys 1 200 metriä on riittämätön. Se ei myöskään huomioi Metsähallituksen periaatetta: voimaloiden sijoittelussa käytetään vähintään 1,5 kilometrin etäisyyttä asuin- ja lomarakennuksiin. Alueelle haasteisuudesta huolimatta sijoitettavilta voimaloilta ei ole vaadittu ympäristölupaa, mutta asioita ei ole myöskään käsitelty tässä kaavaehdotuksessa. Ympäristölupaan kuuluvat asiat on käsiteltävä viimeistään tässä kaavassa. Alustava melumallinnus ei huomioi useita epävarmuustekijöitä, esitettyihin suojaetäisyyteen ei voi luottaa. Melumallinnus on lisäksi laadittu pienemmällä voimalamallilla. Voimaloiden keskinäiset etäisyydet eivät noudata edes Suomen Tuulivoimayhdistyksen ja turbiinivalmistaja Vestaksen suosituksia. Ilmatar Oy:n suunnittelema voimalahanke on alueen katastrofi, sillä suuret, korkeat voimalat aiheuttavat etäisyyksillä 500–1 200 m jatkuvaa melu- ja välkesaastetta, digihäiriöitä, terveysongelmia, maiseman tuhoamista sekä asuinkiinteistöjen asumiskelpoisuuden tuhoamista ja arvioiden 20–40 prosentin arvon laskun. Kaava-alue sijoittuu tärkeälle pohjavesialueelle ja keskeiselle erämaisemalliselle alueelle, jonka pienvedet, purot, norot ja lähteet ovat vesilain perusteella suojeltu. Hankkeen vaikutukset pohjavesialueeseen ja pienvesistöön on arvioitu puutteellisesti. Useiden voimaloiden,	Etäisyys asutukseen perustuu Pirkanmaan voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetun tuulivoimatuotannolle soveltuvan alueen ohella melu- ja välkemallinnuksiin kuten Suomessa on yleisesti tapana. Metsähallitus voi hankekehittäjänä käyttää omia periaatteitaan omassa hankekehityksessään etäisyyksien määrittelyyn. Kyseinen etäisyys ei perustu lakiin tai säädöksiin eikä sellaisenaan ole edellytyksenä muissa hankkeissa. Lähtökohtaisesti tuulivoimahankkeilta tai tuulivoimaloilta ei edellytetä ympäristölupaa. Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi aiheutua naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista rasitusta. Ympäristöluvan hakemiseksi tulisi kuitenkin olla tiedossa, millä perusteella ja minkä vaikutuksen osalta lupaa haetaan. Tuulivoimahankkeessa tällainen vaikutus voi olla esimerkiksi melu. Konikallion hankkeessa laadittujen mallinnusten perusteella melun ohjearvot eivät ylity, eikä muitakaan ympäristölupaa edellyttäviä seikkoja ole hankesuunnittelun aikana tunnistettu. Ympäristölupaa haetaan tarvittaessa kuntien ympäristöviranomaisilta. Ympäristölupaa ei ratkaista osayleiskaavalla.
---	---

huoltoteiden ja maakaapeliin sijainti suhteessa niihin on virheellinen. Hanke vaarantaisi ympäristönsuojelulain (527/2014) 17. pykälän toteutumisen, jonka mukaan pohjaveden pilaaminen on ehdottomasti kielletty. Pohjavesialueelle ja sen läheisyyteen ei lähtökohtaisesti saa rakentaa tuulivoimaa, jos riski pilaantumiselle on olemassa. EU:n tuomioistuin linjasi Wesertuomiossa (C-461/13), että vesien tilaa heikentävälle tai hyvän tilan tavoitteen vaarantavalle hankkeelle ei saa myöntää lupaa. Hanke sijaitsee perinteisellä linnustoalueella. Alue on myös kotkien, kahlaajien ja kurkien muuttoreitillä. Linnustoselvitys on alimitoitettu, pöllöjen kartoitus heikkoa ja laaditut muuttohavainnot puutteellisia. Luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee kauttaaltaan noudattaa EU:n varovaisuusperiaatetta. Luonnonvarakeskuksen 2023 katsauksen perusteella 2/3 tutkituista lintu- ja nisäkäslajeista siirtyi jopa yli 5 kilometrin etäisyydelle (esimerkiksi kanalinnut, pöllöt, peurat) pienistä, alle 100 metrin korkuisista voimaloista. Asiantuntijoiden mukaan voimalan korkeuden kasvaessa törmäysriskit kasvavat. Kaupunki on yliarvioinut kiinteistöveron ja aliarvioinut kokonaisinvestoinnin suuruuden ja vaikutuksen maastoon. Hankkeen sähkönsiirto pyritään laatimaan valitun reitin mukaisesti. Liityntälinja on kohtuuttoman pituinen, Yhtiö kieltäytyy maakaapeloinnista ja perustusten purkamisesta oman taloudellisen kestäväytensä vuoksi. Lunastuslain todennäköinen muutos ei tule korvaamaan riittäväällä tavalla maanomistajien menetyksiä. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kulttuuriperintökään ei ole säästynyt hankkeelta. Pohjankankaantie on maisemoineen muinaisjäännekohte, jonka tuulivoimakaava pyrkii pilaamaan voimaloiden edetessä. Hankkeen taloudellisia vaikutuksia tulee punnita kokonaisvaltaisesti. Ulkomaisilla omistajilla ei ole intressiä pitää huolta Suomen yhteiskunnasta,	Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Laadittujen selvitysten perusteella ei aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle.
---	---

taloudesta ja ympäristöstä. Ilmatar Oy myy hankkeen tapansa mukaisesti todennäköisesti ulkolaiselle rahastolle. Tämä Euroopaan rekisteröity ei maksa veroa tuloksestaan tai myyntivoitostaan. Veron maksavat sijoittajat kotimaahansa. Koska maanvuokraajat ovat pääosin yhtiöitä, muualla asuvia tai yhtymiä, Kaupunki ei myöskään saa verotuloa maanvuokrasta.

Hankkeen tulo- ja verojalanjälki olisi erittäin kevyt, mutta maanomistajille, sähkön kuluttajille ja veronmaksajille raskas.

Tuulivoimayhtiön ja rahoittajan tuotannolliset tavoitteet ja kuntien kiinteistöverotulotavoitteet ovat sivuuttaneet muut valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet, eivätkä kaavan sisältövaatimukset ja kaavoitus sopeudu vaikutusalueen erityispiirteisiin. Kaavan tavoite on myös ylimitoitettu ja johtaisi vaikutuksiin, jotka heikentäisivät ja vaarantaisivat kohtuuttomalla tavalla elinympäristöä, muuta taloudellista toimintaa ja luonnon monimuotoisuutta.

Kunnan päättäjillä on velvollisuus ja vastuu päätöksenteossa, mikä edellyttää kunnollista perehtymistä erityisesti kunnalle esitettyihin hankkeisiin ja niiden perusteisiin.

LÄHTÖTIE TOA

Ilmatar Oy, (myöhemmin hanketoimija), on kaavaselvityksessään antanut hankealueen melu-, luonto- sekä ympäristövaikutuksista selvitykset, jotka perustuvat ostamiinsa maastomittauksiin, sekä muihin tutkimuksiin. Lisäksi näihin perustuen on Ilmattaren tilaaman konsultin Tihku Oy:n Jaana Mäki-Torkon alihankinta tilaamana konsulttina Joni Mäkiseltä tilattu lausunto pohjavesientutkimuksen osalta. Joni Mäkinen on Turun yliopiston dosentti, mutta tätä työtä ei ole tilattu Turun Yliopistolta vaan Joni Mäkiseltä yksityisenä konsulttina.

Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit ovat olleet hankkeessa mukana kaavoituksen, kunnallisten päätösten sekä muiden virkamiestahon toimien osalta.

Aiheesta on tuotettu kaavamateriaalia lähes 1000 sivua.

PERUSTEITA

Hankealue sijaitsee kulttuurihistoriallisella harjuaalueella, joka on valtakunnallisessa harjajensuojeluohjelmassa mukana. Alue on todistettavasti merkittävä pohjavesialue, lisäksi koko hankealue on myös Ikaalinen - Hämeenkyrö osalta merkittävä luontokohde runsaan ja harvinaistenkin kasvien sekä eläinlajien osalta. Siellä pesii mm. kalasääski.

Harjuaalue on erittäin laajalti tunnettu vapaa-ajan liikunta- ja kilpaurheilukohteena. Sinne ollaan nyt rakentamassa 350 m korkeita teollisuustuulivoimaloita 15 kpl teholtaan 10 MW, jotka ovat Euroopan suurimmat lajissaan.

Alueen asukkaat, lapsikerhoryhmät sekä iso joukko kuntalaisia (910 henkilöä), jotka ovat valituksen takana, ovat tyrmistyneitä sekä pettyneitä niin kuntien, päättäjien, maakuntahallituksen, Pirkanmaan liiton, virkamiesten päätöksiin kuin hanketoimijan ylimieliseen toimintaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. (11.2.2016/119)

Jos yleis- tai asemakaavan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen kunnan alueelle, kaavan vaikutuksia selvitetessä tulee olla tarpeellisessa määrin yhteydessä tähän kuntaan. Jos kaavan olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen maakunnan liiton alueelle, tulee vastaavasti olla yhteydessä tähän liittoon.”

Lain esitöissä (HE s. 63) selvitysvelvollisuutta selvennetään seuraavasti:

”Kaavoituksessa sovitaan yhteen erilaisia alueidenkäyttötarpeita. Alueiden käytön ja eri toimintojen ympäristövaikutukset on tarpeen selvittää ja arvioida riittävän aikaisessa vaiheessa kaavaa laadittaessa. Riittävän laaja-alainen ja perusteellinen vaikutusten arviointi kaavoituksen yhteydessä on välttämätöntä jo senkin vuoksi, että ne, joiden olosuhteisiin ratkaisu saattaa vaikuttaa, voivat arvioida eri vaihtoehtojen vaikutuksia”.

Perustuslain 20 §:n mukaan ”vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon”. Näin ollen jo kaavoituksen lähtökohdissa on huolehdittava mm. siitä, että yleiskaava ei aiheuta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa MRL 39 §:n vastaisesti.

KHO:n päätös 3456/2016 käsittelee Vatulan harjun läheisyydessä olevaa maa-aineslupaa, ja perusteluissaan sekä johtopäätöksisään, että kyseessä on maisemallisesti sekä pohjavesialueena merkittävä kohde. (liite)

Samoin on ELY keskus päätöksessään 18.2.2015 Hanke numero 460064, tarkoin määritellyt alueella tehtävien ojitustöiden ajankohdat ja tekotavat.

Samoin on todettu, että alue on pohjavesialuetta ja ojitussuunnitelmasta on poistettu hankealueen yläpäästä huomattava määrä ojia pois (ks. liitekartta).

Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.

Jo vuonna 2015 ELY- keskus on linjannut alueen tärkeän pohjavesimerkityksen. (liite) Hanketoimija on esittänyt materiaalia, joka ei ole uskottavaa ja tämä materiaali on kyseenalaistettu monelta osin. Kotirauha ja omaisuuden suoja Perustuslain vastainen hanke: Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Tuulivoimasta aiheutuvat melu- , välke-, pohjaveden pilaantuminen ja valtakunnallisesti arvostettujen maisemien pilaaminen, sekä edellä mainittujen yhteisvaikutukset ovat niin massiiviset että Perustuslain 10 § rikkoutuu 910 (1057) ihmisen kärsimänä. Viranomaisen ja kaupungin tulee ottaa suuri vastustajien ja kärsijöiden määrä huomioon, ja perustellusti lopettaa hanke lopullisesti. Viranomaisen, Hämeenkyrön kunnan ja Ikaalisten kaupungin pitää taata perustuslain 10 pykälän mukainen kotirauha kaikille. Perustuslain 15 § Omaisuuden suoja. Pykälän mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. 910 henkilön tai heidän läheisensä kiinteistölle koituu kiinteistöön käyttöön liittyviä suuria heikennyksiä ja lisäksi kiinteistöjen arvot alenevat, kun kiinteistöjen lähelle rakennetaan teollisen kokoluokan tuulivoimaloita ennestään rakentamattomalle hiljaiselle harjualueelle. Laki Naapuruussuhteista 17 § (4.2.2000/90) Teollisuustuulivoimaloiden kiinteistöjä ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta esim. melusta, välkkeestä, lentoestevalosta, maiseman pilaamisesta tai muista vastaavista vaikutuksista. Konikallion 15kpl 10MW 350m teollisuustuulivoimaloista, koituu suuri ja kohtuuton rasitus meille 915 henkilölle. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n vaatimukset	
--	--

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Tämä on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n mukaan otettava huomioon kaavoituksen suunnittelussa. Tätä on viranomaisen valvottava ja päätökset on riittävästi perusteltava, kun valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta ollaan tuhoamassa. Alueella on valtakunnallisesti arvokas maisema ja sitä vaalii maisemapolkuryhmä ja paikalliset maanomistajat www.vatulanharju.fi

Virheellisyydet

Kaikki mittaukset, havainnekuvat, tiestö- ja pohjavesitutkimukset ovat tuotettu 150 – 240 m korkeille teollisuustuulivoimaloille, joiden teho on 6 MW

Kohteena oleva suunnitelma ei pohjaudu tuulivoimaloiden haitattoman sijoittelun periaatteisiin: ”Edellä esitetyn kohtien perusteella voidaan todeta, että Konikallion suunniteltu tuulivoimaloiden sijoittelu on 15 voimalan vaihtoehdolla täysin vastoin tuulivoimaloiden haitattoman sijoittelun periaatteita. Pienemmällä voimaloiden lukumäärällä tai pienemmillä voimaloiden koolla, voidaan vaikuttaa meluhaitan vähenemiseen, mutta jokainen vaihtoehto on tarkasteltava erikseen.

Tuulivoimaloiden sijoittelu liian lähelle toisiaan aiheuttaa kaikissa tapauksissa kuitenkin sen, että suomalaisen melumallinnuksen lähtöolettamukset eivät toteudu.

Samoin hankkeen meluvaikutusten arvioinnin lähtökohdat osoittautuvat olennaisesti puutteellisiksi.

Meluvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät hellejaksot ja sen myötä yöaikainen tarve pitää ikkunoita avoinna, ellei käytössä ole koneellista viilennystä, kun tämä on lähialueella vallitseva viilennyskeino. Yöaikainen (klo 22–7) melu tai

muu vastaava mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava melu, ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona LAeq, 1 h (klo 22–7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen, siis ikkuna auki. Ei ole oikein ja kotirauhaa kunnioittavaa tehdä melumallinnus +15C kesäisessä lämpötilassa, vaan kyseinen melumallinnus pitäisi tehdä pahimmassa tilanteessa siis pakkasella. Rakennuksiamme ei ole aikoinaan voitu varustaa huomioimaan maalaisalueen muutoksia energiateollisuusalueeksi. Asunto on ihmisen käyttämä asumista, elämistä ja irtainta varten rakennettu säältä turvattu suojattu tila, jonka normaali käyttö on turvattava. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) edellytetään, että rakennus käyttötarkoituksensa ja ympäristöstä aiheutuvien olosuhteittensa edellyttämällä tavalla suunnitellaan ja rakennetaan siten, että se on terveellinen ja turvallinen. Rakennuksesta ei saa aiheutua terveyden vaarantumista. Teollisuustuulivoimaloiden melu heikentää alueen asukkaiden, ulkoilijoiden ja eläimien olosuhteita kohtuuttomasti ja nostavat tulevaisuuden rakentamisen kustannuksia uusilla vaatimuksilla. Ulkomelumallinnus puutuu kokonaan, alueella on valtakunnallisesti arvostettu maisema-alue ja maanomistajien perustama valtakunnallisesti arvokas maisemapolku (www.vatulanharju.fi). Hiljaisuus ja luonnonrauha on otettava huomioon ihmisiin kohdistuvissa arvioinneissa myönteisenä, terveyttä ylläpitävänä ja edistävänä vaikutuksena mukaan lukien virkistysalueet ja reitit sekä matkailuelinkeinon alueet. Muista ympäristömelun lähteistä poiketen tuulivoimalan ääni syntyy korkealla maan- tai vedenpinnasta, jolloin sen eteneminen on esteetöntä. Erityisesti Konikallion voimalat ovat jopa 350m korkeudella, jolloin metsät tai muut vastaavat vaimennuskeinot eivät vaimenna ääntä, vaan vapaassa ilmassa ääni etenee vastustamattomasti. Lisäksi pienien taajuuksien aallonpituus on pitkä. Mitä pienempi taajuus on, sitä vähemmän ilmakehä, maaperä ja rakenteet absorboivat eli vaimentavat ääntä	Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Ympäristöministeriön laatimissa melumallinnuksen ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Yksityiskohtainen ohjeistus on koettu tarpeelliseksi, jotta mallinnustulokset olisivat aina tekijöistä riippumatta vertailukelpoisia keskenään. Melumallinnus on toteutettu ympäristöministeriön mallinnusohjeistuksen mukaisesti. Melumallinnuksen epävarmuus on tarkastelussa ja ohjeistuksessa sisällytetty laskennassa käytettyyn tuuliturbiinien melupäästön arvoon, jolloin
---	--

Pohjavesi Tämä on yksi tärkeimmistä hankealueen asioista, jota on hyvinkin kyseenalaisilla keinoilla koitettu vähätellä. Pohjavesitutkimus on suoritettu maatutkaus menetelmällä, jonka luotettavuutta ei ole todistettavasti pystytty toteen näyttämään, koska kyseessä on uusi tutkimusmenetelmä. Maatutkaus on onnistunut yleisesti vain kovilla pinnoilla, teillä ja rakennetuilla alueilla. Metsässä riittävää ajouratiheisyyttä ei kyetä saavuttamaan ja maatutkien tehoalueet ovat rajalliset. Ainoa varmaksi todennettu tutkimuskeino pohjaveden osalta on kairanäytemenetelmä, joka pitää tehdä peruskallioon asti varman pohjavesivirtauksen todentamiseksi. Tätä menetelmää käyttää muun muassa GTK, joka on ainoa puolueeton taho kyseessä oleville tutkimuksille. Pinnassa olevia lähteitä ei raportissa ole mainittu ollenkaan, vaikka niitä alueella on useita. Alueella on useita käyttölähteitä, joista tulee, ainoana vaihtoehtona, talousvesi useisiin kymmeniin talouksiin. Teollisuustuulivoimaloiden suuresta koosta ja korkeudesta johtuen nämä voimalat tarvitsevat erittäin massiivisia pohjarakenteita, joilla saavutetaan riittävä vaadittava vakavuus. Nämä rakenteet tulisivat sijoittumaan pohjavesikerrokseen ja niitä tehdessä puhkaistaan orsivesiä jakavia kerroksia useista kohdista. Vuoden 2002 ympäristökeskuksen raportti on uskottava, koska kyseessä on viranomaistaho, eikä yksityinen pieni toimija kuten Tihku Oy. Ympäristökeskuksen raportissa ilmoitetut virtaussuunnat ovat oikeita mennen kohti harjua, sillä mistä muualta voi vesi tulla toisella puolella harjua oleviin lähteisiin ja siellä oleviin isoihin vedenottamoihin. Sen sijaan Tihku Oy:n raportissa virtaussuunta on päinvastaiseen suuntaan. Tihku Oy on kaksi vuotta toiminut ja pienellä liikevaihdolla toimiva konsulttitoimisto, jolla ei ole resursseja eikä	mallinnustuloksia voidaan suoraan verrata suunnitteluohjearvoihin ilman erillistä epävarmuustarkastelua.
--	---

kokemusta aiheesta, joka kuvastuu myös raportin sisällöstä. Lisäksi vaikka virtausuunta olisi mikä hyvänsä, ei pohjavettä saa tuhota. Tästä on säädetty vesi-, perustus-, maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä EU-direktiiveissä ja EU:n päätöslauselmissa. TARVITTAVAT POHJAVETEEN LIITTYVÄT SELVITYKSET: Vaadittavat pohjavesiselvitykset Vatulan-Ulvaanharju aivan lähelle tehtävään Konikallion teollisuustuulivoimapuistoon ovat vähintään: 1. Maanpinnan topografiaselvitys = Tekemättä 2. Maakerrosten geometria kairaamalla = Tekemättä kallioon asti 3. Maalajit, hydrogeologiset yksiköt, yksiköiden kerrospaksuudet, Kallionpinnan topografia kairaamalla, = Tekemättä kallioon asti 4. Kallioperän rikkonaisuusvyöhykkeiden geometria kairaamalla, = Tekemättä kallioon asti 5. Pohjaveden virtauksen mallinnus hydrogeologisesta rakenteesta virtausmallinnusoppaan mukaisesti tehtynä = Tekemättä / puolueettomasti tarkastamatta 6. Kaivokartoitus ja avaintoputkien asennus = Tehty osittain ja ammattitaidottomasti, ei osattu tulkita kaivon oikeaa pohjaveden korkeutta 7. Maaperän kyllästyneen vyöhykkeen paksuus kairaamalla=Tekemättä kallioon asti 8. Pohja- ja pintaveden yhteys = Tekemättä 8a. Pohjaveden purkautuminen (lähteet, tihkupinnat, pintavedet) tutkimukset = Tekemättä, lisäksi omatarveotot ja lähteet tutkimatta, alueen omatarvejuomavettä käyttävät useat kymmenet kiinteistöt 8b. Pintaveden imeytyminen = Vaikutukset imeytymiseen tekemättä	Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Vaikutusten arviointien perusteella lausunnossa esitetylle rakentamiskielolle ei ole perusteita. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyiden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Myös yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä hankkeen YVA-menettelystä on otettu kantaa pohjavesiasiaan ja laadittuihin selvityksiin, eikä yhteysviranomainen ole nähnyt selvityksissä erityisiä puutteita.
---	---

8c. Lähteiden virtaamamittaukset = Tekemättä 8d. Suotovirtaamamittaukset = Tekemättä 9. Kasvillisuuskartoitukset ja niiden vaikutukset pohjaveteen = Tekemättä 10. Lämpökuvaukset = Tekemättä 11. Lämpötilamittaukset = Tekemättä 12. Vesien laatuerot, esim. pH, sähkönjohtavuus, liuennut silikaat, isotoopit = Tekemättä 13. Muut tutkimukset = Tekemättä PERUSTEET POHJAVESISELVITYKSILLE Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Pykälän 3 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa vesivarojen kestäväan käyttöön. Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 1 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin	Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.” Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle.
--	--

siitä edellä säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon muun muassa mahdollisuudet energia- ja vesihuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla. Lainkohdan 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin. Mainitun valtioneuvoston päätöksen mukaan alueidenkäytössä on muun muassa otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. Pohjavesien pilaantumis- ja muuttamisoriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat veden hankintaan. TEIDEN JA SÄHKÖLINJOJEN PERUSTUKSET POHJAVESIALUEELLA Kaavaluonnoksen selvityksessä ei ole minkäänlaista selvitystä, eikä havainnekuvia teistä, perustuksista, sähkölinjoista eikä muustakaan alueen yleisestä infrasta. Teollisuustuulivoimaloiden iso koko, sekä hankkeen suuri kokonaisuus vaatii todella suuren ja kantavuudeltaan massiivisen tieverkoston. Sitä ei ole suunnitelmissa huomioitu. Väyläviraston työmailla missä ollaan pohjavesialueilla, vaaditaan, että alue suojataan bentoniitti matoilla ja koneissa on oltava käytössä bioöljy. Tämäkin vaatimus tulee miettiä jo hankkeen tässä vaiheessa ja onko markkinoilla saavutettavissa sen täyttävää kalustoa. TUULIVOIMALOIDEN MUUNTAJAT	Osayleiskaavaehdotuksessa esitetty voimalasijoittelu ja vailla lainvoimaa voimaan tulleen uuden vaihemaakuntakaavan tv-aluerajaus ovat poikkeuksellisen yhdenmukaisia. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv-aluerajasta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden.
--	---

Tuulivoimaloidenkin muuntajissa käytettävä rikkiheksafluoridi on erityisen haitallista 1E pohjavesialueen lähellä ympäristöön päästessään. Pirkanmaan pelastuslaitoksen palotarkastusasiantuntijan mukaan Konikallion teollisuustuulivoimalapalon yhteydessä on suuri aluepalo mahdollinen. Voimaloiden tekniikkatilojen palamisen yhteydessä pohjavesien pilaantuminen on mahdollista öljyvuodon tai palamistuotteiden takia. Jos voimaloihin tulee automaattinen sammutusjärjestelmä, sammutuskemikaalit aiheuttavat pohjavesiriskin. Sammutustilanteessa vettä ei riitä juotavaksi. Mistä tällöin palotilanteessa tai muun pohjaveden pilaantumisen, antoisuuden pienentymisen tai muun heikentymisen jälkeen saadaan laadukas ja volyymiltaan riittävä määrä vettä asukkaille, eläimille ja suurimmille veden käyttäjille? Alueella tai sen läheisyydessä ovat esimerkiksi Kylpylä Ikaalisten Spa Oy (100 m³ /vrk), teolliset toimijat kuten Purso Oy (130 m³ /vrk) ja Kähns Oy (10 m³ /vrk), kasvihuoneet Ikaalisten Luomu Oy (40 m³ /vrk) ja maatila MaitoEskeli Oy (40 m³ /vrk), joka on yksi Suomen isoimmista maitotiloista. Mahdolliset vedentoimitushäiriöt aiheuttavat asukkaille ja yritysten tuotannolle oleellisia ongelmia. Lisäksi vedentoimitushäiriöt aiheuttavat sekä niille että paikkakunnan yritystoiminnalle myös varteenotettavia mainehaittoja. Nopeasti laajentunut tuulivoimateollisuus, suojeltu harjualue ja 1E-luokan pohjavesialue sopivat huonosti yhteen. Yhdessä voimalassa on noin 2000 l öljyä. Faktat puhuvat sen puolesta, etteivät öljyvahingot ole olleetkaan ohjattavissa, vaan öljy on levinnyt ympäröivään maastoon. Kun öljyvuoto tapahtuu ylhäällä 135 m korkeudessa konehuoneessa öljy tai palokemikaalit lentävät tuulen mukana noin 200 metrin etäisyydelle. Konikallion 350 metrin voimalan konehuoneen/napakorkeus on noin 225 metriä, jolloin öljy leviää navakalla tuulella satojen metrien etäisyydelle, myös 1E-pohjavesialueelle.	Pelastusviranomaisen vaatii hankkeelta pelastussuunnitelman, jossa määrätään esimerkiksi sammutusveden tarve.
--	--

MAA-AINESTEN MÄÄRÄN VAIKUTUKSET Kaavaselvitys ei ole ottanut kantaa maa-ainesalueiden laajuuteen, kaivuusyvyysiin eikä kuutiomääriin, jotka ovat erittäin suuret. Hankkeen kiviainesmäärä on yli miljoona irtokuutiota. Maa-aineksien ottopaikat, kuljetus, louhinta ja maisemointi tulee selvittää perusteellisemmin. Mahdollisten työaikaisten muutoksien, esimerkiksi muuttuneen pohjavesipinnan erosta arvioon nähden johtuvasta, kallion muutoksesta tms osa muutenkin vajaista alueista voi jäädä osa korvaamatta. [Kuva 1. Pienempien 6,6MW Lestijärven teollisuustuulivoimaloiden maa-ainesten ottoa] Perustuksien havainnekuvia ei ole esitetty, joista selviää kaivusyvydet kantavien massojen vahvuudet ja perustuksien koko. Toteutuneissa 6 MW:n tuulivoimaloissa perustuskorkeus on vaihdellut 4 – 6 metrin välillä. Hankealueen teollisuustuulivoimaloissa perustuksien rakennekorkeus on 10 metriä, ellei ylikin, lisäksi harukset vaativat syvät kaivannot, jotta riittävä tukireaktio saadaan aikaan. ELINKAARI, PERUSTUKSET Elinkaariesitystä ei ole kerrottu, toisin sanoen kuinka teollisuustuulivoimaloiden käyttöaika on määritelty ja kuinka teollisuustuulivoimaloiden purku ja ennen kaikkea perustuksien purku voidaan toteuttaa pohjavesialueella. Tutkittua tietoa on maailmalta siitä, että purkukustannukset ovat vähintään 600 000–1 000 000 € Hanketoimijalla purkukustannuksia ei ole olemassa. Edelleen sitä ei ole selvitetty, että kuinka vastuut on hoidettu. Kaavan kuulemistilaisuudessa hanketoimija esitti: jos toimija menee konkurssiin kyllä vakuutus korvaa. Väite on naurettava, vakuutusturva katkeaa, kun yritys menee konkurssiin, ja kuka on yleensäkin	Maa-aineksen otto on oma erillinen lupamenettelynsä. Hämeenkyrön osayleiskaavassa on osoitettu ohjeellinen maa-aineksen ottoalue.
---	--

edunsaajana vastuuvakuutuksissa. Ensisijainen edunsaaja pitäisi olla maanomistaja ja toissijainen kaupunki.

Tuulivoimaloiden purkaminen ja kierrätys niiden elinkaaren lopussa on tikittävä aikapommi. Suomessa purkurahasto ei ole lakisääteinen vaan vapaaehtoinen toimi, eikä sen koko riitä kattamaan todellisia purkukustannuksia (satoja tuhansia/voimala). Kuka kantaa vastuun purkamisen kustannuksista 20–30 vuoden kuluttua, kun tuulivoimayhtiöiden omistus on vaihtunut useaan kertaan elinkaaren aikana? Tuulivoimayhtiöillä on resursseja lobata eduskuntaa ja virkamiehiä. Ympäristöministeriö onkin ollut haluton saattamaan tuulivoimarakentamisen lainsäädäntöä, ml. perustusten purkamista, jätelain noudattamista ja purkurahastoa, muun Euroopan tasolle. Nykykäytäntö eli perustusten jättäminen maahan ja niiden maisemoiminen on riski mm. pohjavesien pilaantumisen kannalta.

[Kuva: Maatuulivoimalan betoni-teräspierustus vie jopa 4500 kuutiometriä betonia.]

Tuulivoimaloiden purkusuma alkaa vuosikymmenen lopulla

Suomen tuulivoimarakentaminen on kovassa kasvussa. Vuoden 2022 lopussa Suomessa oli 1393 voimalaa. Fingridille on tehty kuitenkin liityntäkyselyjä jo 20–30 000 voimalasta.

Vuosikymmenen lopusta lähtien Suomessa on odotettavissa tuulivoimaloiden purkamisuma, sillä lukuisat tuulivoimalat tulevat käyttöikänsä (20–30 vuotta) päähän. Tätä ennen voimaloiden teho laskee ikääntymisen myötä. Huoltotoimenpiteillä, lapojen vaihdolla, ja turbiinin rajoitus- ja pysäytystoimenpiteiden avulla (ns. curtailment strategia) uudempien voimalamallien elinikää pyritään pidentämään 35 vuoteen. Tällä hetkellä 40 vuoden elinkaari ei ole kuitenkaan teknisesti mahdollinen (Lähde: Siemens Gamesa).

Suomessa tuulivoimaloiden perustukset maisemoidaan

Tuulivoimaloiden purkaminen on jo alkanut Keski-Euroopassa ja USA:ssa. Useissa Euroopan maissa ympäristölainsäädäntö määrää purettavaksi tuulivoimaloiden maanpäällisten osien lisäksi maanalaiset osat (taulukko 1). Vuonna 2020 Saksan Standardi Instituutti laati tuulivoimaloiden purkamiselle ja kierrätykselle yhtenäiset standardit sisältävän ohjekirjan DIN SPEC 4866, josta odotetaan tulevan alan standardi. Suomessa tuulivoimayhtiöt ja viranomaiset ovat toistaiseksi vaienneet tästä ohjeesta.

Suomessa purkaminen koskee käytännössä vain maanpäällisiä osia. Teräs-betoniperustukset jätetään pääsääntöisesti maahan ja maisemoidaan. Vuonna 2019 Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) totesi: ”Kun tuulivoimala on tullut elinkaarensa loppuun 20–30 vuoden iässä, se puretaan. Perustus voidaan maisemoida. Perustus voidaan myös purkaa, esimerkiksi jos paikalle aiotaan rakentaa uusi tuulivoimala. Tuulivoimalaa ei nimittäin voi rakentaa vanhoihin perustuksiin.” Uusimpien perustusten on väitetty kestävän noin 50 vuotta

Ympäristöministeriö (YM) on antanut moniselitteisen tulkinnan tuulivoimaloiden perustusten purkamista koskien. Sen perusteella yhtiöt voivat välttää purkamisen, ellei rakentamisluvassa tai vuokrasopimuksessa määrätä toisin. Menettelyn ei koeta olevan EU-määräysten ja jätelainsäädännön mukainen - jätelaki kieltää jätteen jättämisen ympäristöön. Jäteasetuksen 27 §:n mukaan rakennus- ja purkujätteestä on hyödynnettävä vuosittain vähintään 70 %. Lisäksi betonijätteen hyötykäyttöä koskien on uusi asetus, joka vaatii mm., että raekoko saa olla enintään 90 mm.

Useat tahot Suomessa esittävät, että betoniperustukset voidaan murskata, pulveroida ja käyttää tienpohjina. Euroopan Tuuliyhdistyksen mukaan betonimurskeen laajaa käyttöä rajoittaa toistaiseksi kuitenkin sekä kysyntä että kuljetuskustannukset.

Purkukustannukset muodostavat kohtuuttoman taloudellisen riskin Ikaalisten kaupungille Ympäristölainsäädännön erityispiirteenä on dynaamisuus: lain tulkinta voi muuttua, vaikka

lain sanamuoto ei muuttuisi, johtunen oikeudellisen tulkintaympäristön muutoksesta, luonnontieteellisen tiedon lisääntymisestä tai tekniikan kehittämisestä. Tämän hetken tieto on luvan hakijalta ja vastaavia tapauksia on Suomessa ollut mm Talvivaarassa. Vaatus: Kaavaluonnokseen on suunniteltava myös purkamiseen, kierrätykseen ja purkamisen jälkeiseen maisemointiin liittyvät aluevaraukset ja kustannuksiin on tehtävä vakuusjärjestelmä. Mikäli hanke toteutuu, sen purkukustannukset muodostavat kohtuuttoman taloudellisen riskin Ikaalisten kaupungille tai kuntaliitoksessa muodostetulle uudelle organisaatiolle. Muuttuva ympäristölainsäädäntö voi aiheuttaa asian eskaloitumisen myös takautuvasti. SÄHKÖLINJAT Kaavaluonnos ei käsittele riittävässä laajuudessa havainnekuville, eikä muutoinkaan sähkölinjojen eri vaihtoehtoja. Lisäksi sähkölinjojen osalta pohjavesitutkimukset ovat tekemättä PALOTURVALLISUUS Suuren tuulivoimalan aiheuttama tulipaloriski on ilmeinen. Voimalan konehuoneen syttyessä palamaan sitä on vaikeaa, ellei mahdotonta sammuttaa. Tuulimylly toimii kipinälinkona kuivalla ilmalla metsässä. Konikallion tuulivoimapuiston lähimmät asuinkiinteistöt ovat vain 1,5 km päässä. Alle 5 km päässä on satoja asumuksia. Harjuluonnon herkkyys kipinöille on suuri kesäisinä viikkoina. VÄLKEVAIKUTUS Välkemmaallinnuksen mukaan tuulivoimahankealueen läheisyyteen kohdistuva välkevaikutus on kohtalainen kielteinen	Purkamisen ja alueen ennallistamisen toimenpiteet tapahtuvat ensisijaisesti tuulivoimaloiden alueilla (tv-1), jotka on osoitettu kaavakartalla. Purkaminen ja alueen ennallistaminen tehdään voimassa olevan lainsäädännön ja kunnan ohjeistuksen mukaisesti. Voimaloiden omistaja vastaa purkukustannuksista. Osayleiskaavalla ei ratkaista sitä, mitä reittiä pitkin siirto toteutetaan eikä tuulivoima-alueen ulkopuolisia sähkönsiirtoreittejä kaavoiteta. Voimajohtolinjausten osalta tekniset ratkaisut tarkentuvat voimajohtoon yleissuunnittelussa, jolloin myös voimajohtopylväiden sijoituspaikat suunnitellaan, mikäli toteutusvaihtoehtona on ilmajohto. Mahdollisiin riskeihin varaudutaan ennakkosuunnittelulla, johon kuuluu myös yhteistyö onnettomuustilanteisiin varautumisesta pelastusviranomaisen kanssa. Mahdollisen, varsin epätodennäköisen tulipalotilanteen sattuessa sammutuksen ohella ensisijaisia toimia on ennakkosuunnittelun mukaisesti varautua palon tehokkaaseen rajaamiseen siten, ettei palo leviä voimala-alueelta ympäristöön. Pelastusviranomainen vaatii hankkeelta lisäksi pelastussuunnitelman.
---	--

tarkastelluilla hankevaihtoehtoilla (VE1 ja VE2), roottorin halkaisijoilla ja napakorkeuksilla. Itse arviointimenettely on virheellinen ja siinä käytetään väärää mallinnuksia pienempien tuulivoimaloiden aiheuttamien meluarvojen ja välkearvojen, sekä maankäytön ja muun voimaloihin liittyvien mallinnusten suhteen. TALOUDELLISET RISKIT JA VAIKUTUKSET ALUEEN ELINKEINOILLE Hämeenkyrön tai Ikaalisten Konikallion teollista tuulivoimapuistoa koskevassa osayleiskaavassa ei lain edellyttämällä tavalla arvioitu hankkeen taloudellisia vaikutuksia. Teollisen mittakaavan tuulivoimahankkeessa on kysymys myös taloudellisista arvoista. KAAVOITUKSET PERUSTEET Maankäytön ja rakennuslain (MRL) 39 § määrittelemät yleiskaavan laadinnassa huomioon otettavat asiat kuten ekologinen kestävyys, asumisen tarpeet, mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentäminen, maiseman ja luontoarvojen vaaliminen sekä virkistysalueiksi soveltuvien alueiden riittävyys pitää arvioida myös jo alueella asuvien ja sitä käyttävien tarpeet huomioiden. Koska Hämeenkyrön ja Ikaalisten Konikallion teollista tuulivoimapuistoa koskevissa osayleiskaavoissa ei yleiset yleiskaavan sisältövaatimukset toteudu vastustavat / vastineen laatijat vaativat, että Konikalliota koskevat osayleiskaavat on lakkautettava tai ainakin laadittava uudestaan niin, että ne täyttävät asianmukaiset määräykset. Vaikutukset valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemaan ja ainutlaatuisen harjaluueeseen ovat pahimmillaan lopullisen tuhoavat, vastustajat vaativat että kaavoituksen tulisi enneminkin suojella valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltua maisemaa.	Väittäjä on virheellinen. Selvitykset on laadittu asianmukaisesti yleisesti käytössä olevien ohjeistusten ja käytäntöjen mukaisesti. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Tuulivoimaosayleiskaavan edellytyksenä ei ole, että kaavan toteuttamisesta ei aiheutuisi lainkaan haitallisia seuraamuksia, vaan että maankäytön eri tavoitteet ja kaavalle asetetut vaatimukset otetaan huomioon siinä määrin kuin laadittavan kaavan tavoite ja tarkkuus sekä kaavan sisällölle säädetyt vaatimukset sitä edellyttävät. Kaavoituksessa sovitetaan yhteen erilaisia maankäytön tavoitteita ja kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia, jotka voivat olla keskenään ristiriitaisia. Kunnalla on päättäessään maankäytöstä alueillaan alueidenkäyttölain 20 §:n nojalla oikeus painottaa yleiskaavan sisältövaatimuksia haluamallaan tavalla, kunhan kaikki
--	--

IKAALISTEN JA HÄMEENKYRÖN ASUKKASKEHITYS Emeritusprofessori Kimmo Suomen sanoneen, että tuulivoima on suurin tutkimatoin infra. Ja että maailman terveysjärjestön (WHO) ohjeiden mukaan pienitaajuisesta äänestä ja infraäänestä on tullut vakava ympäristöongelma, joka voi johtaa sairauteen ja kuolemaan. Ja että maailmalla johtava infraääniasiantuntija professori Mariana Alves-Pereira Portugalista suosittaa 20 km suoja-aluetta pienemmillekin voimaloille. Tosiasia valitettavasti on, että myös meillä Suomessa jo useita satoja perheitä joutunut muuttamaan pois kodeistaan itse kokemiensa terveyshaittojen vuoksi. YHTEENVETO Edellä mainituin perustein vastineen antajat vaativat, että Konikallion teollisuustuulivoimahanke ja siihen liittyvä asiakirjaselvitykset hylätään, kaavaluonnokselle ei myönnetä yhteysviranomaisen hyväksyvää päätelmää, eikä tuulivoimapuistolle Konikallioon vahvisteta osayleiskaavaa tai muutakaan kaavaa. Tuulivoimahanketta vastustavat 915 (1062) henkilöä vaativat, että Hämeenkyrön kunta tässä voimalahankkeessa, kumoaa / ei vahvista vireillä olevaa kaavoitushakemusta puutteellisena, sekä lainvastaisena edellä esitetystä laajuudessa. [Mielipide sisältää seuraavat kolme liitettä: Piiparinmäen-Lammaslammin kankaan tuulipuiston tekninen kuvaus; Liite Konikallio (luonto, maatala, historia, impera); Hydrogeologi Matti Vänskän lausuma Vatulanharjusta ja sen pohjavedestä sekä virtaussuunnasta vuodelta 2002]	sisältövaatimukset otetaan harkinnassa riittävällä tavalla huomioon. Yhteysviranomainen on antanut hankkeen YVA-menettelystä perustellun päätelmän 6.6.2024 Vaatusmerkitään tiedoksi. Edellä vastineessa esitetyin perustein mielipiteessä esitetyn yhteenvedon vaatimuksille ei ole perusteita. Tieto 915(1062) allekirjoittajasta on saatu kuntaan palautteen antajalta, muttei nimilistana. Näin ollen ei myöskään ole tietoa, ketä allekirjoittajat ovat tai missä he asuvat ja ovatko kaikki allekirjoittajat osallisia asiassa tai kuntalaisia.
13) Osallinen 13, kaksi allekirjoittajaa, 20.4.2024	

Tuulivoimala rakentaminen muuttaa alueen luonnetta. Vatulanharju on meidän Ikaalilaisten ja laajasti muidenkin ihmisten suosittu ulkoilu ja virkistys paikka. Vatulanharjun maisema arvoja ei saa tuhota ne pitää säilyttää. Valtioneuvoston päätös vuodelta 1984. Alueella on historiallisesti merkittäviä arvoja. Vuonna 1639 Pietari Prahe jo matkusti Hämeenkaan tietä joka on suomen ensimmäinen maantie. Tie kulkee pohjavesialueella ja tietä ei saa käyttää kuljetuksiin ja sitä ei saa muuttaa eikä tarvella. Isonvihan aikana 1710-1720 ihmiset menivät pakoon Ryssän levo nimiseen paikkaan. Kyseinen alue sijaitsee voimala alueella. Tuulivoima alueen rakentaminen vaikuttaa suuresti pohjaveden muodostumis määrään ja laatuun. Tihku Oy:n tekemät pohjavesitutkimukset ovat puutteelliset. Alueella olevia lähteitä ja kaivoja ei ole selvitetty ja ne eivät kaikki näy kaavakartassa. Maatutkaukset on osittain tehty maan ollessa jo jäässä ja lunta maassa 10-15 cm ja pakkasta -8c. Pohjavettä ei saa pilata. Melumallinnus on tehty pienellä 6,6 mw voimalalle. YVA prosessia ja kaavoitusta tehdään 15 kpl 10 mw voimaloille. Melumallinnus on tehty virheellisesti. Havainnekuvat ovat myös erittäin puutteelliset. Tämä on perustuslain 10§ pykälän vastainen hanke joka käsittelee esimerkiksi kotirauhaa. Afryn toteuttaman luontoselvityksen luotettavuudessa on paljon puutteita. YVA selvityksessä on selvitetty puutteellisesti kestävän kehityksen sosiaalista ulottuvuutta, johon mm. metsästyks kuuluu. Tuulivoimaloiden rakentamisesta koituu todella merkittävä haitta metsästykseseen ja muuhun luonnossa liikkumiseen esimerkiksi marjastus. Alueella on suojelullisesti arvokkaita metsälajeja ja biotooppeja mm. petolintujen pesimä ja metson soidinalueita löytyy useita. Niitä ei missään tapauksessa saa tuhota. Pöllö Selvitykseen käytetty aika on ollut kaksi yötä autosta metsäautotieltä käsin. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan linnuston havaintoja pesimä ja kevät ja syysmuutto aikana pitää tehdä vähintään kymmenen päivän ajan. Soidensuojelu puuttuu luontoselvityksestä. Koninkallion alueelle ei laadita ja hyväksytä osayleiskaavaa tai muuta kaavaa teollisuustuulivoimaloille. Kaavaluonnos hylätään ja lopetetaan kokonaisuudessa.	Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Ympäristöministeriön laatimissa melumallinnuksen ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.
14) Osallinen 14, 22.4.2024	

Esitän kaavan hylkäämistä. Suurta ihmetystä aiheuttaa, kuinka voidaan edes suunnitella tuollaiselle alueelle tuon mittakaavan tuulivoima-alueita. Vatulanharju ja Ulvaanharju ovat valtakunnallisesti arvokkaita harju- ja maisema-alueita. Alue on lisäksi suuren osan hämeenkyröläisten ja ikaalilaisten virkistys-, ulkoilu- ja kuntoilualuetta. Vatulanharjun alue on maakunnallisesti merkittävää matkailun kehittämisaluetta, arvokasta luontomatkailualuetta sekä virkistysaluetta. Luontomatkailun kehittämisen kanssa Konikallion hanke onkin suuressa ristiriidassa. Luontomatkailu ei voi toimia samalla alueella tuulivoiman kanssa! Harjujen alue menettää potentiaalinsa luontomatkailun osalta ja maisema-arvonsa hankkeen toteutuessa. Hankkeen toteutuessa menetetään lisäksi lähialueen luonne ja ainutlaatuisuus, samalla mitätöidään valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Hankkeen tiedottaminen on ollut kaikinpuolin puutteellista. Tietoa on saanut vain, jos on osannut kysyä ja itse etsiä. Edelleen monille tuntuu olevan vaikeuksia hahmottaa hanketta; sen sijaintia ja kokoluokkaa. Lähialueella asuville olisi pitänyt ehdottomasti painottaa ja tiedottaa hankkeesta enemmän jo alkuvaiheessa. Hanke vaikuttaa kuitenkin väistämättä esimerkiksi kiinteistöjen arvoihin toteutuessaan.	Osayleiskaava-alueen rajausta perustuu voimassa olevassa Pirkanmaan maakunta-kaavassa 2040 osoitettuun tuulivoima-alueeseen Konikallio-Kivinevankallio, voimassa vailla lainvoimaa olevan Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan tuulienergiatuotannon alueeseen Konikallio sekä rakentamista rajoittavaan 40 dB:n mallinnettuun melualueeseen. Maisemaan kohdistuvia vaikutuksia mukaan lukien valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä. Hanketoimija on ollut aktiivisesti yhteydessä alueen maanomistajiin.
15) Osallinen 15, 20.4.2024 Mitä tarkoittaa, että on huomioitu? Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaava, S. 10 todetaan näin: ”Suunnittelualueen itäosan reunalla ja osittain suunnittelualueella sijaitsee VatulanharjuUlvaanharjun Natura 2000 -alue (FI0309001) ja siihen kuuluva yksityismaan luonnonsuojelualue 11 Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaava (YSA205389). Alueelle sijoittuu osittain kaksi soidensuojelun täydennysehdotuksen kohdetta,	

metsälakikohteita sekä vanhaa metsää Siloistenkallioiden luonnontilaisen puron varrella. Arvokkaat ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkitykselliset kohteet on huomioitu hankkeen suunnittelussa.” Miten Natura-alue (luonnonsuojelualue, pohjavesialue) ja massiivinen tuulivoimapuisto sopivat yhteen? Onko myllyistä lähtevät melu-, näkö- ja ympäristöön irtoava muovi- ym. jäte normaalia luonnonsuojelua? Jatkuva meteli ja välke ei ole kenellekään hyväksi ja on etenkin migreenistä kärsiville kauhistus. Miksi luonnonkaunis alue ja pohjavesivarannot halutaan pilata/vaarantaa? Ympäristövaikutusarvioinnin pohjavettä koskevassa liitteestä 4 (s. 7)s poimittua: ”3.3.1 Vatulanharju Vatulanharjun pohjavesialue (0214351, 1E Ik) on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen...” Vatulanharjulta tulee käyttövesi (ei pelkästään vähäinen kasteluvesi) moneen kotitalouteen. Kuka vastaa vesien mahdollisesta pilaamisesta aiheutuvista ongelmista? Kuka korvaa ja miten nämä luonnon vesivarannot? Mistä Ikaalinen saa puhdasta vettä, jos se suttaa tällä hankkeella omat pohjavesivarantonsa? Tuulimyllyt eivät tarvitse ainutlaatuista luontoaluetta alustakseen. Eikö mistään löydy ns. joutomaata kaukana asutuksesta, jonne näitä myllyjä voitaisiin vähemmän häiritsevästi sijoittaa? Ikaalisten maine luonnonkauniina paikkakuntana? Ikaalisten maine ulkoilua ja luonnon rauhaa korostavana luonnonkauniina paikkakuntana on pilalla, jos Konikallion tuulivoimapuisto toteutetaan. Ikaalinen halutaan näköjään joka tavalla nujertaa: sotepalvelut karkaa muualle, Sata-Häme soi -tapahtuma vaiennettiin ja musiikin sijaan tuodaan yötä-päivää metelöivät tuulivoimalat pilaamaan Natura-alueen lähistöllä	Ei ole poikkeuksellista, että tuulivoimahankkeen kaltaiset toiminnot sijoittuvat lähelle Natura-alueita. Tällöin hankkeesta aiheutuvat vaikutukset tulee selvittää suhteessa Natura-alueeseen ja sen suojeluperusteina oleviin lajeihin. Hankkeessa on laadittu erillisliitteenä Natura-arviointi. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa.
--	---

asuvien/lomailevien ihmisten ja eläinten ympäristö ja luonto. Kuka haluaa asua tuulipuisto takapihallaan ja muuttaa Ikaalisiin? Kuka ostaisi käypäsen mökin, jonka ”takapihalla” on massiivinen tuulipuisto? Taitaa olla muuttoliikkeen suunta Ikaalisista pois päin. Miksi Ikaalisten kaupungin pitää olla etujoukoissa pilaamassa omaa ympäristöään sallimalla massiivisen tuulivoimapuiston maa-alueilleen? Miten tuulivoimaloiden syrjäyttämää luontoaluetta jatkossa markkinoidaan? Kuka hyötyy tästä hankkeesta? Suurimmat voitot menee ulkomaille ja myös yhtiön määräysvalta on siellä. Osakeyhtiön enemmistöomistus ja samalla määräysvalta voi jossakin vaiheessa päätyä epäystävällisten omistajien haltuun ja määräysvaltaan, ja silloin sitä voidaan käyttää energia-aseena. Miksi Suomessa ollaan niin sinisilmäisiä ulkomaisten energiayhtiöiden suhteen? Ne eivät ole hyväntekeväisyyslaitoksia, vaan harjoittajat silkkaa bissnestä, jossa hyödyt ja voitot menee omistajille, joilla on myös määräysvalta yhtiössään. Haitat ja jälkien siivoaminen jää paikallisille asukkaille, tässä tapauksessa Ikaalisissa asuville. Onko aivan varmaa, että hyödyt on isommat kuin haitat? Epäilen. Hanketta ei mielestäni pidä missään tapauksessa toteuttaa.	Aluetalouteen kohdistuvia vaikutuksia ovat esimerkiksi hankkeen välittömät ja välilliset työllisyysvaikutukset, paikallisten palveluiden ostot sekä lisääntyvät verotulot, erityisesti kuntien saamat kiinteistöverot. Hankealueelle toteutettava tiestö voi helpottaa alueella liikkumista, parantaa metsätilojen saavutettavuutta ja joustavoittaa metsänhoitotoita. Vaikutuksia työllisyyteen ja elinkeinoihin on arvioitu kaavaselostuksen luvussa 9.20
16) Osallinen 16, 17.4.2024 Alue, jolle tätä tuuliteollisuutta kaavaillaan, on täysin sopimaton ko.tarkoitukseen. On hyvin lyhytnäköistä ja vastuutonta Ikaalisilta ajaa tätä asiaa. Voimaloiden haittoja joko ei ymmärretä tai tarkoituksellisesti vähätellään. Jo alueen nimi Konikallio on valittu harhaanjohtavasti, oikeampi nimihän olisi Vatulanharju. Hankealue rajoittuu Vatulanharju- Ulvaanharju Natura-alueeseen ja osin sen sisäänkin. Voimala-alueesta 50 - 250 metrin etäisyydellä sijaitsee viisi yksityistä suojelualuetta, alueeseen rajautuu myös 15 ha:n kokoinen ala soidensuojelun ohjelmaan kuuluvasta Teerinevasta jne. Luetteloa voisi jatkaa paljon pidempäänkin. Hankealueella on havaittu kartoituksessa 61 pesivää lintulajia tai	Merkitään tiedoksi. Osayleiskaava-alueen rajausta perustuu voimassa olevassa Pirkanmaan maakunta-kaavassa 2040 osoitettuun tuulivoima-alueeseen Konikallio-Kivinevankallio, voimassa vailla lainvoimaa olevan Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan tuulienergiatuotannon alueeseen Konikallio sekä rakentamista rajoittavaan 40 dB:n mallinnettuun melualueeseen. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia

lintureviiriä, näistä 19 on suojelullisesti huomionarvoisia. Eläimistö on muutenkin runsasta. Voimala-alueen vanhoja metsäautoteitä kunnostetaan ja levennetään 5-6 metriä leveiksi n. 7 km, aivan uutta tietä rakennetaan n. 12,5 km. Tuulivoimala vaatii suuren puuttoman kasausalueen. Lisäksi tulevat asennettavat kaapelit. Yksikään eläin ei jää alueen lähellekään eikä palaa. Suora lainaus kaavaluonnoksesta " tuulivoimapuisto nousee Vatulanharjun takaa selkeästi harjun yläpuolelle hallitsemaan Vatulanharjun maisemaa" . Näin suuria tuulivoimaloita (lapakorkeus 350 m) ei ole rakennettu mihinkään. Ei ole varmaan kukaan suostunut antamaan lupaa. Valtakunnallisesti ja maakuntakaavoihin merkittyä arvokasta maisema- ja kulttuuriympäristöä ovat mm. Haapimaan-Vatsiaisten, Vatulan ja Kilvakkalan-Viljalan alueet. Ovatko ne enää sitä, jos tämä tuuliteollisuusalue rakennetaan? Miten tämä vaikuttaa seudun vetovoimaan ja matkailijoihin? Vatulanharjun laella on luontopolku ja mm. näköalapaikka, jossa on luontotaulu seuraavalla tekstillä: "korkeusero ympäröivään maastoon on tässä ehkä jopa 40 m. Kuinka kauas voit nähdä tästä? Nosta kätesi ylös ja vie isossa kaaressa alas. Hengitä samalla rauhallisesti sisään ja ulos liikkeen tahdissa. Siinä rentoutuu mukavasti, vielä kun voit samalla katsella kauas horisonttiin." Suoraa tämän näköalapaikan edessä n. 800 metrin päässä ovat lähimmät tuulimylyt. Nehän suorastaan kaatuvat päälle.	haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen.
17) Osallinen 17, 21.4.2024 Toivon, ettei suunnitteilla oleva Konikallion tuulivoimahanke toteudu. Hankealue sijoittuu arvokkaalle luontoalueelle, ja hanke vaikuttaisi toteutuessaan kielteisesti niin Ikaalisten arvokkaisiin luonto- ja maisema-alueisiin, eläinten elinympäristöön, pohjavesialueisiin joista huomattavan moni saa juoma- ja talousvetensä, alueella harrastamiseen kuin aktiiviseen virkistyskäyttöönkin. Hankkeen suunnittelualaue on tällaisenaan arvokkaampi, kuin tuulivoimapuiston tuottama	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen.

rahallinen hyöty siitä todellisuudessa olisi kaupungille sekä paikallisille yrityksille ja asukkaille. Koen myös huolta kaupunkimme vetovoimaisuuden sekä matkailuturismin puolesta, johon tuulivoimahanke toteutuessaan vaikuttaisi todennäköisesti heikentävästi. Myös etenkin hankealueen lähistön asukkaille kohdistuvat haitat, kuten kiinteistöjen arvon alenema sekä luonnon rauhan rikkoutuminen ääni- ja valosaasteella, ovat asioita joiden ei soisi toteutuvan. Toivottavasti voimme kehittää kaupunkiamme kohti parempaa huomista, ilman tuulivoimaloita.	
18) Osallinen 18, 21.4.2024 Konikallion tuulivoimalaitosalueetta ei saa toteuttaa missään tapauksessa. Voimalat tulevat alueelle mikä on arvokas Harjumaisema ja monien lintujen ja metsän eläinten lisääntyminen ja elämisalue. Itse asun varpeella ja en tule elämään voimaloiden välke ja melu alueella jos hanke tulee toteutumaan. Muutan voimaloiden tieltä pois enkä kuntaan enään veroja maksa eli suunnitelmissa on muuttaa paikkaan missä ei tuulivoimaloita ole! Harrastan metsästystä ja harjoitan ampumista vatulan ampumaurheilukeskuksessa joten voimalat pilaavat rakkaan harrastukseni. Ja viimeisenä kuka ottaa vastuun kuntalaisten vesien pilaamisesta? Hankkeen suunnittelu ja havainnekuvat on törkeällä tavalla vääristelty ja niin heikkolaatuisia ettei kuntalaiset saa niistä mitenkään kuvaa hankkeesta. Ehdotan ja vaadin ettei haketta konikallio toteuteta missään muodossa!!	Merkitään tiedoksi. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti.
19) Osallinen 19, 22.4.2024 Vastustan Konikallion tuulivoimapuistohanketta. Mielipiteeni on, että hanke tulee jättää kokonaan toteuttamatta suunnitellulle alueelle. Lähtökohtaisesti on mahdotonta ymmärtää, että jättikokoisia tuulivoimaloita suunnitellaan keskelle kauneinta ja arvokkainta valtakunnallisestikin merkittävää kansallismaisemaa (vatulanharju.fi), pohjavesialueen ja Natura-alueen viereen sekä aivan liian lähelle asutusta, suorastaan takapihoille. Hankevastaavien erilaiset	

mallinnukset ja selvitykset eivät vakuuta. Nyt suunnitteilla olevat voimalat ovat niin suuria, että sellaisia ei ole vielä missään olemassakaan. Mallinnukset ovat täyttä teoriaa. Niihin on mahdotonta luottaa. Vaikutukset tulevat olemaan enimmäkseen kielteisiä. Tämä tuli esille vaimeasti myös hankevastaavien tekemissä esiselvityksissä. Arvokkaat ja ainutlaatuiset kansallismaisemat, luontoarvot sekä virkistys- ja ulkoilumaastot menetetään iäksi, jos tämä hanke toteutuu. Pelko pohjavesien tärvelymisestä hiipii väkisin mieleen. Tämä on hankkeen kielteisistä vaikutuksista suurin ja tärkein. Miten toimitaan, jos pohjavesi pilaantuu? Sitä ei voi korvata millään. Haitat luonnoneläimille ja linnuille ovat valtavat. Mikä on vaikutus tuotantoeläimille ja alueen maanviljelykselle? Näillä kylillä maataloudesta elantonsa saavia on vielä monia. Vatulan ja Lahdenpohjan kylien asukkaat tulevat kärsimään hankkeesta monin eri tavoin. Ympäröivä rauha, hiljaisuus, pimeys ja puhdas luonto häipyvät tuulivoimaloiden huminan, maatarinän ja välkevaikutusten myötä. Valtavat voimalat tulevat näkymään laajalti yli Hämeenkyrön ja Ikaalisten. Tuulimyllyt eivät ole mikään maiseman kaunistus ja on täysin mahdollista, että muitakin haittoja kohdistuu myös alueesta kauempana asuviin. Tällä tuskin on myönteistä vaikutusta Ikaalisten ja Hämeenkyrön matkailuelinkeinoille, joka on näillä alueilla merkittävää. Paras valtti menetetään, kun maisema tärveltyy. Kiinteistöjen arvo tulee näillä alueilla romahtamaan tuulivoimaloiden toteutuessa. Pahin pelko on, että aikojen saatossa nämä kylät tyhjenevät ja monet kiinteistöt jäävät vaille uusia asujia nykyisten omistajien ja perikuntien riesaksi.	Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa.
20) Osallinen 20, kaksi allekirjoittajaa, 13.4.2024 Järkyttävää, että kaavaa edelleen edistetään, vaikka jokainen maalaisjärjen omaava tietää sen järjettömäksi. Olen niin kurkkuani myöten täynnä jo kolme vuotta löysässä hirressä roikkuneena, että etsimme aktiivisesti taloa Raumalta, jossa luultavasti enemmän arvojamme jakavaa väkeä. Valitettavasti missasimme juuri ihanan talon, joka meni kahdessa viikossa kaupaksi. Rakensimme	Merkitään tiedoksi.

Vatulan harjun laitaan loppuelämän talon [vuosiluku poistettu yksityisyyden suojan vuoksi] sitten, mutta lähtö tulee heti kun löydän itseämme viehättävän Raumalta. Siis vastustamme jyrkästi. Tuhoatte kauniin kunnan.	
21) Osallinen 21, 14.4.2024 Koninkallion tuulivoimahankkeen haittavaikutukset tulisivat olemaan kovat ympäristölle, jos hanke toteutetaan. Pelkästään jo matalataajuusäänien aiheuttamat terveyshaitat, kuultava melu ja pohjaveden pilaantumisvaara tekevät hankkeesta vaarallisen ympäristölle ja sen asukkaille. Kaavaluonnoksen ja YVA-selostusvaiheen yleisötilaisuudessa Ilmattaren [edustajan] viittasi kintaalla vertaisarvioituille haittoja todentamiseksi tutkimuksille. Mihinkään ei saatu kunnan vastauksia. Afryn [edustajan] lapselliset väitteet ovat mielipiteitä ja tulkintoja eivätkä he ota minkäänlaista vastuuta väitteistään. Ovatko edes koskaan tehneet yhtään hankkeen toteuttamista kieltävää lausuntoa MITÄÄN hanketta vastaan?? He eivät ole puolueettomia vaan Ilmattaren yhteistyökumppaneita!! Kenen leipää syöt, sen lauluja laulat!! 1.Voimaloiden matalataajuusäänien aiheuttamat terveyshaitat Lauri Vierto väitti Ikaalisissa, että perustelevat matalataajuusäänien vaarattomuuden valtioneuvoston VTT:llä 2020 teettämällä tutkimuksella, jolla ei pystytty todentamaan matalataajuusäänien aiheuttamia terveyshaittoja. SIIS EI PYSTYTTY! Tutkimusmenetelmät olivat hyvin kyseenalaisia ja tutkimus on myös tutkijapiireissä hepposeksi havaittu! Koehenkilöillä kuunteletuttiin kuulokkeilla infraääniä studio-olosuhteissa. Miten ihmisten kehoon värähtelytasolla vaikuttavat ääniaallot voidaan testata näin?! Altistusajat olivat myös lyhyitä! Tutkimuksen kyselyosuudessa voimaloiden lähiympäristön asukkailta todettiin myös, että mitä lähempänä voimaloita ihmiset asuivat, sen enemmän oli oireilua. 2,5 Km oli	Merkitään tiedoksi. Palautteessa on esitetty runsaasti väittämiä, joihin on vastattu YVA- ja kaavamenettelyiden yhteydessä laadituissa vaikutusten arvioinneissa ja erillisselvityksissä. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Ympäristöministeriön laatimissa melumallinnuksen ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Yksityiskohtainen ohjeistus on koettu tarpeelliseksi, jotta mallinnustulokset olisivat aina tekijöistä riippumatta vertailukelpoisia keskenään. Melumallinnus on toteutettu ympäristöministeriön mallinnusohjeistuksen mukaisesti. Melumallinnuksen epävarmuus on tarkastelussa ja ohjeistuksessa sisällytetty laskennassa käytettyyn tuuliturbiinien melupäästön arvoon, jolloin mallinnustuloksia

lähimmän asukasryhmän maximietäisyys. Oireilua esiintyi jopa 20 km päässä voimaloista.

Mm. Mainzin yliopiston vertaisarvioidun tutkimuksen mukaan tuulivoimaloiden matalataajuusäänet heikentävät sydämen toimintaa merkittävästi ja vaikuttavat aivojen harmaaseen aineeseen eli kognitiivisiin kykyihin alentavasti, mm.muistiin. Meillä on jo olemassa satoja tutkimuksia, jotka todentavat näitä terveyshaittoja. .

-Suurvallat jenkit ja kiina ovat tehneet matalataajuusäänistä onnistuneesti joukkohallinta-aseita.

-Saksassa on oma "kelakoodi" näille terveyshaitoille. Siellä epäillään miljoonien ihmisten sairastuneen matalataajuusäänistä.

-Ranska pysäyttää kaikki tuuliturbiinit - matalataajuisten äänien aiheuttaman melusaasteen vuoksi. TE varoitti tästä vuonna 2021 – nyt koko Saksa on täynnä taudinaiheuttajia. Maailmalla on herätty jo tuulivoiman haitallisuuteen. Tuulivoiman on samanlaista kaikkialla myös vaikutuksiltaan.

Tässä Pirjo Kerosen blogista ote, sillä ainakin itselläni ei tuo ranskan kieli oikein taivu:

"Ranskan tuomioistuin pysäyttää tuulivoiman! Teollinen tuulivoima on valloittanut Ranskan ja jättänyt jälkeensä tuhoutuneen maiseman ja raivostuneen väestön. Vaikka valtavat tuulivoimalat väittävät olevansa ekologinen ratkaisu, ne ovat osoittautuneet katastrofiksi ympäristölle ja kulttuuriperinnölle.

Ranska kyseenalaistaa tuulipuistojen toiminnan jatkamisen kohtuuttomien melupäästöjen vuoksi."

Dagmar Jestrzemska, Preußische Allgemeine Zeitung, 22.3.2024

<https://pipa01.blogspot.com/2024/03/ranskan-tuomioistuin-pysayttaa.html?fbclid=IwAR0oTDaJDy5yHmwsIRLeVtRiXOBXij0c2Wkl0qIJXsBzOf8tFVosNWRcIyc&m=1>

voidaan suoraan verrata suunnitteluohjearvoihin ilman erillistä epävarmuustarkastelua.

-Meillä on Suomessa jo useita satoja perheitä joutunut muuttamaan pois kodeistaan tuulivoiman aiheuttamien terveyshaittojen vuoksi.

-Maailmalla johtava ja Suomessakin vierailut infraääniasiantuntija professori Mariana Alves-Pereira Portugalista suositaa vähintään 20 km suoja-aluetta pienemmillekin voimaloille.

-Kuuluvan matalataajuisen äänen taajuusalue on 20–200 Hz. Tämä ääni etenee kauas, ja sen ominaisuuteen kuuluu voimistuminen suljetuissa sisätiloissa. Lisäksi se voimistuu silloin, kun luonnon omat taustäänet vaimenevat tuulen tyyntyttyä maanpinnan läheisyydessä. Kuuluvan melun osalta tämä tarkoittaa käytännössä ilta- ja yöaikaa, jolloin melu aiheuttaa unen laadun heikkenemistä ja siitä seuraavia terveyshaittoja lähialueiden asukkaille useiden kilometrien säteellä.

Tuulivoimalan ääni on jatkuvaa, säännöllisesti jaksoittain suhahtelevaa ja jyskyttävää ääntä. Sen on todettu olevan häiritsevämpää kuin äänien, jotka ovat lähtöisin lento-, tie- tai raideliikenteestä ja aiheuttavan stressiä. On huomattava, että stressi on monille sairauksille altistava tekijä.

Ruotsalainen sydänlääketieteeseen perehtynyt professori Göran Holm ja audiologian asiantuntija Leif Lyttkens viittaavat kirjoituksessaan kanadalaiseen tutkimukseen "Health Canadian's Wind Turbine Noise and Health Study". joka todentaa tuulivoimaloiden melun häiritsevyyden. He viittaavat myös mm. ruotsalaiseen Sahlgrenskan yliopistosairaalan tutkimuksiin, jotka todentavat pitkittyneiden stressitekijöiden heikentävän glukoosin tuottoa aiheuttaen verenpaineen nousua, korkeampia veren rasvapitoisuuksia ja immunologisenjärjestelmän häiriöitä kehossamme. He viittaavat tässä sekä kuuluvaan meluun että infraäänien tutkittuun stressivaikutukseen. Holmin ja Lyttkensin mielestä edellä mainitut tutkimukset osoittavat suoraan, että tuulivoimaloiden melu aiheuttaa terveydellisiä ongelmia. Lääkärit ovat pitkälti yksimielisiä siitä, että nämä muutokset aiheuttavat ajan kuluessa mm. kasvaneen riskin

diabeteksen kehittymiseen ja riskin kuolla ennenaikaisesti sydän- ja verisuonitauteihin.

Tanskalainen tutkija Christian Sejer Pedersen ja professori Henrik Møller ovat todistaneet 48 tuulivoimalan tehovertailututkimuksessaan matalataajuisten äänien lisääntyvän, mitä suurempia tuulivoimalat ovat, ja siten myös aiheuttavan suurempaa haittaa.

Ruotsissa on tehty tutkimus tuulivoimaloiden äänen vaikutuksesta unenlaatuun. Tutkimuksen johtajana toimi ympäristötieteen professori Kerstin Persson Wayne Göteborgin yliopistosta. Tutkimustulokset osoittavat tuulivoimaloiden äänen heikentävän REM-unen laatua ja palautumista. REM-unen alkaminen viivästyi, ja sen kesto lyheni. Unettomuudella ja huonolla unen laadulla on suora yhteys useisiin sairauksiin, kuten masennukseen, ahdistushäiriöihin, hormonitoiminnan häiriöihin ja lisääntyneisiin sydän ja verisuonitauteihin.

Kuka ottaa vastuun ja miten korjaatte tilanteen, kun ympäristön asukkaat alkavat saada vakavia terveyshaittoja? Siihenkään ei kunnollista vastausta Viertolta tullut. Vain liirumlaarumia! Näin isoja voimaloita ei ole tehty vielä minnekään, eikä niistä ole mitään tutkimustuloksia olemassa?

2.Melumallinnuksissa ei ole huomiotu jättöpyörteen vaikutuksia! Sehän nostaa merkittävästi melutasoa tuulivoimala-alueella takana olevien voimaloiden osalta. Melumallinnus on monelta osin hyvin puutteellinen ja tuulivoimaloiden liian lähelle toisiaan sijoittelun takia antaa täysin virheellisen kuvan asuin- ja lomarakennuksiin syntyvistä melutasoista. Melumallinnuksessa on jätetty myös kokonaan tarkastelematta merkityksellisen sykkinnän ja inversion vaikutukset melutasoihin ja melun häiritsevyyttä lisäävinä tekijöinä. Tuulivoimalan synnyttämän melun sykintä on voimakkainta ilta- ja yöaikaan tietyissä sääolosuhteissa (ns. stabiili alailmakehä). Ruotsissa tehtyjen pitkäaikaismittausten mukaan merkityksellistä sykintää esiintyy noin 20 – 30 % tuulivoimaloiden vuotuisesta toiminta-ajasta sopivissa sääolosuhteissa. Voimakkainta ja useimmiten esiintyvää sykintä on kevättalvella,

Hankkeen vaikutuksia seurataan rakentamisen ja toiminnan aikana ja mahdollisiin ongelmakohtiin puututaan yhteistyössä asianomaisten viranomaistahojen kuten kunnan kanssa.

syksyllä ja syystalvella, jolloin auringon säteilykulman muutos ilta- ja yöaikaan on suurimmillaan.

- Miksi lähes jokaisesta ja varsinkin uusimmista voimala-alueista on käyty ja käydään tällä hetkellä korkeimmassa hallinto-oikeudessa taistoa juuri kuultavan melun osalta? Kertooko se sen, että teetetyt melumallinukset ovat pahasti pielessä?? 😞

Em.Vtt tutkimuksen vastuullinen johtaja Panu Maijala ei asuisi itse alle 2km päässä voimaloista kuultavan melun vuoksi ja voimalat olivat tutkimuksissa vain 3 mw tehoisia.

3. Maatärinän vaikutukset pohjavesiin
Tuulivoimalat aiheuttavat ympäristöönsä ns.maatärinää rungon ja sen massiivisen perustusten hienoisen huojumisen vuoksi. Maatärinää on mitattu jopa 15 Km päähän pienemmälläkin voimalalla, niin miten pitkälle sitten näiden teollisuusluokan jättivoimaloiden maatärinä yltää? Siinä on vaarana, että se sekoittaa maasedimenttejä ja pilaa pohjavesialueita, kuten esim. Kanadassa ja Skotlannissa [tekstiin korjaus muotoon "Skotlannissa" osallisen viestin mukaisesti] epäillään laajoilla alueilla tapahtuneen. Maatärinän osuutta Konikallion pohjavesitutkimuksessa ei ole huomioitu millään tavalla? Nythän hankealue on aivan pohjavesialueen vieressä.

Tämänhetkisen käsityksen mukaan tuulivoimaloiden aiheuttama maatärinä ei ole aiheuttanut suuria ongelmia Suomessa tai muissa maissa.

Yleensä tuulivoimalan aiheuttama maatärinä on suuruusluokaltaan varsin pientä verrattuna esimerkiksi rataliikenteeseen, joka voi nykypäivänä aiheuttaa haittaa ympäristöönsä jopa satojen metrien päähän. Voimalan perustuksesta maaperään siirtyvän värinäherätteen tulisi olla hyvin voimakas, jotta herätteen vaikutus voisi olla havaittavissa vielä kilometrien päässä värinälähteestä. Toisaalta maaperän ominaistajuuden tulisi osua lähelle herätteen taajuutta, jolloin resonanssin myötä värähtely voisi teoriassa kulkea maaperässä pitkiä matkoja. Ilman resonanssi-ilmiötä värähtely pienenee melko nopeasti voimalasta poispäin siirryttäessä pääasiassa geometrisen vaimennuksen johdosta.

Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle.

4. Tulipaloriski Voimaloita on mahdoton sammuttaa. Varsinkin kesäkuivalla tulipalon leviäminen on voimakasta ja asutusta on aivan liian lähellä voimala-aluetta. Miten tulipalon sattuessa ympäristön asukkaat ja heidän kiinteistönsä suojataan? Kuka korvaa, jos tölly palaa? 5. Miten määre vähäisyys määritellään arvioinnissa? Kenelle se on vähäistä? Vähätteleviä mielipiteitä tyyntä kaikki AFRYn lausunnot. 6. Tuulivoimaloiden läheisyys vaikuttaa myös kiinteistöjen ja tonttien arvoon laskevasti. Mitä lähempänä voimalat ovat, sen voimakkaampi vaikutus on. Ihmiset alkavat olla yhä tietoisempia voimaloiden moninaisista haitoista! 7. Tuulivoimalan siivistä irtoavat mikromuovit menevät luontoon – yhdestä voimalasta 30 tonnia. Pohjavedet ovat myös vaarassa mikromuovittua. https://pelastetaansuomenluonto.fi/ajankohtaista/tuulivoiman-puhtaus/tuulivoimalan-siivista-irtoavat-mikromuovit-menevat-luontoon-yhdesta-voimalasta-30-tonnia/?fbclid=IwAR0d0riU_bawpJpmIR9IGcAydF2ySNXqX2ZLDHSc7WUTvjAJI68LbW49biw 8. Eläinkannan katoaminen: LUKE havaitsi tuoreessa tutkimuksessaan tuulivoimaloiden poistavan 67 % linnuista ja eläimistä tuuliteollisuusalueelta	Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Mahdollisiin riskeihin varaudutaan ennakkosuunnittelulla, johon kuuluu myös yhteistyö onnettomuustilanteisiin varautumisesta pelastusviranomaisen kanssa. YVA-menettelyn vaikutusten arvioinnissa käytetty IMPERIA-hankkeen mukainen arviointimenetelmä on kuvattu hankkeen YVA-selostuksen kappaleessa 7.4. Hankkeen vaikutuksia arvioidaan teemakohtaisesti. Vähäisellä vaikutuksella viitataan tilanteeseen, jossa hankkeen mukaisesta toiminnasta aiheutuva muutos nykytilaan on pieni tai vaikutukset kohdistuvat rajatulle alueelle tai ainoastaan yksittäisiin herkkiin kohteisiin. Hankkeesta aiheutuvaa muutoksen voimakkuutta ja sen myönteisiä tai kielteisiä vaikutuksia sekä muutoksen herkkyyden arviointia valvovat viranomaiset.] Väittämän mittakaava ei vastaa millään tavalla todellisuutta. Tuulivoimaloista irtoavan mikromuovin määrä on hyvin pieni. Ruotsissa luontoyhdistys Naturskyddsförening on arvioinut, että kaikista Ruotsin tuulivoimaloista irtosi vuonna 2021 noin 645 kilogrammaa eli noin 0,6 tonnia mikromuovia. Vuonna 2021 Ruotsissa oli noin 4 300 tuulivoimalaa, joten karkeasti laskettuna yhdestä tuulivoimalasta irtosi siis noin 150 grammaa mikromuovia vuodessa. Suomessa oli vuonna 2023 noin 1 600 tuulivoimalaa, joten samalla laskukaavalla laskettuna Suomen kaikista tuulivoimaloista olisi vuonna 2023 irronnut noin 240 kiloa mikromuovia.
---	--

Tutkimusryhmä käsitteli 22:n maan 84 tutkimusta. Luke tutki Maa- ja metsätalousministeriön Hiilestä kiinni- tutkimus- ja innovaatio-ohjelmassa (LandUseZero) tuulivoiman, metsien käsittelyn ja soiden ennallistamisen yhteisvaikutuksia ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen, talouteen ja yleiseen hyväksyttävyyteen. Lukien tutkimuksen tulos: Tuulivoimalat häiritsevät eläinten elinympäristöä Eläinyksilöt siirtyvät osittain tai kokonaan voimala-alueelta https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita?fbclid=IwAR1n03DQ_7RSuwRXR8jEvZMMUPrKfj0Jb9Rwp11yJmZmJhbvr1boWcQ420 9. Jäänheitto alueella vaarantaa lähiasukkaat ja ohikulkijat: Jämijärven Ratiperän tuulivoimala-alueen edustaja varoitteli viime vuoden joulukirjeessään yhteistyökumppaneitaan jäänheitosta 500 metrin säteellä voimaloista. Pitäisi kai pitää ainakin kypärää alueella liikkuesssa. Ei paljon kannata samoilla joulukuusta hakiessa voimaloiden lähellä. Voi kallo haljeta tai vahingoittua muutoin ikävästi. Koninkallion hankealueen voimalat hipovat 300-350 metrin korkeudessa! Varoalue on varmaan jo tuolloin lähes kilometrin luokkaa tai enemmän! Viime vuosina on maailmalla paljon myös voimaloita kaatunut ja tai lapoja katkennut heikentyneiden materiaalien tason vuoksi. Voimala-alueilla ei kannata hirveästi hengailla. Marjat saastuvat voimaloiden ympäristöön heittelemistä mikromuoveista. Yksittäinen keskikokoinen voimala voi norjalaisen tutkimuksen mukaan levittää ympäristöönsä jopa 70 kiloa mikromuoveja vuodessa. Siinä on myös pohjavedet vaarassa. Lista haitoista on merkittävä! Koninkallion hankealuetta ei saa missään nimessä toteuttaa!	Naturskyddsföreningen mukaan Ruotsissa esimerkiksi tieliikenteestä, mukaan lukien renkaiden kulumisen, aiheutui vuonna 2017 teetetyn tutkimuksen mukaan vuosittain noin 8 190 tonnin mikromuovipäästöt. Suomen ympäristökeskuksen mukaan myös Suomessa tieliikenne on merkittävin yksittäinen mikromuovin lähde: pelkästään ajoneuvojen renkaiden kulumisesta aiheutuu vuosittain noin 5 000–10 000 tonnin mikromuovipäästöt. Mikromuoveja ja pohjavettä koskeviin väittämiin on vastattu vastineessa edellä.
22) Osallinen 22, 21.4.2024	Merkitään tiedoksi.

Vastustan Konikallion tuulivoimapuiston rakentamista.	
23) Osallinen 23, 18.4.2024 Olen pöyristynyt kaavaluonnoksessa esitettyihin asioihin Konikallion tuulivoimalapuistosta. Konikallion tuulivoimapuiston välkkeen, melun ja korkeiden sekä rauhattoman näköisten roottoreiden vuoksi Vatulan alueen asuinolosuhteet heikentyvät merkittävästi. Vaikutukset ulottuvat negatiivisesti myös ulkoiluun, retkeilyyn, marjastamiseen, metsästämiseen ja virkistytymiseen. Kun muutimme Vatulaan joitakin vuosia sitten, yksi syy oli rauhallinen, upea ja monimuotoinen kaunis luonto. Esi-isiemme jättämä perintö. Alueiden käyttö heikentyy talvisin myös jääpalavaaran vuoksi. Siellä ei uskalla jatkossa liikkua. Ikävää, jos omassa metsässä ei voi tehdä esim. metsätöitä silloin kun omaan aikatauluun sopii parhaiten. Alueen rikas luonto köyhtyy ja voimalat vaikuttavat heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen ja ekologisiin prosesseihin alueella. Hanke aiheuttaa monimuotoisuuden vähenemistä ja ekosysteemin heikkenemistä. Tämä vie vuosien aikana tehdyttä työltä pohjan pois ja pilaa alueemme. Tuulivoimarakentamista ei pitäisi missään tapauksessa suorittaa Vatulan arvokkaiden maisema-alueiden välittömään läheisyyteen. Vatulanharju on meidän perheen, sukulaisten ja kyläläisten suosittua ulkoilumaastoa. Sitä pitäisi erityisesti vaalia. Käytämme kiinteistöissämme omaa kaivoa . Sen tulevaisuus on uhattuna tuulivoimapuiston suuren maansiirtomäärän, syvälle suunnattujen rakenteiden ja avatun maanpinnan vuoksi. Ikaalisten kaupungilla on vähän käytössään pohjavesialueita. Paikkakunta on kohta vesikriisin partaalla. Pohjaveden tilannetta, nykytilaa, vaikutuksia ja seurauksia ei ole riittävällä ammattitaidolla edes yritetty luonnoksessa selvittää. Veden riittävyys on jatkuva ongelma	Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoimaloiden alueiden (tv) rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Vaikutusten arviointien perusteella lausunnossa esitetyle rakentamiskielolle ei

koko maailmassa ja kohta myös Suomessa. MIKSI UPEAA POHJAVETTÄ IKAALISISSA EI HALUTA SUOJELLA???

Melumallinnus askarruttaa, onko Suomen rakentamismääräys-kokoelman, SRakMk, mukaisia osan asumisen terveellisyyteen, turvallisuus ja viihtyvyys osan mukaisia määräyksiä ja suosituksia otettu riittävästi huomioon.

Rakennuksiamme ei ole aikoinaan voitu varustaa huomioimaan maalaisalueen muutoksia energiateollisuusalueeksi.

Tuulivoimapuiston välkkeet, äänet, vedenlaadun heikkenemät ja avattujen maastoalueiden pölyt heikentävät alueen asukkaiden olosuhteita kohtuuttomasti.

Tuulivoima-alueiden sijoittamisessa on suositeltavaa jättää herkimmat alueet tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle sekä määrittää niihin riittävät etäisyydet. Konikallion tuulivoimahanke ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvä 110 kV:n voimajohtojen rakentaminen sijoittuvat alueelle, jonka välittömään läheisyyteen sijoittuu sekä maisemallisesti, että kulttuuriperinnöltään herkkiä alueita, joita kaavaluonnoksessa ei ole riittävästi käsitelty.

Tiedottaminen kaavaprosessista on ollut hyvin heikkoa ja paikallinen lehti, Uutis-Oiva, ei tuo asiassa kuin hakijan mielipidettä esille. Monet kunnan päättäjät ovat sidoksissa asian kannattamiseen ja kunnollista keskustelua ei ole asiasta tarjolla. Tieto on ollut hyvin yksipuolista ja

ole perusteita. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat.

Tuulivoimaosayleiskaavan alueella ei sijaitse asuinrakennuksia. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyiden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden.

Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle.

Kaavoitus ja siihen liittyvä YVA-menettely ovat monivaiheisia prosesseja. Tästä johtuen osallisia tiedotetaan eri vaiheissa ja asioihin voi jättää mielipiteen useasti. Kunta toteuttaa tiedotusta ja kuulemisia alueidenkäyttölakia noudattaen ja järjestää tiedotusta yli lain

sekavaa. Meitä, jotka olemme huolissamme, aliarvioidaan virkamiesten ja poliitikkojenkin toimesta. Prosessi on erittäin sekava, on kaavaa, YVV, vaihemaakuntakaavaa ym ym. Asukkaat ovat ihan epätietoisia ja ymmällään kaikista vaiheista. Tuulivoimatoiminta aiheuttaa kuntalaisissa yleisesti epätietoisuutta rakentamiseen johtavasta menettelystä. Yksityisoikeuden piiriin kuuluvia vuokrasopimuksia ei julkaista, minkä johdosta kyläläiset voivat ensi kertaa havahtua jo täydessä vauhdissa olevaan tuulivoiman rakennushankkeeseen vasta nyt. Missä on tuulivoima-alueen paikallisesti tunnistettava nimi. Konikallio ei kerro Ikaalisten ja Hämeenkyrön asukkaille juuri mitään Kaava sallii toteutuessaan liikaa heikennyksiä paikallisten Ikaalisten ja Hämeenkyrön ihmisten elämään ja sitä ei voi näin kevyen pohjasuunnittelun kautta jatkaa. Mielipiteeni on, että Konikallion tuulivoimahanketta ei toteuteta laisinkaan!	määräämän velvoitteen, jotta mahdollistetaan kaikkien osallisten osallistuminen. Konikallion hankealueen rajausta tukeutuu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun kaksiosaiseen tuulivoimaloiden aluetta kuvaavaan merkintään tv1, Konikallio-Kivinevankallion tuulivoima-alue. Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.”
24) Osallinen 24, kaksi allekirjoittajaa, 22.4.2024 OBJEKTIIVISUUS Ikaalisten kaupungilla on strategiansa mukaisesti tahto kehittää alueelle tuulivoimateollisuutta. Kaavan valmistelussa Ilmatar tilaa ja maksaa ja arvioi Konikallion hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin. Kaavan valmistelussa Ikaalisissa tuulivoimatoimijoiden tuottamaan aineistoon, esimerkiksi havainnekuviin, kartta-aineistoihin ja mallinnuskuviin on suhtauduttu kepeän kritiikittömästi. Haitat kohdistuvat erityisesti Ikaalisissa valtakunnallisesti arvokkaaseen harjumaisema-alueeseen (VAMA). Hankkeen pohjavedelle aiheuttamista riskeistä ely- keskus vaati erillisselvityksen.	Kaavoitusta ohjaavat kuntien viranhaltijat sekä muut viranomaistahot. Konsulttien toimintaa sitovat konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot (KSE 2013), joiden mukaisesti konsultin tulee asiantuntijana mm. suorittaa saamansa tehtävä sen edellyttämällä ammattitaidolla objektiivisesti.

Hämeenkyrössä pidetyssä tuulivoimaosayleiskaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelma yleisötilaisuudessa 28.4.2022 Ilmattaren Lauri Vierto kertoo tallenteella https://vimeo.com/702806944/e78b6b05d3 pohjaveteen liittyvistä asioista: <i>”Otetaan Suomen johtavat pohjavesiasiantuntijat”</i>. Ilmatar teetti pohjaveden erillisselvityksen ja sen laati pari vuotta toiminut pieni yhden hengen työllistävä Tihku Oy ja FT, dosentti Joni Mäkinen. Pohjavesiselvitykset perustuvat lyhytkestoisii tutkimuksiin ja ne eivät ole riittäviä maatumkaluotaimella suoritettuna. Riskit pohjaveden pilaantumiselle ovat olemassa. POHJAVESI Ilmastonmuutos tuo haasteita myös pohjaveden käytölle. Sääilmiöiden muutokset vaikuttavat veden hydrologiseen kiertoon. Kun keskitytään ilmastonmuutostoihin, hiilidioksidipäästöihin, unohdetaan se mikä on näkymättömissä, eli pohjavesi. Vatula- Ulvaanharjun pohjavesialueen turvaaminen seuraaville sukupolville turvataan parhaiten säilyttämällä alue teollisuudelta koskemattomana. Ikaalisissa Kolmostie ja Teiharjun teollisuusalue ovat heikentäneet sen alueen pohjaveden laatua. KAUPUNKILAISTEN KUULEMINEN Konikallion hankkeen kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa 24.11.2021 on heti alussa tunnistettu se, että <i>”Konikallion hankkeeseen Ikaalisissa suhtaudutaan kriittisesti”</i> (Hinnerichen, maakuntamuseo) ja <i>”Se on kaupungissa herättänyt keskustelua”</i> (Lappalainen, Ikaalisten kaupunki, Nosto Consulting). Vaikka asia on ollut viranomaisten tiedossa, ei valmistelussa sosiaalisen hyväksyttävyyden ja kuntalaisten aidon kuulemiseen kannalta kaavoituksessa ei ole asukkaita ole otettu huomioon riittävällä tavalla. 12.3.2024 yleisötilaisuudessa Ikaalisissa ei kaikkii yleisön kysymyksiin vastattu, koska aika oli riittämätön.	Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Vaikutusten arviointien perusteella lausunnossa esitetyle rakentamiskiellolle ei ole perusteita. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä Yleisötilaisuuksissa on käytetty runsaasti pitkiä puheenvuoroja sekä paikalla että etäyhteydellä. Tilaisuuksissa on todettu, että esittelijöihin ja viranomaisiin on mahdollista olla yhteydessä myös muina aikoina.
---	--

Virkamiesten toiminta ei täytä objektiivisuusperiaatetta, joka edellyttää virkamiehiltä asiallista ja puolueetonta toimintaa. Asioiden valmistelussa on lähdetty sille linjalle, että tieto tarjoillaan tuulivoimatoimijan intressien mukaisesti. Kaava- aineisto YVA mukaan lukien on jätetty tavalliselle kaupunkilaiselle noin 1000 sivuisena aineistona tarkoituksellisesti vaikea selkoiseksi, hankalaksi ymmärtää esimerkiksi epäselvinä havainne- ja karttakuvina. Poikkeuksellisen törkeää on ollut täysi välinpitämättömyys valtakunnallisesti arvokasta harjumaisema-aluetta ja muita arvokohteita kohtaan.

HANKKEEN SOSIAALINEN HYVÄKSYTTÄVYYS

Hankkeen negatiiviset vaikutukset kohdistuvat merkittävästi Kelminselän kylien ympäristöön. Hanke on jo kaavaluonnosvaiheessa tuonut ristiriitoja ja heikentänyt alueen viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä. Konikallion hankkeella ei ole sosiaalista hyväksyttävyyttä YVA asukaskyselyn perusteella. Toivolansaaren kaavoituksen keskeyttämisen perusteena oli kaupungille jätetty runsas, negatiivinen Toivolansaaren kaavoitusta vastustava palaute. Yhdenvertaisuusperiaate velvoittaa tasapuoliseen kohteluun, johdonmukaisuuteen ja syrjimättömyyteen.

Konikallion tuulivoima-alue ei ole terveellinen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö kaupunkilaisille, mutta tähän ei kaavaa laadittaessa kiinnitetä huomiota.

Kaavan laadinnassa ei ilmene miten käytännössä haitallisia vaikutuksia huomioidaan ja mitä konkreettista niille tehdään.

MAISEMAVAIKUTUKSET

On suorastaan hämmästyttävää, miten kaavalausunnoissa Ikaalista ympäröivät paikkakunnat ja Pirkanmaan liitto kantaa huolta Ikaalisiin kohdistuvista kielteisistä maisemavaikutuksista. Ikaalisilla huolta ei tunnu olevan.

Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamennettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.

Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-mennettelyn yhteydessä.

Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten

Ikaalisten kaupungille kelpaa laadultaan heikkotasoiset ja puutteelliset havainnekuvat. Kartat ovat epäselviä ymmärtää, koska esimerkiksi kylien nimet erottuvat huonosti. Pirkanmaan liitto kertoo harjun olevan suosittu näköalapaikka ja retkeily- kohde. Vatula-Ulvaanharju on valtakunnallisen harjunsuojeluohjelman kohde ja merkittävä sekä maaperältään että eliöstöltään. Valtakunnallisesti arvokas Pirkanmaan harjujen ketjuun kuuluva Vatula- Ulvaanharjun maisemakokonaisuus on vaarassa ikaalisissa ja Hämeenkyrössä, sillä Suomen suurimman maatuulivoimahankkeen kielteisiä vaikutuksia ei pystytä mitenkään estämään ja ennalta arvioimaan. HAVAINNEKUVAT YVA- selostuksen havainnekuvat antavat puutteellisesti asukkaille tietoa haitallisista maisemavaikutuksista. Pinta- alaltaan noin 2000 ha alueelle levittäytyvän Konikallion tuulivoimahankkeen maisemavaikutuksia ei ole laadukkaasti ja riittävästi havainnoitu eri valaistusolosuhteissa. Valaistusta havainnoivat vuorokauden vaihtelut ja vuodenaikojen vaihtelut puuttuvat. Sopimukset sitovat alueen vuosikymmeniksi, joten tässä vaiheessa mallintamisen merkitys korostuu. Kuvauspaikkoja on suppeasti ja erityisen moitittavaa on Ilmattaren esiintuoma kuva Vatulan harjun alaosa, Ilmatar pimittää tarkoituksellisesti valtakunnallisesti arvokkaan harjualueen maisema-arvoja. 350 metriä korkea voimala on havainnoitu virheellisesti kaavan liitteenä olevan YVA-selostuksen sivulla 140 ja 144 : Ympäristöministeriön oppaassa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, tuulivoimaloiden mittasuhte on kuvattu suoraan roottorin edestä. (Maisemavaikutusten Opas 1/ 2016 s. 15)	arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta. Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi. Lisäksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimalat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle. Havainnollistavan materiaalin ovat laatineet kokeneet asiantuntijat Suomessa käytössä olevien yleisten käytäntöjen ja oppaiden mukaisesti. Havainnekuvat on tehty paikan päältä otettuihin valokuviin. Kuvien ottopaikat perustuvat tuulivoimaloiden ja niiden tarkastelualueen 3D-mallinnukseen, joiden pohjalta havainnekuvat on tehty. Havainnekuvien ottopaikat on valittu niiden monipuolisen edustavuuden, kohteen merkityksen ja maisemallisten vaikutusten kohdistumisen mukaisesti. Havainnekuvien kuvauspaikkoja on täydennetty YVA-menettelyn ja osayleiskaavoituksen aikana saadun palautteen ja YVA-menettelyn seurantaryhmän sekä kunnista saatujen ohjeistusten mukaisesti. Havainnekuvia on laadittu tuulivoimahankkeeksi poikkeuksellisen paljon.
--	---

YVA- selostuksessa on sivulla 140 on kuvattu Konikallion voimalan suhdetta muuhun korkeaan rakentamiseen. Kuvassa Konikallion tuulivoimala on roottorin suhteen kuvattu viistosti suhteessa muihin rakennuksiin. Eihän tällaisesta havainnoinnista ole mitään hyötyä kuvan katsojalle.

Sivulla 144 Konikallion voimala on havainnoitu jälleen niin, että roottori on aseteltu katsojaan nähden viistosti. Roottorin kokoero ei tule esiin. Kuva tulee laatia niin, että siinä on Konikallion lisäksi rinnakkain asukkaiden hyvin tuntema Ikaalisten Teiharjun voimala n. 90 m sekä Jämijärven Ratiperän n. 210 m voimala tai naapurikunnan, Sastamalan Suodenniemen Kortekallion 230 metriä korkea voimala. Asukkaille Konikallion mittakaava havainnoidaan parhaiten paikallista lähialueiden tuulivoimaloista käsin ja tietysti roottori suoraan edestä kuvattuna oppaan mukaisesti.

Havainnekuvien puutteita: Harhaanjohtava kuvantaminen

**Mitä voimaloita havainnekuviissa on?
Numeroinnit puuttuvat**

Mitkä voimaloista ovat Hämeenkyrön ja mitkä Ikaalisten puolella? Kuvat tulee laatia uusiksi niin, että tiedetään mitä voimaloita niihin on mallinnettu. Kaavassa voimalat on numeroitu ja se numerotieto tulee liittää havainnekuviin. Kaava jää tiedolta puutteelliseksi.

Eri valaistusolosuhteet puuttuvat

Ilta- aamu- auringon nousuja ja laskuja vasten voimaloiden havainnointi. Materiaaleissa ei ollut esimerkiksi ainoatakaan pilvetöntä ilta- auringon laskua, jota vasten voimalat erottuvat erittäin hyvin. Kuvat tulee laatia uusiksi näissä olosuhteissa ja myös lentoestevalot tulee huomioida videomallinnusta hyödyntäen eri valaistuksissa.

Harusteet puuttuvat

Harusteet tulee havainnoida koko voimala- aluetta koskevissa näkymissä. Esimerkiksi Vatulan linkkimaston harusteet erottuvat kauaksi,

useiden kilometrien päähän katselupaikasta ilta-auringon punaa vasten. Konikallio tulee havainnoida kokonaisuudessaan niin, että 15 voimalaa harusteineen näkyy. Havainnekuvia ei ole otettu niiden määritelmien mukaisesti, joita sanallisesti kuvien edustettavuudelle on asetettu. Arvokohteista kerrotaan, että ne ovat muutokselle herkimpiä. Urjaisten – Osaran – Kostulan kulttuurimaisemasta arvokohteesta ei ole otettu ainoatakaan havainnekuva Konikalliolle. Kyrösjärveltä Hämeenkyröstä ei ole ainoatakaan näkymää Konikalliolle. Pirkanmaa on todettu vetovoimaiseksi kesämökkialueeksi. Miten arvioida järvinäkymiä, ellei ole ainoatakaan kuvaa? Järvenkylän uimaranta on suosittu uimaranta Hämeenkyrössä, uimarannalta ei ole otettu ainoatakaan havainnekuva. Särkijärveltä ei havainnekuva. Hämeenkyröläiset hyödyntävät Vatula-Ulvaanharjua virkistytymisalueena. Herkälle maisema-alueelle kohdistuvia vaikutuksia ei ole mallinnuttu asianmukaisesti ja lisäksi puuston peittävää vaikutusta on liioiteltu. Vatulanharjun linkkimasto (Mastokartta: 10871 59 101) näkyy paljaalla silmällä Ikaalisten keskustaan asti. Havainnekuviissa tätä korkeaa ja keskeistä rakennelmaa maisemassa ei ole otettu huomioon lainkaan. Vatulan keskustassa sijaitsee Vatulan Nykäyksen seuratalo, joka tarjoaa juhla- ja majoitustilaa. Pihapiiristä avautuu näkymä harjun suuntaan, mutta havainnekuva tästä ei ole otettu. Toivolansaaren uimarannan havainnekuva on otettu pimeäkuvana talvella- Kesäkuva puuttuu! Vatulanharjun laelta avautuvista maisemista selvitykset eivät tuo esiin Vatulan harjun kulotettua paahderinnettä. Tältä ja useasta kohtaa muualta harjun laelta ja sen reunalta	
---	--

aukeaa etelän suuntaan avoimia maisemanäkymiä. Vatulanharju.fi sivustolta ilmenee, että kuntalaiset ja alueen maanomistajat toimivat aktiivisesti harjun maisema- arvojen eteen. Puustoa on harjunlaen alueelta harvennettu viimeksi talvella 2023. Maisema-arviointi on suoritettu 2022. YVA selostus korostaa ylikorostetusti ja virheellisesti arvokohteen sulkeutunutta näkymää. Lisäksi YVA ei ota lainkaan huomioon sitä, että harjun lakiosan kuuluu tuulivoimaloiden välkevyöhykkeelle ja harjulla oleva puusto ei peitä välkevaikutuksia.

Harjun lakiosan kuvasta ei myskään ilmene mitä voimaloita kuvassa on?

**Ulkoinen sähkönsiirtolinja, näkyykö se Vatulanharjulle ja Hämeenkanakaantielle ?
Havainnekuva puuttuu**

Hankealueen keskeltä sähköasemalta sähkönsiirtolinjat toteutetaan kaava- aineiston perusteella ilmalinjana, mutta havainnekuviin sähkönsiirtolinjaa ei ole mallinnettu, vaikka linja näkyy ja rikkoo näkymän valtakunnallisesti arvokkaalta harjumaisema-alueelta.

Vanhasta kauppalaista näkymä Konikalliolle on havainnoitu puutteellisesti

Ikaalisten valtakunnallisesti merkittävältä rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvalta alueelta, Ikaalisten Vanhan kauppala- ja kirkon seudulta, ei ole otettu havainnekuva. Esim. Rahkolan juhlatalon takaa aukenee maisema, josta Vatula- Ulvaanharjun silhuetti ja konikallion voimala-alue tulee kokonaisuudessaan esiin. Tätä ei ole havainnoitu arvokohteen edellyttämällä tavalla ja myös pimeäkuva puuttuu, samoin hämärän aikainen visuaalinen vaikutus välähtävistä lentoestevaloista. Taajama-alueen arvokohteenä on tämä alue matkailukohteenä merkittävä. YVA havainnekuva keskustasta on otettu kirjaston rannasta, josta edellä mainitut asiat jäävät kokonaan havainnoimatta.

Samat asiat koskevat myös Hämeenkyrön arvokkaita maisema-alueita. Havainnointi on puutteellista.

Välkevaikutuksia ja välkkeen vuotuista kestoa arvioidaan ensisijaisesti asuin- ja loma-asuinrakennuksiin kohdistuvaan välkkeen näkökulmasta.

YVA- selostus vaiheen selvitykset 2024 ja selvitykset Konikallion alueella 2012

Mikä ero on Konikallion 2023 YVA- selostuksen ja vuonna 2012 Konikalliosta laaditun arvokkaiden maisema- alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen arvioinnin välillä?

Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan aineistossa vuodelta 2012 todetaan tuulivoiman vaikutuksista arvokkaisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriympäristöihin seuraavaa: ”

Etäisyystarkastelun avulla on kohdistettu vaikutustenarvioinnit niihin arvokohteisiin ja- alueisiin, joihin voidaan olettaa kohdistuvan erityisen merkittäviä tai kohtalaisia vaikutuksia. Arvioinnissa on oletettu, että vielä noin 3 km etäisyydellä tuulivoimalat voivat dominoida maisemakuvaa, vaikutusten merkittävyys vähenee etäisyyden kasvaessa. Merkittävämmät vaikutukset saadaan selville ulottamalla tarkastelu noin 12 km etäisyydelle tuulivoiman selvitysalueista. (Voimaa tuulesta Pirkanmaalla, Tuulivoimaselvitys 2012)

Reilu 10 vuotta sitten Pirkanmaan vaihemaakuntaa valmisteltaessa arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen vaikutusten arviointi Pirkanmaan liiton Voimaa tuulesta selvityksessä (Pöyry, 2012) on käytetty kokonaiskorkeudeltaan 180 metriä korkeaa tuulivoimalaa.

Vuonna 2012 Hämeenkyrössä suunniteltu tuulivoima-alue nro 32 putosi pois jatkosuunnittelusta maisemavaikutusten vuoksi. Nykyiset voimalat ovat 170 metriä korkeampia, mutta maisemavaikutusten arvioinnissa koon kasvu ja voimaloiden määrä jää huomioimatta. Hämeenkyrössä painoarvoa oli valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.

Konikallion havainnekuvat ja Pirkanmaan vaihemaakuntakaava

Painoarvoa tulee olla myös sillä, että Konikallion tuulivoimaosayleiskaavan hankekuvat toimivat myös vaihemaakuntakaavan havainnekuvina. Vaihemaakuntakaavassa ei vaadita havainnekuviin Vaihemaakuntakaavassa voimalat

Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi. Lisäksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta on vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi laadittu erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimalat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle.

Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.”

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Kokonaiskorkeus vastaa näin vaihemaakuntakaavassa havainnollistamiseen käytettyä voimaloiden kokonaiskorkeutta.

on mallinnettu korkeuteen 300m ja Konikallion voimat ovat vielä korkeammat, 350 metriä. YVA- selostuksessa kerrotaan, että ”<i>Kuvien ottopaikat valittu niiden monipuolisen edustavuuden, kohteen merkityksen ja maisemallisten vaikutusten kohdentumisen mukaisesti.</i> ” Konikallion tuulivoima- osayleiskaava ei vastaa nykyistä Pirkanmaa 2040 maakuntakaavaa. Videomallinnus tulee vaatia asianmukaisesti toteutettuna Videomallinnusta ei hyödynnetty YVAN yhteydessä, aineisto on Konikallion Ilmattaren hankesivuilla. Tämä materiaali on laadittu puutteellisesti. Drone- kameran hyödyntäminen silmän korkeudella jää puuttumaan kokonaan, nyt suurin osa videon materiaalista on kuvattu lintuperspektiivistä. Hämärän aikaiset välähtävät lentoestevalot on jätetty mallintamatta videokeinoin. Voimaloiden korkeus tulee asukkaille havainnoida korkeudesta 350 metriä hankealueen voimalapaikalta- nyt korkeus videolla on jätetty vain ”kirkon tornien tasolle” Hämeenkyrössä ja Jämijärvellä. Havainnekuva sähkönsiirtolinjasta Kaavakartassa sähkönsiirtolinja on merkitty ilmalinjana kaava- alueen sisäpuolella ja ulkopuolella Aja B vaihtoehdoissa. Tuulivoimakaavamerkinnot kertovat, että kaava- alueella on merkintöjä eri aluevarauksista mm. sähköasemakenttä, joka aidataan. Lisäksi alueelle saa rakentaa tuulivoimaloita varten varasto- ja huoltorakennukset ja maa- aineidenottoa varten varaus eli alueelle tulee louhos tai louhoksia ja uusien tiealueiden linjauksia ja vanhojen parantamisia. Havainnekuvat näistä puuttuvat ja harjulta havainnekuva sähkönsiirtolinjasta myös puuttuu. Epäselvää- Miten haittoja ennaltaehkäistään?	Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.” Osayleiskaava-alueen rajausta perustuu voimassa olevassa Pirkanmaan maakunta- kaavassa 2040 osoitettuun tuulivoima- alueeseen Konikallio-Kivinevankallio, voimassa vailla lainvoimaa olevan Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan tuulienergiatuotannon alueeseen Konikallio sekä rakentamista rajoittavaan 40 dB:n mallinnettuun melualueeseen. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv- aluerajausta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden. Kaavamenettelystä erillinen videomallinnus on laadittu YVA-selostuksen ja kaavaluonnosten aikaiselle voimalasuunnitelmalle tukevaksi materiaaliksi.
---	--

YVA on 408 sivua. Mitä vastauksia se tarjoaa Ikaalisten ja Hämeenkyrön asukkaalle siitä mitä haittavaikutuksia hankkeella on ja kuinka niitä vähennetään? Hankkeella on todettu olevan voimakas vastustus viranomaisten ennakkoneuvottelussa. Hankekehittäjän tiedossa ollut asia ei näy valmistelussa mitenkään YVA selostuksessa. Miten vastustus on huomioitu? Mitä keinoja on käytössä vaikutusten pienentämiseksi?

Puutteellinen kuuleminen ja VAMAn heikko havainnointi

Asukkaiden kuuleminen on suoritettu puutteellisesti. Mieliä esittämiseen yleisötilaisuudessa 12.3.-13.3. 2024 ei oltu varattu riittävästi aikaa ja Afry ja Ilmatar eivät osanneet vastata kaikkiin yleisökysymyksiin.

Hankkeen vaikutusten arvioinnissa painoarvo on maisemavaikutuksissa ja VAMA on ollut erityisen huomion kohteena viranomaisilla.

Hanketoimijalla ei ollut esittää auditoriossa paikalla olleelle ja verkon kautta seuranneelle yleisölle kumpanakaan päivänä VAMA alueen keskeiseltä näköalapaikalta havainnekuvaa. Miten se voi olla mahdollista? Kaikkia vuorovaikutustilanteita on lisäksi leimannut kiire.

Puutteelliset ja epäselvät kartat yleisesti ja kartat melu- ja välkemallinnuksista virheellisiä

Kokonaisuudessaan eri kartat, näkymäalueanalyysi ovat laadultaan niin keinoja, että on vaikea paikallistaa alueita mihin haitat kohdentuvat. Kartat ovat puutteellisia merkinnöiltään. Kartoista ja havainnekuvista syntyy vaikutelma, että niitä ei ole edes yritetty rakentaa niin, että asukas saisi niistä selvän.

13.3.2024 Hämeenkyrön yleisötilaisuudessa esillä oli melumallinnuskartta, jota on käytetty asukaskyselyssä. Asukaskyselyssä on kysytty: *Minkälaisia vaikutuksia hankkeella voisi arvion mukaan olla asunnolleni tai vapaa-ajan asunnolleni kuuluviin ääniin?* Miten voi ottaa kantaa puutteellisiin tietoihin varustettuihin mallinnuskarttoihin? Miten niiden perusteella asukas pystyy arvioimaan melun lisäksi välkkeen vaikutuksia?

Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Teemoista on käyty runsasta keskustelua myös osayleiskaavoituksen yleisötilaisuuksissa eri näkökulmista.

Kaavasta kuuleminen on järjestetty osayleiskaavan edellyttämällä tavalla ja kuntien omien käytäntöjen mukaisesti. Yleisötilaisuuksissa oli mahdollisuus keskustella suunnitelman sisällöstä myös ennen varsinaisen tilaisuuden alkamista. Tilaisuuksissa esitettiin sekä paikan päällä että etänä useita pitkiä puheenvuoroja ja kysymyksiä, joissa esitetyt teemat myös toistuivat myöhemmissä puheenvuoroissa. Yleisötilaisuudet eivät ole ainoa mahdollinen tilaisuus esittää kantaansa tai kysymyksiä osayleiskaavoituksesta. Tähän on mahdollisuus myös nähtävillä olojen ulkopuolisina aikoina kuntien viranhaltijoiden ja hankkeesta vastaaviin yhteyttä ottamalla.

Mallinnukset on tehty pienemmillä voimaloilla melumallinnuksessa, kuin ne mitä suunnitellaan rakennettaviksi. Tätä ei voida hyväksyä. Miten suurelle alueelle natura-aluetta meluvaikutukset ulottuvat (%)? Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden välillä on puutteellisesti selvitetty. Välkeselvitys puutteellinen Asukaskysely Kaava ei kerro sitä, minne palaute on kohdistettu. Sen tulos on hankalasti ymmärrettävä. Enemmistö ei ole kannattanut hanketta. Vaikutukset elinkeinoelämään <i>”Tuulivoiman kiinteistöveron määrä on suuruusluokalta arvioituna noin 6 miljoonaa euroa VE 1.”</i> Oletettu tuulivoimakiinteistöveromäärä ilmoitetaan tarkoituksellisesti koko tuulivoima-alueen elinkaaren ajalta. Vieläpä niin, että lasketaan siihen mukaan myös naapurikunnankin saamat tulot? Onko hyöty yhteensä tuo summa koko hankealueelle 15 voimalalla? Hämeenkyrössä on 7 voimalaa ja Ikaalisissa on 8 voimalaa, mikä on vuosikohtainen tuotto? Miten tavallinen kuntalainen tai kaupunkilainen osaa arvioida summan talousvaikutuksia omaan arkeensa? Kiinteistöverolaskelma tulee esittää kuntakohtaisesti selkeästi vuositasona. Perusteet jäävät epämääräisiksi myöskään selvitys ei huomioi ikälennusta ja mahdollista valtiontasausta, joka voi muuttaa taloushyödyn arviota heikommaksi. Hankealueelle on osoitettu osittain maakuntakaavamerkintä matkailun – ja virkistämisen kehittämisen kohteeksi. Vaikutukset matkailuun	Mallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Yleinen tapa on käyttää niin sanottua geneeristä voimalaa hankesuunnitelman mukaiseksi suuremmaksi voimalaksi vaikutuksineen. Tuottoarvio annetaan suuntaa antavina voimaloiden verotuksellisen arvon alenemisesta vuosittain ja siitä, ettei voimaloiden tarkkaa arvoa tiedetä ennen hankesuunnittelun ja rakennettavaksi valittavien voimaloiden tarkentumista.
--	--

Matkailuyrittäjä, jota on haastateltu Radio Sun ohjelmassa huhtikuulla 2024 tuo esiin Konikallion tuulivoimahankkeen maisema-arvon menetyksen luontomatkailulle. Hänen yritystoimintansa perustuu maiseman hyödyntämiseen. Haastatteluaineisto kertoo, että MTK Ikaalista on hyödynnetty elinkeinoelämä selvityksessä, MTK Hämeenkyröä ei ole haastateltu. Missä on matkailuyrittäjien haastattelut, paikallisia matkailualan yrittäjiä ei ole kuultu tai haastateltu lainkaan? Mihin perustuu väite siitä, että Konikallion voimalat olisivat retkikohde ja vetovoimatekijä seuraavat 40 vuotta? Mihin lähdeaineistoon viitataan? Miten kukaan yrittäjä voi suunnitella liiketoimintaa jatkossa Ikaalisissa, koska missään Suomessa ei ole hyödynnetty voimala- alueita matkailubisneksessä, vaikka voimaloita on jo Suomessa valtavasti. Luontovaikutusarvioinnit Seuranta on toteutettu lyhytaikaisesti ja selvityksiä ei voida pitää kattavina. Luontoon ja eläimistöön kohdistuvat vaikutusarvioinnit on tehty lyhytaikaisella seurannalla ja tiedot ovat osin vanhentuneita, ne tulee päivittää. Konikallion hankkeen vaikutus kiinteän tai irtaimenomaisuuden arvoon, metsänhoitoon ja metsästykseen On virheellistä väittää, ettei kiinteän tai irtaimen omaisuuden käyttöön ole vaikutuksia. Metsätaloutta ei talvisin harjoiteta maanomistajan ehdoilla, vaan silloin kun sääolosuhteet sen sallivat. Jääriskistä voidaan varoittaa, silloin alueelle ei ole turvallista mennä. Miksi Ilmatar ei suosittele metsästäjien käyttävän taukopaikkoja ja hirvitorneja voimaloiden läheisyydessä, mutta Kaavan valmistelussa ja yleisötilaisuuksissa on virheellisesti korostettu, että rakennusvaiheen jälkeen elämä jatkuisi voimala- alueella aivan kuten aina ennenkin metsänhoidossa ja virkistytymisessä kuten metsästyksessä.	Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Niitä on päivitetty hankesuunnittelun edetessä. Tuulivoima-aluetta voi käyttää vapaasti ulkoiluun, metsästykseen ja muuhun virkistytymiseen rakennustöiden jälkeen. Jäätävien olosuhteiden aikaan on olemassa riski, että voimalasta tippuu jäätä, tällaisia olosuhteita on Etelä-Suomessa kuitenkin harvoin. Riskialue on voimaloiden lähellä (laajimmillaan tornin korkeus + roottorin halkaisija). Jäätämiskäyttö on suurin talvella, kun virkistyskäyttöä on vähemmän.
--	--

Vaikutusten lieventämisessä YVA sivulla 352 todetaan ” Asutuksen, lähialueen virkistysreittien ja- paikkojen ja tuulivoimaloiden välinen näköesteenä oleva suojapuusto tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää.” Onko Ikaalisten kaupunki vaiko tuulivoimayhtiö valmis korvaamaan haitat, koska selkeästi tässä vaikutetaan ihmisten omaisuuteen ja metsänhoitoon. Jos alueen metsäautoteiden alkupäähän tulee varoituskyltit ja varoitusvalot siitä koska alueelle on turvallista mennä, se silloin rajoittaa omaisuuspuuden, joko kiinteän tai irtaimen omaisuuden käyttöä alueella. Myös vastuukysymyksiä ei ole avattu. Jos maanomistaja sallii alueellaan jonkin toiminnan tapahtuvan, maanomistaja vastaa myös vahingoista. Eli jos maa-alueet ovat vaikkapa metsästysseuralle vuokrattu, vastaa maanomistaja eli vuokraaja mahdollisista vahingoista vuokralaisen omaisuuteen. kaavan valmistelussa on edetty puutteellisin ja virheellisillä tiedoilla. On mahdollista, että hankealue aidataan, joten miten metsästys voi jatkua alueella kuten ennenkin? Alue saa todennäköisesti varoitusvalot, jotka ilmoittavat koska alueelle ei ole turvallista mennä jäävaaran vuoksi. Virkistysalueena alueen käyttöarvo laskee. YVAssa vedotaan vanhaan tutkimukseen, jossa väitetään, ettei hankkeella ole vaikutusta omaisuuden arvoon. Voimaloiden koko ja hanke on niin massiivinen, ettei sitä voida edes verrata aikaisempaan tutkimukseen. Maailmalta löytyy tutkimusta ja oikeuden päätöksiä siitä, kun omaisuuden arvonmenetyksiä on jo korvattu. Löytyy myös tutkimuksia, joilla on osoitettu arvon menetys. Konikallion hankealueen läheisyydestä on jo muutettu pois pelkästään tuulivoimasuunnitelman vuoksi, eli vaikutuksia on ollut omaisuuden käyttöön, veroja ei haluta maksaa Ikaalisiin tuulivoiman vuoksi ja siksi on muutettu pois. On virheellistä väittää asiaa, etteikö vaikutuksia ole. Maa-ainesten otto	Hankealueelta ei ole tarpeen aidata muita kuin viranomaisen vaatimat aitaamista edellyttävät osat, kuten sähköasema. Taloustutkimuksen vuonna 2021 Suomessa tekemän tutkimuksen perusteella tuulivoimahankkeiden käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta asuinkiinteistöjen hintoihin tarkastelluissa kunnissa vuosina 2013–2021. Liisa-Maria Linnalan tutkimus (2024) on uusin ja kattavin Suomessa tehty tutkimus tuulivoimaloiden vaikutuksesta lähialueen kiinteistöjen arvoihin. Tutkimuksessa aineistona käytettiin 181 600 kiinteistökauppaa vuosilta 1990–2020 tuulivoimaloiden lähetyviltä, eikä havaittu, että tuulivoimaloiden läheisyydellä ja tuulivoimaloiden näkyvyydellä olisi tilastollisesti merkittävää vaikutusta lähialueen kiinteistöjen arvostuksiin. Kaavaehdotusvaiheessa Ikaalisten puolen maa-aineksen otto alue on poistettu. Hämeenkyrön osayleiskaava-alueelta on tunnistettu alustava maa-aineksen ottoon
--	---

Miten maa-ainesten otto on selvitetty ja huomioitu? Asia tulee selvittää YVA- vaiheessa purkuvakuuksineen. Pohjavesiselvitys Vatula- Ulvaanharju kuuluu pohjavesiselvityksen mukaan riskiluokkaan. Pohjavesialueen ympäristö tulee säilyttää autenttisenä alueena tuleville sukupolville. Teollisuustuulivoima tuo mukanaan ennalta arvaamattoman riskin pitkäaikaisista vaikutuksista pohjavedelle. Pohjavesiselvitys on puutteellinen. Pohjavesiselvityksen laatija ei ole riippumaton taho ja tutkimusmenetelmä ei sulje pois riskejä pohjavedelle. Paikalliset turvallisuusriskit Voimaloiden kemikaali- ja öljyvuotoriskiä ei ole suljettu pois. 225 metrin korkeudessa tapahtuva kemikaalivuoto leviää ilmvirassa kauaksi ja vahinko ei ole metsäisellä alueella hallittavissa. Suomesta löytyy jo esimerkki paikkakuntia, joissa öljyvahinkoja on tapahtunut. Luottamusta ei herätä se, että yleisötilaisuudessa Hämeenkyrössä vastatessaan öljyyn liittyvään kysymykseen, Lauri Vierto vähätteli öljyn määrää. Virtuaalivoimalat ovat arvioinnin perusta- Öljyä 2-3 tonnia/ Voimala. Yleisötilaisuudessa Hämeenkyrössä Lauri Vierto vastasi kemikaaleja koskevaan kysymykseen- <i>Joitakin satoja litroja.</i> LUKEN TUTKIMUS 2023 Luken tutkimuskatsaus joulukuulta 2023 osoittaa eläinten karttavan voimala-aluetta toiminnan aikana. Tämä tutkimus pitää huomioida kaikessa selvityksessä, mutta näin Konikallion Yvassa hanketoimija ei ole tehnyt. Yhteenveto Konikallion YVasta ei välity sitä miten saatuja tuloksia on hyödynnetty hankkeen suunnittelussa kaavassa. Esimerkiksi asukaskyselyn tulos oli se, että enemmistön kanta hankkeeseen oli negatiivinen. Vaikutusten arvioinnissa myös tulosten painopiste ympäristöön kohdistuvista	soveltuva alue, jonka luvittaminen tapahtuu erillisen menettelyn kautta. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat. Tuulivoimaosayleiskaavan edellytyksenä ei ole, että kaavan toteuttamisesta ei aiheutuisi lainkaan haitallisia seuraamuksia, vaan että maankäytön eri tavoitteet ja kaavalle asetetut vaatimukset otetaan huomioon siinä määrin kuin laadittavan kaavan tavoite ja tarkkuus sekä kaavan sisällölle säädetyt vaatimukset sitä edellyttävät. Kaavoituksessa sovitetaan
--	---

vaikutuksista olivat kielteisiä. Miten tulokset vaikuttavat tavallisen ihmisen arkeen ja hankkeen jatkosuunnitteluun? Todetaanko vain, että on selvitetty, mutta tuloksia ei huomioida mitenkään?

Hankkeesta syntyy vaikutelma, että asukkaat ja päättäjät halutaan satojen sivujen YVA aineistolla "tukehduttaa" ja selvityksen lopputulos ja vaikutukset jäävät epämääräisiksi. Selvityksessä on paljon sivuja, mutta se on osoittautunut laadultaan heikoksi. Sen sijaan, että se olisi avannut ympäristövaikutuksia esimerkiksi havainne- ja karttakuvin, jää vaikutelma, että Afryllä tai Ilmattarella ole ollut aikomustakaan tuottaa hankkeesta tietoa, vaan päinvastoin. Todellisia vaikutuksia on yritetty Imperian sisään häivyttää.

Puutteelliset ja asukkaita halveksuvat havainnekuvat ja epäselvät karttakuvat osoittavat täydellistä piittaamattomuutta alueen herkkää luontoa ja maisemia kohtaan. Yleisötilaisuudessa 12- 13.3.2024 asukkaiden esittämiin kysymyksiin YVA konsultilla ei ollut antaa vastauksia ja havainnekuvia ei ollut mukana. Havainnekuvaa VAMA alueen keskeiseltä maisemapenkkipaikalta ei hanketoimijalla ollut yleisötilaisuudessa esittää auditorissa, vaikka sitä kysyttiin näytille kahtena eri iltana. Ajatella, että koko YVA prosessin painopiste oli juurikin valtakunnallisesti arvokas harjuaalue.

Afryn tuottamia materiaalin laadussa näkyy kiire ja se, ettei hankkeeseen ole syvällisemmin perehdytty, koska esimerkiksi tietoja hankkeen yhteisvaikutusten osalta muihin hankkeisiin ei ole päivitetty tähän vaiheeseen ennen perusteltua päätelmää. On valitettavaa huomata, että YVA yleisötilaisuuksissa ja kaikessa osallistavassa vuorovaikutuksessa on ollut kiire.

Konikallion tuulivoimahanke ei ole toteutettavissa asukkaisiin, maisemiin, pohjaveteen, ympäristöön, eläimistöön, viihtyvyyteen, kiinteistöjen arvoon ja virkistytymisarvoihin liittyvien kielteisten vaikutusten vuoksi. Kaavassa olevat selvitykset ovat epämääräisiä ja puutteellisia kaikilta osin. Hankevaihtoehto 0, hanketta ei toteuteta.

yhteen erilaisia maankäytön tavoitteita ja kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia, jotka voivat olla keskenään ristiriitaisia. Kunnalla on päättäessään maankäytöstä alueillaan alueidenkäyttölain 20 §:n nojalla oikeus painottaa yleiskaavan sisältövaatimuksia haluamallaan tavalla, kunhan kaikki sisältövaatimukset otetaan harkinnassa riittävällä tavalla huomioon.

Jos hanketta päätetään jatkaa tulee havainnekuvat teettää uudestaan ja täydentää puuttuvilta osin, kuten tässä palautteessa on toivottu.	Maisemavaikutusten arvioimiseksi ja havainnollistamiseksi laaditut havainnekuvat ja näkymäalueanalyysit on päivitetty ajantasaisen hankesuunnitelman mukaisiksi.
25) Osallinen 25, 19.4.2024 Palautteeni = <u>Ei Voimaloita</u>. Kiinteistölleni, luonnolle, ihmisille ja eläimille koituu kohtuutonta haittaa. Toistan OAS vaiheen palautteeni, koska on tuottamuksellista huomata että OAS vaiheen palautteita ei ole huomioitu, on vain merkitty asioita tiedoksi, sellaisiinkin, jotka aiheuttavat suuriakin riskejä. Kiinteistölleni ja tuhansille ihmisille ja eläimille koituu kohtuutonta haittaa ja rasisusta. Näin valtavat teollisen kokoluokan voimalat eivät kuulu rauhalliselle ja hiljaiselle alueelle. Naapurussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa määritettyä kohtuutonta rasisusta aiheutuu. <u>Vastustan koko hanketta eli VEO on minun vaatimukseni.</u> YVA:ssa ja Kaavoituksessa pitää tietää mitä ollaan rakentamassa. Ilmatar Hankekehityspäällikkö Lauri Vierto on toistuvasti sanotu, että otetaan etunojaa kaavoituksessa, että voidaan sitten myöhemmin toteuttaa valtavat voimalat, joista ei ole vielä kokemusta ja joita ei siis osata suunnitella, riskejä arvioida eikä toteuttaa. Ei Suomen lait toimi näin. <u>Kaavoituksessa jo pitää tietää tarkalleen mitä rakennetaan, jotta voidaan suunnitella hanke turvallisiksi ja riskittömäksi.</u> Kaavoitus ei noudata Maankäyttö- ja rakennuslakia 9§:ää MRL 9 §:n mukaista kaavan vaikutusten selvittämistä. Suunnittelun lähtökohdat ja tehdyt selvitykset tulee tuoda esiin kaavoituksessa niin, esim. suunnittelualueen ympäristön nykytila ja suunnitteluun vaikuttavat erityispiirteet ja reunaehdot tulevat riittävän selviksi. Konikallion teollisuustuulivoimapuistossa keskeiset erityispiirteet ovat hankkeen poikkeuksellisesta kokoluokasta aiheutuvasti vaikutuksiltaan todella voimakkaita ja kauaskantoisen ulottuvia.	Merkitään tiedoksi. Selvitykset, mallinnukset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu alueidenkäyttölain (aiemmin: maankäyttö- ja rakennuslaki) 9 § mukaisesti.

Kaavoituksesta tulisi käydä esiin selvästi milloin ja millä menetelmin niin terveys- kuin muut vaikutukset selvitetään puolueettomasti. Oman riskien suojan takia, kaupunkien kannattaisi varata hankkeen valmisteluun, selvityksiin, asukkaiden, kiinteistönomistajien, maanomistajien ja vaikutusalueella olevien kuulemiseen lisää aikaa ja varmistaa että kaikki selvitykset on puolueettomia ja oikein laadittuja. Perustuslain vastainen hanke: Kotirauha ja omaisuuden suoja Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Tuulivoimasta aiheutuvat melu- , välke-, värinä pohjaveden pilaantuminen ja maisemahaitat sekä edellä mainittujen yhteisvaikutukset tulee tarkasti arvioida faktaperustein, ei hankkeen toteuttajan maksaman konsultin puolesta vaan puolueettomasti varmennusmitattujen arvojen mukaan. Kaavoituksen pitää taata perustuslain 10 pykälän mukainen kotirauha kaikille, niin että hanketta ei toteuteta Konikallioon ollenkaan . Perustuslain 15 § Omaisuuden suoja. Pykälän mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Tulen vaatimaan vahingonkorvauksia kiinteistöni arvon alenemisesta ja muita korvauksia, jos kiinteistöni lähelle rakennetaan täysin uusi teollisuusalue ja sinne teollisen kokoluokan tuulivoimaloita. Teollisuustuulivoimala T8 on siirretty lähemmäksi Vatulanharjua ja Natura-aluetta OAS vaiheessa on annettu palautetta että teollisuustuulivoimalat pitää siirtää kauemmaksi harjusta. Hanketoimija Ilmatar on kuitenkin siirtänyt teollisuustuulivoimalan T8 vielä lähemmäksi harjua. Päätuulisuunnassa T7 on todella kaukana, aivan hyvin T8 voi sijoittua T9 – T6 linjalle. T8 voimalan siirtämisestä vielä lähemmäs harjua koituu mm. seuraavien riskien suurentuminen: 1. 1E-pohjavesialueen läheisyys 2. Läheisten omatarveveden ottojen riskien kasvaminen 3. Natura-alue on vielä lähempänä	Selvitykset, mallinnukset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu asianmukaisesti ja kattavasti. Lausunnossa mainitut lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa
---	---

4. Virkistysalue ja ulkoilureitit ovat vielä lähempänä 5. Valtakunnallisesti arvostettu maisemapolku (VAMPO) on vielä lähempänä www.vatulanharju.fi 6. Suojellut direktiivilajit harjulla ovat vielä lähempänä, ja kuolemariski kasvaa 7. Muut riskit [Kuva: Teollisuustuulivoimala T8 siirretty lähemmäksi harjua ja Natura-aluetta] Pohjavesi pilalle Kaavoituksen pitää tarkastella asiaa aivan vastaavasti kuin Äänekosken kaupunki teki, ei riskiä pohjaveden pilaantumiselle: Äänekosken kaupunki ei hyväksy maakuntakaavaluonnokseen merkittyä tuulivoimala-aluetta Liimattalaan. Muutosehdotuksessa todetaan, että <u>kaavaluonnoksessa oleva Liimattalan tuulivoimala-alue sijaitsee pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä ja viimeaikaiset selvitysten mukaan tuulivoimaloiden rakentaminen alueelle aiheuttaisi merkittävän riskin pohjaveden pilaantumiselle ja tällaista riskiä Äänekosken kaupunki ei ole valmis ottamaan</u>. Muutosesityksen mukaan kaupunki katsoo myös, ettei se kannata <u>maakuntakaavoituksessa tuulivoimaa mihinkään Äänekoskelle</u>. Kaavoituksen on hankittava ja julkaistava nämä Äänekosken viimeaikaiset selvitykset ja otettava nämä huomioon kaavoituksessaan ja päätöksenteossaan. Kaava-aineistossa ja esittelytilaisuuksissa Ilmatar kertoo, Konikallion tuulivoimaloita ei rakenneta pohjavesialueelle. Asia ei ole noin yksinkertainen. Jos itse voimalan perustus ei ole juuri pohjavesialueelle merkityllä alueella, ei se tarkoita etteikö hankealue, rakennettava tiestö, valtavat perustukset, maa-ainestyöt jne ja voimaloiden kilometrien mittainen vaikutusalue vaikuttaisi pohjaveteen. Epäpuhtauksien kulkeutumiseen pohjaveteen ja leviämiseen pohjavesikerroksessa vaikuttavat muun muassa maaperän veden läpäisevyys, veden virtausnopeus ja -suunta sekä kyseisen aineen tai yhdisteen liukoisuusominaisuudet.	asianmukaisesti voimallasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Vaikutusten arviointien perusteella lausunnossa esitetylle rakentamiskiellolle ei ole perusteita. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat. Kunnat tekevät päätöksen omalle alueelleen sijoittuvien kaavojen osalta itsenäisesti pohjautuen tietoon ja aineistoon, joka koskee kunnassa laadittavaa kaavoitusta.
---	--

https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/Pohjavesien_tila/Pohjavetta_uhkaavat_toitukset

[met](https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/Pohjavesien_tila/Pohjavetta_uhkaavat_toitukset)

Jos pohjavesialueelle (tai näin lähelle pohjavesialuetta) rakennetaan teitä tai näin valtavien voimaloiden perustuksia, joudutaan kaivamaan massiivisen syvälle. Syvään kaivaminen on suuri riski, jos osut voimakkaaseen pohjavesisuoneen, vuotoa voi olla hyvin vaikea tukkia tai ennallistaa. Aiheutunut haitta ja pilaantumiskahva voi olla todella suuri. Jos kaupunki kaavoittaa pohjavesialueen suonien lähelle tällaisen syvää kaivuusrakentamis/perustusrakentamistoimintaa vaativia teollisen kokoluokan voimaloita, pohjavesi pilaantuu varmasti ja antoisuus heikkenee varmasti. Maakuntakaavassa tavoitteeksi on asetettu pohjavesien suojelu ja lisäksi maakuntakaavassa on varauduttu myös poikkeusolojen lisävedenottoon Vatulan-Ulvaanharjun alueelta. Venäjän tilanteen takia poikkeusolot ovat todennäköisempiä kuin koskaan, Vatulan-Ulvaanharjun pohjaveden kapasiteettia lisäottoon on 15000m³/vrk, josta saadaan 3 miljoonan ihmisen päivittäinen juomavesi (5L).

On selvää, että valtavista teollisen kokoluokan tuulivoimaloista irtoaa paljon mikromuoveja ja jäänestokemikaaliaineet ovat luonnolle ja ihmiselle myrkyllisiä ja haitallisia, lisäksi voimalat ovat todella korkeita, ja niiden aiheuttavat ilmajäät ja pyörteet ovat voimakkaita. On päivänselvää, että mikromuovipartikkelit ja muut voimalasta irtoavat haitta-aineet lentävät laajalle alueelle. Ilmanvirtaustekniikassa käytetään suuretta heittopituutta ja se on tässä suuri. Kantama partikkeleille on pitkä, tuulen ja pyörteen mukana partikkelit kulkeutuvat kilometrien päähän. Ilman kunnollista selvitystä voimaloista irtoavien partikkeleiden heittopitoisuuksista ja pohjaveden pilaamiskahvista ei kaavoitusta voida jatkaa tai riskit nousevat liian kovaksi.

Lisäksi tuulivoimaloiden öljyt ja jäähdytysjärjestelmän kiertoneste eli glykoliliuos on vaarallista pohjavedelle. Käynnistysvaiheessa jäähdytysjärjestelmään tehdään glykolin ensitäyttö ja lisäksi vaihto ja uudelleen

Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.” Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimalat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv-alueajasta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden.

Tuulivoimaloista irtoavan mikromuovin määrä on hyvin pieni. Ruotsissa luontoyhdistys Naturskyddsförening on arvioinut, että kaikista Ruotsin tuulivoimaloista irtosi vuonna 2021 noin 645 kilogrammaa eli noin 0,6 tonnia mikromuovia. Vuonna 2021 Ruotsissa oli noin 4 300 tuulivoimalaa, joten karkeasti laskettuna yhdestä tuulivoimalasta irtosi siis noin 150 grammaa mikromuovia vuodessa. Suomessa oli vuonna 2023 noin 1 600 tuulivoimalaa, joten samalla laskukaavalla laskettuna Suomen kaikista tuulivoimaloista olisi vuonna 2023 irronnut noin 240 kiloa mikromuovia. Suomen ympäristökeskuksen mukaan myös Suomessa tieliikenne on merkittävin yksittäinen mikromuovin lähde: pelkästään ajoneuvojen renkaiden kulumisesta aiheutuu vuosittain noin 5 000–10 000 tonnin mikromuovipäästöt.

täyttötilanteissa pohjavesialueelle joudutaan kuljettamaan, voimalalla joudutaan pumppaamaan glykolia ja lisäksi vanha glykolineste pitää kuljettaa pois.

Hankealueelle ja alueenulkopuolelle (viidelletoista valtavalle voimalalle) joudutaan rakentamaan kantavuudeltaan ja mitoiltaan massiivisia teitä, ne pitää kantavuudeltaan perustaa todella syvään. Rakennusaikana tarvitaan paljon kuljetus- ja maansiirtokoneita, jolloin rakennusaikana näitä öljypohjaisia ja muita haitta-aineita tulee teille vielä enemmän ja pohjaveden pilaantumisriski on vielä isompi.

Ennen kaavoituksen edistämistä, kaupungin pitää selvittää tai vaatia selvitykset tiehankkeista:

Ympäristö- ja vesiluvan vaatiminen tiehankkeessa, kuten Konikallion teollisen tuulivoimala-alueen vaatimat massiiviset tiehankkeet. Oikeus tien rakentamiseen hankitaan tiesuunnitelman perusteella (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä, 572/2018).

Tiehankkeissa ympäristöluvan vaatimus tulee pohjaveden pilaantumisen vaaran takia.

Vesiluvan tarve liittyy luonnontilaisuuden vaarantumiseen tai maa-ainesten ottoon, kun ottaminen voi vaikuttaa pohjaveteen. Konikallion (teollisen kokoluokan tuulivoimala-alueen) läheisen Vatulanharjun pohjaveden pumppausmäärä on 1800m3/vrk.

Pumppausmäärä on paljon suurempi kuin Vesilain määrittämän 250 m3/vrk, tämä tarkoittaa, että vesilain mukainen lupa valtion lupaviranomaiselta (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 3 § 2) on vaadittava. Hankkeelle on vaadittava ympäristölupa vesilain perusteella. Toimintojen ympäristöluvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (86/2000) ja sen nojalla annettuun ympäristönsuojeluasetukseen (169/2000). Ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa sekä vesilaissa (587/2011) on määritelty tarpeen vaatimus. Uudelle toiminnalle ja toiminnan olennaiselle muutokselle tarvitaan aina lupa, kuten Konikallion tuulivoimateollisuusalueen tapauksessa on kyse. Ympäristö ja tielupien tulee olla lainvoimaisia hankkeen toteuttamiseen ryhdyttäessä.

https://julkaisut.vayla.fi/pdf11/vo_2020-19_pohjaveden_suojelu_web.pdf

Hankkeen toteuttamisen edellyttävistä luvista ja mahdollisista lupatarpeista on kerrottu kaavaselostuksen luvussa 13.

Kohta 5.11.2 Vesilain mukainen lupa. Pohjaveden riittävästä tutkimisesta on vastaava korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO 2581/2017). Tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessä on tärkeä pohjavesialue, joka on tänä päivänä harvinainen ja arvokas luonnonvara. Tällä merkittävällä pohjavesialueella sijaitsevalta vedenottamolta tuhannet ihmiset ja maatilat saavat vetensä. Lisäksi alueelta on paljon erillisiä omatarveottoja myös juomaveteen useisiin kymmeniin kiinteistöihin. Lisäksi teollisten massiivisten tuulivoimaloiden käynnistä aiheutuvat maatärinät vaikuttavat pohjaveden laatuun pilaavasti. Tämä on kokonaan tutkimatta kaava-aineistossa (Ympäristönsuojelulaki 527/2017, 17§). Vesilain mukaan hankkeella tulee olla lupaviranomaisen lupa, mikäli hanke voi muuttaa pohjaveden laatua tai määrää (Vesilaki 587/2011, 3:2§). Tämä uhka on ilmeinen, erityisesti antoisuus on vaarassa. Hankealue on 20 neliökilometriä, kun noin laajalta alueelta poistetaan humuskerros, on vaikutus pohjavesiin lopullinen, niin hankealueella kuin sen läheisillä vedenottamoilla, omatarveottoaikoissa ja lisäksi alempana sijaitseviin järviin, lampiin, lähteisiin ja kaivoihin tulee merkittävät vaikutukset, jotka ovat kokonaan tutkimatta. Humuskerros ja sen alapuolella olevat huuhtoutumis- ja rikastumiskerros pidättävät mm. haitallisia raskasmetalliyhdisteitä sekä esimerkiksi rautaa. Näiden kerrosten poistaminen haittaa puhtaan pohjaveden muodostumista. Pohjaveden pinnan päällä tulee olla riittävän paksut humusmaakerrokset, jotta vajaveden laatu voi muuttua raikkaaksi pohjavedeksi ennen varsinaista pohjavesikerrosta. Onnettomuuksien seuraukset voivat tulla näkyviin pohjavedessä vasta vuosikymmenienkin jälkeen. (Suomen ympäristökeskus, 2008a). Kuten KHO:n päätelmä päätökseen KHO 22.8.2016 t. 3456, myös ELY-keskuksen aiempi linja Vatulanharjun-Ulvaanharjun läheisiin alueisiin ja vesistöihin yleisesti pitää ottaa huomioon mm. luontonäkökohdat, harjijensuojelu, vesiensuojelu, alapuolisten vesialueiden kuten Vesajärven ekologinen tila, pintavesien toimenpideohjelmat, vesitalousluvut (VL5:3) jne kuten alueen herkkyyks on aiemmin	Hankkeessa on laadittu kattavasti pohjavesiselvityksiä, joiden perusteella pohjavedelle ei arvioida aiheutuvan haitallisia vaikutuksia. Voimaloita on kaavaehdotukseen edetessä siirretty aiempia suunnitteluvaiheita kauemmas pohjavesialueesta. Tämänhetkisen käsityksen mukaan tuulivoimaloiden aiheuttama maatärinä ei ole aiheuttanut suuria ongelmia Suomessa tai muissa maissa. Yleensä tuulivoimalan aiheuttama maatärinä on suuruusluokaltaan varsin pientä verrattuna esimerkiksi rataliikenteeseen, joka voi nykypäivänä aiheuttaa haittaa ympäristöönsä jopa satojen metrien päähän. Voimalan perustuksesta maaperään siirtyvän tärinäherätteen tulisi olla hyvin voimakas, jotta herätteen vaikutus voisi olla havaittavissa vielä kilometrien päässä tärinälähteestä. Toisaalta maaperän ominaistaajuuden tulisi osua lähelle herätteen taajuutta, jolloin resonanssin myötä värähtely voisi teoriassa kulkea maaperässä pitkiä matkoja. Ilman resonanssi-ilmiötä värähtely pienenee melko nopeasti voimalasta poispäin siirryttäessä pääasiassa geometrisen vaimennuksen johdosta. Palaute viittaa näiltä osin ELY-keskuksen tehtäviin.
---	--

KHO:n ja viranomaisen tahoilta tarkasti tunnistettu. Lisäksi ELY-viranomaisen on otettava (pohjautuen sisäisiin ja ulkoisiin puolueettomiin asiantuntijoiden lausuntoihin pohjautuen, esim. GTK, SYKE, WWF) vastaavan tai hankkeen valtavan suuruden tietäen, erityisen kovatasoinen linjaus Konikallion perustellussa päätelmässään KHO-päätelmän ja PIRELY/879/2015 lausunnon linjauksen ja sen liitekartan mukaisesti. Alue on Konikallion hankealueelta, aivan T15 Teollisuustuulivoimalan vieressä. Liitekartasta on huomioitava, että nimenomaan viranomaisen poisti viivoitetun alueen, että sille ei saa tehdä edes pientä ojaa. Konikallion hankealueelta on vaadittava saman tasoisesti ja hankkeen valtavan kokoluokan tuntien vielä tiukempia rajoituksia. Viranomaisen pitää vaatia päätelmässään, että herkkää aluetta suojeleva linja säilyy mm. kaivuutöitä ei saa tehdä ylivirtaama-aikoihin, vaan kaivuutyöt on tehtävä kuivana aikana. Kaikki maansiirto, kaivu, louhinta ja räjäytystyöt yms. tulee tehdä lintujen pesimäajan 15.4.-31.7. ulkopuolella. Maanmuokkaus jne. toimenpiteet tulee aloittaa valuma-alueen yläpuolisista osista kuitenkin niin, että vesiensuojelurakenteet tehdään ensin. Rankkasateiden ajaksi kaikki kaivuutyöt on keskeytettävä. Tämä on ehdotonta. Lietekuopitus, ja lietteiden käsittely pitää mitoittaa ja suunnitella hanke-alueen ja maa-ainesmäärien suhteessa riittäväksi niin lukumääräisesti kuin tilavuuksiltaan. Maanmuokkaus ja lietteiden käsittely ei saa aiheuttaa minkäänlaista vaaraa pohjavesille, lähteille tai alapuolisille vesialueille. ELY-keskuksen pitää selvittää erityisesti alapuolisten järvien riskit ja vaikutukset esim. järven pinnan laskuun ja ekosysteemeihin. Paalejärvi +122mpy, Kirkkojärvi +117mpy, Takettijärvi +117mpy (tästä ovat Takettijärven alueen asukkaat erityisen huolissaan, vaikutuksia ei ole selvitetty), Ahvenlammi +110mpy, Vaivianjärvi +106,2mpy ja Alhonjärvi +106,2mpy + muut järvet. Konikallion hankkeesta jo nyt tiedetään että siitä aiheutuu vesilain mukaan kiellettyjä seurauksia pohjavedelle, esim. samentuminen, hankealueella, läheisillä vedenottamoilla, omatarveottoaikoilla tai näiden alapuolisten vesialueille, pitää hanke keskeyttää. Pohjaveden pilaaminen ja	Yhteysviranomaisen Pirkanmaan ELY-keskus on antanut hankkeen YVA-menettelystä perustellun päätelmän 6.6.2024, joka on luettavissa osoitteesta: https://www.ymparisto.fi/
--	--

antoisuuden pienentämisriskin ottaminen on täysin kiellettyä. Perustellusti viranomaisen pitäisi päätellä, että tällä alueella riskit ovat aivan liian suuret ja todeta että hankkeella ei ole etenemismahdollisuuksia perustuen aiempaan KHO ja ELY-keskukseen linjaan tältä alueelta.

Tuulivoimaloiden vaihteistoissa, hydraulikassa, jäähdytyksessä ym. käytetään erilaisia ympäristölle ja pohjavedelle vaarallisia öljyjä ja kemikaaleja, joita vaihdetaan huolloissa satojen metrien korkeudessa. Lisäksi tuulivoimaloidenkin muuntajissa ja hankealueella olevaan sähkötilan muuntajissa käytettävä rikkiheksafluoridi on erityisen haitallista ympäristöön päästessään. Täten tulisi olla selvillä, miten estetään näiden aineiden leviäminen ympäristöön esimerkiksi häiriö- tai onnettomuustilanteessa, tätä ei ole kuvattu millään tavalla kaava-aineistossa.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n vaatimukset

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Tämä on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n mukaan otettava kaavoituksen suunnittelussa, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen, kaupungin lautakuntien ja kaupunginvaltuuston päätöksissä. Arvioinnin tulos pitää puolueettomasti kirjata ja kaavoituksen pitää pyytää viranomaisen puolueeton arviointi riittävydestä ja laadukkuudesta.

Käytettävä myös maisemaopasta ja kysyttävä VAMA asiantuntijoilta maisemavaikutuksista: ja hanke on puolueettomasti arvoitava maisemaoppaan tekijöiden toimesta ja Emilia Weckmanin toimesta:

https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sites/default/files/attachment/maisemaopas_korjattu_2018_pieni.pdf

Ympäristölupa- ja vesilupa vaadittava

Asiaa on kuvattu kaavaselostuksen luvuissa 5.2, 9.7, 9.8 ja 9.18.

Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

Konikallion hanke pitää ehdottomasti olla sellainen hanke, johon Hämeenkyrön ja Ikaalisten vaativat Ilmattaren hakemaan ympäristö- ja vesilupaa. Kaavoituksessa on vaadittava ympäristö- ja vesiluvat, koska näin massiivisten teiden <u>hankkeissa ympäristöluvan vaatimus tulee pohjaveden pilaantumisen vaaran takia</u>. Pohjaveden pilaantumisen vaarat kts edetävä kappale. <u>Vesiluvan tarve liittyy luonnontilaisuuden vaarantumiseen tai maanainesten ottoon, kun ottaminen voi vaikuttaa pohjaveteen. Hankkeelle on vaadittava ympäristölupa vesilain perusteella</u>. Toimintojen ympäristöluvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (86/ 2000) ja sen nojalla annettuun ympäristönsuojeluasetukseen (169/2000). Ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa sekä vesilaissa (587/2011) on määritelty tarpeen vaatimus. Uudelle toiminnalle ja toiminnan olennaiselle muutokselle tarvitaan aina lupa, kuten Konikallion tuulivoimateollisuusalueen tapauksessa on kyse. Täysin uutta ja teollisen mittakaavan toimintaa. Ympäristö ja tielupien tulee olla lainvoimaisia hankkeen kaavoituksen toteuttamiseen ryhdyttäessä. Konikallion teollisuustuulivoimalahankkeelle on viranomaisen annettava vaatimus että hanke tarvitsee ympäristöluvan (otteita ympäristönsuojelulaista) koska: 1. hanke aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia tai toiminnan laatu tai luonne niin muuten aiheuttaa 2. ympäristövaikutukset kohdistuvat sijaintikuntaa laajemmalle alueelle, Konikallio sijoittuu kahden kunnan alueelle ja lisäksi ympäristövaikutukset voivat pilata myös Sastamalan kaupungin käyttämän pohjaveden 3. toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi lupaa vesilain 3 luvun nojalla ja vesi- ja tielaissa muutoin säädetyn mukaisesti 4. lupa on tarpeen ympäristönsuojelulain 27 §:n 3 momentin perusteella eli toiminta aiheuttaa kohtuutonta räsytystä lähistöllä asustaville ja alueen virkistyskäyttäjille. 5. toiminta sijaitsee usean ympäristönsuojeluviranomaisen toimialueella ja	Lähtökohtaisesti tuulivoimahankkeilta tai tuulivoimaloilta ei edellytetä ympäristölupaa. Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi aiheutua naapurussuhdelain (26/1920) mukaista räsytystä. Ympäristöluvan hakemiseksi tulisi kuitenkin olla tiedossa, millä perusteella ja minkä vaikutuksen osalta lupaa haetaan. Tuulivoimahankkeessa tällainen vaikutus voi olla esimerkiksi melu. Konikallion hankkeessa laadittujen mallinnusten perusteella melun ohjearvot eivät ylitä, eikä muitakaan ympäristölupaa edellyttäviä seikkoja ole hankesuunnittelun aikana tunnistettu. Ympäristölupaa haetaan tarvittaessa kuntien ympäristöviranomaisilta.
---	---

6. ympäristöluvalla vältetään 136 §:ssä tarkoitettu pohjaveden pilaantumisriskiä. 7. konikallion hankkeessa on suuri riski pohjaveden pilaantumiselle likaantumiselle erityisesti rakentamis- ja käyttöönotto-, käynti-, rapautumis-, ja purkuvaiheessa. Kaavoituksen on vaadittava näin suurelta teollisuustuulivoimapuistolta ympäristölupa. Hanke tarvitsee ympäristöluvan, koska hanke on: 1. Kahden kunnan alueelle tuleva ja alueen läheistä pohjavettä käytetään usean kunnan alueella 2. Natura-alueella, 3. lintujen MAALI alueella, 4. Elämistö on ainutlaatuinen 5. valtakunnallisesti merkittävällä suojellulla harju- ja maisema-alueella, 6. lähellä yksityistä suojelualuetta ja 7. lähellä yleisiä virkistysalueita. 8. pohjaveden pilaantumisriskin vähentämiseksiä 9. ihmisten terveysriskien ja meluhaittojen varmistamiseksi 10. historialliset ja arkeologiset syyt 11. muut syyt Ympäristölupa: Tämän kokoiset teollisen luokan tuulivoimalat tarvitsevat ehdottomasti ympäristöluvan, koska niiden melu, välke, värinä sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat seikat aiheuttavat naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. (Ympäristönsuojelulaki 527/2014, 27§). Suunnittelun tuulivoimalateollisuusalueen lähellä on runsaasti sekä vakituista että loma-asumista, Natura alue ja reitit olisi tuulivoimaloiden tulon jälkeen hengenvaarallinen mahdollisten lentävien jäiden/siivenkappaleiden vuoksi. Lisäksi luonnonrauha häiriintyisi kaupunkimaiseksi muuttuneiden äänimaiseman/visuaalisen maiseman takia. Näin korkeista tuulivoimaloista ei ole kokemusta eikä riittävää tietoa; näin ollen saattaa syntyä kiinteistöjen arvonalenemis,	
---	--

turvallisuus ja terveysongelmia, melu, pohjavesi- ja virkistysaluetuho, aiheutetaan valtava ennallistamistarve ja myös muita ennalta arvaamattomia vahingollisia vaikutuksia, joiden korvausvastuu kaatuu erittäin todennäköisesti kaupunkien maksettavaksi. Kaavoituksen on vaadittava, että kaavoitusluvan saadakseen, yli 1 MW voimalalle on pakollista asentaa jokaiselle tuulivoimalalle mittausjärjestelmä melulle, infraäänille, matalille äänille ja seismiselle tärinälle. Mittausjärjestelmä pitää kolmannen puolueettoman osapuolen tarkastaa käyttöönotossa ja vuositarkastuksissa. Mittausjärjestelmän tulokset pitää raportoida myös viranomaiselle vähintään kerran vuodessa, että voimalat saavat pitää ympäristö- ja käyttölupansa. Hanke on MEGA trendien rauhallisuuden ja tulevaisuuden tavoitteiden vastainen Alue on tunnettu ja kaunis, maankäyttö ja kaavoitus pitää ymmärtää ja kaavoittaa alueet myös tulevaisuuden tarpeiden ja megatrendien mukaisesti. Maailma on muuttunut viime vuosina nopeasti, Suomessa nyt ja tulevaisuudessa voimassa olevat megatrendit ovat: 1. Rauha, miksi hiljaisten kaupunkien rauha ja maisema rikotaan? 2. Turvallisuus, miksi kauniin virkistys- ja luontoalueen turvallisuus uhataan? 3. Konikallion (teollisen kokoluokan tuulivoimala-alueen) läheisen Vatulanharjun ja Ulvaanharjun ja hankealueen yhteinen pohjaveden antoisuus on erittäin tärkeä ja kohta vielä tärkeämpi, voi olla että uusi veden ottamo on sijoitettava hankealueelle, ei ole järkevää pilata ainoata paikkaa mihin vedenottamon saa 4. Megatrendi on voimakas, että maailmassa puhtaan veden arvo nousee 5. Kannattaako näin valtavaa pohjavesialuetta riskeerata? kun	Hanke on megatrendien osalta kansainvälisten, kansallisten ja maakunnallisten tavoitteiden mukainen edistäessään mm. kasvihuonepäästöjen vähentämistä ja tavoitetta pyrkiä hiilineutraaliuteen lisäämällä uusiutuvan energian tuotantoa. Hanke vastaa myös alueella voimassa olevia maakuntakaavoja maakuntakaavan tarkkuustaso huomioon ottaen.
---	---

tuulivoimaloita voidaan rakentaa myös kauemmaksi pohjavesialueista esim. 10km etäisyydellä pohjavesialueesta ei riskiä varmastikaan ole. Melu Kaavassa melumallinnus tehty pienelle 6,6 MW voimalalle, kuitenkin YVA prosessia ja kaavoitusta tehdään 15kpl 10MW voimaloille. <u>Melumallinnus on tuottamuksellisesti virheellisesti tehty.</u> Melumallinnuksessa ei ole käytetty oikeita ja mittauksilla varmistettuja tuulivoimalan melutehotasoa Lw (dB) juuri sen valmistajan voimalasta ja sen kokoisesta MW mitä hankkeeseen tullaan toteuttamaan. Viranomainen ei voi antaa hankkeen jatkoa näin törkeällä virheellä. <u>Voimalan melutehotason pitää olla CE-merkintäprosessin varmistama.</u> Muita virheitä melumallinnuksessa: Jo OAS vaiheessa on annettu palaute, että melumallinnuksessa pitää käyttää kaikkien voimaloiden yhteismelupäästöä, ei yksittäisen tuulivoimalan melupäästöä. Kertoo törkeästä tuottamuksellisuudesta ja välinpitämättömyydestä että vielä kahden vuoden jälkeen, käytetään edelleen vain yksittäisen ja liian pienen voimalan lähtömelupäästöä. Mm. on huomioimatta: Viranomainen vaatii YVA-ohjelmassa että alueella ei ole melua eli se on hiljainen alue. Viranomainen vaatii että, meluvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät hellejaksot ja sen myötä yöaikainen tarve pitää ikkunoita avoinna, ellei käytössä ole koneellista viilennystä, tämä on lähialueella vallitseva viilennyskeino. Yöaikainen (klo 22–7) melu tai muu vastaava mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava melu, ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona LAeq, 1 h (klo 22–7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen, siis ikkuna auki. Ei ole oikein ja kotirauhaa kunnioittavaa tehdä melumallinnus +15C kesäisessä lämpötilassa, vaan pitäisi tehdä pahimmassa tilanteessa eli pakkasella. Pakkasliä ainakin +10dB pitäisi lisätä lähtömelutasoon jokaiseen voimalaan, lapojen osittaisen jäätyamisen/jäisen valtavan pyörivän koneiston	Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Ympäristöministeriön laatimissa melumallinnuksen ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Yksityiskohtainen ohjeistus on koettu tarpeelliseksi, jotta mallinnustulokset olisivat aina tekijöistä riippumatta vertailukelpoisia keskenään. Melumallinnus on toteutettu ympäristöministeriön mallinnusohjeistuksen mukaisesti. Melumallinnuksen epävarmuus on tarkastelussa ja ohjeistuksessa sisällytetty laskennassa käytettyyn tuuliturbiinien melupäästön arvoon, jolloin mallinnustuloksia voidaan suoraan verrata suunnitteluohjearvoihin ilman erillistä epävarmuustarkastelua.
---	---

takia. Talon julkisivurakenteiden äänitasoeron vähimmäisarvon estimaatin persentiiliarvoina on käytetty DL84% ja DL90%. Tähän ei ole alueen rakennuskannassa mitenkään voitu huomoida ja melumallinus ei päde. Rakennuksiamme ei ole aikoinaan voitu varustaa huomioimaan maalaisalueen muutoksia energiateollisuusalueeksi. Asunto on ihmisen käyttämä asumista, elämistä ja irtainta varten rakennettu säältä turvattu eli suojattu tila, joka on turvattava täällä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) edellytetään, rakennus käyttötarkoituksensa ja ympäristöstä aiheutuvien olosuhteittensa edellyttämällä tavalla suunnitellaan ja rakennetaan siten, että se on terveellinen ja turvallinen. Rakennuksesta ei saa aiheutua terveyden vaarantumista. Teollisuustuulivoimaloiden melu heikentää alueen asukkaiden, ulkoilijoiden ja eläimien olosuhteita kohtuuttomasti ja nostavat tulevaisuuden rakentamisen kustannuksia uusilla vaatimuksilla.

Ulkomelumallinnus puutuu kokonaan, alueella on valtakunnallisesti arvostettu maisema-alue ja maanomistajien perustama valtakunnallisesti arvokas maisemapolku (www.vatulanharju.fi). Hiljaisuus ja luonnonrauha ihmisiin kohdistuvissa arvioinneissa myönteisenä, terveyttä ylläpitävänä ja edistävänä vaikutuksena ml. virkistysalueet ja reitit sekä matkailuelinkeinon alueet Hiljaisuus on peruste minkätakia ihmiset harjasta ja maisemita nauttivat. Yhden voimalan 108 dB ja monien voimaloiden summamelusaaste ei ole hiljaisuutta.

Muista ympäristömelun lähteistä poiketen tuulivoimalan ääni syntyy korkealla maan- tai vedenpinnasta, jolloin sen eteneminen on esteetöntä. Erityisesti Konikallion voimalat ovat jopa 350m korkeudella, jolloin metsät yms muut vaimennuskeinot eivät vaimenna ääntä, vaan vapaassa ilmassa ääni etenee vastustamattomasti. Lisäksi pienien taajuuksien aallonpituus on pitkä. Mitä pienempi taajuus on, sitä vähemmän ilmakehä, maaperä ja rakenteet absorboivat eli vaimentavat ääntä (Jakobsen, 2005; Moller & Pedersen, 2011). Esimerkiksi kilometrin matkalla 63 Hz:n taajuinen ääni vaimenee ilmakehän absorption vaikutuksesta keskimäärin vain 0,1 dB, kun 250 Hz:n taajuinen

ääni vaimenee keskimäärin 1,1 dB (Leventhall, 2003). Melumallinnuksessa on näytettävä rehellisesti ja puolueettomasti myös matalataajuisen esim. 20 Hz ja 63 Hz taajuisen äänen kantaman lopputulokset ilman sisäseinävaimennuksia.

Meluliite 7 Sivu 31 Liite 2. Matalataajuista seinät ja kaikki materiaalit hyvin läpäisevää 20Hz melua (ihminen kuulee) tulee ulkona jo näillä pienillä 6,6MW voimaloilla tehdyillä mallinnuksilla 8 asuinrakennuksen pisteeseen yli 50dB melua. Esim. piste R6 53,8dB ulkona ja sisällä 46,6dB. Näissä pisteissä tuo 25dB ylittyy matalataajuisessa melussa todella räikeästi. Pitäisi perustellusti päätellä että valtavien 350m teollisuustuulivoimaloita ei voida rakentaa hiljaisille alueille.

Voimalat on pysäytettävä/purettava jos melun osalta eivät viranomaisen ja asukkaiden vaatimukset täyty. On huomattava, että myös pysäytetty voimala tuottaa hurjasti melua. Pysäytetyn voimalan melun selvitykset ja mallinnukset puuttuvat, joka kertoo meluarvioinnin törkeästä huolimattomuudesta.

Asuinrakennuksissa, R1, R5, R6 ja R10 ovat kovameluisimmat alueet, siellä yritetään nukkua jo 6,6MW pienemmän voimalan aiheuttaman 33-34 dB melussa (oletus vielä että julkisivu vaimentaa). Sivulla 13. on törkeitä virheitä: Melumallinnetun voimalan napakorkeudeksi on valittu 180 m, joka on kaavan salliman kokonaiskorkeuden 350 m alapuolella, kuitenkin kaavoitusprosessia tehdään korkeintaan napakorkeudeltaan 225m korkeita voimaloita. Onko tästä tulkittavissa, että melumallintaja ei osaa tarkasti tehdä meluarviointeja ja koko AFRYn kaavoitus-konsultin työssä ei ole luotettavaa laaduntarkastusprosessia, kun oleellisissa dokumenteissa on aivan karkeita virheitä. Nyt kansalaiset ja teollisuustuulivoimaloista kärsijät, alueen asukkaat on laitettu laaduntarkastajiksi. Tämä ei ole kohtuullista, viranomaisen pitää perustellusti puuttua tähän.

Vatulan ja Ulvaanharjualueet ovat erittäin hiljaisia alueita, siellä ei ole teollisuusalueita, vaan rauhallisia valtakunnallisesti merkittäviä

harjuaalueita, joissa vallitsevina ääminä ovat luonnon omat äänet, kuten lempeän suvituulen suhina ja kaunis linnunlaulu. Jos valtava teollisuustuulivoimala-alue rakennetaan, eläimet ja linnutkin muuttavat alueelta pois. Ihmisen toiminnan äänet tällaisilla alueilla ovat satunnaisia ja merkitykseltään vähäisiä. Hiljaiset alueet ovat Ikaalisissa, Hämeenkyrössä, Suomessa ja koko Euroopassa harvinaisia ja ainutlaatuisia, eikä tuulivoima kuulu millään muotoa tällaiselle arvokkaalle alueelle. Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit ovat rauhallisia, idyllisiä, aivan mahtavia. Verotuloja Ikaalisten ja Hämeenkyrön kaupungit saivat tulevaisuudessa kuntaan muuttavista etätyöläisistä, jotka voivat rentoutua hiljaisella valtakunnallisesti merkittävällä maisemaharjuaalueella ja Natura-alueella ihaillen luonnon kauneutta. Etätyö on pysyvä suuntaus, Ikaalinen ja Hämeenkyrö jättävät tämän merkittävän verotulomahdollisuuden käyttämättä ja etätyöläiset hakeutuvat muualle pysyväisasukkaiksi, sinne missä ei ole teollisuustuulivoimala-alueita vieressä.

[Kuva: Tuulensuunta hankealueella 200 metrin korkeudella (Tuuliatlas 2021), kuva 5-22.]

Ääni kulkeutuu tuulen mukana juuri valtakunnallisesti merkittävän harjuaalueen ja Vatulan kylän suuntaan eniten kun vallitseva tuulensuunta on lounaasta. Tämä on huomioitava melumallinnuksessa Vatulan kylässä, yöllä ikkuna auki sisällä pitää päästä 25 dB tasoon. Muista ympäristömelun lähteistä poiketen tuulivoimalan ääni syntyy korkealla maan- tai vedenpinnasta, jolloin sen eteneminen on esteetöntä. Erityisesti Konikallion voimalat ovat jopa 350m korkeudella, jolloin metsät yms muut vaimennuskeinot eivät vaimenna ääntä, vaan vapaassa ilmassa ääni etenee vastustamattomasti. Lisäksi pienien taajuuksien aallonpituus on niin pitkä, esimerkiksi 1 Hz:n taajuisella äänellä, ääniaallot taipuvat helposti esteiden yli. Mitä pienempi taajuus on, sitä vähemmän ilmakehä, maaperä ja rakenteet absorboivat eli vaimentavat ääntä (Jakobsen, 2005; Moller & Pedersen, 2011). Esimerkiksi kilometrin matkalla 63 Hz:n taajuinen ääni vaimenee ilmakehän absorption vaikutuksesta keskimäärin vain 0,1 dB, kun 250 Hz:n taajuinen ääni vaimenee keskimäärin 1,1 dB (Leventhall,

2003). Melumallinnuksessa on näytettävä rehellisesti ja puolueettomasti myös matataajuisen esim. 63 Hz taajuisen äänen kantaman lopputulokset.

Tuulivoimamelu kuten muukin ympäristömelu korostuu yöllä, jolloin taustamelutaso on pienempi kuin päiväaikaan. Lisäksi auringonlaskun aikaan illalla sekä yöllä esiintyy tyypillisesti meteorologisia olosuhteita, jotka saattavat johtaa tavanomaista suurempiin äänenpainetasoihin voimaloiden ympäristössä. Tällainen olosuhde on esimerkiksi lämpötilainversio, jonka vallitessa ilmakehä on stabiili, lämpötila nousee maanpinnalta ylöspäin noustaessa ja ääniaallot kaareutuvat alaspäin (Moller & Pedersen, 2011). On myös havaittu, että yöaikaan tuulivoimamelussa esiintyy päiväaikaa enemmän impulssimaista jyskyttävää ääntä, joka korostuu, jos lähekkäin olevien turbiinien pyörimistaajuus on toisiinsa verrattuna lähes sama (van den Berg, 2004).

Tuulivoimalan tuottama ääni on lapojen pyörimisestä johtuen jaksottaista ja se sisältää myös matala- eli pienitaajuisia ääniä. Tuulivoimalan ääni poikkeaa siten ominaisuuksiltaan selvästi esimerkiksi tieliikenteen aiheuttamasta äänestä. Matalataajuiset äänet etenevät laajalle alueelle eivätkä juuri vaimene ilmakehässä. Erityisesti matalataajuisesta melusta on havaittu aiheutuvan haittaa ihmisten hyvinvoinnille. Tuulivoimalan tuottaman äänen leviäminen ympäristöön riippuu maaston pinnanmuodoista, kasvillisuudesta ja sääoloista, kuten tuulen nopeudesta ja suunnasta sekä lämpötilasta. Ääni etenee tavallisesti veden yllä edemmäksi ja laajemmalle kuin maalla johtuen pienemmästä vaimentumisesta. Taustaääni, kuten tuulen tuottama kohina, voi vaikuttaa tuulivoimalan äänen kuultavuuteen ja sen häiriövaikutukseen. Mikäli tuulivoimalan ääni koetaan häiritseväksi, on se melua. Melu on ääntä, jonka ihminen kokee epämiellyttävänä tai häiritseväksi tai joka on muulla tavoin ihmisen terveydelle vahingollista taikka hänen muulle hyvinvoinnilleen haitallista. Melua koskevat kokemukset ovat subjektiivisia, ja ne riippuvat äänen ominaisuuksien lisäksi muun muassa altistusajasta ja -paikasta. Melun aiheuttamia haittoja pyritään hallitsemaan äänen

syntyy, äänen etenemiseen sekä melutasoon ja melualtistukseen kohdistuvilla vaatimuksilla ja toimenpiteillä. Keskeisin käytettävä meluntorjuntakeino on riittävä etäisyys tuulivoimalan ja tarkastelupisteen, kuten asutuksen, välillä.

Tuulivoimarakentamisen meluvaikutusten minimoimiseksi on olennaista sijoittaa tuulivoimalat riittävän kauas asutuksesta ja muista meluvaikutuksille herkistä kohteista.

[Kuva: Yhdyskuntarakenteen aluejaot (SYKE 2020), Kuva 5-2]

Kuva, hankealue on aivan liian lähellä Vatulan kylää (punaisella ympyröity vihreä kylä alue). Kaavoituksessa hankealue on siirrettävä kauemmaksi Vatulan kylästä, terveysriskit ja muut haitat Vatulan kylälle nousevat liian suuriksi.

[Kuva: Lähialueiden yleiskaavoitetut ja asemakaavoitetut alueet. (SYKE 2021b), Kuva 5-7]

Kuva, läheisyys yleiskaavaalueille on aivan liian lähellä, kaavoituksessa hankealue on siirrettävä kauemmaksi yleiskaavaalueesta.

Kaavoituksen on annettava minimivaatimukset kuinka lähelle naapurikiinteistöä voi rakentaa tuulivoimalan. Jos naapurikiinteistön viereen tulee valtava teollisen kokoluokan tuulivoimala, ei naapuri voi enää omalle tontilleen rakentaa mitään tai ei sitä tonttia voi käyttää enää yhtään mihinkään. Ainakin 3 km pitää olla matkaa naapurin raja- ja vähintään 5km lähimpään asuntoon tai vapaa-ajan asuntorakennukseen.

222 vuotta Valtakunnallisesti arvokas (VAMA2021) Vatula-Ulvaanharju tuhotaan

Kulttuuripiirteet Pirkanmaan harjut ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä. Harjut ovat myös arvokkaita pohjavesivarantoja. Pirkanmaan harjumaisemat kuten Vatula-Ulvaanharju näkymineen ovat iskostuneet 1800-luvulta alkaen suomalaisen maisemaihanteen kiintopisteiksi. Harju on vakiintunut suosituksi maisemakohteeksi näkötorneineen.

Osayleiskaava-alue perustuu osaltaan 40 dB:n mallinnettuun melualueeseen, jolle aiheutuu ohjearvojen mukaisesti rakentamista rajoittava vaikutus. Palautteessa esitetyille etäisyysvaatimuksille ei ole perusteita.

https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet

Hämeenkyrön ja Ikaalisten kaupunkien kaavoituksen ja kaupunkien ympäristönsuojeluviranomaisen ja kaupunginvaltuuston pitää huolehtia kaavoitusprosessissaan, että Valtakunnallisesti suojeltuun merkittävän harjuaaluemaisemaan liittyvässä kaavoituksessa ja päätöksen teossa noudatetaan maisemaan liittyviä lakeja:

1. Euroopan neuvoston maisemayleissopimus (2000/2006) ja Suomen vastaava asetus
2. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVAL 468/1994)
3. Ympäristönsuojelulaki (527/2014)
4. Vesilaki (587/2011)
5. Luonnonsuojelulaki (LSL 1096/1996)
6. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL 132/1999)
7. Metsälaki (1093/1996)
8. Maa-aineslaki (555/1981)
9. Muinaismuistolaki (295/1963)
10. Laki rakennusperinnön suojelemisesta (RPL 498/2010)
11. Valtioneuvoston ja valtion selonteko eduskunnalle päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.
12. Laki/säännöt teiden rakentamisesta pohjavesialueelle

Ympäristöministeriö 5/2006 Emilia Weckmanin Tuulivoimalat ja maisema sääntöjen mukaan, tuulivoimalat tulee sijoittaa jo olemassa oleville teollisuusalueille. Tämä on linjassa EU:n ennalistamisvelvoitteiden kanssa. Maisemahaittojen minimoimiseksi on

Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen

tuulivoimalat on rakennettava olemassa olevien maisemahäiriöiden yhteyteen ja paikoille, missä on uudenaikaisia rakennelmia. Sijoitusalueiksi vaaditaan olemassa olevia teollisuuslaitosten- ja alueiden ympäristöjä.

Hanke pitää arvioida puolueettomasti, lausunnot pitää pyytää puolueettomilta asiantuntijoilta.

https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sites/default/files/attachment/maisemaopas_korjattu_2018_pieni.pdf

Imperia ja muissa arviointimenetelmissä pitää pisteyttää ja arvioida puolueettomasti Vatulanharju-Ulvaanharjun ainutlaatuisuus. Vatulanharju-Ulvaanharju on sisällytetty valtakunnallinen harjunsuojeluohjelmaan jo vuonna 1984 (alue nro 21, Vatulanharju-Ulvaanharju). Jo 38 vuotta on ymmäretty alueen herkkyyks ja kauneus, lisäämällä alue harjunsuojeluohjelmaan, miten tämä uusi sukupolvi, Valtion ympäristölupaviranomainen, ELY-keskuksen viranomainen, Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja kaupunginvaltuuston ja kaupungin päättäjät voivat olla niin lyhytkatseisia, että vuonna 2024 päättää muuttaa tämän kauniin harjualueen valtakunnallisesti suojellut maisemat teollisuusalueeksi, jota 15 kpl 10 MW voimaloita todellakin on. Eikö todellakaan ole mitään muuta mahdollisuutta tai paikkaa mihin teollisuustuulivoimalateollisuusalue voidaan sijoittaa? Eri asia olisi jos Suomen olisi pakko tämä rakentaa, mutta siitä ei ole kyse merelle saadaan 27 000MW tuulivoimaa, se on aivan riittävästi, näin pientä 150MW hanketta ei kannata rakentaa ollenkaan.

Maiseman sietokyvyllä tarkoitetaan maiseman visuaalista herkkyyttä eli sen kykyä vastaanottaa uusia elementtejä ilman, että maiseman luonne merkittävästi muuttuu. Mittakaavaltaan suurista elementeistä rakentuvat maisemat ja alueet, joilla jo ennestään on runsaasti ihmisen tekemiä rakennelmia, sietävät usein parhaiten tuulivoimaloiden sijoittamisen. Vatulan-Ulvaanharjulla ei ole mitään tämän kokoisia rakennelmia. Mitä koskemattomampi ympäristö on, kuten Vatulanharju-Ulvaanharju on, sitä suurempi ristiriita tuulivoimaloiden ja maiseman

perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimalat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetylle tuulivoimatuotantoalueelle.

On huomioitava, että Vatulanharjun-Ulvaanharjun alue on jo nykyisellään voimakkaasti ihmistoiminnan muokkaamaa ja edelleen sen vaikutuksen alaisena mm. metsätalouden vaikutuksesta.

välillä on Ulvaanharjun ja Vatulanharju maisemaan tulee todella peruuttamaton ja suuri ristiriita. Näillä harjuilla ei ole sietokykyä näin valtavaan muutokseen. Vatulanharju - Ulvaanharju Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue:

Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden inventoinnin tarkistus 2014:

PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS JA PIRKANMAAN LIITTO
ANNE LINDHOLM Hydrogeologi Anne Lindholm
(puh. 0295 037 021)

https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/Arvokkaat_harjut_kohdekuvaukset_1_valtakunnalliset_maakunnalliset_0.pdf

Vatulanharju-Ulvaanharju (Ikaalinen, Hämeenkyrö) Pinta-ala: 1348,6 ha Alkuperäinen rajausta: Pirkanmaan harjuluonto, 1990 (erillisinä alueina Vatulanharju ja Ulvaanharju) Muut rajaukset: Valtakunnallinen harjusuojeluohjelma, 1984 (alue nro 21, Vatulanharju-Ulvaan harju) Pirkanmaan POSKI-hanke, 2001 (nimellä Vatulanharju-Ulvaanharju) Pirkanmaan 1. maakuntakaava, 2007 (ge1-alue 001 Vatulanharju, Ulvaanharju) Pirkanmaan arvokkaat harjualueet, 2008 (nimellä Vatulanharju-Ulvaanharju). Vatulanharju-Ulvaanharju liittyy maaseudun kulttuurimaisemaan, suomaismaisemaan ja kuuluu geologisesti erittäin merkittävään Hämeenkanne saumamuodostumaan ollen sen arvokkaimpia osia. Alueen luoteispään muodostava Vatulanharju on erikoinen, jään kielekevirtojen väliin kerrostunut ns. kulmam muodostuma, jossa jään kontaktirinteenä ovat sekä pohjois- että eteläreuna. Pohjoispuolella aktiivisemmin virranneet jäänkielekkeet ovat saaneet aikaan muodostuman polveilevan pohjoisreunan. Muodostuman laella sijaitsevista maa-ainesten ottamiskuoista tehtyjen kerrosrakennehavaintojen perusteella aineksen kerrostaneet sulamisvedet ovat virranneet kaakkoon. Huippu (lakikorkeus 187 m mpy) kohoaa ympäristöstään 50-60 m ja varsinkin etelärinte on poikkeuksellisen jyrkkä. Muinaisen Itämeren historian tutkimuksen kannalta alue on merkittävä, sillä sen laki on vedenkoskematonta

aluetta ja rinteillä on runsaasti rantavalleja. Kaakkoisosan Ulvaanharju on enimmäkseen varsin loivarinteinen ja sen kapea pääselänne melko jyrkkämuotoinen, ympäristöstään noin 45 m kohoava. Muodostuman pohjoisreuna on säännöllisen kaareileva pohjoisesta aktiivisesti virranneiden jäätikön osakielekevirtujen reunojen mukaisesti. Muodostuman paisterinteillä metsätyyppi on jäkälä- ja kanervatyyppin kangasta ja muualla kanervatyyppiä. Laella huonommin lajittuneella maaperällä esiintyy myös puolukkatyyppiä. Etelärinteellä on laajahkoja ja yhtenäisiä sianpuolukkakasvustoja, kangasajuruohoa monin paikoin, kielokasvustoja sekä erittäin uhanalaista harju- ja kangaskeltalieon risteymää. Paikoin esiintyy myös kalliokioloa ja kanervisaraa. Laella ja varjorinteen yläosassa on variksenmarjalaikkuja ja kenttäkerroksessa esiintyy myös mustikkaa. Puusto on pääosin melko hidaskasvuista ja lähes yksinomaan männikköä, osaksi myös taimikkoa. Korkeimmilla kohdilla kasvaa paikoin mäntyvaltaista sekametsää. Vatulanharjun jyrkällä lounaaseen avautuvalla rinteellä on vuonna 2007 tehty paahteisuutta parantavia hoitotoimenpiteitä (Kittamaa ym, 2009). Vatulanharju on yksi Pirkanmaan tärkeistä lintualueista (Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys, 2014). Alue on Pirkanmaan tärkein kehrääjän esiintymisalue ja lisäksi sillä on merkitystä myös kangaskiurulle. Lisäksi alueella on kuntoliikuntareittejä ja harju on suosittu näköalapaikka ja retkeilykohde. Harjualue sijoittuu Vatulanharju A:n I luokan, B:n ja C:n II luokan sekä Ulvaanharju B:n II luokan pohjavesialueille. Harju on luonnonhistoriallisesti tärkeä esimerkkikohde ja sisältyy valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman kohteeseen nro. 21. Pääosa harjusta on Natura 2000 –aluetta. Alueelle sijoittuu Ulvaanharjun osayleiskaava Hämeenkyrön puoleiselta osalta. Kaavaan on merkitty arvokkaan maisema- ja harjualueen rajausta (har). Harjun koillispuolella on Kelminselän maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue (Koski, 2014). Vatulanharju ja Ulvaanharju on yhdistetty yhdeksi valtakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi (2) (Pirkanmaan liiton selvitys 2008, sillä sekä Vatulanharju että Ulvaanharju muodostavat erittäin arvokkaan, yhtenäisen geologisen kokonaisuuden, joka on säilynyt muodostuman kokoon nähden poikkeuksellisen

luonnontilaisena. Alue sisältää arvokasta lajistoa ja monipuolista geomorfologiaa sekä on tieteellisesti arvokas ja maisemallisesti kaunis. Lisäksi alue kuuluu lähes kokonaisuudessaan valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Alkuperäinen raja-alue on kattanut suunnilleen saman alueen kuin harjijensuojeluohjelman raja-alue. Geologisilla arvoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä mm. alueen erikoisuutta Pirkanmaan arvokkaimpaan harjijaksoon sijoittuvana saumamuodostumana, jonka luonnontilaisina säilyneiden osien tulisi pysyä koskemattomina myös tulevaisuudessa. Alueen länsipäässä on myös muodostumaan liittyviä lohkariekköjä, joiden voidaan katsoa liittyvän muodostuman geologisiin arvoihin. Tampinkankaan alueella on ensisijaisesti muodostuman kokonaisuuden kannalta arvokkaiden geologisten arvojen säilyttäminen, mutta myös alueella esiintyvä kaunis harjijamaisemakuva ja selkeästi ympäristöstään kohoavan pohjoisrinteen edustavuus.	
26) Osallinen 26, 14.3.2024 Erittäin perusteelliset ja hyvin tehdyt selvitykset. Valitaan yleisötilaisuutta Ikaalisissa, jonne eräs puolue oli mobilisoinut puoluekokouksen. Todella asiatonta käytöstä eikä ollut tarkoituskaan puhua konkreettisesti tehdyistä selvityksistä. Osoitan myötätuntoa selvityksen tekijöitä ja erityisesti viranomaisia kohtaan. Päätökset kuitenkin tehdään asialinjalla tehtyjen selvitysten mukaan eikä huutoäänestyksellä. Pidän suunnitelmia ja selvityksiä kattavina. Toivon kuitenkin, että tuulimylly T8 siirrettäisiin kuten oli alkuperäisessä suunnitelmassa tilan 143-435-1-16 kohdalle. Tällöin tämä uloin mylly olisi kauempana kylästä ja ennen kaikkea ampumaradasta. Perustamisolosuhteiltaan se on kovalla pohjalla ja halvempi tehdä. Myös tiejärjestelyt lyhyemmät ja helpommassa maastossa.	Merkitään tiedoksi. Ampumarataa lähimmät voimalapaikat, mukaan lukien kaavaluonnoksessa esitetty voimalapaikka T8, on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas Vatulanharjusta ja samalla ampumaradasta. Kaavakartalla osoitetuilla tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei näitä lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs Vatulanharjua ja samalla ampumarataa.

27) Osallinen 27, 9.3.2024 Annoin palautetta ely-keskukselle Konikallion tuulivoimahankkeeseen liittyen. Haluan antaa palautetta myös Ikaalisten kaupungille asian johdosta. Yva-arvioinnissa on kyllä vakuutettu, ettei mitään harmia koidu luonnolle tai ihmisille tästä hankkeesta, tai harmit ovat hyvin vähäiset ja hyvin harvalle asukkaalle/lomailijalle, mutta olen kyllä ihan eri mieltä ja haluan purkaa harmitustani myös Ikaalisten kaupungille. Yva-raportissa vakuutetaan, että "Arvokkaat ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkitykselliset kohteet on huomioitu hankkeen suunnittelussa." Miten Natura/luonnonsuojelu - alue ja massiivinen tuulivoimapuisto sopivat yhteen? Onko myllyistä yötä-päivää lähtevä melu-, näköhaitta sekä ympäristöön valuva/irtoava mm. öljy- ja muovijäte luonnonsuojelua ja sopusoinnussa kauniin luonnon suojelemisen kanssa? Luonnossa liikkuvien ja luonnonrauhaa arvostavien ulkoilijoiden näkökulma taitaa tässä unohtua kokonaan. Miksi luonnonkaunis alue ja pohjavesivarannot halutaan pilata/vaarantaa? Ympäristövaikutusarvioinnin pohjavettä koskevassa liitteestä 4 (s. 7)s poimittua: "3.3.1 Vatulanharju Vatulanharjun pohjavesialue (0214351, 1E Ik) on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen..." Mistä Ikaalisten kaupunki ottaa käyttövetensä? Kuka vastaa pohjavesien mahdollisesta pilaamisesta aiheutuvista ongelmista? Kuka korvaa ja miten nämä luonnon vesivarannot? Mistä Ikaalinen saa puhdasta vettä, jos se suttaa tällä hankkeella omat pohjavesivarantonsa? Ikaalisten maine luonnonkauniina ja rauhallisena paikkakuntana? Ikaalinen halutaan näköjään joka tavalla nujertaa: sotepalvelut karkaa muualle, Sata-Häme soi - tapahtuma vaiennettiin ja musiikin sijaan tuodaan yötä-päivää metelöivät tuulivoimalat pilaamaan Natura-alueen lähistöllä asuvien/lomailevien ihmisten ja eläinten ympäristö ja luonto. Kuka haluaa muuttaa	Merkitään tiedoksi. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa.
---	---

asumaan Ikaalisiin, tuulivoimapuisto takapihalleen? Kuka ostaisi käypäsen mökin massiivisen tuulipuiston vierestä? Minulla on kesämökki suunnitteilla olevan Konikallion tuulivoimapuiston vieressä ja hanke harmittaa ihan vietävästi.	
28) Osallinen 28, 11.3.2024 Haluaisin ilmaista mielipiteeni kyseisestä hankkeesta. En näe siinä mitään järkeä, että tärkeällä harjualueelle rakennetaan valtavia tuulimyllyjä pilaamaan pohjavesialueet ja luontoa. Asun itse myös hyvinkin lähellä (mahdollisesti) tulevaa myllyä ja vaikutukset ovat valtavat myös henkilökohtaisesti. En todellakaan halua jättimäisiä myllyjä pyörimään melkein takapihalleni, puhumattakaan rakennustöistä. Asun [tien nimi poistettu yksityisyyden suojan vuoksi] ja huolettaa myös turva-alue noin suurelle myllylle, pääseekö sitä edes metsään edes kulkemaan.. Myöskään en kaipaisi rekkoja tms. Muita maansiirtokoneita kulkemaan taloni vierestä jos hanketta aletaan rakentamaan. Alue on monimuotoinen ja eläinkanta tarvitsee tällaista aluetta. Paalejärvi toimii tärkeänä vesistönä linnuille ja eläimille. Jättimäiset tuulimyllyt tulevat kaikki nämä asiat pilaamaan. Öljy vuotaa harjun läpi ja pilaa pohjaveden, maisemat menevät pilalle, lenkkeilymaastot PUHUMATTAKAAN historiallisesti tärkeästä Hämeenkanakaantiestä. Olen asunut vasta puolitoista vuotta täällä ja sinö aikana olen kohdannut lintuja ja eläimiä mitä missään muualla en ole nähnyt. Runsaat lintulajit ja jopa matelijat tarvitsevat tätä aluetta. Suoalueet ympärillä toimivat myös pesimisalueina suurille linnuille.. Pyydän ottamaan huomioon nämä.	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti.
29) Osallinen 29, 21.3.2024 [M]ielestäni on järkyttävää, ettei tuollaiset voimat tarvitse muka ympäristölupaa! Siinä kuitenkin tuhotaan ympäristöä ja elämää jo rakennusvaiheessa!	Lähtökohtaisesti tuulivoimahankkeilta tai tuulivoimaloilta ei edellytetä ympäristölupaa. Tuulivoimaloilta voidaan tapauskohtaisesti edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, mikäli niistä voi

Näiden tuulimyllyjen haitoista on paljonkin tietoa, jos vain päättäjät haluaisivat tasapuolisuuden nimissä ottaa niistä selvää ja ymmärtää vastuunsa. Tässä tuulivoimalatouhussa haisee vain raha ja ihmisten, eläinten, veden ja yleisesti luonnon hyvinvoinnilla ei ole mitään sijaa, jos tämän annetaan toteutua. Henkilökohtaisesti olen silloin myös hyvin valmis muuttamaan puhtaammille seuduille. Jos tämä karmea hanke toteutuisi, asiaa eteenpäin ajavat tahot ja henkilöt on kannettava vastuunsa ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin pilaamisesta.	aiheutua naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista rasisitusta. Ympäristöluvan hakemiseksi tulisi kuitenkin olla tiedossa, millä perusteella ja minkä vaikutuksen osalta lupaa haetaan. Tuulivoimahankkeessa tällainen vaikutus voi olla esimerkiksi melu. Konikallion hankkeessa laadittujen mallinnusten perusteella melun ohjearvot eivät ylity, eikä muitakaan ympäristölupaa edellyttäviä seikkoja ole hankesuunnittelun aikana tunnistettu. Ympäristölupaa haetaan tarvittaessa kuntien ympäristöviranomaisilta.
30) Osallinen 30, 22.4.2024 [K]annatan Konikallion tuulivoimapuiston osalta hankevaihtoehtoa 0, eli hanketta ei toteuteta. Ilmattaren tekemät selvitykset asian tiimoilta ovat puutteellisia ja virheellisiä. Lisäksi Konikallion alue on luontoarvoiltaan uniikki ja alueen pohjavedet ovat lukemattomasti arvokkaampi kuin muutaman vuosikymmenen toiminnassa olevat tuulivoimalat. Pohjavesiä ei tule riskeerata tällaisella lyhytnäköisellä hankkeella. Myös koko Ikaalisten vetovoimaisuus ja markkina-arvo laskee merkittävästi jokaisen tuulivoimalahankkeen myötä.	Merkitään tiedoksi. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti.
31) Osallinen 31 Näkymäalueanalyysi on puutteellinen ja epätarkka. Kartasta, edes sen detaljeista, ei pysty tekemään riittävän hyvää arviointia siitä, miten voimalat näkyvät kiinteistöille. Kuva puuroutuu lähentäessä tulkitsemiskelvottomaksi. Lentoestevaloista on kerrottu puutteellisesti. Lentoestevaloja ei ole havainnollistettu havainnekuvin. Kuvista vain yksi esittää pimeän ajan näkymää. Maaseudulla ei ole katuvalaistusta tms., vaan etenkin syyskuulta maaliskuulle asti, eli puolet vuodesta, suurin osa vuorokaudesta ympäristössä on hämärää tai pimeää. Lentoestevalojen näkyvyydellä ja valosaasteella on merkittävän suuren osan vuorokaudesta ja vuodesta huomattava merkitys	Merkitään tiedoksi. Näkymäalueanalyysin on tarkoitus antaa kiinteistökohtaisen tarkastelun sijaan yleiskaavan tarkkuuden mukainen yleiskuva näkymäalueista. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti.

lähialueen asutukselle ja hankealueen ympäristön virkistys- ja matkailukäytölle. Samoin, kuten luonnon äänimaailmassa pienikin teollinen häiriöääni voi olla erityisen häiritsevä, maaseutumaisessa tai metsäisessä ympäristössä pimeydessä välkehtivät valot vaikuttavat maisemaan, elinoloihin ja viihtyvyyteen huomattavasti enemmän ja vahingollisemmin kuin kaupunkiympäristössä. Lentoestevaloja kuvaava näkymäalueanalyysi on puutteellinen epätarkkuutensa vuoksi, siitä ei ole edes esitetty detaljeja. On mahdotonta tulkita, miten valot näkyvät kiinteistölle. Välkemallinnus on puutteellinen; mallinnuksessa ei ole riittävän selkeästi havaittavissa "valkoista" aluetta, jolle mallinnuksen mukaan aiheutuu välkettä 0-8 tuntia vuodessa. Rajausta tulisi mallintaa värein niin, että värillä on mallinnettu se raja, johon välkettä ei enää aiheudu. Välkemallinnuksessa ei ole mallinnettu etäisyysvyöhykkeitä voimaloista. Melumallinnus puutteellinen ja harhaanjohtava; Melumallinnus toteutettu pienemmällä voimalalla (napakorkeus 180 m, 6,6 MW). Mallinnuksessa ei mallinnetta lainkaan pienempien (>35 db) desibelimäärien vaikutusta. Hiljaisessa ympäristössä, kuten Konikallion hankkeen lähiseudun asutusalueella, vähäisemmätkin teolliset äänet tekevät häiriötä ympäristön (eli luonnon) äänimaailmaan. Haruksellisen tuulivoimalan vaikutukset Haruksellisen tuulivoimalan käyttö voi pieniltä osin lisätä tuulivoimaloiden visuaalista vaikutusta tuulivoimaloiden lähiympäristössä. Harusten on arvioitu olevan selvästi erotettavissa paljain silmin noin yhden kilometrin etäisyydelle, joten vaikutusalueen laajuus jää kuitenkin melko vähäiseksi. Harukset ovat vaijereita, eivätkä ne juuri erotu taustasta. Haruksellisia tuulivoimaloita on havainnettu kuvassa 9-29.." Haruksellista voimalaa on havainnettu vain yhdessä havainnekuvassa. Kiinnityspisteistä ei kerrota muuta, kuin se että ne lisäävät poistettavan puuston määrää ja lisäävät maanmuokkauksen tarvetta. Kiinnityspisteitä tai haruksen rakennetta muutoin ei ole kuvattu laisinkaan. Vaijereilla voi mielestäni olla merkittävä vaikutus niin maastoon	Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Melumallinnukset on laadittu Suomessa yleisesti käytössä olevien ohjeistusten mukaisesti. Kaikkien voimalaominaisuuksien osalta eri vaikutustyyppien vaikutusarviointi on tehty varovaisuusperiaatteella eli suurimmat vaikutukset huomioiden. Ympäristöministeriön laatimissa melumallinnuksen ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Yksityiskohtainen ohjeistus on koettu tarpeelliseksi, jotta mallinnustulokset olisivat aina tekijöistä riippumatta vertailukelpoisia keskenään. Melumallinnus on toteutettu ympäristöministeriön mallinnusohjeistuksen mukaisesti. Melumallinnuksen epävarmuus on tarkastelussa ja ohjeistuksessa sisällytetty laskennassa käytettyyn tuuliturbiinien melupäästön arvoon, jolloin mallinnustuloksia voidaan suoraan verrata suunnitteluohjeistukseen ilman erillistä epävarmuustarkastelua.
--	--

voimaloiden läheisyydessä kuin maisemaan kauempana, sekä lisäävän riskiä linnustolle. Haruksellisista voimaloista ei ole annettu riittävää selvitystä vaikutusten arvioinnissa.

Havainnekuvat ovat mielestäni puutteelliset ja harhanjohtavat. Sijoittelulla, valaistuksella ja käytetyllä objektiivilla on pyritty saamaan voimat näyttämään pienemmiltä ja huomaamattomilta. Voimaloiden koko ei tule riittävällä tavalla mallinnetuksi havainnekuvien perusteella.

Videomateriaalia maisemavaikutuksista on esitetty hankkeen laajuuteen nähden aivan liian suppeasti, vain yhden videon verran. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin liittyy olennaisesti lapojen pyörivä liike, välke, valot ja ääni. Näitä tulisi mallintaa videokuvalla, jotta maisemaan ja ympäristöön aiheutuvia haittoja voitaisiin mitenkään luotettavasti arvioida.

“Saadun palautteen perusteella hankkeen vaikutusalueen asukkailla, maanomistajilla ja virkistyskäyttäjillä on huolia hankkeen vaikutuksista erityisesti luonnolle, maisemalle, viihtyvyydelle ja terveydelle. Huolia oli myös hankkeen talous- ja yhteiskunnallisista vaikutuksista, kuten negatiivisista vaikutuksista matkailulle. Hankkeesta tiedottamista olisi toivottu enemmän. Vaikutusten kohteena olevan alueen herkkyyks muutoksille arvioidaan kokonaisuutena kohtalaiseksi. Hankealue on nykytilassa varsin hiljaista ja rakentamatonta aluetta. Hankealueen ympärillä on kohtalaisesti asutusta. Hankealuetta ja sen lähiympäristöä käytetään monipuolisesti virkistyskäyttöön ja alueella on käyttäjilleen suuri merkitys. Hankealueen läheisyyteen sijoittuu myös virkistyskannalta tärkeä alue Vatulanharju.”
 “Tuulivoimapuiston toiminta-aikana vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioidaan hankevaihtoehtoisissa VE1 ja VE2 suuruudeltaan **kohtalaisiksi kielteiseksi** pääosin maisemavaikutusten osalta ja niistä mahdollisesti aiheutuvan viihtyvyyshaitan vuoksi.” Yksikään, joka arvostaa luonnonrauhaa ja perinteistä maalais- tai metsämaisemaa, ei voi sanoa, että kolmesataaviisikymmentä metriä korkealla tornilla, jossa pyörii kolme valoin välkkyvää ja ääntä tuottavaa satametristä lapaa, olisi vain

Havainnollistavan materiaalin ovat laatineet kokeneet asiantuntijat Suomessa käytössä olevien yleisten käytäntöjen ja oppaiden mukaisesti. Osayleiskaavaa laadittaessa maisemaan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksessa. Lisäksi on laadittu erillinen havainnekuvaraportti. Vaikutusten arviointeja on päivitetty ja täydennetty kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella ja vastaamaan ajantasaista hankesuunnitelmaa. Kaavaehdotusta valmisteltaessa on lisäksi laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys.

Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Voimalasijoittelua on tarkennettu kasvattamalla voimaloiden etäisyyttä VAMA-alueesta.

kohtalaisesti kielteinen vaikutus maisemaan, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

“Asukaskyselyn tulosten mukaan vastaajat arvioivat tuulivoimahankkeen merkittävimiksi kielteisiksi vaikutuksiksi vaikutukset lähialueen virkistyskäytölle, linnustoon, luonnonläheisyyteen ja rauhaan sekä maisemaan. Maisemavaikutukset voivat aiheuttaa viihtyvyyshaittaa riippuen siitä, miten asukkaat kokevat näkyvät voimalat. Maisemavaikutukset koetaan yksilöllisesti, etenkin kun alueen luonteeseen kohdistuu sellaisia muutoksia, joissa alueen luonteenpiirteet ja paikan tunnelma muuttuvat teollisempaan suuntaan. Maisemavaikutusten kokemiseen vaikuttavat myös alueen historia sekä yksilön asenteet, ja toisaalta ihmiset voivat myös tottua maisemallisiin muutoksiin ajan myötä. Viihtyvyyshaittaa voi aiheutua asukkaiden lisäksi myös muille alueita käyttäville henkilöille, kuten esimerkiksi retkeilijöille, jos he arvostavat ennen muuta erämaista maisemaa.” Asukaskyselyn tuloksia on törkeästi vähätelty ja jätetty huomiotta, tässä kappaleessa jopa yritetty vääristellä. Mielestäni on törkeää, että kehdataan esittää, että “ihmiset voivat tottua muutoksiin ajan myötä”. Ihmiset ovat valinneet asuinpaikakseen näitä rakentamattomia seutuja usein yksinomaan tai ainakin merkittävästi juuri niiden rakentamattomuuden vuoksi. Maiseman muutos esimerkiksi avohakkuun tai pellonraivauksen myötä on täysin eri asia kuin teollinen rakentaminen.

“Hanke aiheuttaa kohtalaisia muutoksia hankealueen virkistyskäyttöön lähinnä virkistyskokemuksen muuttumisen kautta mutta ei estä alueen tai sen ympäristön nykyisen virkistyskäytön jatkumista.”

“Alueella metsästetään hirveä, valkohäntäpeuraa, kaurista ja muuta pienriistaa. Rakentamisen aiheuttamien häiriövaikutusten vuoksi riistaeläimet saattavat tilapäisesti välttää aluetta, mutta niiden arvioidaan ennen pitkää tottuvan voimaloiden läsnäoloon. Lisääntynyt ihmistoiminta ja eläinten elinympäristöissä tapahtuneet muutokset saattavat kuitenkin tilapäisesti vähentää alueella liikkuvien eläinten määrää. Hanke vaikuttaa metsästystä haittaavasti

lähinnä rakentamisaikana, jolloin metsästykselle saatetaan turvallisuussyistä joutua asettamaan myös tilapäisiä rajoitteita. Kanaintujen latvametsästys on kuitenkin edelleen mahdollista tuulivoimapuiston alueella tai sen läheisyydessä.”

”Toimintavaiheessa tuulivoimahankealueelle pääsyä ei estetä, eikä siten alueen virkistyskäyttöä tai jokamiehenoikeuteen perustuvaa alueen käyttöä. Toimintavaiheessa aluetta voi siis käyttää virkistyskäyttöön entiseen tapaan, mutta tuulivoimapuiston häiriövaikutukset (melu- ja maisemavaikutukset, välke) ovat voimakkaimpia tuulivoimahankealueen sisällä, joten hankkeella on kielteisiä vaikutuksia alueen virkistysarvoon tuulivoimahankealueella ja sen lähiympäristössä liikuttaessa. Talviaikaisessa liikkumisessa voimaloiden läheisyydessä tulee huomioida jään irtoamisesta aiheutuvat riskit.”

”Saattavat tilapäisesti vähentää” on törkeää vähättelyä. Alueen nykyinen eläimistö ja linnusto tulee poistumaan alueelta rakentamisen aikana ja välttämään aluetta jatkossa. Mihin ihmeeseen perustuu arvio siitä että eläimet tottuvat voimaloiden läsnäoloon ja esimerkiksi melun aiheuttamaan häiriöön? Ylläoleva arvio ei muutoinkaan mielestäni millään tavalla vastaa käytännön todellisuutta. Nykyistä virkistyskäyttöä alueella, esim. marjastamista tai metsästämistä, ei voitaisi hankkeen myötä jatkaa, sillä se ei olisi luonnonympäristön tuhoutumisen ja riistaeläinten kaikkoonamisen myötä enää mielekästä.

”Huomattava osa tuulivoimahankealueen nykyistä maankäyttöä on alueen virkistyskäyttö metsästykseseen, marjastukseen, sienestyskäyttöön ja retkeilyyn. Lisäksi alueen koillisosaan sijoittuu Ikaalisten Vatulan ampumarata. Myös tuulivoimahankealueen pohjoispuolella aktiivisessa virkistyskäytössä olevalle Vatulanharjulle lähiympäristöineen aiheutuu jonkin verran maisemassa ja äänimaisemassa koettavia vaikutuksia. Tuulivoimahankeeseen toteuttaminen ei estä näiden toimintojen jatkamista alueella tai vaikutusalueella jatkossa. Voimaloiden rakentamisen myötä muuttunut maisema ja muutokset äänimaailmassa koetaan yleensä virkistyskokemusta heikentävänä

Arvio perustuu tutkimusten perusteella eläimistön käyttäytymiseen muualla ja toiminnassa olevien tuulivoimahankeiden yhteydessä seurantoihin. Esimerkkinä Pohjois-Pohjanmaan rannikolla ja Perämeren pohjukassa olemassa olevien tuulivoimapuistojen alueilla tehty muuttolintuseurannat (Suorsa 2019).

tekijänä. Toisaalta uudet rakennettavat ja parannettavat tieyhteydet helpottavat tuulivoimahankealueella liikkumista. Toteutusvaihtoehdossa VE2 vaikutukset maankäytölle ovat vähäisempiä sekä länsi- että kaakkoispuolella johtuen vähäisemmästä voimalamäärästä. Hankkeen toteuttaminen ei aiheuta vaikutuksia maa- ja metsätalouteen tai virkistyskäyttöön liittyvään rakentamiseen.”

“Jonkin verran maisemassa ja äänimaisemassa koettavia vaikutuksia” on törkeää vähättelyä. Olen myös eri mieltä siitä, että hankkeen toteuttaminen ei estäisi toimintojen jatkamista; luontoretkeily ei ole mahdollista tuulivoimaloiden läheisyydessä tai vaikutusalueella, sillä luonnonmaisema tuhoutuu, eikä alue siten enää sovellu luontoretkeilyyn. Tiestön paraneminen ei auta tähän asiaan millään lailla, vaan tuntuu huonolta vitsiltä; on merkityksetöntä, kuinka helppoa alueella on liikkua virkistystarkoituksessa, koska virkistystarkoituksessa liikkuminen ei ole tiestön parannuttua enää mielekästä. Hankkeen toteuttaminen aiheuttaa vaikutuksia myös maa- ja metsätalouteen sekä virkistyskäyttöön liittyvään rakentamiseen, sillä hankkeen toteutuessa alue menettäisi kaiken potentiaalinsa virkistyskäytössä, eli rakentaminen ei olisi enää kannattamattomuutensa vuoksi mahdollista. Myöskään maataloutta ei tulisi kehittämään lähialueilla, sillä kukaan ei tahdo investoida tuulivoimaloiden läheisille taloudellisen ja maisemallisen arvonsa menettäville kiinteistöille.

“Tuulivoimapuiston toiminnan aikana maisemassa näkyvät tuulivoimalat voivat olla matkailijoille joko vetovoimainen elementti (esim. retkikohde) tai luonnontilaista ympäristöä etsivälle matkailijalle kielteinen tekijä. Matkailijoiden henkilökohtaiset mieltymykset vaikuttavat heidän päätökseensä valita jokin kohde.” Vatulan alueen matkailun, retkeilyn tai virkistäytymisen potentiaali perustuu juurikin luontoon, johon myös rakentamaton maisema oleellisesti kuuluu. Jos tämä tuulivoimahanke toteutuu, se potentiaali on lopullisesti menetetty. Kuinkahan paljon on olemassakaan niitä, joiden henkilökohtainen mieltymys on virkistäytyä teollisuusalueella? Entä niitä, jotka kokevat tuulivoimala-alueen vetovoimaisena retkikohteena?

“Matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealue. Merkinällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät matkailuelinkeinojen, kulttuuri-, luonto- ja maisemamatkailun sekä ulkoilun ja virkistyskäytön kehittämisaueet. Kehittämissuositus: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää matkailuelinkeinojen ja yleisen virkistyskeittämisen palvelujen sijoittumista alueelle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää palveluiden saavutettavuuteen sekä uusien toimintojen yhteensovittamiseen alueen luonto-, maisema ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Alueella tulee edistää virkistysreitien toteuttamista ja ylläpitoa.” Maakuntakaavassa mainitut kehittämisaueet voi unohtaa mikäli matkailun ja virkistymisen kehittämisen kohdealueelle rakennetaan tuulivoimaloita. Teollisuusalue ja virkistysalue eivät mielestäni mitenkään voi toteutua rinnakkain tai limittäin.

“Tavoitetta terveellisestä ja turvallisesta elinympäristöstä on toteutettu jättämällä riittävät suojaetäisyydet voimaloiden ja herkkien kohteiden välille. Suunnitellut voimajohtoon reittivaihtoehdot sijoittuvat riittävän etäälle asutuksesta ja muista häiriintyvistä kohteista. Hankkeen suunnittelulla ja sen perustaksi laadituilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Tuulivoimaloiden sijoittelussa ja tuulivoimapuistoalueen muiden toimintojen suunnittelussa sekä voimajohtoreittien linjauksissa on huomioitu luonnonarvojen säilyminen väistämällä tiedossa olevia ja selvitysten yhteydessä tunnistettuja arvokohteita ja -alueita.” Mielestäni mitkään mainitut suojaetäisyydet kohteisiin eivät ole riittävät. Tämän hankkeen suunnittelulla, laadituilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla ei pystytäkään mielestäni millään tavalla ehkäisemään haittoja, huolehtimaan luonnon arvojen turvaamisesta

saatikka edistämän luonnon kannalta yhtään mitään, vaan juurikin päin vastoin.

“Hankkeen toteuttaminen rajoittaa asuin- ja lomarakentamista tuulivoimapuiston alueella. Hanke ei rajoita uusien asuinrakennusten tai lomarakennusten rakentamista nykyisten kylien tai asutuksien yhteyteen.” Vaikutukset ovat niin suuret, että ne saavat nykyisen asutuksen katoamaan ja estävät täysin uuden asutuksen. Yllä on kuvattu, ettei rakentamiselle aiheudu rajoituksia, mutta se ei auta, koska kukaan ei halua alkaa rakentamaan tai remontoimaan kotiaan tuulivoimaloiden vaikutuspiiriin. Näillä seuduilla kiinteistöjen arvot tulevat laskemaan merkittävästi, ja asuntojen myyminen tulee olemaan vaikeaa, jos mahdotonta.

“Tuulivoimalan voimakkaimmat maisemalliset vaikutukset kohdistuvat tuulivoimapuiston sisälle, mutta alueen vähäisen käytön takia ne eivät ole merkittäviä. Tuulivoimapuiston merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat lähimpiin, noin 1,5 kilometrin etäisyydellä sijaitseviin yksittäisiin asuinpaikkoihin Koivikkoon, Syrjäseen, Mannelaan, Lahteen ja Oksjoelle, mikäli päärakennuksesta tai sen pihalta avautuu näkymäyhteys tuulivoimapuistoon.” Ensinnäkin, alueen käyttö ei ole vähäistä, joten vaikutukset ovat merkittävät. Toisekseen, maaseudulla ei eletä pelkästään asuinrakennuksen sisällä ja talon portailla, vaan usein katsotaan ja koetaan koko ympäröivää maisemaa hyvin laajasti. Esimerkiksi kasvukauden aikana maata viljelevän ihmisen kannalta se pelloille näkyvä maisema on arjessa paljon merkittävämpi kuin pirtin pihapiiri. Henkilökohtaisesti, vietän suurimaan osan kotona vietetystä ajasta pihapiirissä ja navetassa eläintenhoitotoimissa. Lisäksi lenkkeilen ratsain maastossa useita kertoja viikossa. Välkkeen, valon ja melun sekä maisemahaitan vaikutus on siis tavallaan suhteessa suurempi, kuin sellaiselle joka viettää aikansa suurimmaksi osaksi kotinsa sisätiloissa.

Kohtalaisen kielteisen vaikutuksen kohdalla hankkeen arvioidaan aiheuttavan “selvästi havaittavan kielteisen muutoksen, joka vaikuttaa paikallisesti päivittäiseen elämään tai ympäröivään luontoon”. Erona suureen kielteiseen on se, että suureen vaikutukseen

vaaditaan ”pitkäaikainen muutos” ja paikallisen sijaan ”alueellinen muutos.” Eikö hankkeessa ole kyse alueellisista vaikutuksista, kun hankealue on kahden kunnan alueella ja esimerkiksi maisemavaikutukset yltyvät kokonaan toisen maakunnan puolelle? Eikö tuulivoimalan elinkaari rakennus- ja purkuaikoinen, eli nelisenkymmentä vuotta, ole ”pitkäaikainen”? Ei ehkä maailmanhistorian mittakaavalla, mutta täällä hankealueen luonnon ja asutuksen puolesta se on sitä. Kun esimerkiksi linnusto- ja eläimistö välttää tuulivoimala-alueita neljä vuosikymmentä, sillä on laajaa ja pitkäaikaista vaikutusta eri lajien elinympäristöihin ja ylipäättään elinolosuhteisiin. Jos nyt kolmekymppisenä päättäisin jäädä tuulivoimaloiden katveeseen asumaan, olisin noin seitsemänkymmentävuotias kun voimalat poistuisivat maisemastani. Ihmisen elämässä vaikutus on niin pitkäaikainen, että en jäisi. Asumme pientilaa viiden kilometrin säteellä hankealueesta. Jos tahtoisimme etsiä ostajan tilallemme, ainoa toiveemme olisi, että löytyisi luonnonrauhaa rakastava ja vanhaa rakennuskantaa arvostava ihminen, joka tahtois asua omassa rauhassaan, kaukana keskusta-alueen asutuksesta ja liikenteestä ja niiden aiheuttamasta häiriöstä. Samoista syistä olemme itse tänne muuttaneet. Mikäli viiden kilometrin päähän rakennetaan tuulivoimaloita, ei näillä tämänkaltaisilla asuinpaikoilla ole enää mitään toivoa löytää asukkaita; yksikään luonnonrauhaa rakastava ihminen ei muuta teollisuusalueen viereen. On vielä erikseen mainittava, että mielestäni 350 metriä korkeat rakennelmat, joissa pyörii satametriset lavat, ja jotka aiheuttavat ääntä, valoa ja välkettä, ovat vähintäänkin erittäin selvästi havaittava kielteinen muutos päivittäisessä elämässäni ja ympäröivässä luonnossa. Pelkkä ”selvästi havaittava” on mielestäni törkeää vähättelyä. Mielestäni hankkeen kielteiset vaikutukset asutukselle ja viihtyvyydelle sekä virkistyskäytölle on arvioitu törkeästi vähätellen. Mielestäni hankkeen vaikutukset ovat ainakin näiltä osin erittäin suuret kielteiset, eli ”Hanke	Hankkeen vaikutuksia arvioidaan teemakohtaisesti. Vähäisellä vaikutuksella viitataan tilanteeseen, jossa hankkeen mukaisesta toiminnasta aiheutuva muutos nykytilaan on pieni tai vaikutukset kohdistuvat rajatulle alueelle tai ainoastaan yksittäisiin herkkiin kohteisiin. Hankkeesta aiheutuvaa muutoksen voimakkuutta ja sen myönteisiä tai kielteisiä vaikutuksia sekä muutoksen herkkyyden arviointia valvovat viranomaiset.
---	--

aiheuttaa erittäin selvästi havaittavan kielteisen ja pitkäaikaisen muutoksen, joka vaikuttaa alueellisesti ihmisten päivittäiseen elämään tai ympäröivään luontoon.” Mielestäni ainoa toteutettavissa oleva hankevaihtoehto on VEO = hanketta ei toteuteta.	Merkitään tiedoksi.
32) Osallinen 18.4.2024 Omistan Vatulassa tilan [kiinteistön nimi ja kiinteistötunnus poistettu yksityisyyden suojan vuoksi], jolla sijaitsee lähin suunnitellun tuulimyllypuiston vaikutusalueella oleva loma-asuntoni (melumallinnus piste [pistetieto ja paikannimi poistettu yksityisyyden suojan vuoksi]). Saman tilan toisella palstalla on omakotitaloni. Esitetyn kaavaluonnoksen vaikutukset omaan ja perheeni elämään: Natura-alueen muodostamisessa aikoinaan painotettiin luonnon, maiseman ja virkistysarvojen suojelemista. Maanomistajille asetettiin maankäyttörajoitteita ilman korvausta. Nyt ulkopuoliselle toimijalle ollaan antamassa mahdollisuus tuhota laaja metsämaisema suurilla, välkkyvillä ja meluavilla tuulimyllyillä. Arvioinnissa on tarkasteltu maisemaa harjualueen ulkopuolelta katseltuna mutta unohdettu miten tuulivoimapuisto pilaa täydellisesti Vatulan harjulta etelään avautuvan näkymän. Luontokokemukseen kuuluu myös äänimaisema, jota ei tule pilata tuulimyllyjen melusaasteella ja välkkeellä. Myllyjen tuottama melu, välke ja maisemahaitta huonontaisi merkittävästi viihtyisyyttä loma-asunnossani ja sen pihamaalla. Samoin ne haittaisivat myös merkittävästi omakotitaloni käyttöä ja heikentäisivät kiinteistöjeni arvoa. Lopputulema: Koninkallion tuulivoimahanke aiheuttaisi suuresti haitalliset ympäristövaikutukset minulle, perheelleni ja luonnolle koko tuulivoimaloiden käyttöänsä ajan. Ympäristövaikutukset jatkuisivat myllyjen purkamisenkin jälkeenkin useiden sukupolvien ajan. Hankkeessa tulisi ehdottomasti	Merkitään tiedoksi.

päätyä vaihtoehtoon VEO eli hanketta ei toteuteta eikä kaavaa vahvisteta. Vaihtoehtoisesti kaavasta tulisi poistaa vähintään Vatulan harjua lähimmät myllyt T8, T11, T12 ja T15, joilla on suurin haitallinen vaikutus koko harjualueen ympäristöön ja asuntojen käytettävyyteen.	Kaavaehdotuksessa voimalakokoa on pienennetty kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin ja lähimpiä voimaloita on siirretty pois päin Vatulanharju-Ulvaanharjun alueesta.
33) Osallinen 33, 22.4.2024 Eriävä mielipide Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnoksesta. Vastustan kyseistä hanketta! Luonto- ja maisemahaitat olisivat hirvittävät hankkeen toteutuessa. Ylipäättään riskejä ja haittoja suhteessa hyötyihin, on aivan liikaa.	Merkitään tiedoksi.
34) Osallinen 34, 22.4.2024 Vastustan Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaa ja koko teollisuustuulivoima-alueen perustamista Ikaalisten ja Hämeenkyrön alueelle. Perustelut: 1. Tuulivoimala-alue sijoittuisi aivan liian lähelle sekä vakituista asutusta että loma-asutusta. Vain 1,5km etäisyydelle. Useimmissa hankkeissa tämä etäisyys on aiemmin ollut vähintään 2 km. Voimaloiden negatiiviset vaikutukset eivät ole vielä tiedossa, koska niin suuria ei ole vielä mihinkään rakennettu. Me lähiseudun asukkaat emme halua olla haitallisten vaikutusten koekaniineja. 2. 15kpl teollisuusluokan voimalaa (korkeus350m) pilaisivat Kelminselän maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman, katkaisisivat Ulvaanharjun ja Vatulanharjun upean harjumuodostelman ja sijoittuisivat aivan liian lähelle Natura 2000-aluetta. 3. Yva:ssa olleet havainnekuvat ovat puutteelliset, liian kaukaa otettu, pilvisellä ilmalla, joten valkoiset voimalat eivät näy tarpeeksi hyvin. Pimeänäkymät lentoestevaloineen ovat myös huonot. Olisi tärkeää saada paremmat kuvat ennen kuin asioista päätetään.	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella

4. Vatulanharjun rauhallinen, hiljainen ja kuntalaisille tärkeä rauhoittumispaikka menettäisi suurimman arvonsa, hiljaisuuden, kun 15 kpl tuulivoimalaa pauhaisi vieressä. Vatulanharju on merkittävä vapaa-ajan viettopaikka, jonne tulee ihmisiä kauempaakin. Valtaisa tuulivoimaloista kantautuva melu veisi ihmisiltä mahdollisuuden rentoutua ja palautua arjen kiireistä ja stressistä luonnonkauniissa ja hiljaisessa maisemassa.

5. Tutkitut melu- ja välkemallinnukset ovat puutteellisia ja vain suuntaa antavia. Kyrösjärven yli melu kantautuisi hyvin painostavana "mattona" kauaksi. Järven yli ääni kuuluu kauemmas ja voimakkaampana. Tuulivoimaloiden lukumäärän aiheuttamaa kerrannaisvaikutusta ei ole myöskään otettu yva:ssa olleissa mallinuksissa huomioon. Auringon laskeessa myös varjomuodostuma olisi 15-kertainen.

6. Tuulivoimalat olisivat suuri riski alueen aivan vieressä olevalle pohjavesialueelle. Ely-keskuksen arvion mukaan Vatulanharjulla muodostuu pohjavettä 12800 kuutiota vuorokaudessa. 350 metriä korkeita voimaloita ei ole vielä missään, joten niiden aiheuttamaa tärinää ja sen vaikutusta maaperään ja sitä kautta pohjaveteen ei voida poissulkea. Vesi ja etenkin pohjavesi on huomattavasti energiaa tärkeämpää alati kuivuvalla maapallolla. Pohjavettä ei saa riskeerata millään tavalla. Ei riitä, että se otetaan vain HUOMIOON!

7. Tuulivoima-alue olisi suuri riski linnustolle ja muuttolinnuille. Alueen läpi menee todistetusti tuhansia kurkia, hanhia, joutsenia ym. muuttolintuja joka vuosi. Alueen välittömässä läheisyydessä pesii monia haukkoja, kalasääskiä, kotkia, harmaahaikara ym.

8. Voimaloiden ja sähkölinjojen alta jouduttaisiin kaatamaan paljon metsää ja monet alueen biotoopit olisivat vaarassa. Ns. vihreän energian hyödyt ylitettäisiin moneen kertaan haitoilla.

9. Tuulivoimahanke tulisi toteutuessaan alentamaan kiinteistöjen arvoa isolla alueella. Kiinteistöjen omistajat eivät saisi minkäänlaista hyvitystä tästä arvon alennuksesta.

10. Lähiseudun matkailu- ja maatalouselinkeinot kärsisivät tuulivoimahankkeen tuomista maisemallisista ja taloudellisista haitoista. Maaseutumaiseen hiljaiseen ja luonnonkauniiseen ympäristöön tukeutuva ja arvonsa perustava maaseutumatkailu menettäisi yhden suurimmista "valteistaan". 11. Seuraavat sukupolvet joutuisivat kärsimään edellisten sukupolvien tekemästä luonnon "raiskaamisesta". Tuulivoimaloiden haitat ovat pitkäkestoisia ja ne on hyvin vaikeaa ja taloudellisesti kannattamatonta myös purkaa jatkossa. Monia luontoarvoja olisi myös ikuisesti menetetty. 12. Ikaalisten maine yhtenä Suomen kauneimmista paikkakunnista olisi mennyttä. Tuulivoimala-alue ei houkuttele kaupunkiin myöskään yhtään uusia asukkaita ja nykyisiä asukkaita saattaisi muuttaa tuulivoiman tieltä pois. 13. Kaupungin saamat kiinteistöverot olisivat pieni lohtu menetetyistä luontoarvoista. Säilytetään Ikaalisten ja Hämeenkyrön upeat kansallismaisemat meidän lapsille ja lastenlapsille koskemattomina! Viljalan/ Vatulan maisemat ovat ikaalilaisille yhtä tärkeitä ja arvokkaita kuin Mahnalan maisemat hämeenkyröläisille! Mielipiteeni siis on VEO = Hanketta ei toteuteta!	
35) Osallinen 35, 22.4.2024 Mielestäni Konikallion tuulivoimahankkeen ei tule toteutua, koska alue on liian arvokas siihen, että sen välittömään läheisyyteen sijoittuisi massiiviset tuulivoimalat. Toivomukseni onkin, ettei Konikallion tuulivoimahanke toteudu. Maisema-alue kokee tuhonsa, mikäli tuulivoimalat sijoitetaan suunnitellulle alueelle. Tällä olisi vaikutusta myös huomattavan moneen alueen lähistöllä vakituisesti asuvaan sekä loma-asujiin. Harju on valtakunnallisesti arvokas ja	Merkitään tiedoksi.

merkittävä, niin maaperältään kuin eliöstöltään. Tätä tukee mielipiteiden lisäksi myös Kelminselän kulttuurimaisemakaava sekä luokitus maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurimaisemaksi. Kielteiset vaikutukset ylettäisivät luonto- ja maisema-alueiden lisäksi myös pohjavesiin, joista moni saa juoma- ja talousvetensä. Eikä vähäisimpänä, myös alueella harrastaminen sekä alueen hyödyntäminen virkistyskäytössä jäisivät pois. Asioita, joita alue vielä nykyään mahdollistaa, mutta joiden mittaaminen rahassa on mahdotonta, on monia. Nämä asiat, joita alue nykyisellään vielä tarjoaa ja mahdollistaa, ovat monelle kaupunkimme asukkaalle syitä asua täällä. Osalle syy asua kaupungissamme poistuu, tuulivoimaloiden noustessa horisonttiimme. Hankealueen lähistöllä asuvana koen huolta myös muista suorista haitoista, joita tuulivoimalat toisivat tullessaan. Tuulivoimaloiden läheisyys ei nosta lähiseudun kiinteistöjen arvoa, vaan päinvastoin. Lisäksi ääni- ja valosaaste haastavat lähialueen asukkaiden päivittäistä elämää. Tuulivoimalat eivät liene myöskään valttikortti kaupungillemme uusien asukkaiden tavoittelemisen ja ylipäättään matkailun näkökulmasta, ennemminkin ajattelen luonnon läheisyyden ja monimuotoisuuden tarjoavan kaupungillemme vetonaulan.	
36) Osallinen 36, 10 allekirjoittajaa, 15.4.2024 Vastustamme Konikallion tuulimyllyaluetta. Kuntapäättäjien on otettava vastuunsa myös asutukselle sekä luontoarvoille ja pohjavedelle koituvista haitoista. Jämijärven Ratiperän tuulivoimaloiden juurella asuvina, olemme joutuneet kokemaan tuulimyllyjen haitat konkreettisesti. Varjovälke, matalataajuinen infraääni sekä myös voimakkaasti korviin kuultava melu ja resonointi rakennuksiin, kattoihin, lasipintoihin ja lautarakenteisiin, joka aistitaan tärinänä. Kallioperä ja maakerrostumat johtavat maatärinää hyvinkin kauas.	Merkitään tiedoksi. Mielipiteen jättäneet ilmoittavat palautteessaan olevansa ”Jämijärven Ratiperän tuulivoimaloiden juurella asuvia”, joten mielipiteen jättäneiden osallisuus Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaan jää palautteen perusteella avoimeksi.

Jo yksikin 210m korkea tuulimylly aiheuttaa haittoja, jotka kertautuvat, kun niitä on alueella 9 kappaletta yhdessä ryppäessä. Ratiperän tuuliturbiineista hajosi yksi komposiittilapa 4.2. 2024 ja osat levisivät läheiseen maastoon ja pellolle. Kaikki tuulimyllyt pysäytettiin neljän päivän ajaksi. Lähellä asuvien yllätykseksi, kaikki tietoliikennehäiriöt katosivat pysäytyksen ajaksi: TV-kanavat näkyivät jälleen häiriöttä ja matkapuhelinten kuuluvuus oli erinomainen sekä nettiyhteys toimi moitteettomasti. Kun tuulivoimalat jälleen käynnistettiin 8.2.2024, häiriöt palasivat. Mielestämme etäisyys asutukseen pitäisi olla vähintään 3-5 km, Ratiperän 1-1,5 km ei riitä, eikä myöskään Konikallioon suunniteltu 1-2 km. Kuinka valtavat alat metsää hiilinieluineen, vesivaroja ja maa-ainesta tuhotaan, puhumattakaan maisema- ja luontoarvoista. Sekä asukkaat, että matkailijat ovat tulleet ja toivottavasti yhä tulevat näille seuduille nimenomaan nauttimaan luonnon rauhasta. Paras vaihtoehto on pitää Ikaalinen ja Hämeenkyrö tuulimyllyttöminä alueina	
37) Osallinen 37, 25.3.2024 Olen tyrmistynyt kaavaluonnoksessa esitettyihin asioihin omistamieni alueiden osalta: - Alueen käyttöolosuhteet asumiseen heikentyvät merkittävästi liian suuren tuulivoimapuiston välkkeen, melun ja rauhattoman näköisten roottoreiden vaikutuksesta. Laaditun kaavaluonnoksen selvitykset eivät esimerkiksi näkymävaikutusten suhteen enää pidä paikkaansa, sillä voimaloiden korkeus on kasvanut huomattavasti. Myös periaatteellinen tulkinta tuulivoiman sopivuudesta alueelle täytyy määritellä uudestaan - Liisansaunan kappaleen käyttö heikentyy talvisin jääpalavaaran vuoksi. Suopohjaisia	Merkitään tiedoksi. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyiden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella. Pirkanmaan maakuntaliiton Konikallion tuulivoimapuiston kaavaluonnoksista

metsiämme ei pysty hoitamaan muuta kuin talvikaudella. - Alueen rikas luonto köyhtyy ja voimat vaikuttavat heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen ja ekologisiin prosesseihin alueella. Tuulivoimahankkeissa tuleekin pyrkiä ei luonnon nettohävikkiä periaatteen toteutumiseen. Hanke aiheuttaa monimuotoisuuden vähenemistä ja ekosysteemin heikkenemistä. Tämä vie vuosien aikana tehdyiltä suojelutoimenpiteistä pohjan pois tuhoten alueemme. - Tuulivoimarakentaminen muuttaa alueen luonnetta. Tähän asti tuulivoimarakentamista ei ole missään suunnattu arvokkaiden maisema-alueiden välittömään läheisyyteen. Vatulanharju, Hämeenkanas ja Ulvaanharju on meidän perheemme ja kyläläisten suosittua ulkoilumaastoa. Maakuntakaavassa koko harjualueella on MU-merkintä, jonka perusteella alueella on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Vatulanharju kytkeytyy Vatulan kyläkeskukseen, joka yhdessä läheisten Kyrösjärven rantakylän kanssa muodostaa maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alueen myös muille. - Meillä on ollut oma y-tunnus ja olemme al-verovelvollisia. Alkutuotannon lisäksi vedämme erilaisia ryhmiä, teemme lastensuojelupalveluita hyvinvointialueelle ja harjoitamme jatkuvasti kasvavaa elämystoimintaa Vatulassa. Suomen perustuslain mukainen elinkeinon harjoittamisen oikeus ei tuulivoimapuiston tullessa pystytä täällä jatkamaan ja aiheuttaa suunnitelmamme muuttamisen tarvetta. Tätä ei tuulivoimakaavassa ole mitenkään huomioitu. - Käytämme kiinteistöissämme alueen pohjavesiä omatarveottona. Niiden tulevaisuus on uhattuna tuulivoimapuiston suuren maansiirtomäärän, syvälle suunnattujen rakenteiden ja avatun maanpinnan vuoksi. Pohjaveden tilannetta, nykytilaa, vaikutuksia ja seurauksia ei ole riittäväällä ammattitaidolla edes yritetty luonnoksessa selvittää. Veden riittävyys on jatkuva ongelma koko maailmassa ja kohta myös Suomessa. Afry Oy:n hydrologi omaa työkokemusta vain muutaman vuoden, esiintyminen oli kuulemisessa heikkoa ja	antaman lausunnon mukaisesti ”Konikallion osayleiskaavan luonnos noudattaa voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ohjausta, eikä ole merkinnöiltään ristiriitainen hankealueelle maakuntakaavassa osoitettuun maankäyttöön nähden.” Osayleiskaava-alueen rajausta perustuu voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun tuulivoima-alueeseen Konikallio-Kivinevankallio, voimassa vailla lainvoimaa olevan Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan tuulienergiatuotannon alueeseen Konikallio sekä rakentamista rajoittavaan 40 dB:n mallinnettuun melualueeseen. Kaavaehdotuksen mukaisessa voimalasijoittelussa suunnitellut voimat sijoittuvat uudessa vaihemaakuntakaavassa esitetyille tuulivoimatuotantoalueelle. Osayleiskaava vastaa myös lainvoimaisessa maakuntakaavassa esitettyä tv-aluealasta maakuntakaavan tarkkuus huomioiden. Tuulivoimalat eivät sijoitu Vatulan kylän alueelle eivätkä harjualueelle. Vatulanharjun ja Ulvaanharjun virkistyskäyttöä eivät estä alueen ulkopuolelle sijoitetut voimalat eivätkä ne vaaranna Hämeenkanan reitistöjen käyttöä. Elinkeinojen harjoittamisesta toisen yksityisen maanomistajan mailla ei ole sopimuksia tuulivoimaloiden sijoitusalueilla. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle.
---	--

hankkeen laajuuden huomioiden osaaminen on liian matala näin ison hankkeen osalta. - Melumallinnus ei vastaa Suomen rakentamismääräyskokoelman, SRakMk, mukaisia osan asumisen terveellissyyteen, turvallisuus ja viihtyvyys osan mukaisia määräyksiä ja suosituksia. Rakennuksiamme ei ole aikoinaan voitu varustaa huomioimaan maalaisalueen muutoksia energiateollisuusalueeksi. Asunto on ihmisen käyttämä asumista, elämistä ja irtainta varten rakennettu säältä turvattu eli suojattu tila, joka on turvattava täällä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) edellytetään, rakennus käyttötarkoituksensa ja ympäristöstä aiheutuvien olosuhteittensa edellyttämällä tavalla suunnitellaan ja rakennetaan siten, että se on terveellinen ja turvallinen rakennuksen sisäilma, kosteus-, lämpö- ja valaistusolosuhteet sekä vesihuolto huomioon ottaen. Rakennuksesta ei saa aiheutua terveyden vaarantumista sisäilman epäpuhtauksien, säteilyn, veden tai maapohjan pilaantumisen, savun, jäteveden tai jätteen puutteellisen käsittelyn taikka rakennuksen osien ja rakenteiden kosteuden vuoksi. Tuulivoimapuiston välkkeet, äänet, vedenlaadun heikkenemät ja avattujen maastoalueiden pölyt heikentävät alueen asukkaiden olosuhteita kohtuuttomasti ja nostavat tulevaisuuden rakentamisen kustannuksia uusilla vaatimuksilla. - Tuulivoima-alueiden sijoittamisessa on suositeltavaa jättää herkimmät alueet tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle sekä määrittää niihin riittävät etäisyydet. Konikallion tuulivoimahanke ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvä 110 kV:n voimajohtojen rakentaminen sijoittuvat alueelle, jonka välittömään läheisyyteen sijoittuu sekä maisemallisesti, että kulttuuriperinnöltään herkkiä alueita, joita kaavaluonnoksessa ei ole riittävästi käsitelty. Meillä on ely-keskuksen kanssa harjun rinteellä suojelubiotooppeja, joita ei ole huomioitu. - Tiedottaminen kaavaprosessista on ollut hyvin heikkoa ja paikallinen lehti, Uutis-Oiva, ei tuo asiassa kuin hakijan mielipidettä esille. Monet kunnan päättäjät ovat sidoksissa asian kannattamiseen ja kunnollista keskustelua ei ole asiasta tarjolla. Tieto on ollut hyvin yksipuolista ja sekavaa. Tuulivoimatoiminta aiheuttaa	Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä.
---	---

kuntalaisissa yleisesti epätietoisuutta rakentamiseen johtavasta menettelystä. Yksityisoikeuden piiriin kuuluvia vuokrasopimuksia ei julkaista, minkä johdosta kyläläiset voivat ensi kertaa havahtua jo täydessä vauhdissa olevaan tuulivoiman rakennushankkeeseen vasta nyt. Kuulemiskirjeet ovat tulleet vain yhdelle taloudessa ja välillä se voi olla tehostetussa palveluasumisessa olevan taloudenjäsenen tai muualla reissutöissä olevan nimellä. Muut jäivät meidän perheessä huonolle tiedolle, koska meille tullut kirje tuli vähiten asian kanssa tulleele henkilölle. - Kaavoitusaloitteen tultua vireille tuulivoima-alueella ei ollut paikallisesti tunnistettavaa ja paikallista nimeä. Kaikki perheestämme ei ymmärtänyt sen tarkoittavan meidän kotikylää ja Hämeenkangan tie alueen rajaamaa harjunreunaa Hämeenkyröön. Jos asiaosainen on ulkopaikkakuntalainen, on mahdollisuus että hän ei nyt saa itseään tai yksityisomaisuuttaan koskevaa tietoa. Yhteinen asian pohtiminen Vatulassa jäi tekemättä ja paikallista kyläseuraa, Nykäystä ei informoitu asiasta riittävästi. - Kiinteistöjemme arvo laskee ja sitä ei korvata millään tavalla. Kaavaluonnos ei kompensoi menetyksiä millään tavalla. - Kaava sallii toteutuessaan liikaa heikennyksiä paikallisten ihmisten elämään ja sitä ei voi näin kevyen pohjasuunnittelun kautta jatkaa. - Ikaalisten kaupungilla on vähän käytössään pohjavesialueita, vaikka alueella on Kylpylä Spa, vanhustenhoitolaitoksia, teollisuutta ja asutuskeskittymiä. Ikaalisten kaupunki on täysin riippuvainen nykyisistä pohjaveden ottamoistaan, joita ovat Vatulan K1 ja K4. Toisen vedenottamon, K4 luvan saanti on estynyt useamman kerran ja se todennäköisesti kaatuu Vaasan HO käsittelyssä olevassa asiassa, Dnro 874/2022. Vaasan hovioikeus julkistaa päätöksensä kevään aikana asiassa. Tuulivoimapuiston alle kartoitettu pohjavesi alue muodostuu silloin elintärkeäksi, jotta Ikaalisten kaupungin toiminnot, uskottavuus ja olosuhteet saadaan alueella pidettyä. Pohjavesialueen nosto ylemmäksi ja veden huomioiminen tulee lisätä	Konikallion hankealueen rajausta tukeutuu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun kaksiosaiseen tuulivoimaloiden aluetta kuvaavaan merkintään tv1, Konikallio-Kivinevankallion tuulivoima-alue. Kunta on tiedottanut asian vireilletulosta lain mukaisesti Taloustutkimuksen vuonna 2021 Suomessa tekemän tutkimuksen perusteella tuulivoimahankkeiden käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta asuinkiinteistöjen hintoihin tarkastelluissa kunnissa vuosina 2013–2021. Liisa-Maria Linnalan tutkimus (2024) on uusin ja kattavin Suomessa tehty tutkimus tuulivoimaloiden vaikutuksesta lähialueen kiinteistöjen arvoihin. Tutkimuksessa aineistona käytettiin 181 600 kiinteistökauppaa vuosilta 1990–2020 tuulivoimaloiden läheltä, eikä havaittu, että tuulivoimaloiden läheisyydellä ja tuulivoimaloiden näkyvyydellä olisi tilastollisesti merkittävää vaikutusta lähialueen kiinteistöjen arvostuksiin.
---	--

kaavaan välttämättä tässä vaiheessa. Paikkakunta on kohta vesikriisin partaalla! Mikäli ei kaavaluonnosta täydennetä, niin käytän oikeuttani valittamalla kaavasta.	
38) Osallinen 38, 26.3.2024 Olemme pettyneitä kaavaluonnoksessa esitettyihin asioihin aikoinani omistamiemme ja tärkeiden alueidemme osalta: Alueen käyttöolosuhteet vapaaajan asumiseen, ulkoiluun, virkistäytymiseen heikentyvät merkittävästi liian suuren tuulivoimapuiston väikkeen, melun ja rauhattoman näköisten roottoreiden vaikutuksesta. Laaditun kaavaluonnoksen selvitykset eivät kestä tarkasteluani: Esimerkiksi näkymävaikutusten suhteen enää pidä paikkaansa, sillä voimaloiden korkeus on kasvanut huomattavasti. Myös periaatteellinen tulkinta tuulivoiman sopivuudesta alueelle täytyy määritellä uudestaan Liisansaunan, Porrasnevan, Sunttinevan ja muiden alueiden käyttö heikentyy talvisin jääpalavaaran vuoksi. Siellä ei uskalla jatkossa liikkuu- Alueen rikas luonto köyhtyy ja voimalat vaikuttavat heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen ja ekologiin prosesseihin alueella. Hanke aiheuttaa monimuotoisuuden vähenemistä ja ekosysteemin heikkenemistä. Tämä vie vuosien aikana tehdyltä työltä pohjan pois tuhoten alueemme. Tuulivoimarakentaminen muuttaa alueen luonnetta. Tähän asti tuulivoimarakentamista ei ole missään suunnattu arvokkaiden maisema-alueiden välittömään läheisyyteen. Vatulanharju on meidän perheemme ja kyläläisten suosittua ulkoilumaastoa. Maakuntakaavassa koko harjualueella on MU-merkintä, jonka perusteella alueella on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Vatulanharju kytkeytyy Vatulan kyläkeskukseen, joka yhdessä läheisten Kyrösjärven rantakylän kanssa muodostaa maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alueen myös muille.	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Teemoista on käyty runsasta keskustelua myös osayleiskaavoituksen yleisötilaisuuksissa eri näkökulmista. Hankkeessa laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella ei arvioida aiheutuvan sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät osayleiskaavan toteuttamisen. Hankkeen YVA- ja kaavamenettelyiden selvitykset on laadittu sekä menetelmien että riittävyyden osalta ympäristöhallinnon ohjeistusten ja yleisten hyvien käytäntöjen mukaisesti. Palautteessa mainitut seikat on arvioitu osayleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella.

Käytämme kiinteistöissämme alueen pohjavesiä omatarveotatona. Niiden tulevaisuus on uhattuna tuulivoimapuiston suuren maansiirtomäärän, syvälle suunnattujen rakenteiden ja avatun maanpinnan vuoksi. Pohjaveden tilannetta, nykytilaa, vaikutuksia ja seurauksia ei ole riittävällä ammattitaidolla edes yritetty luonnoksessa selvittää. Veden riittävyys on jatkuva ongelma koko maailmassa ja kohta myös suomessa. Melumallinnus ei vastaa Suomen rakentamismääräyskokoelman, SRakMk, mukaisia osan asumisen terveellisyyteen, turvallisuus ja viihtyvyys osan mukaisia määräyksiä ja suosituksia. Rakennuksiamme ei ole aikoinaan voitu varustaa huomioimaan maalaisalueen muutoksia energiateollisuusalueeksi. Tuulivoimapuiston väikkeit, äänet, vedenlaadun heikkenemät ja avattujen maastoalueiden pölyt heikentävät alueen asukkaiden olosuhteita kohtuuttomasti. Tuulivoima-alueiden sijoittamisessa on suositeltavaa jättää herkimmat alueet tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle sekä määrittää niihin riittävät etäisyydet. Konikallion tuulivoimahanke ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvä 110 kV:n voimajohtojen rakentaminen sijoittuvat alueelle, jonka välittömään läheisyyteen sijoittuu sekä maisemallisesti, että kulttuuriperinnöltään herkkiä alueita, joita kaavaluonnoksessa ei ole riittävästi käsitelty. Tiedottaminen kaavaprosessista on ollut hyvin heikkoa ja paikallinen lehti, Uutis-Oiva, ei tuo asiassa kuin hakijan mielipidettä esille. Monet kunnan päättäjät ovat sidoksissa asian kannattamiseen ja kunnollista keskustelua ei ole asiasta tarjolla. Tieto on ollut hyvin yksipuolista ja sekavaa. Tuulivoimatoiminta aiheuttaa kuntalaisissa yleisesti epä tietoisuutta rakentamiseen johtavasta menettelystä. Yksityisoikeuden piiriin kuuluvia vuokrasopimuksia ei julkaista, minkä johdosta	Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tv-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Selvitysten laatimisesta ja vaikutusten arvioinneista ovat vastanneet kokeneet asiantuntijat. Hankkeessa laadittujen maisemavaikutusten arvioinniksi laadittujen selvitysten lisäksi kaavaehdotusta valmisteltaessa on laadittu vaikutusten arvioinnin täydentämiseksi erillinen maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutusten vähentämiseksi voimaloiden koko on pienentynyt kokonaiskorkeudesta 350 metriä 300 metriin. Voimaloiden sijoittelu hankealueella on lisäksi kaventunut hieman länsiosasta Ikaalisten kaupungin alueella. Kaavoituksesta tiedottaminen on toteutettu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla sekä asianomaisissa kunnissa käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Hankkeen eri vaiheissa on järjestetty lisäksi avoimia yleisötilaisuuksia, joihin on voinut osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä.
--	--

kyläläiset voivat ensi kertaa havahtua jo täydessä vauhdissa olevaan tuulivoiman rakennushankkeeseen vasta nyt. Kaavoitusaloitteen tultua vireille tuulivoima-alueella ei ollut paikallisesti tunnistettavaa ja paikallista nimeä. Emme heti tienneet asian tarkoittavan meidän kotiseutua. Paikallista kyläseuraa, Nykäystä ei informoitu asiasta riittävästi. Kaava sallii toteutuessaan liikaa heikennyksiä paikallisten Ikaalisten ihmisten elämään ja sitä ei voi näin kevyen pohjasuunnittelun kautta jatkaa. Ikaalisten kaupungilla on vähän käytössään pohjavesialueita. Pohjavesialueen nosto ylemmäksi ja veden huomioiminen tulee lisätä kaavaan välttämättä tässä vaiheessa. Paikkakunta on kohta vesikriisin partaalla!	Konikallion hankealueen rajausta tukeutuu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun kaksiosaiseen tuulivoimaloiden aluetta kuvaavaan merkintään tv1, Konikallio-Kivinevankallion tuulivoima-alue. Kunta on tiedottanut asian vireilletulosta lain mukaisesti.
39) Osallinen 39, allekirjoittaneita 26 kpl, 15.4.2024 <u>VASTUSTAMME KONIKALLION TUULIVOIMALAHANKETTA!</u> Kuntapäättäjien on otettava vastuunsa myös asutukselle sekä luontoarvoille ja pohjavedelle koituvista haitoista. <u>IKAALINEN-HÄMEENKYRÖ-PARKANO: ALUEILLE KAAVAILLUT TUULIVOIMALAT:</u> KONIKALLIO: Ikaalinen (8kpl) - Hämeenkyrö (7kpl) (= yhteensä 15kpl) (Tuuliturbiinin kokonaiskorkeus: 350 m) TEVANIEMI: Ikaalinen (9kpl) (Kokonaiskorkeus: 280 m) HORHALANPERÄ: Ikaalinen – Parkano (Vahojärven ja Seitsemisen kansallispuiston välimaastossa, 1 km päässä Seitsemisestä.) UNNANNEVA : Ikaalinen, Kovelahdi (8kpl) (Kokonaiskorkeus: 350 m) LAPINNEVA (?): Ikaalinen - Parkano	Merkitään tiedoksi. Palautteessa esitettyjä seikkoja on käsitelty laajalti osayleiskaavan kaavaselostuksessa ja sen liitteissä sekä aiemmin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Teemoista on käyty runsasta keskustelua myös osayleiskaavoituksen yleisötilaisuuksissa eri näkökulmista.

**+ JO OLEMASSA OLEVA: RATIPERÄN
TUULIVOIMALA-ALUE (9kpl),
Jämijärven puolella, Ikaalisten rajalla
(Kokonaiskorkeus: 210 m)**

1) YMPÄRISTÖ- JA MAISEMAHAITAT:

Ikaalinen on matkailu- ja kulttuurikaupunki, Hämeenkyrö samoin. Ikaalisten kulttuuristrategiassa 2024 on mainittu nimenomaan luontoarvojen merkitys matkailulle.

Hämeenkyrö on tunnettu Maisematiestään, jonka lähistöllä sijaitsevat historialliset kulttuurikohteet: F.E. Sillanpään museot sekä kesäteatteri.

Ikaalisissa Vatula-Ulvaanharju on koko Euroopan tasolla merkitty valtakunnallisesti tärkeäksi maisema-alueeksi ja on harvinaisen laaja harjualue, jolla on tunnustettu suojelu-status.

Tevaniemi puolestaan on merkitty Euroopan tasolla harvinaiseksi ”hiljaiseksi alueeksi.”

Ikaalinen ja Hämeenkyrö ovat suosittuja kesämökki- ja matkailukohteita myös laajojen Kyrösjärven vesistöalueidensa takia.

Näihin maisemiin eivät sovi Eiffel-tornin korkuiset, 350 metriset tuulivoimalat, jotka näkyvät kymmenien kilometrien päähän, niiden yhteiskorkeus merenpinnasta olisi lähes 500 m.

Näin suurilla tuuliturbiineilla olisi erittäin suuria kielteisiä vaikutuksia Ikaalisten ja Hämeenkyrön kulttuurimaisemiin.

Jopa Seitsemisen kansallispuiston kupeeseen ollaan suunnittelemassa Horhalanperän tuulivoimala-alueita.

Natura-alueita on viiden kilometrin säteellä kolme, luonnonsuojelualueita 13. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, eli Vatulanharju, joka on osa Pirkanmaan ainutlaatuisia harjumaisemia, on 0,8 kilometrin päässä Konikallion alueelta.

Ikaalisilla on luonto- ja maisemakohteita, jotka ovat näkemisen ja kokemisen arvoisia...jos ne

Etäisyys voimaloista Maisematiehen on lähimmillään noin 16 km, ja tästä johtuen aiheutuva vaikutus on vähäinen.

Voimaloita ei ole sijoitettu Vatula-Ulvaanharjun VAMA-alueelle. Osayleiskaavan luonnosvaiheesta ehdotusvaiheeseen siirryttäessä voimalakokoa on pienennetty ja voimaloita siirretty kauemmas harjusta kaavaluonnoksesta saatu palaute ja hankkeen YVA-menettelystä annettu perusteltu päätelmä huomioiden.

vain säilytetään sellaisina...eikä niitä saarreta joka puolelta tuulivoimaloilla. Alueen omaleimaisuutta kuvaa myös runsas linnusto, joka joutuisi vaaraan tuulimyllyalueella: mm. pöllöt, kurjet ja joutsenet sekä erityisesti merikotka, alueella on myös sääksen pesä. Näillä ulkoilu- ja virkistyskohteilla, sekä sienestys-, metsästys- ja marjastusalueilla on tärkeä merkitys myös meille paikallisille asukkaille, jotka olemme muuttaneet tänne maaseudulle nimenomaan rauhan, luontoarvojen ja hiljaisuuden takia. Kuinka näemme Ikaalisten matkailuarvot tulevaisuudessa, sekä sen houkuttelevuuden asuinalueena ihanine järvineen, jos vastassa ovat tuhotut metsät hiilinieluineen sekä sorasta tyhjennetyt esihistorialliset harjut... täynnä tuulimyllyjä? Ei pidä myöskään vähätellä tuuliturbiinien haittoja: lähistön asukkaiden altistuminen terveyshaitoille; melu-, värinä- ja välkehaitat sekä tuulimyllyjen aiheuttamat vaarat pohjavesialueelle. Myöskään tuulivoiman kannattavuudesta ei ole takeita. Tuulimyllyt kuluttavat itse puolet tuottamastaan sähköstä ja silloin kun ei tuule, se joudutaan ottamaan valtakunnan sähköverkosta. 2) POHJAVESIALUE: Vatulanharju on erittäin tärkeä pohjavesialue, josta saa kristallinkirkkaan juomavetensä Ikaalisten lisäksi myös Hämeenkyrö ja Sastamala. Globaalisti ajatellen, maailma kärsii vesipulasta ja siksi puhdas harjujen pohjavesi on öljyäkin arvokkaampaa. Tämän vuoksi meidän tulisi pitää tästä aarteestamme hyvää huolta. Lisäksi tuulimyllyjen perustuksia varten täytyisi rakentaa massiiviset betonijalustat, joiden vaikutusta pohjavesien virtaamiin ei voida ennustaa. 3) MELU, TÄRINÄ JA VARJOVÄLKEHAITAT:	Tuulivoimaloiden sijoittaminen alueelle ei estä alueen käyttämistä virkistykseen, alueella on voimassa jokaisenoikeudet ja metsästäminen alueella on edelleen sallittu. Osayleiskaavan valmistelun yhteydessä laadittujen melumallinnusten perusteella hankkeesta aiheutuvat meluvaikutukset eivät ylitä asuin- ja lomarakennusten kohdalla Suomessa käytettyjen asetusten ja säädösten mukaisia melun enimmäisarvoja.
--	--

Näin valtavan kokoiset tuuliturbiinit, joissa kunkin lavan pituus on 125 m, aiheuttavat paitsi korviin kuulumatonta matalataajuista infraääntä, mutta myös jatkuvaa kuuluvaa melua, joka syntyy lavan ohittaessa rungon pyöriessään. Silloin syntyy suuri iskumainen ilmanpainetason voimakas muutos, joka kuullaan syklisenä meluna.

Kalliopohjaa pitkin myös maatärinä kulkee kauas ja erityisesti siitä kärsivät lähistöllä asuvat.

Jämijärven Ratiperän voimala-alueen vieressä asuvat kertovat, että tuulimyllyjen resonoinnin aistii sisällä rakennuksissa.

Ratiperän tuuliturbiineista hajosi yksi komposiittilapa 4.2. 2024 ja osat levisivät läheiseen maastoon ja pellolle. Kaikki tuulimyllyt pysäytettiin neljän päivän ajaksi.

Lähellä asuvien yllätykseksi, kaikki tietoliikennehäiriöt katosivat pysäytyksen ajaksi: TV-kanavat näkyivät jälleen ja matkapuhelinten kuuluvuus oli erinomainen sekä nettiyhteys toimi moitteettomasti. Kun tuulivoimalat jälleen käynnistettiin 8.2.2024, häiriöt palasivat.

Mielestämme etäisyys asutukseen pitäisi olla vähintään 3-5 km, Ratiperän 1-1,5 km ei riitä, eikä myöskään Konikallioon suunniteltu 1-2 km.

4) TERVEYSVAIKUTUKSET:

Melun aiheuttamat vauriot ihmisille ovat jo pitkään olleet tiedossa lääketieteessä: paineen tunne tärykalvolla ja rinnassa, kuulon heikkeneminen, verenpaine, hermostuneisuus, unettomuus, päänsärky ja sydämen rytmihäiriöt.

Erityisen vaarallista on matala infraääni, jota ei kuule, mutta joka tutkitusti aiheuttaa stressiä, muistihäiriöitä, keskittymiskyvyn puutetta ja sydänongelmia.

Kuuluva ääni ehtii vaimentua ennen summautumista. Matalataajuinen ääni vaimenee erittäin hitaasti. Näin se ehtii ennen vaimentumistaan summautua, mistä syntyy tuulivoimaloiden aiheuttama terveydelle haitallinen ja vakava ilmiö.

Eri tutkimusten mukaan maatarinä jopa pienistä tuulivoimaloista etenee vähintään 15 km saakka. Suurempien jopa 40-60 km päähän. Useiden tutkimusten mukaan myös tuotantoeläimet sekä luonnoneläimet reagoivat näihin hyvin voimakkaasti. Luonnoneläimet poistuvat alueelta, mutta tuotantoeläimet kärsivät stressistä. Se näkyy myös kotieläinten käyttäytymisessä ja terveydentilassa. Joutuvatko sieltä lopulta poistumaan myös alueen asukkaat terveystensä takia? Sydämentahdistimen omaavalle ei suositella tuulivoimalan lähistöllä oleskelua...saatikka siellä asumista. 5) TUOTTO-OLETUKSET KIINTEISTÖVEROISTA: Kiinteistöverotulot, joita tuulivoimalayhtiöt lupailevat ovat liioiteltuja ja lausunnot ovat tuulivoimatoimijoiden ja -rahoittajien intressien mukaisia. Ne eivät perustu mihinkään todellisiin tuottoihin, vaan ovat utopistisia arvioita. Tämän lisäksi niistä tullaan vähentämään vielä myös valtionosuudet. Kiinteistöveron oletettu tuotto/asukas on mitätön ja on myös otettava huomioon tuulivoimaloiden lähistössä sijaitsevien tonttien ja kiinteistöjen arvon aleneminen. Se eriarvoistaa kuntalaisia, sillä kiinteistöjen myyminen käy näillä alueilla jopa mahdottomaksi. Myllyt näkyvät ja kuuluvat kauas...valitettavasti. Kuinka valtavat alat metsää hiilinieluineen, vesivaroja ja maa-ainesta tuhotaan, puhumattakaan maisema- ja luontoarvoista. Sekä asukkaat, että matkailijat ovat tulleet ja toivottavasti yhä tulevat tänne Ikaalisiin nimenomaan nauttimaan luonnon rauhasta. 6) TUULIMYLLYJEN LOPPUSIJOTUS? KUKA VASTAA	Kiinteistöverotulojen laskelmat perustuvat toteutuneiden tuulivoimaloiden kiinteistöverolaskelmiin. Taloustutkimuksen vuonna 2021 Suomessa tekemän tutkimuksen perusteella tuulivoimahankkeiden käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta asuinkiinteistöjen hintoihin tarkastelluissa kunnissa vuosina 2013–2021. Liisa-Maria Linnalan tutkimus (2024) on uusin ja kattavin Suomessa tehty tutkimus tuulivoimaloiden vaikutuksesta lähialueen kiinteistöjen arvoihin. Tutkimuksessa aineistona käytettiin 181 600 kiinteistökauppaa vuosilta 1990–2020 tuulivoimaloiden lähettäviltä, eikä havaittu, että tuulivoimaloiden läheisyydellä ja tuulivoimaloiden näkyvyydellä olisi tilastollisesti merkittävää vaikutusta lähialueen kiinteistöjen arvostuksiin. Tuulivoimaloiden purkamisesta vastaa niiden omistaja. Maanomistajan turvaksi asetetaan purkuvakuus, takaus tai vastaava järjestely,
--	---

Ovatko näiden tuulivoimaloiden sopimukset sellaisia, että maan vuokraaja ei joudu vastaamaan loppusijoituksesta voimaloiden käyttöiän päätyttyä? Ovatko komposiitti ja betoni kierrätettävissä olevaa materiaalia? Ja kuinka alueet saadaan jälleen entistettyä luonnontilaisiksi voimaloiden varsin lyhyen käyttöiän n. 30 v. päätyttyä? Kun voimalan käyttöikä lähenee loppuaan, ulkomaisilla yhtiöillä on valitettavasti tapana myydä tuulivoimayhtiö eteenpäin tai yhtiöittää alueen myllyt omaksi firmakseen. Sitten yhtiö ajetaan alas konkurssilla. Myllyt jäävät siten lain mukaan maanomistajan purettaviksi. Yhdessä tuuliturbiinissa on 1500 kuutiota betonia (yli 3 MILJOONAA kiloa), 200.000 kiloa betoniterästä ja 45.000 kiloa komposiittilapoja. On siinä maanomistajalla melkoinen urakka. ”ULKOMAALAISSOMISTUKSEN osuus Suomen tuulivoimakapasiteetista on noussut jo 58 prosenttiin. Ulkomaisessa omistuksessa oli 2023 lopussa 58 prosenttia voimalakapasiteetista ja 42 % kotimaisessa. Pirkanmaalla pyörii puoli tusinaa voimalaa, mutta niidenkin omistajat tulevat muualta: ranskalaisen sijoitusyhtiön Omnes Capitalin hallinnoiman rahaston enemmistöomistama Ilmatar ja tanskalainen Eurowind Energy. Jälkimmäisellä on kolme voimalaa Sastamalassa, Ilmattarella kolme Urjalassa. Pirkanmaalle suunnitteilla olevista voimaloista suurin osa on ulkomaalaisomistuksessa olevilla yhtiöillä. Ilmattaren omistuksen osuus Suomeen viime vuonna valmistuneesta tuulivoimakapasiteetista oli peräti 28 prosenttia. Valtavan varainhoitoyhtiön Blackrockin kiinteistörahasto Real Assets oli toisena 16 prosentin omistusosuudella. Fortumin osuus oli 12 prosenttia ja saksalaisen Abo Windin 9 %.” https://www.aamulehti.fi/talous/art-2000010144246.html Abo Wind tekee voimaloita vain myydäkseen ne eteenpäin. Tästä olemme huolissamme!	jonka turvin purkamisen kulut voidaan kattaa siinä tilanteessa, että voimaloiden omistaja ei hoida velvoitteitaan. Tuulivoimaloiden ja niihin liittyvien rakenteiden materiaalit ovat nykyisellään suurelta osin kierrätettävissä. Alan voimakkaan viimeaikaisen kasvun myötä materiaalien uudelleen käyttämiselle on kehitetty kannattavia käyttötarkoituksia. Osayleiskaavan yleismääräyksessä edellytetään rakennuspaikkaa ympäristöineen ennallistettavan käytön päätyttyä suunnitelman mukaisesti.
--	---

7) TURBIINIONNETTOMUUKSIA JA TUULIVOIMAN VASTUTUSTA MUUALLA: Tuulivoimaloiden roottorien lapojen irtoamista on tapahtunut myös Norjassa Oslon lähellä: 72m pitkä, 22 tonnia painava lapa irtosi 10.4.2024. (Odal Vind-yhtiö) (Lähde: Tekniikka ja Talous-lehti) Tuulivoimaloiden kannattavuus on kyseenalainen myös Ruotsissa. Siellä maan suurin tuulivoimala Markbyggen Ett (179 turbiinia) on jo konkurssissa. Ranskassa tuulivoiman vastustus on ankaraa: Etelä-Ranskassa ollaan kaatamassa kahta tuulivoimalaprojektia, toinen (5 turbiinia, 150 m) Provencen alueella Lencin luonnonsuojelualueen vieressä Gardissa ja 9k kpl ”jättimäisiä” 200 m korkeita tuuliturbiineja Ranskan ja Espanjan rajalla Jonquèresissa. (Lähteet: France Bleu 28.9.2023 ja 13.11.2023) Bretagnessa, Finistèren maakunnassa Melgvenin kylässä oikeus määräsi tuulivoimayhtiön FP Lux Windin korvaamaan yhteensä 722 478 euroa 13:lle kiinteistölle melu- ja välkehaitoista, maiseman menetyksestä ja kiinteistöjen arvon alenemisesta. (Le Télégramme 28.3.2024) Ranska on suosittu matkailumaa ja tuuliturbiinit ovat huono imagovaltti suojellun perintökohteen, keskiaikaisen turistikylän taustamaisemissa tai luonnonsuojelualueella. Sama ongelma pitäisi ymmärtää myös Ikaalisissa ja Hämeenkyrössä. Vatulanharjun-Ulvaanharjun ainutlaatuiset ulkoilu- ja retkeilymaastot sekä Seitsemisen luonnonpuisto sopivat yhtä huonosti tuuli”puistoiksi”. Eikä Ikaalisten Kylpylän maisema siitä kaunistu, jos toiselta puolelta järveä näkyisivät Vatulan ja toiselta Tevaniemen 350m korkeat tuulimyllyt. Myös Mannamäen historiallisesta tornista olisi suora näkyvyys Vatulanharjun myllyihin. Vaadimme Ikaalista ja Hämeenkyröä tuulivoimalavapaaksi alueeksi!	
--	--

Konikallion, Tevaniemen, Horhalanperän ja Unnannevan tuulivoimaloiden suunnittelu on lakkautettava. Mielestämme Pirkanmaalle ollaan kaavailemassa aivan liikaa tuulivoimateollisuutta: ”Vaihemaakuntakaavassa osoitetaan tuulienergiatuotannolle soveltuvat alueet (yht.19 kpl), joille voidaan sijoittaa vähintään kahdeksan voimalaa. Alueet ovat: Akaa: Karhunrahka Hämeenkyrö–Ikaalinen: Konikallio Ikaalinen: Unnanneva Ikaalinen: Tevaniemi Ikaalinen–Parkano: Horhalanperä (1 km päässä Seitsemisen luonnonpuistosta) Kihniö–Parkano: Lylyharju Kihniö–Virrat: Myyränkangas Mänttä–Vilppula: Metsomäki Parkano: Mäntykangas Parkano: Takakangas – Pihlajaharju Sastamala: Ajoksenkangas Sastamala: Kärmekeallio Virrat: Kirnuneva Virrat: Kalliojärvenperä Virrat: Vermassalo Virrat: Tuuramäki Virrat–Ylöjärvi: Pahkakummunmaa Ylöjärvi: Patakorpi Ruovesi: Murskemäki Lähde: Pirkanmaan liitto” Nämä siis jo Sastamalassa, Suodenniemiellä ja Jämijärven Ratiperällä toimivien tuulivoimaloiden lisäksi.	
40) Osallinen 40, 21.4.2024 Vastustan hanketta Alue on pohjavesialuetta ja tärkeä ja kaunis ulkoilualue. Kuka maksaa kun vesi on pilalla?????	Merkitään tiedoksi. Lähimmät voimalapaikat on sijoitettu kaavaehdotuksessa kaavaluonnoksen mukaista suunnittelutilannetta kauemmas pohjavesialueesta. Tuulivoima-alueiden rajauksilla on turvattu, ettei pohjavesialuetta lähimpiä voimalapaikkoja voida siirtää

	kaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa esitettyä lähemmäs pohjavesialuetta eikä näin ollen aiheuteta vaaraa pohjavesien määrälle tai laadulle. Hankkeessa on laadittu poikkeuksellisen kattavat pohjavesiselvitykset ja pohjavesialue on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisesti voimalasijainneissa ja muussa muuttuvan maankäytön toiminnoissa. Pohjaveden pilaamiskieltoa koskee ympäristönsuojelulain 17 § mukaisesti ns. "saastuttaja maksaa" -periaate.
--	---

<Täydentyä myöhemmin>

3 Kaavan ehdotusvaiheen palaute ja vastineet

3.1 Viranomaisten lausunnot

3.2 Osallisten muistutukset